

EGONEK
NA ÚTĚKU

M-MIREK
V PASTI

Ivan Binar

Městská knihovna v Praze

půjčuje

knihy, audioknihy,
obrazy, deskové hry...

nabízí prostory pro

samostatné studium,
skupinová setkání,
přednášky, konference...

poskytuje online služby

e-knihy, digitalizované dokumenty,
přednášky, kurzy...

pořádá

autorská čtení, přednášky,
koncerty, filmové projekce,
akce pro děti...

podporuje tvoření v kreativních dílnách

DOK16 pro práci se dřevem a papírem
Atelier pro šití a vyšívání

Suterén pro 3D tisk, knižní vazbu, kaligrafii a pyrografii

mlp.cz
e-knihovna.cz
knihovna@mlp.cz
facebook.com/knihovna

Egonek na útěku
a
M-mirek v pasti

Ivan Binar

Znění tohoto textu vychází z díla [Egonek na útěku a M-mirek v pasti](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Host v Brně v roce 2004. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

Podle [předlohy](#) z fondu [Moravské zemské knihovny v Brně](#).

§

Text díla (Ivan Binar: Egonek na útěku a M-mirek v pasti), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uveďte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 10. 6. 2022.

OBSAH

EGONEK NA ÚTĚKU	7
M-MIREK V PASTI.....	121
1.....	123
2.....	134
3	145
4.....	152
5	160
6	167
7.....	181
8	185
9	195
10	202

6.8.2000

EGONEK NA ÚTĚKU

*Co bychom si počali, kdyby nebylo kam utéci?
Útěk je obстойným východiskem z prekérní situace. Mnohdy jediným
řešením. Ale co když jsme zahnáni do kouta, když se ocitneme
ve slepé uličce, před námi zeď, ústup odříznut?*

Zdalo se mi v noci na dnešek, že jsem se opil s neznámým průvodcem či svůdcem; sám bych se přece dobrovolně tak příšerně nezlil. Jsem však měkký člověk a ten chlap s červenou kravatou do mne dul tak dlouho a rafinovaně, apeloval na naše dávné kamarádství – snad jsme spolu byli kdysi na fotbale nebo na rybách či kde –, tož jsem povolil a pivo dalo pivo. Bylo to v cizím, nesmírném zajímavém městě, snad to byl Jeruzalém, v hospodě s milými lidmi; nebo to bylo v restauraci Sport s havíři po vyfárání, po výplatě – holaj duša peklo horí! Pili jsme ostravskou dvanáctku a do ní zazdívali velké vodky, velice živý sen, tácky se zubily vypitými čárkami jak sluníčka o žních (nebo to bylo v hospodě U Slunka?), a když havíři zkrásněli a začali se smát, když se kolem děvčete roznášejícího pivo a kořalíčku rozprostřela svatozář, objevil se ve Sportu (nebo U Slunka?) komisař Japp a zneškodnil mne ranou do břicha; učinil to nečekaně hlavou, aniž smekl, a klobouk mu i po zákroku seděl spořádaně na svém místě. Jeho neurvalí inspektoři mne pak vynesli na ulici a jako padlý snop v létě pohodili do výkladní skříně obchodu s drobnými zvířátky, se žrádlem pro psy a kočičími konzervami. Kdyby mne takhle viděli mí žáci! – Probudil jsem se v botách mezi čipernými křečky a na chodníku za sklem stál člověk z hospody, ten ďábelský svůdce – v jeho věku snad budu mít ušlechtilejší záliby –, levou rukou se držel za nos a pravou měl prostrčenu věčkem, které tvořila levačka zalomená v lokti, pravicí na mne mával jako slon chobotem, jak rozverný slon po práci, trochu opilý palmovým vínem. Nikomu takové probuzení nepřeju. Kdyby mě viděla má družka Karolína! Ještě že je to pouhý sen: hloupý, neradostný, živý sen. Zdá se, že má duše není v pořádku. Proč by mě inspektoři cpali mezi křečky zlaté, tupá morčata a králíčky trpasličí? Sny bývají nedůsledné, bez úvodu a bez závěru, bez pointy, jak povídání plkavého strýce u piva.

Vždycky něco nakousnou a nedopoví, žádné poučení, plácnutí do vody. A přesto bývají některé docela příjemným útočištěm. Většinou však vyblednou ještě před polednem, zmizí překryty všedním dnem, jen dojem po nich zbude, a ten se do večere vytratí; jak louže v parném létě, jak bzdina v heřmánkovém poli. – Ovšem tento sen! Ani dost málo nepatří mezi příjemné. Už aby bylo po něm, už aby vyšuměl a nikdy se nevrátil do mé o tři čísla větší hlavy.

– Človče, přestaň už s tím šaškováním!

Je mu kolem šedesátky, vypadá jako spořádaný dědeček se sportovními sklony, tenista bez rakety, plavec na suchu s opálenou pleší, průvodce cizinců s kravatou, a chová se jak hejhula protáhlý dírou v plotě z blázince. Ukázal jsem mu: – Taky bingoš! – Protože ve snu, i když je člověk třeba učitel, není učitelem, ve snu je člověkem bez funkce a postavení, bez profese, bez rodiny a bez auta, ve snu je úplně sám, bez závazků a povinností, jenom s tím nákladem, který se v něm náhle vynořil, jen se svým trápením anebo s radostí – podle toho. Teď jsem byl nahý v trní. A mohl jsem si dovolit neslušná gesta, zvláště když byla určena dokonale nesolidnímu člověku. – Zanechal žertování, usmál se přátelsky jako průvodce cizinců na cizince, jako pojišťovací agent na hejla a kývl, abych sestoupil na chodník, snad abych prošel sklem výkladní skříně. Zavrtěl jsem nechápavě hlavou, ale pak mi došlo, že ve snu lze i zdí, vykročil jsem tedy a narazil čelem do překážky. Zatmělo se mi před očima. Tu jsem si uvědomil, že to není sen, že jsem se včera opil doopravdy. Do mrtva. Patrně jsem se stal obětí nejapného žertu odvázaných horníků a ten chlap na chodníku není průvodce, mohl by být jejich štajgrem, trapný srandista. Znáš ty jejich žertíky z brigády na dole Dukla v šedesátém třetím roce. Chcíplou myš dají bližnímu mezi dva chleby s máslem místo salámu, lopatu pomažou kolomazí, holinky přibijí k podlaze... Jsou to kopy veselé. Kdyby mě takhle viděly mé děti!

– Dveřmi, řekl ten člověk, s nímž jsem včera zasedal, – není zamčeno.

Vzpomněl jsem si, že se jmenuje Uri, ale nic víc, ani kdo platil útratu, platil-li kdo. Ten chlap měl pravdu, kdyby bylo zamčeno, jak bych se dostal dovnitř?

Průvodce cizinců s červenou kravatou
původce blázců s nejistou podstatou
marná sláva
předznamenává věci příští
Sledujte mé kroky do neznáma
Vyhýbejte se kuřincům
sledujte průvodce cizinců
pokaždé zas a znova
zavede vás do Pomykova

Jmenuje se Uri – divné jméno – už včera jsem se tomu divil, ve Sportu (nebo U Slunka?) při třetím pivu. – Ledva jsem se však ocitl na chodníku a hnal se k Urimu, abych mu podal ruku jako vděčný zachráněný svému zachránci – vždyť mi ukázal cestu z ponižující situace, sám bych kliku nezkusil –, ačkoli včera byl mi svědkem k nepravosti, ale abych byl spravedlivý: tu kořalku a také pivo jsem si lil do chřtánu sám –, nachomejtlí se tu zas oba inspektoři, tentokrát v civilu, bezpochyby pochopové komisaře Jappa, toho vylízánka, co nesnáší učitele, neboť k němu v čase jeho školní docházky zaujímali bezesporu navýsost spravedlivé postoje a nechávali jej klečet s pravítkem na hřbetech předpažených rukou, takže od chvíle, kdy se vydrápal do vcelku vlivného postavení, zneužívá své funkce k pronásledování učitelů, mstí se za příkoří, která si nadrobil svou nedbalostí, nepílí, roztěkaností, zbrklostí a pochablou inteligencí. Ti jeho podřízení, samozřejmě, jsou z téhož těsta, nadšeně plní příkazy směřující k šikaně učitelského stavu, vždyť také oni... Kdo už se dá k policii! – Nejsm žádná tintítko, ale když mě ti dva vzali mezi sebe, připadal jsem si jak ořech v louskáčku. A k tomu ještě třeskutá kocovinová žízeň! Uri

zaujal postoj náhodného chodce, tvářil se jako milovník mykavých králíčích nosíků; s očima zabořenýma do výlohy dělal, že pro něj svět začíná a končí mezi uvězněným králíčkem a fretkou. Ale vždyť to byl velice rozumný postoj. Měl snad říct: – Prr, páni inspektoři, nechte Egonka napokoji, mne seberte, já jsem ho včera opil! – To měl udělat? Nebo snad: – Ve jménu humanity, práva a zdravého rozumu slitujte se nad tímto mužem a nechte ho odejít v pokoji, vždyť se musí osprchovat, převléci do čistého a nasnídat, aby od osmé hodiny děti tohoto národa mohl vést ku vzdělanosti? – Ve výkladní skříni pozoroval Uri zrcadlový odraz na mně páchaného násilí, aniž brvou hnul. Náhle mě překvapila obava, že to patrně nebude jen tak, že budu popotahován, že budu muset zdůvodňovat své počínání, a snad dokonce i svoje názory; že budu předveden před stůl nade mnou čnicí a vysvětlovat mu, kompetentnímu, prověřenému a pověřenému, co zase, kdy, kde, s kým a proč. – Rozhlížím se zprvu pokradmu do stran, ohlížím se přes rameno, už to není kradmé, už je to nápadné – ale copak lze v panice zachovat chladnou hlavu? Hledám únikovou cestu, siluetu pajduláka v prudkém běhu nebo alespoň škvíru, do níž bych se zasul, v níž bych se skrčil a přečkal nejhorší. Oni mne však vedou natěsno nalepeni na mé boky, jsou to pořízci svalnatí pod notnou vrstvou tuku, potí se a páchnou, kdyby se mi podařilo vyrvat se z jejich sevření, snad bych utekl – vždyť jsem tělocvikář – v běhu bych je doběhl, zmizel ve spletitých chodbách, vyskočil oknem toalety do dvora nebo na ulici a pryč, takoví tlouštíci přece nemohou běžet rychle, po pár krocích se zadýchají a pak hned sáhnou po zbrani, ale to bych bral, v takové situaci je třeba nějakou tu kulku riskovat... Jenže to by museli chvilku, okamžiček ve své bdělosti a ostražitosti polevit, zaváhat, povolit sevření a dát mi šanci vystartovat, rozběhnout se, běžet... Nebyli to blázni, šanci mi nedali, tuze dobře ovládali své řemeslo. A tak jsme šli chodbami dlouhými a dunivými, ruce jsem měl za zády zkřížené, pravé zápěstí přes levé, bez pout, samy tak byly, dostaly nesmlouvavý příkaz a toho se držely. – Myslel jsem si, že je ten Uri

štajgr z dolu Dukla, ale zdá se, že je skutečně průvodcem cizinců. Přitočil se včera ke mně, to oni – průvodci cizinců – poznají, ke komu se přitočit, mají čuch na lidi, a už jsem byl jeho. Co když má i v tomhle prsty! Zrovna teď, když mě ti dva vedou, je Uri fuč. Na fízla nevypadal, nerad bych mu křivdil. Ale pochopil závažnost situace a – zachraň se, kdo můžeš! – spasil se útekem. Nic lepšího bych nevymyslel ani já, jinak bych se nezachoval. Čert aby se v tom vyznal! – Ta chodba nemá konca kraja, podél zdí jsou skříně ze světlého dřeva, od podlahy ke stropu, staré skříně, u takových lze jen tušit, co je uvnitř: jistě je to zasmrádlé s přeloženými faldy, zažloutlé a prolezlé plísni, tolik let pod zámkem bez povšimnutí, jak mořský koník v lihu, jak chcíplá mucha mezi dvěma skly, japonka zatuhlého betonu, špatně uklizený smutek, zapomenuté vysmrkání, shnilé bzum. Mezi skříněmi okna do dvora, dno v nedohlednu, tuším jen sítě proti holubům s vyschlými mrtvolkami ptáků. – Vyptávat se inspektorů znamenalo koledovat si o počuni, tak se tvářili. Ani kolik je hodin, jsem si netroufl zeptat se, ačkoli jsem to potřeboval vědět. Proti nám se hrnuli všelijací lidé ustaraných tváří, hleděli do země, jako by šli do práce anebo na popravu. Do školy na osmou už to jistě nestihnu, zeměpis se bude suplovat. Těch řečí! Náhle jsme zastavili, pravému inspektorovi se rozvázala tkanička, šlápl si na ni, zavrával s rukama rozpaženými jako za letu, vyrovnal jen taktak, musel si ji zavázat. Využil jsem letmé zastávky, dodal si kuráž a zeptal se levého:

– Stihnem to do velké přestávky?

– Ha, ha, zasmál se nevesele. – Jak to mám vědět? Copak su Nostradamus? Copak su věštitrna z Delf? To záleží na tom. Copak su Sibyla?

A ten druhý, už měl tkaničku na mašličku, začal si prozpěvovat:

Sibyla zbaštila svačinu
poté si schrupla hodinu
Houpity hoja hou

Proroku, proroku
nehučí ti v rozkroku?
Nostradame, Nostradame
nikomu tě neprodáme
zpoza buka zakukáme
kuk

Nostradamus se Sibylou
měli spolu chvilku milou
z toho jejich obcování
narodil se znenadání
kluk
Nikde ani muk!

Sibyla věštila ve stínu
Hojdala chlapečka na klínu
Houpity hoja hou

Pěkně pokleslá ukolébavka, jen co je pravda, ale copak lze od policisty očekávat oduševnělé duchovno? I tak to byl úctyhodný výkon. A cesta přitom lépe ubíhala. Vojenští páni dobře vědí, proč nutí maníky zpívat do kroku. – Už kolikrát jsem si myslel, že jsme u cíle, chodba před námi totiž končila dveřmi, k nimž jsme směřovali a blížili se, zdálo se, že dveře jsou jedinou možností, jak pokračovat, jenže zdání klame. Chodba totiž v pravém úhlu vždycy uhnula doprava a my jsme slibné dveře minuli bez povšimnutí a v pravém úhlu sledovali uhlou chodbu dál. Když jsme tak učinili počtvrté, měli bychom se podle logiky věcí ocitnout ve výchozím bodě, museli jsme přece přejít po obvodu čtverce či obdélníka. Nic takového. Vymyká se to zdravému rozumu, ale do východiska jsme se nevrátili. A tu jsem si uvědomil, že se chodba svažuje. Pozvolna sice, ale přece znatelně. To znamená, že sestupujeme po hranaté

spirále dolů. Opravdu, teď jsem si uvědomil, že z chodby zmizela okna (osvětlení obstaraly namodralé zářivky), místo nich přibýlo dalších skříní pozamykaných litinovými visacími zámky. Inspektorova píseň způsobila ochablost mých smyslů, jen pocit žízne neopouštěl vyschlá ústa s jazykem přilepeným k patru. Teď jsem si všiml, že potkávaných lidí notně ubylo a že se proměnili, vypadali cizokrajně, jedni postarší manželé si dokonce vedli na řetízku krokodýla; cupital vedle nich na krátkých nožkách jako spořádaný psík a byl bez náhubku. – Konečně jsme dospěli k doširoka otevřeným dvoudílným dveřím na konečném konci. Chodba do nich ústila, možnost uhnout nebyla už k mání. Vstoupili jsme do tělocvičny. Byli tu shromážděni všichni žáci včetně pedagogického sboru, včetně personálu a také převážná většina obyvatel města a přilehlých obcí; dopraveni sem zdarma dopravními prostředky veřejné, státní i městské dopravy. Žáci seděli namačkáni na žíněnkách, někteří vyšplhání na šplhadlech, jiní viseli na ribstolech a na provazových žebřících kolovadel, také na okenních parapetech; občané většinou stáli nebo se dělili o kozy, koně na šíř, bradla a švédské bedny, jenom pár šťastlivců si obstaralo židle. Publikum hlučelo vzrušením, jako by se tu měla odehrát nevšední událost, o níž budou vyprávět snad ještě vnukové vnuků svým vnoučatům. Uprostřed tělocvičny jako v aréně stála přenosná tabule orientovaná ke dveřím a školník sušinka s mizerným platem, živící se křídou zapíjenou inkoustem, úpěnlivě jak vyvolaný žáček kreslil na tabuli nápis, který by snad měl být klíčem k chystané události:

PROČ POD VRATY ŽIVÍ

Dopsal a rozhlédl se plaše kolem, očima hledal ve shromáždění opěrný bod, jenž by přikývl a potvrdil nesmělému školníčkovi správnost jeho počinání. Konečně spatřil ředitele Sysla, jak zamítavě mává rukou, jak se plochou dlaní pohoršeně plácá do čela: – Bo-

žemuj, do kohos to dušu vrazil! Gesta však školníkovi nepomohla, potřeboval vědět, ale nevěděl. Učinil tedy to nejlepší, co dokázal, všechno, co bylo v jeho silách. Vzborně se zatvářil, ukázal řediteli sevřenou pěst, strčil zbytek křídý do úst a chroustaje problematický pamlsek schoval se za tabulí. Ředitel Sysel se prodral zástupy, vylovil z kapsy svou vlastní, ředitelskou křídu, přeškrtnl nápis PROČ POD VRATY ŽIVÍ a pod něj napsal opravu:

PROČEŽ POD VRÁTI ŽIDLI

Odstoupil jak malíř portrétista a kritickým okem pohlédl na dílo. Così mu tam nesedělo. Znovu zalovil v kapse, tentokrát náprsní, vyndal z ní papírek, jakému žáci říkají tahák, a bedlivě ho prostudoval. Pak smazal vyschlou houbou oba nápisy – toho prachu! – a opět se chopil křídý:

PROCES S PODVRATNÝMI ŽIVLI

Ted' to bylo správně, teprve ted' bylo jasné, co se zanedlouho v tělocvičně odehraje: Proces s podvratnými živli. – A je to tady: soud. Zločin a trest. Kdosi così vymamlasil a ted' to má! Veřejný proces v tělocvičně, z toho kouká poprava. Škoda že už se nepopravuje na náměstí, každý má přece právo na spravedlnost, každý by měl mít právo na vlastní oči vidět, jak je právu učiněno zadost. Mohlo by to být velice zajímavé, vzrušující: zakuklený kat se napřahá, svaly na obnaženém těle mu jen hrají, bicepsům je kůže malá, a lup ho! Krev stříká na všechny strany, lidé v prvních řadách uhýbají před rudou sprškou – špatně se to pere, musí se studenou vodou, teplou nic nesvedete – a hlavička ještě udiveně mžourá očima, ústa se pokoušejí promluvit, povědět così důležitého, posledního, nevíme, zda ještě z tohoto či už z onoho světa, ale nedaří se, rty jsou zkřiveny do úšklebku, oči třeští do budoucna... Než přiletí krkavci. – Ale proč

mne sem přivedli, co já s tím? Byl jsem ještě otupělý pitím, plný zbytkového alkoholu, neschopen reálně posoudit situaci, vytušit čertovinu. – Na lavičce v první řadě už seděli obžalovaní, byla to pěkně pestrá směsice výtečníků: hlemýžď Pižla se studenou fajfkou v hubě, Červená karkulka celá uplakaná – ale to jí teď nepomůže, plakat měla předtím; seděla tam celá Klapzubova jedenáctka i se starým prostatikem Klapzubou a poslední v řadě havíř Slivka obléčený do fáraček, s rozsvícenou lampou na přilbě. Občas si z polní láhve přihnul kávové náhražky, hasil žízeň po včerejšku. Určitě jsme se večer viděli v restauraci Sport (nebo to bylo U Slunka?). Vida ho, včera pivo a rum, samá sranda, samej smích, a dneska tohle. Jak snadno lze přijít k úrazu. Taky bych si s chutí lokl té jeho fasované bryndy, ačkoli pivo by bylo milejší. – Mezi nešťastníky na lavičce byli – první druhý, první druhý... – rozsazení dozorci s obuškou a pistolí. Prekérní situace. A mně stále ještě nedocházelo, že taky já... Jeden z mých inspektorůrazil cestu davem a druhý do mne strkal. Tito státní úředníci si mohou dovolit trochu tvrdší tón vůči prostým občanům, kdo jiný by už měl mít takovou privileji! – Pochopil jsem teprve v okamžiku, když mě šoupli na lavičku vedle Slivkova bachaře a z pravé strany ke mně přisedl čerstvý, můj dozorce. Srdéčko se mi odpoutalo a vyskočilo do krku. Inspektoři zmizeli v davu, nechali mě napospas dozorcům. – Vzápětí se ozval zvonek zahajující vyučovací hodinu a hlučení shromážděných v tělocvičně ustalo. Nastalým tichem a uličkou v rozestouplém davu přicházel soudní dvůr: státní žalobce, advokáti a Silný Ctibor. Důstojně přikráčeli do středu tělocvičny a po turecku usedli na žíněnku. Jen Silný Ctibor přistoupil k tabuli a nápis takto opravil:

PROCES S PODVRATNYMY ŽYVLÝ

– Fšcko s tfrdym a kratkym, kurva, bo to bude tfrdy a kratky proces, prohlásil. Měl na sobě rudý zápasnický trikot se zelenou

šerpou plnou všelijakých medailí příčně přes prsa, kníry navoskované jako za monarchie a kolem pasu řetěz, jakým se v dobách pasáček poutávaly kozy ke kolíku. A to jeho moudří! Určitě si tam přidal zaječí tlapičku... Ne-li dvě. – A teraz kulturní vložka.

Slepý pianista uhodil v klávesy, zazněl akord a Silný Ctibor na melodii populární písně Oh, jak líbezně slavíček v sadě tluče... spustil:

Pod jmenem Silny Ctibor
mě v kraju
znaju
nevím co je to přybor
fšeci mě radi maju
lyžka mi stačí na knedliky
na snídaňo hryžu hřebiky
na oběd mam kovadlinu
na večeru perliky
spraskam to jako malinu
Řetazy trham na počkani
a srdca nejedne krasne pani
každa je mi po vuli
do lužka se vybuli
Pět chlapu spraskam na hromadu
a potem idu na poradu
Byka položim na lopatky
a idu kopat do zahrady
Pod jmenem Silny Ctibor
mě v kraju
znaju
když přijdu na narodni vybor
i tam mě radi maju

Davy tleskaly a Silný Ctibor se klaněl, nemělo to konce. Když přece jen ovace skončily, Silný Ctibor odpoutal řetěz od pasu, dal si ho dvojitě, do levé, do pravé, přes záda a mohutně šklubnul, až mu medaile na šerpě zacinkaly jak rolničky na sobím spřežení. Nic. Silák zrudl a pak zmodral v obličej, silně zabral, zabzděl a rup ho! Kozí řetízek byl vedví. – Sláva! zaburácela tělocvična a ovační orgie se zopakovaly. Pak ještě roztrhl tlustý telefonní seznam a celý balíček karet, hřebík dvoustovku zkroutil do srdéčka a zatančil smrt labutě z Labutího jezera. Když si auditorium začalo foukat do roztleskaných dlaní, zvolal Silný Ctibor slavnostně:

– Konec kulturní vložky, teraz začina kratky proces. Pani doktoři, žadne dluhe vybavovani, a to same plati tež pro obviněne. Ať tu, kurva, dluho netfrdnem.

Šlo to jako po másle. První byl na řadě hlemýžd' Pižla. Za kouřem na pasece vyfásl doživotní domácí vězení. Neodvolal se státní žalobce ani Pižla, ačkoli na to měli právo. Odsouzený se svým příbytkem na zádech vyběhl křepce z tělocvičny. Po něm následovala Klapzubova jedenáctka včetně starého Klapzuby. Byli souzeni za nevhodné chování na mistrovství světa v Paříži, jehož se stali vítězem, a na cestě autobusem zpátky do vlasti. Prohřešků byl celý seznam: mlaskali u jídla, nemyli si ruce po použití záchoda, vlezli do Sacré Coeur s čepicemi na hlavě, šklíbili se při statní hymně, v autobuse pocintali sedadla ovesnou kaší, vyhazovali z oken papírky od hašlerek a vyplazovali jazyky na předjíždějící automobily.

– Pěkná řádka prohřešku. Fšecko spočítane a zanešene do osobních spisu. Rozsudek je, kurva, jasny a kratky: trestny kop. Odvolava se kdo? Žaden. Rozsudek nabyl prawni moci.

A hned tu byl kat s rudou kápí, svaly natřené olejem, v černých punčocháčích, na nohou docela nové a prudce vyleštěné kopačky adidas. Ortel byl vykonán na místě, každý Klapzubák včetně otce Klapzuby dostal takový trestný kop, že odletěl přes hlavy publika dveřmi tělocvičny do chodby; odtud už upalovali po svých, jako by

jim za patama hořelo. – S Červenou karkulkou to šlo také jako na drátku; státní žalobce ji vinil z toho, že upíjela babičce z červeného a pak láhev dolila vodou z křišťálové studánky, kde nejhlubší je les. Notoricky známý příběh tím dostal jiné obrátky: babička se neopila do němoty, jak bývalo jejím zvykem, což vlkovi zhatilo plán, počítající s babičkou opilou. Srdnatá stařenka popadla váleček na nudle a s fortem nabytým za léta soužití s nebožtíkem dědečkem vlka vyhnala z chaloupky. A bylo po pohádce. – Nemám kazit klasiku, nemám kazit klasiku, nemám kazit... musela Červená karkulka napsat krasopisně stokrát a podepsané rodiči odevzdat za čtrnáct dnů Silnému Ctiborovi. Směšný trest pro tak zdatné děvče. – Prst osudu se nezadržitelně blížil ke mně, nebohému učiteli tělocviku a zeměpisu, otci tří dětí a rádnému druhovi věrné konkubíny Karolíny, aniž bych věděl, proč tu vlastně sedím na lavičce v tělocvičně. Ale ještě byl přede mnou havír Slivka, návštěvník lokálu, v němž se dnes večer zkřížily naše kroky. Třeba jeho případ napoví něco o mém případu. Poněkud se mi v hlavě rozjasnilo, začal jsem ostřeji vnímat chod soudu, vcelku spolehlivě se mi zapsal do paměti. Po nudném rutinním zjišťování osobních dat přečetl státní žalobce obžalobu:

– Dne toho a toho ve večerních hodinách v restauračním zařízení U Slunka po vypití několika piv nadměrně používal substantiva „kurva“ ve smyslu citoslovečném, a tudíž parazitním, a to až sedmkrát v jedné větě jednoduché nerozvité, čímž hrubě narušil mravy tam přítomných opilců, kazil dobré jméno stavu hornického a dával špatný příklad mládeži pokojně holdující alkoholu a rozprávějící o smyslu života. Takto zavrženíhodné jednání si nezaslouží nižšího trestu nežli... Na tomto místě učinil zástupce státu dramatickou pauzu, pohlédl významně na Silného Ctibora, rozhlédl se tělocvičnou po shromážděných žácích a občanech města a okolí, a do ticha, jaké je představitelné snad jen v hlubinách oceánu u Filipín, vyslovil jedno jediné, osudové slovo:

– Špagát!

– Kurva, řekl havíř Slivka vybledlým hlasem, – tuž to jsem kurva v řiti. Zbledl, že by se v něm krve nedořezal. Slovo teď připadlo jeho obhájci:

– Pane předsedo, slavný soude! Tento muž chybil, o tom není sporu. Dopustil se verbálního zločinu proti mravopočestnosti na veřejnosti. Je však třeba přihlídnout k jeho osobnosti vcelku, neposuzovat mrzký čin sám o sobě, aniž bychom znali všechny okolnosti pachatelova pohnutého života. Havíř Slivka měl mimořádně těžké dětství, otec neznámý a matka provozovala řemeslo, jehož zlidovělý název je předmětem žaloby. Jakou asi mohlo nebohé dítě pochytit slovní zásobu v – s odpuštěním – bordelu? Žádám vás, vážený pane Silný Ctibore, o shovívavost a milosrdenství. Proč hned provaz, kulka by snad byla dostatečným a zároveň pro další potenciální pachatele odstrašujícím trestem. Děkuji Vám, Vaše Excellence.

– Tuž, kurva, Slivka, jak to vlastně bylo u toho Slunka? zeptal se Silný Ctibor obžalovaného.

– Tuž, kurva, bylo kurva po vyplatě, ne, tak jsme šli s chlapami na pivo kurva do Slunka kurva. Jako dycky kurva. Však ten cyp tam byl kurva těž, řekl havíř Slivka a ukázal prstem na mne. Čímž jsem se dověděl, že to nebylo v restauraci Sport, jak jsem se domníval, ale v hospodě U Slunka na Fifejdách.

– Tuž se, kurva, Slivka, přyznávaš?

– Sere pes kurva cypa stareho, řekl Slivka na svou obhajobu.

– Tuž v takym případe, kurva, nic ineho nezbyva, malo platne, dostaneš, kurva, špagat.

– Jakym kurva pravem! ohradil se Slivka.

– Pravem, kurva, sylnějšího, kurva, rozhodl s konečnou platností soud. A už tu byl kat s provazy různých sil: od tenkého na převazování balíčků přes prádelní šňůry a horolezeckou výbavu až po konopná lana k poutání zaoceánských parníků. – Vyber se, co ti, kurva, pasuje, a šibuj do chalupy, řekl soud. Slivka popadl tkaničky

do bot a šel. Nešiboval však do chalupy, ale, kurva, ku Slunku. – Ted' jsem na řadě já, učitel zeměpisu a tělocvik Egonek.

– Na řadě máme posledního ptačka, pravil Silný Ctibor. – Vstavej z lavky, ty gyzde ožraly.

Vstal jsem z lavičky a cítil se velice nesvůj. Stále jsem ještě nevěděl, proč mě pohnali před tak významný soudní dvůr, co jsem vlastně ve stavu mimo sebe provedl. Po formalitách – jak velí obyčej a logika – vystoupil státní zástupce:

– Činy, jichž se dopustil zde přítomný učitel tělesné výchovy a zeměpisu Egonek v restauraci Sport, v hostinci U Slunka a v ulicích našeho spořádaného města, jsou tak odpudivé, že zde v tělocvičně, před tváří žactva, učitelstva a občanstva netroufám si je pojmenovat. Vždyť i otrlého policejního úředníka, znamenitého komisaře Jappa, vyvedlo počínání obžalovaného natolik z míry, že po zákroku musel vyhledat pomoc psychiatra. V žádném případě neschvaluji násilí činěné člověkem na člověku; někdy však lze pochopit třeba i vraždu spáchanou při zatemnělých smyslech jako akt zoufalství, msty či snahy po spravedlnosti. Ovšem bezprecedentní skutky zde přítomného vyvrhele se mi ani po hodinách usilovného uvažování pochopit nepodařilo. Jsou to plivance do tváře lidu. Hnus, hnus, hnus!

– Tak už, kurva, vyval, co ten podhodek zrobil! přerušil ho soudce v zápasnickém triku, medaile mu cinkaly na zelené šerpě.

– Ne, přes rty by mi taková ohavnost nepřešla, mezi zuby se neprodere, nemohu přednést obžalobu veřejně, předkládám ji v písemné podobě.

Ze záhybů taláru vylovil státní zástupce nadvakrát přeložený list papíru a podal jej Silnému Ctiborovi. Soudce se pustil do čtení. Sotva viditelné vrásky se mu na čele začaly prohlubovat, zdálo se, že se zaryjí do mozku, projdou mu hlavou na opačnou stranu, odříznou temeno ve vrstvách, jako když se krájí knedlík nití. – Stál jsem tam uprostřed tělocvičny a zraky přítomných se na mne upíraly, ano,

tušil jsem mezi nimi i svoji konkubínu Karolínu, také své tři děti: Aloise, Emila i malou Karolínku, o svých žácích a žákyních ani nemluvě; také bezpočet známých, přátel i přítelkyně se tu bezpochyby shromáždili. V hlavě mi hučela splachovadla celého města, hukot se slil v řádku otázek: – Co jsem provedl, jakou hrůzu jsem ve slabé chvílce spáchal? Kdy už se to dovím? Jaký trest pro mne chystají? Co se mnou bude? – Davy v tělocvičně mi splynuly v bublavou kaši před bodem varu. Kdy k němu dojde, jak budou lidé reagovat, nedalo se předpokládat. Čekali, až Silný Ctibor dočte obžalobu, čekali na to, co pak udělá; na jeho pokyn čekali. Trvalo to dlouho, kaše začala klokotat. Konečně zvedl hlavu a promluvil:

– Slovo ma obhajce obviněného, ale kratce a durazně, bo neni času.

Můj advokát měl zvučné jméno – JUDr. Břetislav Břink a snažil se, seč mu síly stačily:

– Tento muž, slavný soude, obžalovaný učitel Egonek, spáchal cosi tak strašného, že přiměřený trest vůbec neexistuje. Ani způsob, jakým vedl svůj dosavadní život, mi neposkytuje argumenty k jeho obhajobě: opíjí se, podvádí družku, s níž zplodil tři děti, jejichž výchovu zanedbává, mladším kolegyním činí neslušné návrhy, žákyním starších ročníků v hodinách tělesné výchovy poskytuje na tělocvičném náradí záchranu za použití neslušných hmatů, odbývá zápisy v třídní knize, často opomene vypracovat přípravy a pak se trapně vymlouvá na bolesti hlavy... Ve výčtu bych mohl pokračovat, ale snad jsem řekl dost, aby si slavný soud o mém mandantovi učinil dostatečný úsudek. Marně hledám klady, jimiž bych mohl obžalovaného vytáhnout z bryndy, kterou si sám nadrobil. Je psychicky zdrav, pochází ze spořádaných rodinných poměrů. Vzhledem k tomu, že jsem nenalezl žádnou polehčující okolnost, apeluji na pana soudce, aby k mým vývodům přihlédl se svou příslovečnou moudrostí a vynesl co nejspravedlivější rozsudek a uložil co nejprísnější trest, neboť jen tak je možné pomoci nešťastné rodině, ochránit společ-

nost a zabránit mému mandantovi v páchání dalších odpudivých a zavrženíhodných zločinů. Přimlouvám se a žádám slavný soud, aby nesahal po trestu absolutním. Navrhuji trest citelný a exemplární, aby skýtal nejen záruku nápravy pachatele, nýbrž se stal také zdrojem zábavy a poučení pro zde shromážděné shromáždění:

Pěťadvacet na prdel,
aby voják nesmrđěl!

zapěl advokát zvučného jména doktor Břetislav Břink. Jako by nebyl obhájcem, jako by byl žalobcem, aniž by hnul brvou, navrhl mi trest a já jsem stále ještě nevěđěl zač. Ani shromáždění v tělocvičně to nevěđelo.

– Fajny napad, souhlasil Silný Ctibor. – Źadne srani s mladum pani. Pěťadvacet na řiť a fertyk, ide se dodom! – A už tu byl kat v červené kápi, jen kopačky vyměnil za středověké škorně a na servírovacím stolku přištuchal otep lískových prutů, odhodlán polámat je na mé zadnici. Skrz průzory v kápi si pozorně prohlížel mé kalhoty zezadu. Krve by se ve mně nedořezal! Jestli on mi je sundá... Ta ostuda! Před žáky, rodinou, před celým městem. – V tu chvíli se o slovo přihlásil státní zástupce; zřejmě mu konečně došlo, co si to obhájce přidělený mi ex officio dovolil, když zasáhl do jeho pravomoci a požádal o takto atraktivní a populistický trest místo něj.

– S výší trestu, jeho druhem a způsobem exekuce nesouhlasím. Nyní a na tomto místě se odvolávám k vyšší instanci.

Kaše v tělocvičně začala vřít, zvedaly se první pěstičky a pěsti, ozvaly se první vykřiky nevole:

– Soudce fuj! Pě-ta-dva-cet! Pě-ta-dvacet! Pě-ta-dvacet! Ka-te, do toho! Do to-ho! Do to-ho!

Nastala nepřehledná vřava. Lidé se dožadovali spravedlnosti a především podívané, kterou jim odvolání překazilo. Ačkoli mne

úzkost neopouštěla, pocítil jsem jakés takés ulehčení; i přes vědomí, že zdaleka není vyhráno, jen odsunuto na neurčito a kdoví jak to skončí. Ve všeobecné vřavě se ke mně prodrala milovaná Karolína se všemi dětmi a snažila se mě odtáhnout z dosahu bachařů, ale nepodařilo se jí to, dozorci byli bdělí a ostražití. I přesto, že se mě štítili, chopili se mne každý z jedné strany v podpaždí a drželi pevně, očekávající pokynů svých nadřízených. Karolíně se povedlo stisknout mi ruku a vsunout cosi do kapsy; zřejmě cigarety, ve vězení se šiknou. Při nejbližší příležitosti se s ní ožením, vždyť je to ostuda, tři děti máme a tolik let žijem na hromádce. Svatba bude v kostele, má znejmilejší Karolínko! A už mě odváděli do kabinetu s činkami, švihadly, míči, obručemi, disky a koulemi, oštěpy a kladivy, kuželi a pešky. Obávali se – také já jsem jejich obavy sdílel –, že by mi rozlícený dav, zklamaný ve svých očekáváních, nabacal místo kata sám i bez právoplatného rozsudku. A to by bylo zlé. – Čekali jsme tu v problematičtém bezpečí, až se zásahové jednotce podaří vřavu v tělocvičně pacifikovat, až vyklidí budovu a já budu odveden do vězení, kde mám pobývat, než dojde k odvolacímu řízení.

Po tobogánu
vmžiku
a snadno
sjeděš až na dno
do kurníku

Prostě mě vyvezli výtahem nahoru a bez ohledu na závratě a lidskou důstojnost – prý ve vazební věznici Krajzák už není místo – strčili do mne a už jsem jel po spirále rourou vyhlazenou, šílenou rychlostí jsem sjížděl železnou tmou, a kdybych byl býval věděl, že dopadnu bezpečně, mohlo to být docela příjemné povyražení. Ale co když si roztrhám hlavu o betonovou stěnu nebo skončím s kopím v hrudi? Co když rovnou z tobogánu vklouznu žralokům

do chřtánu? – Dopad byl měkký, provázený poděšeným kdákáním. Ocítl jsem se v neútluném kurníku plném hysterických slepic plemen promíchaných. Seděly na podélných bidlech – snad se jim říká hřady –, svíraly je šupinatými pařáty, vyrazely nepříjemné zvuky a mávaly mocně křídly, hřadů se však nepustily. Vše bylo potřísněno bělavým suchým trusem, jehož částčky zvířené perutěmi zaplnily šerou místnost s nízkým stropem; vdechoval jsem je, dráždily ke kašli, dusil jsem se čpavým zápachem. Zanedlouho se slepice uklidnily, přestaly kdákat a mávat křídly, s hlavičkou na stranu začaly si mě úporně prohlížet; hleděly jedním okem s podivným cinkem, mžurkou na mne mžouraly. Pokusil jsem se s nimi navázat kontakt prostředky přiměřenými: – Napipi! volal jsem na ně a potom ještě put' put' put'put'put', také čičiči, marně. Potřeboval jsem nutně koupelnu nebo alespoň kohoutek s vodou, jenže tahle stvoření byla zřejmě zpožděná ve vývoji, o čemž ostatně svědčí velikost hlavy v poměru k zavalitému tělu, kloudné odpovědi se mi nedostalo, stále jen to udivené mžourání. Abych demonstroval svoje hluboké opovržení, plívl jsem po nich, ale netrefil. K mému podivení však některé slepice chvatně sestoupily z bidel, vyhledaly slinu a začaly do ní klovat. Tvářily se udiveně, zřejmě nemohly pochopit, že chrchel zbídačeného vězně není pšeničné zrno ani ptačí zob. Zopakoval jsem pohrdavé gesto se zájmem výzkumníka ještě jednou a skutečně, reakce slepic byla stejná. Také potřetí a počtvrté... Nechal jsem toho, už mi vyschlo v ústech a slepice nepřestaly běhat za plivanci, klovat do nich a divit se, že to nic nepřináší. Zkusil jsem házet po nich jejich vlastním trusem – i po něm se vrhaly bezhlavě, klovaly do něj a divit se nepřestávaly. – Nemohl jsem se kloudně vztyčit, místnost měla na výšku asi metr padesát, musel jsem dřepět na zemi v kuřincích nebo se procházet v předklonu s hlavou schýlenou, zlomený v pase. Kurník byl dřevěný s dvanácti okénky s neprůhledným, zadrátovaným sklem, nedala se otevřít. Dveře byly bez kliky, zvenčí zarýglované. Dole u země (zdráhám

se říci u podlahy, pro trus nebylo možné určit materiál podnoží) zaoblený otvor pro slepice. Mé postavení bylo zoufalé, tristní, k zbláznění. – Slepice couraly otvorem ven i dovnitř, většinou však dřepěly na bidlech, některé si zalezly do kukaní s rozčepýřenými hnízdy ze slámy a tvářily se ustaraně. Po neklidném zavrtění pak vstávaly z hnízd a bez zjevné příčiny počaly hlasitě kdákat, jako by celému světu oznamovaly veledůležitou novinu: vznik další sluneční soustavy, příchod spasitele, konec války, zrození slepice... Když se vykdákaly, vyskočily zpátky na hřad. Zvenku se vrátil jejich nadřízený, naparáděný pán domu se žlutými ostruhami a krví na běhlém hřebínkem, s hlavou pyšně vztyčenou. Rázoval kurníkem a blýskal cinknutým okem jak Napoleon po vítězné bitvě, neboť tu měl všechno na povel, se vši pravděpodobností také mne, určitě si to myslel. Neměl nic důležitějšího na práci než s těmi omezenými tvory kopulovat, až z nich peří lítalo. – Bylo mi nanic, k uzoufání. Potřeboval jsem koupel a čisté prádlo. Svědilo mne celé tělo. Když jsem si ve sporém světle prohlédl pokožku, zjistil jsem, že je posetá nepatrnými tečkami; pohybovaly se po těle a neviditelnými kusadly hryzly citlivou tkáň. Omílané rčení o tom, že by jeden z kůže vylítl, mi tu ani dost málo nepřipadalo nadsazeným. Nebylo na mně místečka, jež by uniklo pozornosti těch neuchopitelných bestíí. Nejraději bych vylítl z kůže! Navíc mne trápila kocovinová žízeň a také hlad, vždyť od včerejšího večera jsem neměl v ústech zhola nic, a venku už se zvolna smrákalo.

Venku už se smráká
já si honím ptáka
Venku už je šero
a já mastím pero
Pravá ruka manželka
levá ruka milenka...

Divné myšlenky! Schoulil jsem se v koutku, co nejdál od hřadu-
jících ptáků, z dosahu jejich čilých kloak, škrábal jsem se po celém
těle, proháněl ty krvelačné čmelíky či muňky a usedavě plakal. Když
jsem sahal do kapsy pro kapesník, abych si utřel mokrou, usoplenou
tvář, nahmatl jsem tam cosi měkkého a kulatého, cigarety to nebyly.
Strčila mi to tam moje skvělá družka Karolína ve chvílce prchavého
setkání – klubíčko červené pletací vlny. Co tím myslela? Co já s červe-
ným klubkem v kurníku se slepicemi a jejich cizopasníky... Zvenku se
ozvalo kovové rachocení. Byly to klíče? – Slepícím otvorem vklouzl
dovnitř bochánek černého chleba a nebesky modrý smaltovaný
džbán. Slepice zpozorněly, vztyčily se na hřadech a užuž se chystaly
k útoku. Byl jsem rychlejší, zmocnil se chleba i vody a zavlekl kořist
do svého koutku. Slepice seskákaly z bidel a v kruhové výseči se
ke mně blížily, vyzývavý kohout slezl z jedné ze svých milostnic
a postavil se jim do čela. Sevřel jsem chléb a džbán v náručí od-
hodlám hájit svou večeři proti všem slepicím světa. Zůstaly z dosahu
mých rukou, hleděly na mne, pochtívaly, loudily po hladovém vězni
skrovnou skývu. – Nestačil jsem ještě ulomit první sousto, když se
otevřely dveře a vstoupil sehnutý profous s košíkem. Levou rukou
si držel nos v jednoznačném gestu, ale ani to jej nemohlo uchrá-
nit před pachem kurníku. Nepozdravil, jediné slůvko neutrousil,
posbíral vejce a byl pryč. Ani jsem se ho nestačil zeptat, kde tu mají
koupelnu nebo kam se chodí za potřebou. Přirazil dveře a zarachotil
klíči. Hleděl jsem mu za patami a na okamžik ochabl v bdělosti. Té
chvilky využil kohout, vrhl se na můj chleba, zatlal do něj pařáty
a odvedl z mého dosahu. Vyskočil jsem na nohy, převrhl džbán
s vodou a praštil se do hlavy o nízký strop. – Když jsem se probral
z mrákot, kohout se už rozdělil s družkami o mou večeři. Klovaly
pilně, nenechaly mi jediný drobeček. Jakmile dojedly, vyskákaly
na hřady, zasunuly hloupé hlavičky pod křídla a usnuly. Kohout je
obešel, spočítal, kolik jich má, pak si také vyskočil na bidlo a usnul
v pokoji. V převrženém džbánu pro mne zbylo sedm kapek chlorem

páchnoucí vody. – Nazítří a pak už pokaždé jsem své jídlo ubránil. Jídelníček byl jednoduchý: bochánek chleba a džbán vody – kriminál jak v Hraběti Monte Cristo, až na ty čmelíky či muňky, až na ty hloupé slepice, ty tam Edmont neměl. Většinu času jsem trávil zalezlý v koutku, a nebýt třikrát denně se opakujícího boje o žvanec, patrně bych v tom koutku zkornatěl, vždyť už se na mně vytvářel krunýř ze strupů po rozškrábaných kousancích, ze špíny a zatuhlého potu, asi bych stejně jako mé družky slepice začal dělat pod sebe. – Člověk prý si zvykne i na šibenici... Čím víc jsem si zvykal na kurník, tím méně ve mně zbývalo lidského. Začal jsem se měnit v želvu. Pro slepice a toho jejich potrhlého maniaka jsem přestal být zajímavý, jenom v čas jídla to stále znovu zkoušeli, jinak dali pokoj. Ti opěšalí ptáci vycházeli slepičím otvorem ven, na vzduch – záviděl jsem jim to z celého srdce a ze vši duše – a znovu se vraceli do toho svinstva: snášet vejce, nechat se obskakovat, spát na hřadu. Vždyť to byl jejich domov, jejich životní styl. – Dny odplývaly, nenapadlo mne vést o čase evidenci. Jednoho dne přijdou, budu odveden k soudu. Snad mě předtím odvšíví, vydrhnou – bude-li to vůbec možné – a převléknou do čistého. Koral jsem ve svém koutku, počáteční netrpělivost a nervozita mě opustily a myšlenky na tajemný zločin, kterého jsem se dopustil, aniž bych věděl, zalezly kamsi do zanedbaného kouta bludiště mé mysli; také zevnitř jsem okorával a připadal si jak želva o dvou krunýřích: zvenku a na duši. – Jednoho dne krátce po poledni vecpala se dovnitř kachna; byla zavalitá, s červenou kravatou, musela vynaložit notné úsilí, aby se protáhla otvorem určeným jinému ptactvu. Slepice zbystřily, kohout vypjal hrud', ovšem na kačenu to neudělalo nejmenší dojem; usmívala se dobrotivě epikurejským úsměvem natolik odzbrojujícím, že i durdil kohout sklapl podpatky, zařinčel ostruhami a pozdravil kachnu mírnou úklonou. Jako by dokázala čarovat, všichni v kurníku se začali usmívat a já jsem rázem pochopil, že je to Uri, průvodce cizinců v rafinovaném převleku, a že mi přišel pomoci. Ten úsměv byl neodolatelný. Také já jsem se na něj

usmál, i na slepice vůkol, dokonce na toho kokota kohouta, zloděje chleba; krunýř na mém těle popraskal, snadno se dal sloupat.

– Přece jsem tě, Egonku, nemohl nechat v bryndě, řekl Uri. – Jestli chceš, vyvedu tě odtud, ale nebude to snadné.

Bodejť bych nechtěl, chtěl jsem říct, ale nepodařilo se mi tak jednoduchou větu vyslovit. Jen jsem horlivě přikyvoval.

– Potíží je v tom, že budeš na útěku, mimo zákon, psanec, dodal.

– Beru, podařilo se mi konečně vyslovit. Řekl jsem to nevěda, do čeho se pouštím.

Tvoje šťastná hvězda zhasne
je to jasné
kdo tě pozná ten tě práskne
odvykneš si od peřin
vyděsí tě vlastní stín

Uri přinesl převlek také pro mne; stejně dokonalý jako ten, v němž se mu podařilo proniknout do kurníku. Pravda, můj byl mnohem složitější. Mohli jsme však odejít spolu, aniž bychom vzbudili sebemenší podezření. Musel jsem svoji složitou bytost rozložit na dvanáct přibližně stejných částí, abych se do převleku vešel. Že bych neobstál v roli, kterou kostým předpokládal, toho jsem se nebál, vždyť šaty si samy řeknou, jak se v nich pohybovat. Svůj zbídačelý učitelský obleček jsem nechal v koutku, v němž jsem tu téměř ztuhl, jenom Karolínino červené klubíčko jsem si vzal s sebou. Rozžehnali jsme se se slepicemi, které s Uriho příchodem zcela změnily postoje – také z kohouta se stal docela přívětivý kumpán – a převlečen za dvanáct žlutých káčátek pěkně v řádce za sebou jsem následoval matku kačenu otvorem pro slepice ven, na svobodu. – A tak jsme prošli kolem dozorců – ne že by nám zrovna salutovali, jejich pohledy však na nás spočinuly se zalíbením, tvořili jsme malebnou skupinku, a jeden dokonce poznamenal:

– To je mi ale vykutálená rodinka. A kdepak asi mají tatínka? Na to mu druhý odpověděl:

– Asi šuká s jinou kachnou! Ha, ha, ha!

No co můžete čekat od lidí, kteří si jako životní povolání zvolili ostrahu nebezpečných zločinců; nebo také – jako v mém případě – nevinných obětí tragického omylu. Dovím se někdy, proč jsem byl zatčen a pohnán před soud? – Kurník stál na čtvercovém dvorku věznice, vedle něj chlívek s prasaty, hnojiště, na němž mé bývalé spolubydlící hrabaly, a kůlna z prken. Bylo by to jako na dvoře selského stavení, kdyby kolem nestály čtyřpatrové budovy se zamřížovanými okny. Jednou budovou vedl průjezd končící ostře hlídanou bránou na sedm západů. Ťapali jsme plovacími blahami hezky v řádce po dvorku, prošli průjezdem, Uri kvákl naléhavě na dozorčího a ten nám bez řeči otevřel bránu, jenom si Uriho nedůvěřivě prohlédl, jako by nikdy neviděl kachnu s červenou kravatou a s dvanácti kácaty. Pak nám zasalutoval.

Šla kačenka kole vody,
napila se horkej vody:
Kač, kač, kač,
tys je maly srač!

Můj převlek byl naprosto dokonalý, jenže úžasně nepraktický, má existence notně rozdrobena – udržet dvanáct kácat v houfu, to byl věru nesnadný úkol. Až dosud jsem si neuvědomoval, co všechno ve mně vězí, kolik se v mé hlavě a v mém těle sván rozporů, jak je těžké udržet se pohromadě. S tím posledním v řadě, s dvanáctým, bylo nejvíc problémů: lelkovalo neustále, pořád se zapomínalo, muselo se na ně čekat, stále na ně volat: – Tak dělej! aby se nezapomnělo a neztratilo docela. Nevěděl jsem, která moje část v něm vězí, ale i kdyby to byl orgán postradatelný, nechtěl bych o něj přijít. – Kráčeli jsme městem pěšky, na let to nebylo – já jsem

byl ještě tuze malá káčata a pochybuju, že by Uri, ač věrohodný kačena, dokázal své tučné tělo zvednout do vzduchu. Budili jsme notnou pozornost a sympatie, lidé se za námi otáčeli, maminky nás ukazovaly dětem, potkali jsme dokonce komisaře Jappa – byla v nás malá dušička –, ale nepoznal nic, ačkoli se za námi obrátil, dokonce se pobaven usmál a nevěřícně zakroutil hlavou. Kačena s dvanácti káčaty v ulicích města! Nakonec přispěchali na pomoc ochránci přírody, odvedli nás k rybníku. Mou nejproblematictější část, poslední, roztěkané, škobrtavé, zatoulané a zasněné káče, vzala do rukou půvabná ochránkyň – byl to zvláštní pocit, když část mne spočívala v rukou přitažlivé ženy a já jsem s tím nemohl nic dělat. – A tak jsem se za přispění půvabné dívky nerozdělil a neztratil ani kousek, ani poslední, neukázněnou dvanáctinu své komplikované osobnosti. – Rybníček byl v parku a sloužil rybám, vodnímu ptactvu – byly tu lisky, čírky, labutě, husy a spousta kačen –, ale také lidem, neboť bylo léto, teplo a krásně a já jsem nedřepěl se slepicemi, ale byl jsem dvanáct káček v čisté vodě.

Už nesedím v kurníku
už si plavu v rybníku
rozdělen na dvanáct částí
očekávám další slasti
jež mi osud nadělí
Než to třeba zmastí...

Bylo to báječné. Lázeň mi ohromně prospěla, oddal jsem se jí cele a vůbec nemyslel na to, že bych si měl hlídat své části, aby se nerozběhly po rybníku. Uri nás naučil potápět a pod vodou hledat chutné červíky, v kombinaci s pupeny jistých podvodních rostlin to byla ohromná delikatesa, bodla i rozmáčená houska z rukou dobrosrdečných penzistů. Baštili jsme hltavě, vždyť po kriminální stravě bylo co dohánět. Příjemná voda chladila po tělech a hojila

kousance odporného slepičího hmyzu... Ale koukám, koukám, nějak příliš jsem se do plurálu dvanácti káčet vžil. Jen aby mi to nezůstalo! Vždyť jsem Egonek, odborný učitel tělocviku a zeměpisu, toho času na útěku, psanec. Ačkoli – existence v tělech dvanácti káčet měla cosi do sebe. Jenom víc kázně kdyby ve mně bylo. To dvanácté už zas kdesi lelkovalo a také Uri mi zmizel ze všech zorných úhlů. Posbíral jsem se dohromady a hledal dvanáctku. Propátrali jsme celý rybník a našli ji v severní zátoce; jakýsi pošetilý stařík si tam pouštěl mechanickou kačenu s dálkovým ovládáním a to pitomé dvanácté zabíralo čiperně nožkami, aby té hračky stačilo, v domněnání, že je to jeho maminka. Vždyť mu šroub, nebo čím je ten krám poháněný, mohl způsobit zranění. Řádně jsme mu vyčinili a vydali se hledat Uriho. Zřejmě už měl kachního převleku plné zuby a vrátil se k oděvu průvodce cizinců. Obepluli jsme rybník v jednom šiku, proplétali se mezi ostatním vodním ptactvem a lidskými plavci, pátrali jsme mezi naháči na břehu, byla tam velice pěkná děvčata – radost pohledět –, ale Uriho jsme nenašli. Najednou se do vody vrhl pes křepelák, vytrhl se z rukou jakémusi nezodpovědnému dítěti a vláčeje za sebou vodítko pustil se za námi se zjevným úmyslem některé ulovit. Samozřejmě si vybral lelkující dvanáctku. Naštěstí to byl pes bytový, okrasný, lovecký pud v něm sice paběrkoval, ale hlad mu nebyl motivací; jen si chtěl pohrát s mou nezadatelnou součástí. Zuby měl bílé, funkční. Cvak! Naprázdno... Prosvištěli jsme rybníkem v jednom šiku k druhému břehu, do houští. Geniální převlek dvanáct káčátek začal být neúnosný. A ten zatracený Uri nikde! – Svlékl jsem to ze sebe, zatížil kamenem a utopil v rybníku. Zůstal jsem ve křoví, jak mě pánbůh stvořil, jenom červené klubíčko od mé nešťastné Karolíny v ruce. Co tím vlastně myslela? Bez jehlic z něj neupletu ani mrňavé plavky. Plavek nebylo třeba, kolem rybníka se potloukali nudisté, jaképak rozpaky. Uvědomil jsem si, že mi už nic nechybí, vždyť jsem dosyta najedený lahodných vodních červíků, vždyť je mi skvěle. – Naháči se tu pohybovali volně, jako by byli

oblečení, jakoby nic. Také jsem se o tuto nenucenost pokoušel, jenže já jsem handicapován. Všichni totiž někde v dosahu oděvy měli, byli to boháči, mně tu kromě zbídačelého těla a klubka červené vlny vůbec nic nepatřilo. Vědomí vlastní ubohosti ničilo mé sebevědomí, vždyť jsem si neměl ani kde natáhnout údy ztýrané předklonem. Dřepl jsem si k vodě a pozoroval mechanickou kachnu ovládanou zdětinštělým staříkem. Celý jsem se zabalil do sebelítosti. Když mi pak došlo, že jsem vlastně psanec, samou rozkoší se mi zamotala hlava. A tu mně kdosi poklepal po rameni. Obrátil jsem se, a... Byl to nahý komisař Japp s mléčně bílou pokožkou. Kdyby mi v tu chvíli neztuhlo svalstvo, vrhl bych se do rybníka.

– Pane, máte v hlavě peří, řekl komisař Japp starostlivě. – Nevypadá to věru dobře. Dovolte, abych vás té okrasy zbavil, dodal. Nečekaje na svolení zajel mi rukou do nepoddajné kštiny a ukázal chomáč slepičího a káčecího peří.

– Děkuji, vypravil jsem ze sebe, přijal z komisařovy ruky nechutný klk a zacouval do vody. Komisař se s mírnou úklonou vzdálil.

Setkání s Jappem mne vyvedlo z míry natolik, že jsem se obával vystrčit z vody nos; plaval jsem mezi labutěmi, lyskami, čírkami, potáplicemi, husami, ano i mezi kachnami daleko od břehů, daleko od lidí, sám samotinký, jenom s červeným klubkem v ruce. I když je mi k ničemu, je lépe mít něco než nemít nic.

Červené klubíčko
přiložím si na líčko
zahřeje potěší
pak se člověk nevěší

Krádeže jsem se dopustit musel! Ostatně co na tom, jakápak morálka, když jsem psanec. Copak může psanec bloumat městem s šulínkem jen tak volně visícím bez peněz po obchodech s oděvy? A v rybníce kdybych zůstal, snad by mi narostla žábra, jenže kdoví

ve které generaci... Vylezl jsem tedy z vody, přistoupil k cizí dece, použil ručník a oblékl si cizí jeans and T-shirt, aby bylo jasno. Snad by se ještě šikla nějaká chic bundička a tenisky adidasů nebo pumy, jenže času se nedostávalo, už mi byli v patách: majitel oblečení, jeho pes, komisař Japp a dva inspektoři:

– Chyťte zloděje!

To nebyl špatný nápad, taky jsem křičel:

– Chyťte zloděje! a upaloval parkem od rybníka, kličkoval mezi platany pronásledován hordou naháčů.

Pes byl nejrychlejší. Připadal mi nějak povědomý, jenže v tom fofru jsem se mu do tváře nedíval, běželi jsme vedle sebe, nedorážel, jen vesele poštěkával, brzy jsme ostatní pronásledovatele ztratili z dohledu. Zpomalil jsem, pes mě předběhl – byl to doveda křepelák, který jen tak z hravosti divže nezakousl mou káčecí dvanáctinu. Teď mě jen tak z hravosti divže nepředal policii. Čert aby vzal takového čokla! – Když zmizel mezi stromy přede mnou, zastavil jsem, abych se vydýchal. Snad mě nebudou pronásledovat nazí policisté? Pokračoval jsem volným krokem po šterkové cestě hájem vzrostlých buků, v jejichž korunách hnízдили havrani, ptáci vznešení a noblesní, s aristokraticky krákoravými hlasy. Byl jsem na útěku a ještě mi nedocházelo, co to znamená. Byl jsem psancem, aniž bych viděl, co proti mně mají. Až dosud jsem žil poklidným životem spořádaného otce spořádané – i když ne úředně stvrzené – rodiny, se svačinou v aktovce jsem docházel do školy učit děti od šesté do deváté třídy zeměpisu a tělesné výchově, pobýval jsem ve sborovně nebo v kabinetu, účastnil se porad a vypracovával přípravy jako kterýkoli jiný učitel. Někdy jsem, pravda, zašel do hospody, ale s tím platem jsem si nemohl moc vyskakovat. Někdy jsem si, pravda, zašpásoval s některou z kolegyň, vždyť jsou jich plné sborovny a kabinety, ale zcela nezávazně, aby Karolína nevěděla... Co se kčertu stalo v té restauraci Sport (nebo to bylo U Slunka?), jaký zločin jsem kčertu spáchal, že jsem tak trestán? V cizích kalhotách kráčel jsem cizím

parkem nevěda kam. Snad bych se měl vrátit, nastavit ruce policejním želízkům a dovolit Spravedlnosti, aby se po mně prošla. – A tu jsem na jednom bukovém kmenu spatřil papír připíchnutý čtyřmi připínáčky v rozích:

WANTED
EGONEK na útěku
odměna:
1 000 000

Text doplňovaly tři věrné černobílé fotografie: en face, profil a ze tří čtvrtěk. Taková rychlost! Kde je vzali? Vtom z křoví přede mnou vyrazil pes – křepelák se vracel po vlastní stopě k mým pronásledovatelům. Vyděsil jsem se a znovu se dal do běhu; ale ne cestou, nýbrž necestou, řídkým porostem mezi buky, bez cíle. Jakýpak cíl! – Stromy houstly, mezi buky se míchaly břízy a jehličnany, habry a bedly jedlé, taky trnky – chmataly po mně větvemi, nastavovaly kořeny vystouplé z hlíny, přivolaly si na pomoc hloží, trní a ostružiní: sekalo mě přes ruce i po obličeji. Havrani ve větvích a ve vzduchu se mi nad hlavou krákoravě vysmívali. Jejich sročení a krákorání přivede na mou stopu pronásledovatele a ti mě budou štvát, až mne uštvou docela.

– Je to nespravedlivé! volal jsem hlasitě k obloze, jako bych se tak mohl dovolat spravedlnosti. – Vždyť jsem vám nic neudělal! křičel jsem na havrany, ale ti neustávali v posměchu, a když jsem s rozdrásaným obličejem vyčerpán upadl na mýtině, létali nade mnou v kruzích, slétali stále níž a níž... Vtom zazněl z dálky štěkot psa a lidské hlasy. Havrani se rozprchli po obloze. Kdybych se řídil zdravým rozumem, musel bych vykročit svým pronásledovatelům v ústřety; nebo tu na ně ve vši pokoře počkat. Jaký smysl má prodírat se houštím s čmouchaly za patami a prodlužovat vlastní agonii? Jakoupak cenu má svoboda pronásledovaného psance? Vogelfrei, volný

jako pták – každému na odstřel. Základní instinkt mne odstartoval k dalšímu úprku. Prodral jsem se houštinou smrkového mlází a stanul na rozlehlé, nekončící louce s udržovaným trávníkem a ostrůvky upravených stromů; byla poseta lidmi – házeli si barevné disky a nebarevné míče, tvořili malebné skupinky, rozprávěli spolu, skotačili, jedli a pili z proutěných košíků, skákali přes šňůru, pouštěli draky a mechanická letadélka, líbali se, zpívali... Mezi lidmi pobíhali uřícení psi všech plemen i neplemen, bez rasových předsudků se očíhávali pod ohony, lezli po sobě, škemrali o kousky jídla, hrabali úpěnlivě v hlíně a upatlanými čumáky větřili myšičku, vesele se smáli. Byly to bezstarostné letní radovánky a já s rozdrásanou hubou jsem přece mezi krásné a bezstarostné lidi nepatřil. Na každém stromě totiž připínáčky připevněný visel zatykač na Egonka, odměna jeden milion. A Egonek jsem já. Notné většině přívětivých, hravých lidiček na louce by se vypsaná odměna docela šikla. – V patách psi a policie, nad hlavou havrani... Vyšel jsem z lesa a snažil se být co nejnenápadnější.

– Co se vám stalo? Jste celý od krve! Kolem mne se shlukli pionýři, vystrachali krabičky poslední záchrany a chystali se mi rezavou jehlou a reznou nití zašít šrámy po ostružině. Naštěstí je nenapadlo omýt mi obličej, pak by snadno porovnali mou oduševnělou tvář se zatykačem. Po mých naléhavých prosbách upustili od šití a natřeli mi obličej jodovou tinkturou z příruční oddílové lékárničky a notnou část polepili leukoplastí. Proti tomu se nedalo nic namítat, ba naopak, štiplavý nátěr mi poskytl novou identitu. Poděkoval jsem, vymluvil se neodkladnou záležitostí a zamířil napříč zalidněnou lučinou. Po pár krocích mě dohonilo hlasité oddechování: v patách mi byl zdatný německý ovčák, služební pes ve službě, na dlouhé kšandě vlekl za sebou uniformovaného psovoda s rudým obličejem, pot z něj cákal. Samozřejmě se pes začal sápat po mně! Když mi chňapal po nohavici, strangulační proces, jemuž byl nucen se podrobit, dospěl k vrcholu; cesty, jimiž se tělem ubírá energie, byly zaškrceny obojkem, síly psa opustily, čelisti chabě klaply na-

prázdnou. Takže jsem mohl pokračovat v úniku. Psovod se přibelhal k padlému a pokusil se ho vrátit životu dýcháním z úst do tlamy. Také pionýři se přihrnuli s krabičkami a lékárníčkou a začali se plést policejnímu psovodovi pod rukama. Vzápětí dorazili ostatní pronásledovatelé: komisař Japp, dva inspektoři a nahý muž, kterému jsem štípl oblečení – udýchaní využili psí příhody k odpočinku, pojedli cosi malého, neboť se tu objevil pojiždňý obchodník s teplými karbanátky a zmrzlinou na tříkolce. Ale to už jsem nenápadně kličkoval s natinkturovanou a polepenou hubou mezi lidmi a nevěděl, co si mám počít. Jenom pryč, pryč odtud! Pryč... Ale kam? Pryč doleva? Pryč doprava? Pryč rovnou za nosem? Kde je to pryč, pryč pro mě nejvýhodnější? Až tam dorazím, kdo se mne ujme, co budu dělat? Dají mi najíst? Čím se přikryju, co budu mít pod hlavičkou? Neztratím se sám sobě? – Ale vždyť je to nesmysl, člověk se sám sobě nemůže ztratit. Někomu jinému, prosím, ztratí se z očí, snad i z mysli sejde, ale sám sobě? – Stoupal jsem do kopce a připadal si natolik sebejistý, že mě ani nenapadlo krátit si cestu zkratkami, šlapal jsem si po asfaltovém chodníku v serpentínách jako tlustý pán v neděli po obědě. Podél cesty postávali národní velikáni, jejich sochy v kameni i v bronzu: pískovec obrostlý zelenavým mechem, bronz zelenou patinou. Pokoušel jsem se přečíst nápisy na podstavcích, ale nešlo to; žádného z těch velikánů jsem neznal, jako by to nebyli moji velikáni, buditelé mého národa, jako by to byli zcela cizí lidé, cizí kameny a kusy kovu, jejichž význam už dávno pomínil, právem obrostli patinou, mechem a lišejníky. Nepodařilo se mi nápisy přečíst, snad byly psány runami nebo azbukou. Také krajina, v níž velikáni stáli, byla nepřívětivá, stromy opadané, průhledné, viděl jsem jejich korunami na město pod sebou, na cizí město – střechy a věže kostelů, v dáli slepý rytíř na koni, vedle se topořila televizní věž jak nerozvitá výtrusnice houby smradlavky – kde se tu beru? Před chvílí padal sníh, ale neudržel se; kdyby mrzlo, bylo by to snesitelnější. Ale tak...

Bez kabátu bos
v cizích gatích kos
v ukradené košuli
snad mě nikdo neožulí
mám červený nos

Prodírám se trním hložím
prosím pěkně není zač
už je na mě zatykač
nevím kam dnes hlavu složím
Je tu výhled do daleka
je tu pěkné panorama
už mi dupou za patama
kdoví co mě ještě čeká

Bez kabátu bos
v cizích gatích kos
v ukradené košuli
snad mě nikdo neožulí
mám červený nos

Přidala se ke mně dívčina v teplém kabátku, ruce v palčácích a na zádech batůžek plný buchet; dala mi povidlovou, ale povidel v ní málo.

– Chcete sex? Lacino, nabídla se mi ve vlhkém nečasu. Napadlo mě: jak a kde bychom to dělali? Ještě že nenabízí lásku, takhle mi to připadlo přímočařejší, a tedy solidnější. Jenže v kapsách cizích kalhot nebyl ani haléř, jakýpak tedy obchod.

– Copak není jiný způsob, jak přijít k penězům?

– Bezpochyb, řekla, – ale mě to baví. Jdete do bludiště, že. Jenže bludiště je teď v zimě zavřené, stejně tam nikdo nezabloudí. Když se díváte na zem, na spodní okraj zrcadel, projdete bez zaváhání,

jak namydlený blesk. Škoda peněz za vstupné. A já se tam dostanu i v zimě, i když mají zavřeno. Kdybyste chtěl...

Sundala si palčák a vzala mě za ruku, měla teplou, přívětivou dlaň, a vlekla mne k bludišti na vrcholku kopce, pod rozhlednou, připomínající Eiffelovu věž. Minuli jsme skupinu dělníků kopajících v té slotě příkop. Měli gumové holínky a vatované kabáty, na hlavách kožešinové čepice s ušima. Když jsme je míjeli, opřeli se o nástroje – lopaty a krumpáče – a civěli na nás nechápavými pohledy, především na mé bosé nohy hleděli, na holé paže trčící z krátkých rukávů trička, nemohli tomu uvěřit, čučeli na nás jako na zjevení. A když jsme je přešli, uslyšel jsem hlas jejich předáka:

– Na ně! To je on, to je ten chlap za milión!

Ale to už jsme stáli před bludištěm, nikoli však před hlavním vchodem, nýbrž za budovou, u vchodu pro služebnictvo, také ten však byl zavřený, nikde živáčka. Stále jsem se držel teplé dlaně čiperné průvodkyně nebo spíš ona držela moji ruku, měl jsem pocit, že naše krevní oběhy se spojily a já jedu na tepot jejího srdce, neboť jsem necítil strach ani zimu, dokonce mě napadlo, není-li to děvče pravý anděl strážný. Zakoukán do anděla jsem si vůbec neuvědomil, jak jsme pronikli do záhadné budovy bez oken, s pozamykanými dveřmi, snad jsme prošli zdí. Kdyby mě práskla Jappovi, mohla mít milion a nemusela se nabízet v nečas. Rozsvítlo se světlo a došlo k efektu, jaký lze prožít jen zřídka; ne každá pouť je totiž vyšperkována takto efektní atrakcí, ne každý den se vydaří: Kolikrát v životě se člověk odhodlá k návštěvě bludiště? – Najednou nás tu bylo plno, kamkoli jsem pohlédl, tam jsem byl já se záhadnou dívkou. Moje nepřiměřené oblečení ve zmnoženém zrcadlovém světě bez jiných reálií přestalo vadit; jako bychom se ocitli v krystalu průhledného kamene, v bezpředmětném světě, jen polámané světlo, jeho zdroj neznámý, a neuchopitelné plochy zrcadel po stěnách, na stropě i na podlaze. Jaképak plochy? Jakých zrcadel? Kamkoli jsme se – ruku v ruce – rozběhli, mohli jsme běžet bez zábran, ani jednou jsme

nenarazili, nebřinklo to, nerozsypaly se střepy, nevytryskla krev z pořezaného čela; běželi jsme bludištěm obklopeni sami sebou, zmnoženými figurami a figurkami svých vlastních postav, bludiště nás bylo plné, a přesto jsme se nemohli dobrat konce; jako bychom běželi na běžícím pásu, který se otáčí proti nám naší rychlostí. Kam jsme se tak hnali bez viditelného pokroku? Už jsem byl uštváný jak maratonec na čtyřicátém druhém kilometru, vyčerpaný docela, dál už to nešlo. A tu mě napadlo: není-li to děvče Uri, průvodce turistů v dalším z překvapivých převleků, Uri, původce mých trampot a příležitostný zachránce? Ale to by snad měla červenou kravatu. Zeptal bych se, kdybych byl při tom běhu schopen vypravit ze sebe mezi sípavými vdechy a výdechy pár artikulovaných slabik.

Pozval bych milenku
na sklenku
kdybych měl na sklenku
kdybych měl milenku...

Bác! a byli jsme na hromadě, únava ze mne spadla. Původně mi nabízela levný sex, ale bylo to krásné milování v bludišti na zrcadle, pod zrcadlem, mezi zrcadly, milování tisíckrát zmnožené, jako v pohádce. Ne, nebyla Uri, tak mistrný převlek by ten falešný průvodce cizinců nesvedl. Samozřejmě jsem usnul jak zvadlý tulipán. A když jsem otevřel oči, ve zmnožených dálavách zrcadel mizely tisíce maličkých děvčátek se sotva viditelným batůžkem, vzdalovaly se, až zmizely docela. Přišlo mi to tuze líto, vyskočil jsem na nohy a za jednou z nich se rozběhl. Zrcadlo, do něž mi bylo vraziti, nemohlo být z obyčejného skla. Když jsem se – ozdoben boulí – probral z mrákot, zrcadla, která mne obklopovala, byla neporušená, odrážela jenom zbloudilého poutníka v cizích kalhotách. Po tajemné dívce tu zůstalo sedm buchet svázaných v kostkovaném šátku: tři makové, tři povidlové a jedna s tvarohem; taky boty tu nechala, tenisky adidas

číslo 42, akorát, a bundu s teplou podšívkou, docela mi padla. Byl jsem vybaven pro další dobrodružství. – Bunda slušivá, tenisky jen se rozběhnout, buchty jako by z trouby zrovna vytažené, ale co já tady v bludišti? Venku tlupa honáků s krumpáči a lopatami, také komisař Japp a jeho inspektoři, snad i nahý majitel mých kalhot a trička, pionýři s lékárníčkou, všichni prahnou po skalpu za milion. Buchty s ním, život v bludišti je neperspektivní způsob existence – potloukat se mezi zrcadly a vidět jenom sebe... Zanedlouho bych byl zralý pro Bohnice a kdo by mě tam zavedl? Nelze otálet, musím ven. – Chyba lávky, pouhé rozhodnutí někdy nestačí. Vyrazil jsem a opět vrazil hlavou do zrcadla, tentokrát slaběji, zato boulí uzrálou. Napřáhl jsem ruce jako náměsíčník v kreslených vtipech a vydal se bludištěm. Směšná poutová atrakce; až dojdou ke dveřím, určitě naleznou řešení, jak se dostat z budovy a obelstít případné pronásledovatele. – Trochu jsem to podcenil, bezpochyb tu atrakci vymyslely hlavičky koumavé. Ačkoli jsem obezřetně sledoval spodní okraje zrcadel a už do nich nevrážel, mé bloudění k cíli nevedlo. Napadlo mě zvednout hlavu a hledat orientaci ve výšce, jenže ozrcadlený strop nebyl vodítkem, ani se mi nepodařilo zjistit, odkud se bere světlo, patrně umělé. Zvenku nebylo na budově jediné okno, a když jsme pronikli dovnitř, byla tu tma. Teprve dívka rozsvítila – lusknutím prstů nebo jak? – Pokračoval jsem tápavě kupředu, abych nepřišel k dalšímu úrazu, aspoň to se mi dařilo. Chvilí mě volný prostor mezi zrcadly vedl rovně, pak prudce doleva, směr se každou chvílí měnil, nikde záchytný bod, často se naskytly dvě i více možností, kudy pokračovat; zvolit jsem mohl jenom jednu – rozhodoval jsem se zcela náhodně poslušně intuice, a ta se – jak známo – může splést. Třeba někdo přijde zkontrolovat stav bludiště, pověřený zřízenec nebo najatý hlídač, přece to tu nenechají celou zimu bez dozoru, takovou investici! Je tu teplo, topit musí, někdo by měl přikládat. Kdyby to byl můj majetek, určitě bych sem někoho posílal každý den a občas si to sám přišel prohlédnout; jenže tohle zařízení patří bezpochyb státu a úředníci

jsou ledabylí, nezáleží jim na majetku patřícím vlastně všem, tedy nikomu, hlavně když mají svůj plat zaručen, svoje razítka a formuláře, když se nemusejí pohnout od káfička v přetopené kanceláři, od svých computerů, na kterých si za peníze daňových poplatníků prohlížejí obrázky svlečených slečen. – Při těchto myšlenkách mě přepadla potřeba. Neodbytná, velká, neodkladná. Současně ze mne vytryskl záchvat smíchu. Hlasitý smích, ačkoli se tu nic veselého nebo směšného neodehrálo. Hysterie! K hledání východu přibyl teď, vedle spásy života a duše, ještě další motiv: bezpodmínečně najít záchod, abych neznečistil trpytivou krásu bludiště. – Jenže se nedalo nic jiného dělat... Opustil jsem hromádku se špatným svědomím, jako bych přívětivému sousedovi přes plot hodil do zahrady chcíplou kočku.

Spadlo hovno z pavlače
na rozkvetlé vstavače
spadlo hovno do trávy
už to nikdo nespraví
spadlo hovno na kládu
bez dalšího dopadu
spadlo hovno do křoví
to si někdo zodpoví
spadlo hovno do lesa
zatřásla se nebesa
spadlo hovno na psa
děravá je kapsa
spadlo hovno na vola
kdože tomu odolá
na kanál
atd.

Situace k uzoufání. Jedinou bytostí, jediným předmětem, který v rafinované optické soustavě byl a fungoval, jsem byl já, Egonek na

útěku, učitel zeměpisu a tělocviku v cizích gatích, tisíckrát zmnožený vlevo, vpravo, nahore, dole, braný ze všech stran. Člověk sám sebe zná z ranního pohledu do zrcadla, většinou se dívá – zběžně a mechanicky – pouze na fragmenty svého těla: obličej zepředu v zrcadle, ruce in natura vnímá vcelku přesně, zbytek těla vidíme notně zkreslený, sotvakdo si všimne svých typických znaků: držení těla, chůze, gest... Na záda si nedohlédneme. Člověk prostý nenafil-movaný a nepromítnutý si nedokáže představit, jak se jeví ostatním, jak vlastně vypadá; je si cizejší než cizinec – já, bytost neznámá. A teď jsem tu byl v bludišti sám se sebou. Tolikrát! Na každém kroku, z každého úhlu. Hra na sebepoznávání nevydržela dlouho, ani buchty nebyly věčné. Řekl jsem si, že sním každý den jednu. Jenže podle čeho poznám, že uplynul den? Čas v bludišti je jiný než v tělocvičně při výuce šplhu nebo v hodině geografie při probírání flóry a fauny Toga. Určit čtyřiaadvacet hodin za stálého umělého osvětlení mezi zrcadly bylo nemožné. Ani podle intervalů spánku, do nějž jsem čas od času upadal, se nedalo usuzovat na dny. Určitě neuplynul celý týden a mně zbyla poslední, maková buchtka. Už dlouhou dobu mě trýznila třeskatá žízeň. Přece bych nevydržel týden bez vody. Ale co když jsem umřel? Co když se tu potuluje jen moje nesmrtelná duše, hříšná však, a proto pykající; co když je zrovna tohle očištec? Podivná forma bytí... Ale když jím makovou buchtou, nemohu být přece mrtev. – Divže jsem při těchto úvahách nešlápl do výkalu. Do hromádky, kterou jsem tu před časem zanechal – nevypadala zrovna čerstvě. Sesul jsem se vedle ní jak hromádka neštěstí. Mé bloudění bylo zbytečné, veškeré úsilí mě přivedlo zpátky. A tu se ozval hysterický smích. Byl to můj smích, vypustil jsem ho tu před časem a on stejně jako já bloudí bludištěm nenalézaje východiska a bude tu bloudit, pokud jej někdo nevyvede, zdá se, že až do jara. Seděl jsem vedle hromádky, a zatímco se můj opuštěný smích smál, plakal jsem do hrsti, a když jsem sahal po kapesníku, nahmatal jsem v kapse červené klubíčko od mé věrné družky Karolíny. Teprve teď

jsem si na ně vzpomněl. Kdesi daleko odtud, v obyčejném světě, žije má rodina: Karolína, Alois, Emil a malá Karolínka – ještě nechodí do školy – a nemají tušení, co se přihodilo jejich milujícímu otci a chybujícímu partnerovi. Hned jak jen to bude možné, ožením se s tebou, Karolínó, budeš v bílém, v kostele. Lidské představivosti se vymyká, co může člověka potkat. Přiznávám – ač nerad –, zanedbával jsem rodinu, byl jsem si příliš jist její existencí, spolehlivostí, jejím trváním, pokládal jsem ji za samozřejmost, za jistotu, která je dána jednou provždy, s níž nelze otrást – stačí přinést domů peníze a požadovat zdárný chod domácnosti: lásku a věrnost ženy, dobré známky u dětí, jejich poslušnost autoritě nejvyšší – co řekne tatínek, je svatě! Myslel jsem, že mám tohle štěstí zpachtováno až do konce dnů... A teď to mám! Co jsem kčertu provedl v té hospodě, že se to nesmí ani nahlas vyslovit? Zač tolik pykám, čím jsem se provinil?

Červené klubíčko
přiložím si na líčko
zahřeje potěší
třeba něco vyřeší...

Karolínino červené klubíčko mi vypadlo z ruky a kutálelo se po hladkém zrcadle pryč ode mne, pryč od hromádky. Nebylo mi k ničemu, a přece jsem je nechtěl pozbýt, vždyť bylo jedinou věcí, která mne spojovala s mými lidmi, se světem, do nějž patřím. Koulelo se jak živé, a když jsem po něm sáhnul, abych je zvedl, zrychlilo, když jsem se opozdil, počkalo, vedlo mne s naprostou jistotou. Za několik minut jsme byli venku ze zrcadel, v zapadané předsíni se záchody, hasicím přístrojem a pokladnou – u kýžených hlavních dveří tohoto kabinetu hrůzy. Tady se klubko zastavilo, mohl jsem je zvednout – byli jsme u cíle. – Na toaletě jsem se napil a uspořádal jakžtakž zevnějšek. Bylo mi jasné, že není vyhráno, že budu patrně muset vylomit dveře, a přitom nevím, co na mne venku čeká. Ale

to byly problémy řešitelné. – Teprve teď jsem si všiml nesmyslného nápisu nade dveřmi z budovy. Tam, kde jsem očekával východ, visela bytelná cedule se třemi slovy:

VCHOD DO BLUDIŠTĚ

Měl jsem se snad vrátit zpátky mezi zrcadla ke tlející hromádce? Zkusil jsem kliku, dveře byly zamčené. Ale vždyť tohle jsem předpokládal! A přece jsem pocítil notné zklamání; zázraku bych se nebránil. Rozhlížel jsem se kolem po předmětu, jenž by mi pomohl vylomit dveře ne zrovna chatrné. – Tu jsem zaslechl zvuk nečekaný a jak se zdá příznivý: zarachocení klíče v zámku. Rychle jsem se schoval v toaletách. Je-li to hlídač, třeba za sebou nezamkne, třeba nepůjde rovnou na záchod, nýbrž na obhlídku objektem, třeba nechá trčet klíč v zámku. A nenechá-li, pokud za sebou zamkne a klíč ukryje v kapse, nezbude než ho – jako ve filmu – bacíť do hlavy, sebrat klíč a pryč! Vždyť je na mne vypsána odměna, nic jiného nelze od psance očekávat. Jenže vhodný předmět na pánské toaletě nebyl, jenom děsně upatlaný plátěný ručník sešitý do smyčky a zamčený na kovovém držadle zámkem tu schlíple visel zapomenut na konci sezóny. Urval jsem ten kus látky a udělal na něm uzel. – Slyšel jsem, jak se dveře otevřely, a potom hluk davu lidí přemísťujících se zvenku dovnitř: šoupání nohama, pokašlávání, tlumený hovor. Musela jich být skupina. A nad tím jasný, povědomý hlas:

– Krásné dámy, slovutní pánové! Konečně jsme se dobrali konce náročné pouti soustavou. Systém nevšedních, neotřelých, neopakovatelných zážitků se chýlí ke konci. Zbývá už jen poslední, zrcadlové bludišátko, pouťová atrakce ve srovnání s tím, co máme za sebou. Přesto však znovu upozorňuji a kladu všem na srdce, abyste se drželi pohromadě, nerozbíhali se a nezůstávali pozadu. Přece jen jsme v bludišti, a co když tu číhá lačný Mínoťaurus na pravidelný přísun potravy? Mějte se na pozoru!

Mínótauros žere panny
žere taky mládence
ženatý anebo vdaný
singly ba i milence
Mínótauros
chodí bos
Po venku moc nelítá
labyrintem se potlouká
zbůhdarma jen čas utlouká
na nohou má kopyta
Nehoní se za potravou
žere lidi kravskou hlavou
nažere se dosyta
je ho věru pěkný kus
myslí že mu všechno projde
Na každého jednou dojde
na něj přijde Théseus

Zvědavost mi nedala, musel jsem se podívat klíčovou dírkou, co za publikum se shromáždilo v předsálí zrcadlového bludiště a kdo je vede. – Samozřejmě! Byl to muž s červenou kravatou, Uri, průvodce cizinců. Houfec, který kolem sebe shromáždil, netvořili pouze neznámí indiferentní turisté, nýbrž smečka už dříve spatřených figur, sebranka týpků, jimž bych se nejraději vyhnul, i kdyby na mě nebyl vypsán zatykač, motivující k honitbě kdekoho. Skrz klíčovou díрку jsem zahlédl: havíře Slivku s novými tkaničkami v botách, komisaře Jappa s inspektory. Silného Ctibora plus celý soudní dvůr – i ten hajzl JUDr. Břetislav Břink, můj komický obhájce, tam byl, školník sušinka a ředitel Sysel, Červená karkulka s ukazovákem od inkoustu, Klapzubova jedenáctka včetně otce Klapzuby (hlemýžďe Pižlu jsem tam nespatrił, vždyť má domácí vězení), také tam byli postarší manželé s krokodýlem na řetízku (obyčejné vodítko by překousl

jak nudli), kat v kápi, profous z kurníku, muž, kterému jsem ukradl kalhoty a tričko se psem, smečka pionýru, stavební dělníci s krum-páči a lopatami a pár bronzových, jakož i pískovcových velikánů... Panoptikum k popukání. Prostatik starý Klapzuba se hnál nejdřív k záchodu, musel jsem odskočit a zarýglovat se v jedné kóji. Ačkoli jsem své útočiště nestihl opatřit nápisem MIMO PROVOZ, snad se ke mně ten uchcánek nebude dobývat a hned po prvním neúspěšném stisku kliky ten vylízaný kopálista pochopí, že je mimo provoz a vedlejší mísa ho ukojí stejně dobře. Samozřejmě se začal dobývat do mého úkrytu, jako by mu k tomu jeho ucvrkávání nestačila odeh-tovaná stěna s korýtkem. Bušil do dvířek pěstí a já jsem div nezešílel strachem, že ten rachot přivolá někoho s mozkiem, a ten pochopí, že má kóje není mimo provoz, ale že skrývá vetřelce. Vsadil jsem vše na jednu kartu a otevřel dveře odhodlán – kdyby bylo třeba – plestit ho po papuli uzlem na ručníku. Vždyť jsem psanec a psanci se nemalují s nikým, ani s úpornými dědoušky.

– Pozdrav pánbůh! pozdravil mírně a stoupl si k uvolněné mušli, ve tváři spokojený výraz vítěze, který svou vytrvalostí a neústup-ností mění přírodní zákony.

A mně nezbylo než se úzkým záchodovým okýnkem vedle umy-vadel, zalíčeným bílou barvou, naštěstí snadno otevíratelným, pro-táhnout do zahrady. Běžel jsem habrovým dvojřadem, který vedl od vchodu do bludiště – hustý živý plot lemoval rovnou šterkovou cestu jak podle pravítka – po zimě ani památky, habry plné listí, dokonale zastřižené, mnohem lépe než ve vídeňské Augarten; jako kdesi v hlu-binách computeru virtuální realita, ale určitě jsem neuvízl v umělém světě, v mámení smyslů, v iluzi. Skutečný šterk skřípal pod nohama, živé ptactvo cvrlikalo ve spleti větviček, a když jsem zvedl hlavu, ob-loha byla blankytná a bílá, nebe s obláčky; svět se zredukoval na zeleň habrových stěn a okrovou barvu cesty pod nohama. Běžel jsem, ale nechtěl sám sobě utéci, vždyť sám sobě člověk neuteče, byť by běžel seberycheji; každý běh jednou skončí – člověk nemůže utíkat věčně,

v jisté chvíli s tím musí přestat. No a v té chvíli zjistí, že si neutekl, že je stále s sebou. Utíkal jsem svým pronásledovatelům uličkou mezi dvěma zelenými habrovými stěnami, v dálce se k sobě přibližovaly, přede mnou úběžník – bod, v němž se stěny setkají; až tam doběhnu, nebudu mít kam pokračovat, habrové zdi mne sevřou, splácnou mě na tenký foliant, nakonec splynou s bodem, s abstraktním geometrickým pojmem bez rozměrů. Ta tam bude má výška, šířka i hloubka. Běžel jsem k úběžníku, ačkoli mi nikdo nedupal za patami ani jsem necítil v zátylku horký dech pronásledovatelů, běžel jsem posedlý myšlenkou prohlédnout si úběžník zblízka; nešlo mi o splynutí, nejsem blázen, abych se nechal zničit. V pravou chvíli zarazím – snad bych měl v nekonečnu, v bodu protětí vztyčit vlajku naší republiky – Američani už tam jistě nejmní jednu mají a Rusové jakbysmet, ještě sovětskou – a pak bych se mohl vrátit zpátky: jako hrdina. To by pak se mnou museli jinak, s dobyvatelem průsečíku, to by pak určitě zrušili zatykač, nemohou přece tak významnou osobu! Sám bych mohl dojít k Jappovi a říct mu: – Tak, a jsem tady, srágoro jeden komisařská policejní, pro ten milion, co je na mě vypsaný! Také rozsudek, jenž dosud nenabyl právní moci – pětadvacet na prdel –, by jí nikdy nenabyl, přece nebudou lískat dobyvatele průsečíku lískovkou. – Ale dobýt průsečík není jednoduché, on ten šprýmař neposedný běžel stejným způsobem jako já, používal zrcadlovou taktiku – zrychloval a zpomaloval zároveň se mnou, když jsem se zastavil, také on zůstal stát.

Půjdeš-li jen po chodníku
nedospěješ k úběžníku
úběžník ti uteče
naivní člověče

Už se chýlilo k večeru a kulisa mého zběsilého běhu se za mák neměnila, jen potměněla: habrové zdi vlevo i vpravo, mezi nimi asi tři metry široká šterková pěšina, ptáci ve větvích umlkali, nebe šíralo,

úběžník přede mnou stále na stejném místě. A přece došlo k významné změně: pronásledovaný se stal pronásledovatelem. – Běželo se mi skvěle, cesta přede mnou byla přímá, jasná, jediná... Nemusel jsem se rozhodovat kam. Prostě tam! Žádné bloudění. – A náhle tu byla tma, spadla mi na hlavu, na krok nebylo vidět. Vzhlédl jsem k obloze předpokládaje, že se budu moci orientovat podle hvězd anebo alespoň podle světlejšího pruhu nad habrovým plotem, jaké však zklamání! Tma byla jednolitá jak v sudu s dehtem. Zkusil jsem běžet potmě, ale bralo mě to pořád doleva, neustále jsem vrážel do větví a hrozilo, že bych si mohl vypíchnout oko nebo se jinak zohavit. A když jsem silou mocí orientoval své kroky doprava, narazil jsem do zeleně vpravo. Nemělo smysl pokračovat. Schoulil jsem se k habroví do klubíčka, aby mé tělo tvořilo co nejmenší plochu, abych tolik netrpěl nočním chladem. – Schoulený pokoušel jsem se usnout, jenže myšlenky všelijaké se mi proháněly hlavou na kolečkových bruslích. Po chvíli jako by je někdo pochytil, jako by je nalákal na zrní a pak na ně spustil řešeto, na myšlenky, jako by pod řešeto strčil špinavé pracky s ulámanými nehty a začal z mých myšlenek hnácat cosi na způsob sněhové koule, jako když dítě rozverné smíchá plastelíny všech barev dohromady, mačká je pilně a barvy navzájem prolínají, ještě jsou patrné, tvoří závoje do sebe zapletené – žlutá v modré, zelená v bílé, červená v oranžové; ruce však hnětou, barvy se do sebe zakusují stále víc, až je z toho obludná šedohnědá, upatlaná, zoufalá šíša, k zaplakaní. S takovou koulí v hlavě, přitisklý k živému plotu, neschopný rozumného myšlenkového pochodu bál jsem se, jako se malé dítě děsí zlého housera, jako se ztracený chlapec bojí v davu cizích opilých křiklounů táhnoucích k fotbalovému stadionu, jak ptáče vypadlé z hnízda... Samota s beznadějí se ve mně ubytovaly a začaly kramařit v mysli; šuplata pozvytahovaly a všechno z nich vysypaly oknem do kopřiv a rmenu. Měl jsem oči vyvalené, jak to jenom šlo, a přesto nebylo vidět nic, ani vlastní dlaň přistrčenou k nosu, jedinou hvězdu nad hlavou. V tak černé tmě je všechno mož-

né a nic není jisté. Ani zjitřená představivost nedokázala vyvolat třeba jen docela malé, orientační světýlko, trčel jsem v temnotě jak v rakvi na dně hrobu, než horní deska shnije, než hlína vnikne dovnitř a všechno zavalí. – Hukot mi naplnil hlavu, jako když liják buší do plechové střechy. Ten zvuk se však začal organizovat a mně došlo: z dálky se řítí dav mlčenlivých běžců, snad atletů, maratonců; vojáci to nebyli, necinkaly jim kovové součástky výstroje, neozývaly se kletby ani povely, také obuv byla bezesporu lehčí, než jakou nosí vojáci při zrychlených přesunech. Slyšel jsem prudké dýchání a lehké kroky početného davu, občas někdo odplivl nebo si odkášlal. Byl to ukázněný dav řítící se za společným cílem, blížili se ke mně, za chvíli tu budou, parní vál... Přikrčil jsem se ještě těsněji k habroví, nejraději bych se spletenými větvičkami prolisoval na druhou stranu, neznámou, třeba lepší, ačkoli mi nikdo nezaručí, že se tam neskrývá jiné, větší nebezpečí. – A už tu byli, tiší běžci – snad mne nepřeválcují, třeba mě neušlapou – už jsem cítil vzduch rozhýbaný jejich pohybem – snad se mi vyhnou; ale vždyť na šířku zabírám jenom pár centimetrů, přece neběží těsně kolem habrové hradby, vždyť by je mohly zranit větvičky, už jsem zachytil pach jejich potu, první už jsou na mé úrovni, ženou se kolem mne, nemá to konce, kolik jich jenom je, invaze nočních sportovců – podle čeho se orientují, jak to, že se v neviditelnou nepokopou, že se vzájemně neušlapou, jak to, že se neozývají kletby šlapoucích a pošlapaných, kam se ženou, není úběžník také jejich cílem? – Nejraději bych se podhrabal pod rostlinnou hrází, k níž jsem se tiskl, bezpochyby jsem měl na kůži plastický vzorek; pokusil jsem se hrabat, ale zraněné prsty ztroskotaly na hustém, tuhém kořání. Ve stavu bezmocné křeče jsem přečkal nekonečné míjení nočních běžců, a když přeběhl poslední, opozdilý, zhluboka jsem si oddechl. Pohroma se přehnala, minula mne a řítí se dál. – A tu jsem si opět uvědomil, že sobě se člověk neztratí, nemůže, i kdyby chtěl. Co bych za to dal v té tiché hrůze, abych raději nebyl; nebo abych byl ztracený někde jinde! Jenže já jsem byl zde, i ve chvíli

nejhlubšího strachu jsem setrval u sebe, sám se sebou, ve svém těle, ztracený možná světu – sobě nikoliv. Když jsem se dočkal rána, vše vypadalo jinak. Slunce vyšlo přesně v bodě, kam vede cesta, kde se střetávají zelené stěny lemující šterkovou pěšinu – v úběžníku. Svítlo mi do očí, oslepilo mne; byla to však příjemná slepota. Opět ležela přede mnou suchá stezka a modrou oblohu měl jsem nad hlavou, také píseň se, nikým nevolána, objevila na rtech.

Ve vězení
nad něj není
Je to tak
magorák
Byl nám otcem
byl nám matkou
byl nám dědkem
byl nám babkou
je to tak
pil se až do kuropění
ve vězení
magorák

Bůhví proč mě napadla zrovna tahle vězeňská písnička... Snad jen proto, že šla pěkně do kroku. – Kolem pasu jsem měl upadaný ručník z bludiště a v kapse červené klubko mé konkubíny Karolíny, s tím si moc nepočnu, v žaludku mi kružel hlad. Ale nezoufal jsem si, nebylo to jako v bludišti, cesta přede mnou přímá, jasná, nemusel jsem se rozhodovat kudy, nemusel jsem bloudit, stačilo jít kupředu, rovně, nebyla jiná možnost, každá cesta někam vede, třeba do Říma, jaképak uvažování, o čem! Šel jsem dlouho, od rozbřesku až k polednímu, vůbec nic se však nezměnilo: habry, obloha, šterk pod nohama, jen slunce se šinulo proti mně, už jsem je měl nad hlavou. V dáli před sebou jsem postřehl jakýsi pohyb. Zarazil jsem se. Psanec je

bytost ohrožená, změna stavu nemusí být ku prospěchu. Jenže cesta je daná, jediná, bez možnosti uhnout. Zvolnil jsem, spíš se loudal, než krácel, ale bylo to stále kupředu. Úběžník začal nabývat konkrétních tvarů: přestal být bodem, začal se zvětšovat, nebyl to kruh, spíš ovál na vyvýšeném místě, na soklu nebo lépe piedestalu. Se zkracováním vzdálenosti se geometrický útvar měnil v lidskou hlavu, v obrovskou tvář postaršího muže s prošedivělými vlasy a s dokonalým knírem. Významná osobnost! Došlo mi v té souvislosti, jak jsem zanedbaný, dlouho jsem se neholil, až se naskytne příležitost, mohl bych si také pořídit knír, tolik významných mužů dvacátého století knír zdobí – není-li dokonce předpokladem úspěchu. A já, Egonek, ačkoli právě v nesnázích, nehodlám zůstat bezvýznamným učitelem tělocviku a zeměpisu, již od mládí jsem prahnul a stále ještě prahnu po vyšších metách. Mé představy nejsou sice konkrétní, připouštím, že nemám vyhraněné zájmy a výjimečné schopnosti, nemluvě o talentu. Ale to přece nemůže být na překážku, vždyť se nehodlám stát významným vědcem nebo vyniknout v některé z múz, představoval bych si to v oblasti veřejné, nejspíš v politice, a tu by mi byl talent spíš na obtíž. – Pohyb, který jsem před chvílí postřehl, nepůsobila hlava muže s kníry – ta byla nehybná, ztělesnění klidu a rozvahy, neváhám říci mužné krásy, s očima upřenýma do budoucnosti. Pohyb působil dav shromážděný na pláni pod hlavou. Neocitl jsem se v pasti? Kdo jsou ti lidé, nechtějí mě lapit, aby získali odměnu za dopadení psance? Patrně jsou to oni tajemní běžci, kteří se v noci přehnali kolem... Mohu se k nim přidat, vmísit se nenápadně do davu, podaří se mi v něm zmizet? Snad mě nepoznají takhle zanedbaného a zarostlého, vždyť na zatykači je můj obličej hladce oholený a data o výšce a váze, případně zvláštních znameních neuvedena. Ostatně nic jiného mi nezbyvá. Vedle té obrovské tváře s kníry byl umístěn nápis:

MYSLÍME JINAK

Zvláštní nápis, poněkud záhadný... Jinak než kdo? Než všichni ostatní? Není to dokonce program? A kdo je míněn tím množným číslem – MYSLÍME? Celá skupina lidí myslí jinak, nebo tu používají pluralis maiestaticus maiestatis? Každopádně to přináší jistou šanci, možnost, že dojde ke změně. – Mezi lidmi na pláni nebyl nikdo známý ani povědomý, také tu nikde nevisely zatykače na jistého Egonka, slibující milionovou odměnu. Cesta vroubená habry vústila do holé pláně bez dřevin, stromy a keře až daleko na horizontu, poblíž soklu s hlavou na pahrbku, její pohled mířil tam, odkud jsem přišel: do bludiště. Na travnaté pláni pod pahrbkem byly rozsety podlouhlé stoly s lavicemi jako v bavorském pivosadu, jenže hala-bala, jako když se rozsype krabička zápalek na zeleném ubrusu hospodského stolu. Tu a tam stály na dřevěných kozách sudy s pivem vybavené pípou, u každého výčepní za improvizovaným nálevním pultem, byly tu modré kabinky přenosných záchodků firmy DIXIE, také vojenské polní kuchyně s čadivými komínky – cosi lákavého se tam chystalo: česnek a majoránka plnily ovzduší. Lidé zde shromáždění – ženy, muži a děti – měli na sobě tmavomodré tepláky s bílým nápisem na zádech: MYSLÍME JINAK, obuti byli v bílých teniskách, měli červená líčka, kypěli zdravím. Seděli na lavicích kolem stolů, před sebou talíře a voskované kelímky. Mezi stoly se proplétaly švarné copaté dívčiny v červených sukénkách a bílých blůzkách s baňatými rukávky, hluboce dekoltované, hbitě roznášely jídlo a nápoje. Přišoural jsem se ke krajnímu stolu a snažil se být velice nenápadný, jenže se strništěm na tváři, v džínsách a bundičce, s výrazem psance vepsaným v obličeji jsem se notně lišil od těch optimistických sportovců. – Však si mě hned všimli.

– Hé, bracho, sem pod', držíme ti fleka! houkl na mne jeden ze sportovců a kýval přitom paží, divže si ji nevymkl.

– Dobrý den, máte tu volno? špitl jsem nesměle.

– Deť říkám, řekl mluvčí.

– Nazdar, bracho! pozdravili všichni kolem stolu, ochotně se sesedli, poplácávali mě po ramenou, usmívali se a utěšovali mne, jako bych prohrál závod: – Nic si z toho neděle, někdo mosi bet poslední. – Není důležitý vehrát, ale ta účast! – Málos trénoval, bodeš moset předat! – Noja, hlavní věc, žes dorazel. – Néhorši je vzdát! – Všaks nic nezmeškal, gulášo je dost' a piviska jakbesmet. Program ešče nezačal. – Mluvili jeden přes druhého, muži, ženy, děti, starci i stařeny, srdečně a dychtivě, připadali mi jako nějaké bratrstvo a mne brali za svého. Zřejmě se domnívali, že k nim – byť odlišný – patřím. Vždyť každá obec má svého blázna.

– Slávko, tade brach ešče nesvačel, tak sebó mrskni!

A už tu byla Slávka s gulášem v plastické misce – vrchovatě! –, k tomu skýva chleba vláčného s křupavou kůrkou. Bylo to úžasné, splněný sen po noci hrůzy a dnech hladu v bludišti. Jedl jsem opatrně, i když bych to nejraději zhltal i s tou miskou. A pivo, ačkoli ve voskovaném kelímku a se spadlou pěnou, nedocepované, chutnalo jak mana nebeská. – Lidé vůkol usměvaví, veselí a bezstarostní, přátelsky mi naklonění, rozprávěli s plnými ústy, vtipkovali, cenili na sebe i na mne zuby, také já jsem na ně cenil, protože mi tu mezi nimi bylo dobře. Připadal jsem si jako trosečník vylovený před chvílí z moře, v jehož vlnách se zmítal na chatrných vrátkách od kozího chlívku. Slávka přišla s nášupem guláše pro mne a náručí piv pro ostatní; starala se o nás jako milosrdná sestřička, prsa jí lezla ze živůtku opentlená červenou stužkou, jenjen vystřelit, mohl jsem na ní oči nechat a ona se na mne smála a mrkala, jako by slibovala, jen co se zešeří... Rozhlédl jsem se kolem, zda by se někde nějaké příhodné místočko nenašlo, ale nenašlo, nikde křovíčko, les daleko, tam ji nedovleču, všude jen stoly obsazené veselými lidmi, sudy, kuchyně a záchodky, žádná budova, nikde přístřešek, seník či autobusová zastávka. Co kdyby začalo pršet, kam by se všichni schovali? Ale s tím si tu nikdo hlavu nelámá. Patrně si pro tuto slavnost krásné počasí objednali. Pod piedestalem, na němž spočívala hlava, byla

zbudována ze železných trubek, nehoblovaných prken a režného plátna tribuna – stejný princip jak za komunistů o Prvním máji, jen textilie nebyla červená. Na tribuně seděli významní lidé, sedm jich bylo: pět mužů a dvě ženy, také oni jedli guláš a pili pivo jako ostatní, neseseděli však kolem stolu, nýbrž vedle sebe jako na hřadu a dívali se dolů na pláň, na veselé lidi; významnou hlavu měli za zády. Na rozdíl od obecného shromáždění se tolik nesmáli, jejich tváře byly vážné, nikoli zasmušilé. Byly to tváře odpovědných reprezentantů. Mužové měli na sobě tmavé obleky, bílé košile a kravaty, ženy byly ve střizlivých šedých kostýmcích, na klopě decentní brož. Vypadali, a snad i mysleli JINAK. – Netroufl jsem si klást svým spolustolovníkům otázku, ačkoliv se mi jich v hlavě honilo nespočet, abych neprozradil, že k nim nepatřím, že jsem tu nedopatřením, že jsem někdo JINÝ – vetřelec. Aby nepoznali, že je na mne vypsána odměna; že bych podle zákona měl sedět ve vězení a čekat na odvolací řízení u soudu vyšší instance, a ne se tu, na lidové veselici, cpát gulášem z hovězí kližky. Slávka mi přinesla už čtvrtou porci! – Obával jsem se, zda moje žravost nevzbudí nelibost brachů a brášek u stolu, ale nemohl jsem se odtrhnout od tak snadno nabývaného žvance. Můj apetit vzbudil sice zájem, jenže obdivný, a ten povzbudil apetit ostatních, takže se z toho rozpoutaly závody a Slávka běhala od polní kuchyně k našemu stolu jako čamrda, až v trávníku vyšlapala stezku. – Čas plynul a zábava na celé planině probíhala stejně jako u našeho stolu. Ti lidé byli rozhodnuti trávit dnešní den v pohodě. Nedovedl jsem si představit, že by tu mohl být zorganizován program pro všechny přítomné; vždyť planina byla rozsáhlá, stoly rozházené a lidí jako máku. Nedokážu to odhadnout, ale jistě několik tisíc, vždyť jen těch modrých domečků úlevy tu byly rozsety stovky. A přece k tomu došlo.

– Dámy a pánové, drazí přátelé, myslíme jinak!

Tato slova se snesla z nebe a usadila se na planině: na trávníku, na lidech, stolech, lavicích, sudech, na polních kuchyních, na

přenosných záchodech – všude. Byla pronesena z tribuny sedmero ústy, unisono – dvěma ženami a pěti muži: soprán, alt, dva tenory, dva barytony a jeden bas. Nesla se z tribuny zesílená dokonalou technikou, zdálo by se, že takto promluvila hlava muže s kníry na piedestalu, ale ne, bylo to sedm významných osobností, sedm demokraticky zvolených tribunů lidu zde shromážděného, z tribuny pod hlavou. Zde shromážděný lid odložil lžíce a přestal srkat a žvýkat, odložil také poháry s pivem ještě nedopitým – aťsi se třeba zprčí –, jen aby nerušil polykáním či klapotem voskovaného papíru o stolní desku. Vždyť aby vyslechli tato slova, se tu shromáždili, najíst a napít se mohou doma nebo v hospodě.

– Myslíme jinak, pokračovala sedmice, – a na tom jsme se shodli. Ne jako oni. Jsme zajedno i s vámi, neboť nemáme na srdci nic než vaši a naši pohodu a o tom to je, o tom je i naše shromáždění. Máme za sebou nelehké období, kdy se myslelo jinak, než se myslí teď, kdy se jinak myslí, období plné omylů našich původních protivníků, tápání a nepohody, leckdo si musel – víme to – utáhnout – ano – opasek, než jsme se odrazili ode dna, a o tom je naše namáhavá práce, abychom se vypořádali, abychom přinesli, abychom docílili a překonali a dnes už můžeme všichni s klidným svědomím prohlásit: Dokázali jsme, že to dokážeme! Ve chvíli, kdy jsme začali jinak myslet, dokážeme ještě víc, než jsme dokázali a než dokážeme vůbec pomyslet! Ale jen s vaší pomocí, drazí občané a voliči, očekáváme, že nám dáte opět svoji důvěru a rozhodnete se pro některého z nás sedmi, neboť pluralita je základem demokracie, ne jako v minulém režimu, dnes volíte některého z čestných mužů a žen, kteří jsme se podvolili vaší vůli a stali se vaší reprezentací. Ve vašem zájmu jsme mezi sebou uzavřeli dohodu, abychom byli jednotní, neboť v jednotě je síla, a to je ta naše nová, demokratická pluralita a společnými silami dobudeme pohody, jaká tu ještě nebyla. – Byl to úžasný výkon, umělecký, téměř hudební. Sedmihlas zněl jako gregoriánský chorál obohacený ženskými hlasy, byl jsem jím zcela očarován. Jak je to možné, že bez dirigenta dosáhli

takové shody! Jak mohli bez papíru docílit tak úctyhodné synchronizace? Smysl slov, sdělení mi unikalo, nevšední forma mě zcela omámila, naslouchal jsem barevnému zvuku padajícímu ze všech stran a výšin na hlavy okouzleným zástupům. Zároveň s ostatními jsem měl oči upřeny k tribuně se sedmicí, za níž se jako maják v rozbouřeném okeánu tyčila osvětlená hlava s knírem. – Jemnému tůkání na rameno jsem nevěnoval pozornost. Až teprve když mě silná ruka dosti brutálně lapila za levé ucho a otočila hlavu naruby, vzpomatoval jsem se z akustického očarování. Kdyby oním rušivým elementem nebyla Slávka s kozičkama ve výskoku ozdobenýma červenou stužkou, určitě bych narušitele plácl nebo aspoň poslal ke všem čertům a dál se nechal unášet čarováním sedmihlasu. Tak půvabné dívce však nebylo lze odolat. – Vlekla mě k jedné z přenosných modrých budek, nacházejících uplatnění jako provizorium na stavbách nebo rozmanitých shromážděních lidí, jako kupříkladu to dnešní. Ideální řešení, k němuž se lidstvo vyvíjelo tolik milionů let... Připadlo mi to dosti výstřední, od plavovlasého anděla, byť s poprsím bujarým, bych cosi takového nečekal. Dovlekla mne až do komůrky páchnoucí dezinfekcí a zaklapla se tam se mnou v tuze těsném prostůrku. Samozřejmě jsem souhlasil, proč ne, proč ne zde, když lepší místočko v okolí nenajdeme? Mám bohaté zkušenosti s rozmanitými dámami v rozmanitých prostředích – ve výtahu kupříkladu nebo v borůvčí či v rodinné hrobce baronů z Bezhlavic –, urostlí učitelé tělocviku, kteří svedou výmyk předem a roznožku, netrpívají nedostatkem příležitostí, ovšem tohle je vskutku vzácný motýl do sbírky. V tu ránu došlo ke vzpřímení, a hned jsem začal jednat.

– Nech toho, pitomče, řekla Slávka, – a poslouvej! Řekla to takovým tónem, že jsem spustil ruce podél těla a zaposlouchal se do sedmihlasu, jenže tentokrát mi smysl neunikl, neboť jsem zaslechl cosi, co mne mocně oslovilo.

– ... Egonka, bývalého učitele tělocviku a zeměpisu. Vyhýbá se zaslouženému trestu pětadvaceti na prdel, uprchl z vězení, je to

psanec, na nějž je vypsána odměna jeden milion. Vloudil se mezi nás, aby narušil naši jednotu, poznáte ho snadno, je JINÝ! Je zde, sedí u vašeho stolu, aby parazitoval na naší pohodě, na tom, co jsme dobyli prací rukou a hlav, je mezi námi a chce zničit naši pohodovou jednotu svým zanedbaným vzezřením, a o tom to všechno je, i naše snažení. Nešetřete ho, chytte ho a rozsápejte vetřelce, vždyť demokracie není o tom chránit nebo ignorovat lumpy, demokracie je o tom lumpů se zbavit různými opatřeními... – Už se mi ten sedmihlas ani trochu nelíbil. Hleděl jsem na Slávku, s níž a jejímž přičiněním jsem sdílel těsnou komůrku, ze vzpřímení došlo k poklesu, a kdybych tu nebyl s dámou, určitě bych usedl se spuštěnými kalhotami, abych nemusel mocí mermo držet svěrač sevřený. Slávka si sáhla do plavých copů a sňala dokonalou masku. Místo ní tu stál plešatý Uri, průvodce cizinců v červené sukénce a bílé blůzce s baňatými rukávci, živůtek plný ňader opentlených červenou stužkou. Kdo by mu na něco takového neskočil! – Uri se na mne zazubil zdařilou protézou a spustil bez varování prastarou odrhovačku:

Až tě život omrzí
a stane se ti peklem
skoč po hlavě do hajzlu
a přikryj se dekle!

Moc se mi tam nechtělo, ale když jsem slyšel temný hukot davu na planině a když se hukot začal organizovat v hrozivou píseň mnohatisícového davu, nerozmýšlel jsem se ani vteřinku a začal se soukat do díry. Při tom zoufalém plahočení mne popoháněl chorál brachů a brašek:

Vylez Egonku z hajzlu ven
dostaneš do hlavy kamenem

Egonka si naložíme
do láku
svlíkneme ho z tepláků
vyzujeme z gumáků
v guláši ho uvaříme
osolíme
připecíme
na cibulce podusíme
bez velikých rozpaků
vrzнем tam hrst papriky
omastíme
dochutíme
držíme se klasiky
pak ho sníme
k tomu čtyři knedlíky
Nepomůže ti otčenáš
už jsi Egonku
už jsi náš

Ale to už jsem byl mimo nebezpečí, rozložen jakousi agresivní chemikálií na prvočinitele. – Naštěstí to není jenom tak, ztratit se! Kdoví co se stane s člověkem po smrti? Teorií je spousta, jenže kde jsou důkazy? Copak schránka tělesná, to je jasné, ale metamorfóza duše zůstane věčným tajemstvím. Však nemusíme vědět všechno... Metamorfoval jsem z bídného světa do hospody, tuším, že to byla restaurace Sport (nebo hostinec U Slunka?), přede mnou půllitr piva se solidní pěnou, v solidní sklenici, čerstvě načepovaný rade-gast milovníky zvaný Radeček. Co s ním? – Sen se nedá zaznamenat, marná snaha. Vždycky z toho vyleze chabý pokus ulovit nemotornýma rukama rorýsa na obloze, polapit přelud v proměně a přitlouci ho na papír, stín uvěznit do slov, zmocnit se iluze a nutit ji, aby jezdila na pánském kole, nebo ji učit poslušnosti. Sen přece nelze

vymontovat a rozebrat, změřit, zvážit a okótovat, zakreslit a popsat, protože sen je sen, specifická forma reality, nezachytitelný, efemérní přelud, snad kiks v hlavě nebo nedešifrovatelné poselství. Toto však je příběh Egonka, učitele tělocviku a zeměpisu, můj příběh. Nejsem na něj pyšný, vždyť mě neukazuje v nejlepším světle – jako kupříkladu teď, v restauraci Sport (nebo U Slunka) nad prvním pivem. Ale co se dá dělat, je to můj příběh, jiným nemohu posloužit. Jaképak snění, vždyť jsou to cestovní zápisky! A v nich si dovoluji luxus upřímnosti a pravdy. Protože s tím nedokážu být sám a nemám, komu bych to sdělil; proto mám nutkání vyslepičit to aspoň papíru. Sám sobě nerozumím. – Zkrátka jsem tu zas, opět v hospodě jako na začátku, sklouzl jsem po vývrtce o závit níž, zavrtává se dolů, zatímco zátka stoupá vzhůru, aby uvolnila cestu džinovi, o němž vůbec netušíme a nedokážeme si představit, co může napáchat. Anebo se dovtřít k vínu: zelený veltlín je napsáno na etiketě, uvnitř patoky, vypláchlý sud dolitý lihem z bukových pilin...

– Tak co, řekl Uri, – zkusíme to znovu? Dáme si ještě jednu rundu? – Uškříbl jsem se na něj. Copak jsem blázen? A nechal pivo stát, aniž bych si lokl. Zvedl jsem se a šel. Och, sladký domove... Děti už spaly, Karolína přišívala Aloisovi na rozbité koleno kalhot červenou záplatu ve tvaru ryby, tuze roztomile to vypadalo; Emil měl zase urvanou kšandu, ale malá Karolínka nic takového, ta byla v pořádku. Notnou chvíli jsem se na ně díval při sporém nočním osvětlení v dětském pokojíku – krev mojí krve –, nejraději bych je probudil a zaskotačil si s nimi, jenže děti musejí mít svůj řád a zítra je den taky – vezmu je do zoologické zahrady. Teď je na řadě máma Karolína. Zavlekla mne rovnou do postele, ani koupelnu mi předtím nedopřála. Bylo to náramné, po tak dlouhém půstu; s vlastní konkubínou, a přece s novými prvky. Kde se to v ní vzalo? Když jsme se pomilovali a leželi v klidu vedle sebe a naše zvlhlá, nasycená těla se dotýkala, bylo to, jako kdyby mi hebký jazyk pronikl do hlavy, až

k mozku, a vylízal na něm všechny závitky do hladka, v té chvíli se mi tam neurodila jediná myšlenka.

– Tak a co teď? řekla Karolína a nebylo to konstatování, nýbrž otázka, na niž s napětím očekávala odpověď.

– Co by, odpověděl jsem hlubokomyslně.

– To snad nemyslíš vážně. Děláš si legraci? Uvědomuješ si vůbec, do jaké jsi nás přivedl situace? Tebe vynechávám, tys byl vždycky nezodpovědný frajírek, pro tebe byla rodina jenom čerpací stanice: najíst se, pomilovat, juknout na děti a pryč. Ale co my čtyři? Nebohé děti, bědná holátka. Jak je mám uživit z platu učitelky v mateřské škole? Všechno na nich jen hoří. A ty se flákáš po světě, válíš se s děvkama, vždyť smrdíš jak obecní kozel, špinavý, jako kdyby tě před chvilkou vytáhli z hajzlu, a na sobě máš cizí gatě. Přinesls aspoň peníze?

– Kde bych je vzal...

– Dlužíme za byt a elektriku, telefon už je měsíc vypnutý, a nebýt maminky, okusujeme omítku, a pán si po šesti nedělích bůhvíčeho přijde domů bez peněz!

– Víš přece, v jaké jsem situaci, snažil jsem se jí něco vysvětlit, taky červené klubíčko, které mi dala a které mě vyvedlo z bludiště, jsem jí podal, abych ji tím gestem poprosil o smíření. Popadla je a praštila jím o zem.

– Já jsem ti snad tvou situaci přivodila? Zajímalo by mě, jak to budeš řešit.

– Nevím ještě, musíme to promyslet.

– Musíme? Musíš! To chceš zůstat psancem do smrti? To se chceš schovávat před zákonem, bát se každého policajta, každého souseda, že tě udá? Copak dneska se dá žít v ilegalitě se třema děčkama? Kde na to vezmeš?

– Co bys mi teda poradila?

– Co bych ti poradila? Bože, jak je to jednoduché! Když tě to samotného nenapadne, tak dobře, já ti poradím: Půjdu na komisař-

ství, udám tě Jappovi, vyinkasuju milion odměny, zaplatím dluhy a ty dostaneš po zásluze pětadvacet na prdel a vrátíš se do školy. To bych ti poradila já, tvoje žena – pardon, jakápak tvoje žena, když nebyl schopen ani po třech děckách náš vztah legalizovat, když tolik roků žijeme na hromádce – ale matka tvých dětí jsem a doufám, že na mou radu bez reptu přistoupíš. Jestli seš ovšem chlap a odpovědná hlava rodiny.

– To nemyslíš vážně! zděsil jsem se.

– Tak mi laskavě sděl svoji alternativu, ty jeden chytrolíne!

– Dobrá, ale teď se musím dát do pořádku. Promluvíme si o tom v kuchyni, až vylezu z koupelny, abych ti nesmrđěl jak obecní kozel, rozhodl jsem jako hlava rodiny. – Zatím připrav něco k jídlu.

A měl jsem po náladě. Nejbližší člověk dokáže rozladit víc nežli pluk lítých nepřátel. To proto, že má pravdu. Jenže mám se snad pro její pravdu nechat zlískat lískovkou, když ani nevím proč a zač? Kvůli klidu v rodině a mizernému milionu se nechat takhle na veřejnosti ponížit? Před zraky celého města? Mohl bych snad potom předstoupit před žáky a žákyně? Jak bych je mohl učit přemet a odbočku nebo přírodní bohatství Tádžikistánu? Karolína by měla milion a já zároveň s rozsekanou zadnicí rozsekanou pověst. – Napustil jsem si plnou vanu teplé vody a nasypal do ní koupelovou sůl s lesní vůní, vypařil si z pórů všechnu špínu, ostříhal všechny nehty a oholil se dohladka, knír jsem si však nechal, změnil totiž významně můj vzhled a kromě toho mi docela sluší, už si ho ponechám. Třeba jednou budu významným člověkem, a významní mužové se bez kníru neobejdou. Hned jsem se cítil lépe než při Karolínině čtení levitů. Pravda, má situace není růžová, ale východisko se najde z každé situace, ještě nikdy nebylo, aby nějak nebylo, a největší problémy se řešívají samy od sebe. Tak je to, milá Karolíno, družko moje ukřivděná! Vždyť i ty se můžeš někdy ocitnout v rejži, proti bryndě není v světě pojišťovny. Oblékl jsem si proužkovanou košili a šedivý oblek, uvázal kravatu a zhlédl se

v zrcadle. Nevypadalo to nejhůř. Nakoukl jsem k dětem do pokojíku a sebral z poličky porcelánové prasátko. Zoufalý skutek, ale však já to těm svým holátkům všechno vynahradím. Smradlavé svršky jsem nacpal do pytlíku od Meinla a po špičkách, s botami v ruce se podél kuchyně s Karolínou připravující večeři vyplížil z domu do tmavé ulice. Musím se zbavit cizích šatů a nemohu je nacpat do naší popelnice, mohly by mě prozradit. – A tak jsem šel a šel, nohy mne samy nesly, ani nevím, jak jsem došel zpátky do restaurace Sport (nebo U Slunka) už bez pytlíku, přisedl jsem si k Urimu, průvodci cizinců. Pivo, které jsem předtím nedopil, mezitím vyžahl bezruký opilec Adamec, dříve somrák, dneska bezdomovec. Objednal jsem si čerstvé, zapálil cigaretu a připadal si jako člověk. Nic není tak horké, jako když... a tak dál. Také Uri mi připadal normální, jako by se nic zvláštního nestalo, jako bychom spolu neměli nic jiného než stůl, u něhož sedíme a pijem pivo, kouříme cigarety a vedem hospodské řeči – plytké, nezávazné a příjemné. Kdokoli se může přidat a nezkazí zhoľa nic. Přisedl si docela spokojený havíř Slivka.

Přines Jarek nove pivo
nech je hevaj věcej živo
dones Jarek nesme mali
každemu z nas po gořali
velku pulku na chlopa
kery cosik vylopa
malu pulku na babu
pro fajnějšu zabavu
Před chvíľu sme vyfarali
kdo se kurva vybuli
schyta ju po papuli

Noc bude dlouhá, havíři brali. Havíři dokážou být velkorysí, zdá se, že porcelánové prasátko zůstane ušetřeno. Přisedl si také

hlemýžď Pižla s tím svým věčným domečkem na zádech; vzhledem k tomu, že byl odsouzen k domácímu vězení, musel ho s sebou vláčet i do hospody. Byl to divný patron, neustále bafal z příšerně smradlavé fajfky, cpal si do ní, co našel na trolejbusové zastávce, co vybral na úradech a po hospodách z popelníků. Byl to Adamcův kámoš, ale bezdomovec být nemohl. Díval se na mne úkosem, jako by přemýšlel, kam mne zařadit. Naštěstí mám knír, který nejen sluší, ale také mate. Že jsem nebyl ve střehu! Byla to notná hloupost opouštět relativní bezpečí panelákového bytu na sídlišti a vyrazit do hospody. Jenže hospoda má přitažlivé kouzlo, jemuž se těžce odolává. Především jsem se však chtěl setkat s Urim, v němž stále ještě vidím – ačkoli ani svého podílu se nezříkám – hlavní příčinu svých trampot. Karolínina příkrá slova se neminula účinkem, jenom jsem nemohl přijmout jí navrhované řešení. To prostě nešlo! Proto jsem se chtěl poradit se zkušeným a světa znalým průvodcem cizinců, v klidu s ním probrat situaci, zvážit všechny možnosti, které se nabízejí, a vybrat z nich tu nejvýhodnější. Jenže hospoda, ač místo přívětivé, přec je ošidná. V dnešní atmosféře po hornické výplatě se tu nedaly projednávat osudové záležitosti, Urimu se do toho nechtělo. Další ošidnost hospody spočívá v podávání opojných nápojů, které dávají zapomenout. A pak – hospoda je místo veřejné, mají sem přístup všichni, kdo si umanou. Dokonce i hlemýžď Pižla s domem na zádech. Měl jsem být ostražitější, hlemýžďi mají dva páry očí a dokážou jimi hýbat jako tykadly, mávat jako signálními praporky. Jenže jsem byl v hospodě a pil pivo. Taky ty Slivkovy věčné vodky, zbytečně urychlující pozvolný proces příjemného opíjení... Ale dejte košem zdivočelému předákovi z dolu Eduard Urx s bezelstným úsměvem, s novými tkaničkami v botách a s rukama jako lopaty! Měl jsem si dávat větší pozor na hlemýžďe Pižlu. Že se hospoda zaplňuje nenápadnými muži, kteří mají cosi společného, jsem si uvědomil dost pozdě; až když jich tam bylo asi dvanáct. Na havíře nevypadali, ačkoli jejich tváře byly ostře řezané, ale nesedl

jim do očí uhelný prach. Svaly jim v železo ztuhly, měli široká ramena, věk kolem třicítky, pružné pohyby a těkavé pohledy často se obracející po Pižlových tykadlech. Jako by se domlouvali beze slov, neslyšnou řečí těla. Kdybych neměl šestinedělní zkušenost života psance, určitě bych si ničeho nevšiml, byli to profesionálové. Pohybuje-li se však člověk za hranicí zákona, zbystří se mu smysly, a pivo nepivo, kořalka nekořalka, vycítí okamžik ohrožení i při exkurzi v jeslích a rázem vystřízliví, rázem je hotov jednat. – Měli obsazenu celou hospodu, strategická místa, hlavně dveře. Zdá se, že nechtěli způsobit rozruch, také si byli zřejmě jisti svou věcí; patrně čekali, až se zvednu a půjdu na záchod – častý průvodní jev při pití piva –, při močení mě dostanou docela snadno. Určitě už jich tam několik číhá s odjištěnými pistolemi v rukou. A přitom netuší, že o nich vím. Vzápětí se musím dopustit něčeho nezvyklého, co neočekávají, s čím nepočítají v domněnání, že budu snadnou kořistí. Přepočítali se. K oknu jsem to měl dobrých sedm kroků. Bylo zavřené a na manipulaci s klikami nebudu mít dost času. Vstal jsem a se slovy: – Tělo to žádá, tělo to potřebuje... zamířil k záchodu. Mobilizace očí. – Hned s prvním krokem jsem učinil půlobrat doleva, odrazil se a skokem plavmo prorazil okenní tabule i s rámy a nepřítliš pohmožděn přistál na střeše projíždějícího automobilu Škoda Octavia. Musela to být pěkná perda, člověk za volantem se lekl a zastavil, ačkoli mohl v jízdě s klidem pokračovat, nějak bych se na střeše zuby nehty udržel. Řidič vystoupil z vozu zjistit, co bylo příčinou takové pecky. Nezbylo mi než jej mírně odstrčit a zaujmout jeho místo za volantem. Nerad si půjčku cizí automobily, jenže psancům občas nic jiného nezbyvá. Ostatně byla to klika, auto jsem nutně potřeboval, a kdybych si musel přisvojit nějaký parkující vůz, asi bych se s nezdarem potázel; chybí mi základní průprava, bez klíče nastartovat nedokážu. Takhle to bylo jednodušší. Až na jednu drobnost: na sedadle spolujezdce spočívala korpulentní dáma se zlatými náušnicemi a já jsem neměl čas ani potřebu jí něco vysvětlovat. Psanec na útěku není výřečný

pojišťovací agent ani informační kancelář. Naštěstí jí fungoval pud sebezáchovy, takže se mi nesápala po volantů ani netahala za ruční brzdu; naneštěstí jí však znamenitě fungoval hlasový orgán: ječela silně a vytrvale, jak smyslů zbavená. Za malou chvíli se k ní přidaly policejní sirény. Bylo to jak ve filmu, jako opravdická hra na četníky a zloděje. Snad bychom jim ujeli, škodovka je skvělý vůz, jenže jekot mé nedobrovolné spolujezdkyně byl nesnesitelný, rval mi uši, pronikal do středu hlavy a ničil tam centra nezbytná k bezpečnému řízení ukradeného automobilu. Vydržel jsem to až na most a tam nezbylo než zastavit a pokusit se dámu vypnout. Nešlo to ani za těchto okolností. Vystoupil jsem, a už tu byli z obou stran, už se blížili – v civilu i v uniformách, s revolvěry, pistolemi a se samopaly připravenými k výstřelu – je konec, Egonku, spadla klec. Ale ještě mě nemáte, vlčáci, ještě nemáte Egonka, znamenitého učitele tělocviku! Odbočkou vpravo jsem zdolal zábradlí a jako kámen padal do kalných vod řeky Mydliny, nad hlavou mi svištěly policejní kulky, aniž splnily své poslání. Žádný z pronásledovatelů takto jednoduchý cvik po mně nezopakoval. V policejní akademii tyhle kousky zřejmě neučí. Ovšem technikou vládli znamenitě: vynořil jsem se ve sloupci ostrého světla vrženého pátracím reflektorem z policejního vrtulníku přímo na mou hlavu. Z výšin se také ozval rozhodný, cílevědomý a zesílený hlas:

– Vzdejte se! Hovoří k vám policejní prezident. Nedělejte těžkosti, Nechuta, dejte ruce za hlavu, roztáhněte nohy co nejdál od sebe, postavte se ke zdi a odevzdejte zbraň. Dbejte dalších pokynů policejní hlídky a žádný levoty, Nechuta. V případě neuposlechnutí jsme nuceni použít zbraně.

Uposlechl jsem výzvy, seč to šlo, ačkoli se nejmenuju Nechuta, a zmizel jsem opět pod hladinu. Zvolil jsem ďábelskou taktiku a plaval pod vodou proti proudu. Tam určitě nebudou očekávat moje vynoření. Kužel světla není tak široký, aby obsáhl celou řeku, od pramene k ústí. – Povedlo se, vynořil jsem se k novému nabrání

dechu ve tmě, policejní reflektor bloudil po hladině pár desítek metrů s proudem. Pohodlně jsem doplaval ke břehu, vylil vodu z bot, svlékl a vyždímal šaty, usušil je na ohýnku z naplaveného dříví a znovu se oblékl, pomačkaný sice, ale na zdejší poměry elegantní ažaž. K domovu jsem se loudal s jistotou, že pokud hledají jakéhosi lupiče Nechutu, mne doma hledat nebudou. A Karolína má už pro mne večeri jistě hotovou. Při plavání v řece vytráví. – Večeře byla hotova už dávno. V kuchyni u stolu nad prázdným talířem seděl komisař Japp, pili s Karolínou překapávanou kávu a živě rozprávěli o zkaženosti světa, v němž je nám dáno pobývat, a také o množících se bankovních loupežích, při nichž jsou spořádaní lidé bráni jako rukojmí. Ani venkovu se zločin nevyhýbá, tuze se rozmohlo kradení králíků... Nezbylo než nastavit ruce a nechat si na ně nasadit pouta. Cvak! – A už jsme zase pochodovali: dva tělnatí inspektoři po stranách, Egonek uprostřed. Takový je úděl polapeného psance. Třeba je to tak dobře, třeba má Karolína pravdu; svoji určitě. Copak se dá žít na útěku? Co je to za existenci v neustálém střehu, bez domova, pořád na cestě, jejíž zákruty nelze předvídat, neustálé rozhodování – kudy? Za každým rohem může být nastražena past. Civilizovaný člověk není zvyklý na každodenní stres šťvaného zvířete. Ačkoli jsem si mezi Jappovými pochopy připadal zase jak ořech v louskáčku, byl jsem tentokrát klidnější než poprvé, než kdykoli předtím. Hlodala ve mně jediná obava: abych zas neskončil mezi tupými slepicemi v kurníku. Na celu s kusem čerstvého chleba a džbánem pramenité vody jsem se docela těšil. Ovšem ptát se těch dvou buranů nenávidících učitelský stav, kamže mě vlekou, bylo by pod moji úroveň. S rukama vpředu zacvaknutýma v blýskavých železech kráčel jsem s hlavou hrdě vztyčenou. – Ano, už mě chytily, už mě mají – psance Egonka – to jim to ale trvalo, než mne dostihli, už mne vedou v okovech. Ale žádná pokorná chudinka, jsem hrdý a snad i trochu pyšný učitel tělocviku a zeměpisu, statečný člověk. Zřejmě si to budu muset vypít tentokrát až do hořkého dna. Snad

by mi mohl zas pomoci falešný průvodce cizinců Uri, jak deus ex machina se občas objeví a zasáhne. Jenže až dosud to bylo z jedné bryndy do druhé, jakápak pomoc, spíš divná hra, pohrávání si s nešťastným člověkem. Kdybych byl spirituálně založen, musel bych v tom shluku neuvěřitelností hledat vyšší smysl, nevyzpytatelný záměr neznámé moci; patrně bych se cítil být figurkou na hrací desce nějakých znuřených nehmotných hybatelů osudy, demiurgů, božstev či čeho. Jsem však jen prostý tělocvikář (tomu zeměpisu moc nedám) vyškolený marxisticko-leninským vzdělávacím systémem, neznaboh, kterému návrat ke kapitalismu sebral základní jistotu: právo na práci se zajištěnou výplatou. A dnes? Darmo mluvit, nic není jisté a děcek málo, školy se zavírají, a navíc ještě tahle lapálie. Prostě mám smůlu; jednoho dne se dostavila, přilepila se na mne a lepí a lepí, zbavit se jí nemohu. – Ta chodba nemá konca kraja, podél zdí skříně s visacími zámky, kdoví co tam tak pečlivě ukrývají... Mezi skříněmi okna do dvora, vlevo dveře s rozmanitými čísly, truchlivo. Proti nám se hrnou lidé s ustaranými obličejí, školáci s brašnami a nenapsanými domácími úkoly, populace. Náhle jsme zastavili, pravému inspektorovi se rozvázala tkanička, šlápl si na ni a divže nepadl na tvář. Nezbylo než ji zavázat. Teď bych se mohl zeptat, kamže mě to vlekou, ale just jsem se nezeptal, mám svou hrdost. Vlechte si mne, kam chcete. Ten táplý inspektor kutil cosi v dřepu celou věčnost, chtěl jsem mu říci několik pádných slov, ale už se zvedal spokojený, že se mu to povedlo. Dokonce si prozpěvoval:

Zavázal jsem si tkaničku
a mraky pádí oblohou
na tuze pěknou mašličku
předhoniti ji nemohou
Houpity hoja hou

Zamával jsem na Aničku
potkali jsme se náhodou
na tuze pěknou Aničku
bloumala jarní přírodou
do postele ji nedostanu
věčnou pannu
Annu
Houpity hoja hou

Něco tak pokleslého jsem už dlouho neslyšel. Ale copak lze od policisty očekávat oduševnělé duchovno? Chodba se mírně svažovala, dveře po levici ustaly, vedla stále kupředu vroubená skříněmi z obou stran; v místě, kde by člověk očekával úběžník, však ústila do širokých dveří. Byly zavřené, opatřeny smaltovanou cedulí s číslicí 14. V pravém úhlu uhla chodba doprava a my jsme kráčeli dál, potkávané populace ubylo, v dalším předpokládaném úběžníku opět dveře, tentokrát označené číslicí 1447. Inspektoři se na sebe podívali nechápavě, ten sympatičtější, nezpěvák, sáhl do kapsy pro papírek, rozbalil jej a souhlasně kývl hlavou. Zdálo se, že je všechno v pořádku. A pokračovali jsme doprava, k dalšímu úběžníku. To už jsme byli v podzemí. Kde byla dřív okna mezi skříněmi, byly teď další skříně, souvislé stěny skříní po obou stranách chodby. Mrtvolně namodralé zářivky, z nichž některé poblikávaly v posledním tažení, jiné to už měly za sebou. Chodci se vytratili, téměř hodinu jsme nikoho nepotkali, až teď zatoulaného Araba s velbloudem, v patách měl nahatého indiána s foukačkou a toulcem otrávených šípů, pak už nic. Opět dveře, tentokrát 03. A zase zjevná bezradnost obou inspektorů, lístek z kapsy a souhlasné pokývnutí, vpravo v bok, ponurá chodba, v ní ani živáčka. Přesto jsme kráčeli pravidelným krokem cílevědomých lidí: – Levá dva raz dva raz dva, levá dva... k dalšímu pravému úhlu, na dveřích číslo 1212, Zlatá bula sicilská.

– Kam mě to vedete? zařval jsem zoufale.

– Drž hubu! zařvali zoufale oba inspektoři. – Kam tě to vedeme? Vždyť nám nikdo neřekl, kam tě to vedeme. Ten Japp se snad zbláznil.

– Nemůžete mu zavolat?

– To je nápad, řekli inspektoři s úsměvem. – Můžeme. A jako jedněmi ústy zavolali: – Haló!

V tu chvíli se dveře 1212 otevřely, ale jen tak na řetízek, škvírou se vysunula stará dobrá věrná Mína, ale jenom hlava s předválečnými natáčkami, a její ruka se vztyčeným ukazovákem putovala k uzounkým vrásčitým rtíkům:

– Pssst, zasyčela Mína, – nerušit! Pan profesor bádá.

– Aha, řekli inspektoři šeptem, – promiňte, prosím.

– Prosím, řekla Mína, – ale ať se to už víckrát neopakuje!

A šli jsme dál, pevným krokem policejních úředníků, v jednadvacet jsme uléhali ke spánku, v pět vstávali, vodu jsme pili z odvzdušňovacích ventilů na radiátorech ústředního topení, o hygienu nedbali. Hlad jsme zaháněli gestem ruky a citoslovcem kšc. Pak dostali inspektoři nápad, že by mohli nahlédnout do některé ze skříní, třeba jsou v nich železné rezervy pro případ války. Ustřelili zámek i přesto, že budou muset sepsat protokol o použití služební zbraně. Ve skříní byly kostry dvou postarších lidí s kostrou krokodýla na zrezivělém řetízku. Navrhl jsem losovat. Jako na kře ledové. Proč ti dva nesnědli krokodýla?

– Dobrá, souhlasili inspektoři, – ale jen mezi námi inspektory.

– A já?

– Je vyloučeno, aby předváděný utrpěl újmu vědomě způsobenou předvádějíci. Na to jsou předpisy a těch musíme dbát. Jsme státní úředníci, a kdybychom nedbali předpisů, to by to vypadalo!

– A co výjimečná situace? namítl jsem. – Na výjimečné situace předpisy nepamatují? Já nepřipustím, aby se losovalo beze mne, trval jsem na svém. Přece nebudu chtít výhody jenom proto, že jsem zatčen.

Nedohodli jsme se, nezbylo než pokračovat v pouti. Zářivek ubývalo, až jsme se nakonec ocitli ve tmě. Na těch dvou inspektorech se

mi líbilo jejich odhodlání. Během dnů strávených na cestě jsme se sblížili: s takovými chlapíky by se dali koně krást, jen kdyby nebyli od policie. Také oni nabyli ke mně důvěru, a když jsem se potřeboval podrbat, odemkli želízka nebo mě sami podrbali. – Tápali jsme tmou, na krok nebylo vidět, hladká podlaha dlážděné chodby doznala změny – bylo cítit hrboly pod nohama, a snad dokonce dvě kolejnice jako by se táhly středem, ale mně se šlo dobře; podpírán z obou stran nenesl jsem žádnou odpovědnost. Postup se notně zpomalil, ale neustal. Kráčeli jsme dál: inspektoři za povinností, já před obličej Spravedlnosti. Teplota v chodbě se zvýšila, ale kabát jsem si sundat nemohl, před tvář Spravedlnosti musí člověk řádně ustrojen; ostatně přes pouta se kabát přetáhnout nedá. Vzduch také zhoustl, špatně se dýchalo, vůkol se vznášely drobné částičky prachu. – Jednoho dne se před námi objevilo nepatrné, ale nadějně světlíčko. Přidali jsme do kroku. S přibývajícím světlem jsme zjistili, že šlapeme po počvě překopu v uhelném dole. Chodba byla klenutá, vytesaná ve skále a vyztužená železnými oblouky. Světlo vydával havíř Slivka. Seděl na prkýnku, aby nechytil vlka, opřený o hajcman svačil. Přílba s lampou, náš maják, ležela vedle něj.

– Zdař Bůh, pozdravili jsme, jak se patří.

– O, kurva! Le, brygoši se dovalili ku šichtě. Kaj mate kurva lo-paty? Sbijak takym podhodkam kurva nepošcam a holymi rukami se robota nezrobi, kurva.

Byli jsme zachráněni! Slivka se s námi podělil o svačinu – tla-čenky měl jak pro brigádu socialistické práce a celu štryclu chleba, hektolitr náhražkové kávy; měli jsme se jako v ráji.

Havíři havíři
máte šmouhy na tváři
když se chodba rozšíří
světýlko nám zazáří

Vyjeli jsme klecí rovnou před soudnou stolicí. Sál byl prázdný, vpředu státní znak: šelma s vyceněnými zuby a vystrčenými drápy, s korunou na hlavě a jinak ani živáčka. Sotva stihli odemknout moje pouta, přicházel soudní dvůr – samosoudkyně v černém taláru s červenou mašličkou kolem krku. Nad horním rtem se jí rýsoval knírek. Rázem mi bylo jasno. Jsem zachráněn! Uri je opravdu dokonalým, nepřekonatelným mistrem převleků...

– To je on? zeptala se samosoudkyně.

– Ano, Vaše Excellence, odpověděli inspektoři.

– Líčení se odročuje na neurčito, rozhodl soud. – Odvést!

Klap! A byl jsem v ajnclíku. – Místnůstka na pět kroků, zamřížované okénko naproti dveřím se špehýrkou, turecký záchod v rohu, hrubá vězeňská police, stolička bez opěradla a palanda sklopená ke zdi, jako když se zavře knížka, zamčená důkladným zámkem. Ve vězení se neleží, ve vězení se sedí. Při srovnání s neblahým kurníkem jsem si tu připadal jak v hotelu: nad záchodem vodovod, nikde ani smítka, žádné peří, žádný trus, čmelíci po mně nelezou. Nemusím tu chodit shrbený, strop je vysoko nad hlavou. Žádný kohout se tu nevytahuje svou potencí. Přecházel jsem od okna ke dveřím po prkenné podlaze a užíval si chůze s hlavou vztyčenou. Když mě to přestalo bavit, sedl jsem si na stoličku a svědomitě seděl. Kdoví jak dlouho budu muset. Uri je lstivý člověk, bezpochyb už má plán, jak mě odtud dostane. Je to tu jako v pevnosti, káčátko i kdyby se protáhlo mezi mřížemi, rozplácne se dole na dláždění. Soukat se záchodovým potrubím je odporné, tentokrát snad průvodce cizinců vymyslí něco elegantního, třeba propouštěcí glejt s razítkem a podpisem oprávněného činitele. – Naštěstí jsme se neztratili! Ještě že havíř Slivka svačil zrovna tam, kam vedly zbloudilé kročeje tupých inspektorů. Kdybychom na Slivku nenarazili – chodívá si tam, do starých štol, schrupnout –, co by nám bylo platné vědomí, že se člověk sám sobě nemůže ztratit. – Sedím si tu v cele na stoličce, záchod u huby, dobré myslí. Ač sám v ajnclíku, nejsem opuštěn. V okolních

celách sedí lidé a čekají na soud nebo už odsouzení odpykávají si trest, chodbami se plíží profous a dozorcí, občas některý špehýrkou nakoukne do cely, aby shledal, že je všechno v pořádku, zamrká přátelsky obrveným okem, spustí klapku a jde dál, nakouknout, jak se daří sousedovi. Zkusil jsem s ním promluvit, s Kukulínem, poptat se ho, jak jde život. Byl to muž komisní, na mou zdvořilou otázku slovem neodpověděl, jenom výmluvně zaklapal klapkou kukátka. Rozladilo mě to notně, takovou reakci jsem nečekal. Takové jednání mi vehnalo slzy lítosti do očí. Tomu neurvalci bych nesvěřil ani hovězí dobytek. Tíseň, která mne zavalila, byla neodbytná; ani pomyšlení na Uriho, který se určitě potlouká někde nablízku v rafinovaném převleku, nepomohlo mi vybědnout ze setrvalé sklíčenosti. – Ani další dny se stav mého ducha nevylepšil. Byl jsem tu držen v soudní vazbě, nevinný před tváří zákona – tak na mne mělo být pohlíženo. Takže mi neoholili můj báječný knír ani jsem nebyl ostříhán. Směl jsem si ponechat svoje šaty, dokonce mi nesebrali ani porcelánové prasátko, které jsem otočil svým nebohým dětem. Così tam slibně chrastilo. Postavil jsem prasátko na hrubou vězeňskou polici a díval se na ně – kdyby i miliony v něm byly, k čemu by mi byly v těchto ponurých místnostech! – Jednotvárný vězeňský řád tikal kolem mne, podřizoval jsem se mu pasivně, vždyť po mně téměř nic nepožadoval: snídaně – kafe a suchý chleba, oběd – zeleňinová polévka a brambory s čímsi kydnutým v hliníkové misce, večeře – cosi kydnutého v hliníkové misce; voda z kohoutku nad záchodem chlemtaná rovnou ústy. Večer němý dozorce odemkne palandu, ráno ji zamkne. Neděle se pozná podle bucht s mákem k večeři. Uri nikde. Mám pocit, že jsem se stal hříčkou v rukách vrtošivé Nespravedlnosti. A přece jen... Klíč zarachotil v neobvyklou dobu, v pozdním odpoledni. Do cely vstoupila samosoudkyně se znatelným knírkem; zas byla v taláru s červeným lemováním, červenou mašličku kolem krku. Dámy si na kravaty nepotrpí.

– No konečně! zaradoval jsem se mocně a vyskočil ze stoličky.

– Snads mě nečekal? podivila se samosoudkyně s nelíčeným údivem. Ten Uri je ďábelský komediant!

– Už jsem se nemohl dočkat.

– Jaks mohl vědět, že přijdu?

– Napadlo mě to hned při prvním setkání.

– Něco takového tě přece nemohlo napadnout!

– Ale vždyť už mám jisté zkušenosti... Přece nejsem pitomý, na základě analogie... Dvanáct malých káčátek, kupříkladu... Dlouhá cesta záchodem, přece...

Díval jsem se na samosoudkyni a podlaha se mi začala propadat pod nohama. Údiv v jejích nechápajících očích nemohl být předstíraný. Ne, to nebyl pohled Uriho, průvodce cizinců, to byly oči z míry vyvedené ženy, k níž se osud zachoval macešsky a obdařil ji knírem. Byl to pohled zděšeného člověka, který se setkal s bláznem a neví, je-li to blázen tichý nebo zuřivý, co od něj může očekávat. Ale vždyť stačí zavolat, přede dveřmi určitě stojí stráž, a ta dokáže zpacifikovat každého šílence. Ba ne, samosoudkyně není ohrožena mnou, já jsem ohrožen samosoudkyní; ona mne má v hrsti, ona mne bude soudit. Tak co za mnou leze do cely? Něco takového přece není obvyklé, vždyť je to neslýchané, a pokud není Urim v převleku – jako že není –, co tu pohledává? Jen klid, Egonku, z každé situace je východisko, i z téhle se najde. Jestli zavolá stráž, zmasakrují mě pendreký a rozsudek bude mastný. Nebyla to zralá úvaha, nýbrž okamžitý nápad. Učinil jsem úkrok k polici, uchopil prasátko a podal je samosoudkyni.

– Pro mne? zeptala se nedůvěřivě, ale ruku po něm vztáhla.

– Ano, přikývl jsem a spiklenecky mrkl.

– No to je ale krása! vydechla a zachrastila si prasátkem u ucha. – Vždyť je skoro plné. To já přece...

– Ale ano, našetřil jsem je pro vás.

– Celé?

– Se vším všudy.

– Aleno, tojemi, tosnadani... Takové krásné růžové kytičkované porcelánové prasátko plné peněz, to se mi ještě nikdy nestalo, aby mi někdo jen tak, nezištně, zničehonic, ono se na mne směje, jak mhouří očka a ten ocásek zakroucený, vždyť má na krku mašličku udělanou porcelánovou a na ní zlatý zvoneček a ty nožičky s kopýtkama, koukni, jaké má dírky do rypáčku roztomilé... Opravdu si je můžu nechat? Navždycky?

– Ano, navždycky.

– Nevezmeš si je zase zpátky? Neucukneš?

– Nevezmu si je zase zpátky. Neucuknu.

– Na mou dušu?

– Na mou dušu.

– Matička do hrobu?

– Matička do hrobu, svatý kříž, ať jsem pes a nežeru!

Rychle schovala prasátko do jednoho z mnoha řasení soudcovského taláru, snad abych si to nerozmyslel, přistoupila ke mně, blíž, ještě blíž, couval jsem před ní, hleděla mi hluboce a vděčně do očí, už jsem byl u zdi pod okénkem, dál už couvat nešlo, přilepila se na mne, ucítil jsem její prsa na hrudi, chytila mi oběma rukama hlavu, svůj chabý ženský knírek přitiskla na můj bujný knír, vsunula jazyk do mých úst, prorazila si cestu mezi zuby až do hltanu, sunula ho jícnem dál, přitom mě svlékala hbitými prsty jako nějaká lepší kurva v nóbl bordelu, jazyk prošel žaludkem, už šmátral ve dvanáctníku... No tohle! Už jsme leželi na podlaze, na černém taláru s červeným lemováním, jenom stužku červenou měla na sobě, čirou náhodou, libovala si v červených stužkách. Co tu se mnou vyváděla... Kdepak Uri, průvodce cizinců! – Vichřice se přehnala.

– Bude to trest smrti, řekla rozverně a políbila mne slušně, jako spořádaná milenka, na rozloučenou. Spiklenecky na mne mrkla dlouhými řasami. – Takové malé, rozkošné pověšeníčko, Egonku, kocourku! A zaklapla za sebou dveře. Zvedla se klapka špehýrky a vlhké oko chlípné soudkyně na mne mrklo ještě jednou.

Náš neblahý Egonku
blížíme se ke sklonku
denně se to nestává
kat tě za krk pověsí
brzy bude poprava
pod modrými nebesy

Za dva dny si pro mne přišli dozorcí v modrých košilích. Pouta zacvakla a šlo se chodbou se skříněmi, dozorcí po stranách, lotr uprostřed. S dozorcí nebyly žádné trampoty, jen se třikrát zeptali náhodných chodců a byli jsme tam. Na dveřích visela cedule:

Samosoudkyně Mgr. Zdenička Trefená
L. Nechuta, hl. líčení 9.00–9.15
Egonek, hl. líčení 9.15–?

Měli jsme k dobru pět minut. Tak ho přece jen dostali, toho Nechutu, co si ho se mnou spletli. Kvůli němu do mě prali samopaly z mostu a z vrtulníku.

– Lapli ho v Neplachovských Zadkach, kradnul tam u Bilika králiky, samicu a čtyry mlade. Starý Bilik přyletěl a piznul ho polenkem po ušach, mladý Bilik zavolal policajty mobilem a už ho měli.

– Policajti by ho sami nebaflí. Ti cypi od kriminalky su schopni tak leda chytnut děcko za školum, jak kuři mařenu. Bandyti se enem směju.

Takto si dozorcí po stranách vyprávěním krátili čas na lavičce před soudní síní. Mne si nevšíмали, jako bych tu ani nebyl. Dveře jednacích síní se otevřely a z nich vyskotal chlápek v čapce z králíčí kožešiny a v gumových holínkách, s písni na rtech:

Tralala, tralala
kočička se vdávala

Rozsudek zní: zproštěn viny
sedět půjde někdo jiný
Pejsek si ji bral
hostí plný sál

Nechuta odskotačil k domovu, na řadě jsem byl já, učitel tělocviku a zeměpisu Egonek, nevinná, trýzněná oběť svévolné justice. – Mgr. Zdenička Trefená seděla pod státním znakem a před sebou, vedle fasciklu s mými akty, měla růžové porcelánové prasátko se škvírou v zádech. Místa pro publikum byla obsazena, což jsem neočekával. Zdá se, že jsem vcelku významnou osobností okresního formátu. Domníval jsem se, že tu budeme se Zdeničkou sami, jako poprvé – dozorcí se nepočítají –, myslel jsem si, že to nějak upytlíkujeme mezi sebou, když je tou samosoudkyní, že mi vystaví nějaké úřední lejstro, rozsudek nebo potvrzení, taky omluvenku pro ředitele Sysla by mi mohla napsat, že jsem se z důvodů úředních nemohl zúčastnit výuky tělocviku a zeměpisu ve dnech od do, kulaté razítko, pečeť, podpis nečitelný a hotovo, vyřízeno. Pac a pusu a půjdeme domů jako ten L. Nechuta, zloděj králíků, s písni na rtech. Případně se domluvíme, kdy a kde se budeme scházet, byla by škoda nechat ležet ladem oboustranný talent a vzájemnou náklonnost, ovšem na důstojnějším místě, než je ponurá vězeňská cela – třeba v útulném pokojíku hodinového hotýlku. Před tolika lidmi bude domlouvání obtížné. Zahlédl jsem mezi lidmi, hned vpředu, svoji Karolínu se všemi třemi dětmi – Aloisem, Emilem, i malou Karolínku vzala s sebou, abych jim snad neupláchl, až mě pustí, zas někam do hospody. Co se dá dělat, půjde se tedy domů. A svatba bude, vždyť se tím nic nezmění, mohla být už dávno, promězamě, když jí na tom tolik záleží... Děti upíraly oči na růžové porcelánové prasátko před samosoudkyní. Třeba není naše, říkaly si, vždyť takových prasátek se dá z hlíny nahňácet celé stádo. – Také Uriho, průvodce cizinců, jsem tu spatřil, obklopeného

hloučkem turistů, cosi jim francouzsky vysvětloval. Copak se už smějí cizáci vodit do našich soudních síní? Copak jsou naše soudy turistickou atrakcí? Až tam jsme to dopracovali... Nechyběl ani havír Slivka – ten musí být všude, taky proklatý fízl hlemýžď! Pižla se choulil v koutě, jen ta slídívá tykadla vystrkoval z domečku; byla tu Klapzubova jedenáctka i se starým Klapzubou – kluci hlučeli a cpali se popkornem, tatík neustále coural na toaletu. V poslední řadě se Červená karkulka důvěrně tulila k Silnému Ctiborovi, cinkala mu hravě medailemi na zelené šerpě, poněkud to rušilo dusnou atmosféru v soudní síni. Zdenička Trefená zvedla varovně obočí a zastříhala knírkem, Červená karkulka se lekla a nechala toho. Z poslední lavice na mne přátelsky mával ten hajzl JUDr. Břetislav Břink, můj obhájce zvučného jména. Jestli se zas odváží mě hájit, nevydržím to a dám mu po čuni, udupovi z Mariánu! – To vše jsem stačil postřehnout, než jsme se prodrali publikem a novináři ode dveří k lavici obžalovaných, na niž mi bylo usednouti. Dozorci odemkli pouta. Už jsem neviděl nikoho, publikum bylo za mými zády, jen Mgr. Zdeničku Trefenou, samosoudkyni. Podívala se na mne mlsně, palcem a ukazovákem přejela knírek, pak zajela rukou do vlasů, vytáhla vlásenku a začala dloubat kytičkovanému prasátku v zádech. Zřejmě ji všichni za mnou s napětím pozorovali, neboť když se jí podařilo vyšťárat z prasečích útrob desetník, našetřený některým z mých dětí, ozval se potlesk a pochvalný pokřik: – Umííí! Samosoudkyně povstala a uklonila se jako Gabriela Beňáčková v Metropolitní opeře. Po nekončících ovacích si imperátorským gestem zjednala klid.

– Věc je jasná, nebudeme to zbytečně protahovat, řekla s úsměvem dámy jisté si sympatiemi publika. – Ostatně Egonkovi jsem to svěřila při nedávné návštěvě ve věznici, pro něj to žádné překvapení nebude. – Zahleděla se na mne zamilovanými očima. Karolína musela vše pochopit, beze slov, bez důkazů, bez in flagranti, jen z toho jediného pohledu. Taky sis to mohla, milá Zdeničko, odpustit. – Ob-

žalovaný a všichni v soudní síni vstaňte a vyslechněte rozsudek! – Nasadila si čtecí brýle a zalovila v nespočetných záhybech taláru, jako když poctěný host divadla, který se ocitl poprvé na jevišti za staženou oponou, hledá dlouho a marně, kudy vystoupit na forbínu a zarecitovat básničku panu prezidentovi v prezidentské lóži k narozeninám. Konečně se jí to povedlo a rozsudek spatřil světlo světa. – Už je to tady, už ho máme, už to bude! Jménem republiky se učitel tělocviku a zeměpisu Egonek odsuzuje k trestu smrti. Bude pověšen a zůstane viset tak dlouho, dokud ho někdo nesundá. Děkuji za pozornost.

Sesul jsem se na lavici, bouřlivý potlesk slábl, doléhal ke mně z velké dálky, jako bych se nořil do tůně, aplaudující publikum zůstalo na břehu v lese pod černými smrky.

Maličko a nebudeš
sobě se neztratíš – to mi věř
Rachot bubnů vše přehluší
koho jsi připravil o život
že máš tak pochmurný doprovod
koho jsi připravil o duši?
Nebohý člověče zpozdilý
vezou tě v režné košili
katovi pacholci opilí
Člověk se sám sobě neztratí
odnesou tě všichni rohatí
sobě se neztratíš – to mi věř
sám sebe opět nalezneš
v teple
žádné žerty
mezi čerty
v pekle

Probral jsem se na popravčí káře tažené dvěma voly s dlouhými špičatými rohy ověčenými trikolorou. Byli to státní voli, jako vše, co se týká justice. Také katovi pacholci, kteří voly vedli, byli státními zaměstnanci. Byli zlití jak havíř po výplatě a voli vedli je. Měl jsem na sobě jakýsi rubáš kousavý a pod ním podivné, tuhé erární prádlo. Snad měli obavu, abych se ne... Prý k tomu při popravách dochází. Na káře byl se mnou kat s černou kuklou, v červených punčocháčích a s moudrým zvýrazněným zaječí pacičkou nebo dvěma, na nohou měl zobaté škorně, nahý hrudník natřený olejem, ruce zkřížené na prsou, naparoval se jak holub na báni. Přilepený na mně byl mnich v hnědé kutně, hučel mi do hlavy nekonečnou modlitbičku. Podél káry pochodovali bubeníci s bubny zahalenými černým flórem. Tloukli do nich měkkými paličkami, znělo to dutě, tlumeně, výhruzně. Potřeboval jsem se nutně poškrábat na páteři, asi deset čísel pod lopatkami; jenže ruce jsem měl spoutány provazem. Požádal jsem kata, aby mi pomohl, kdoví, třeba mu to někdy vrátím. Byl ochoten, ale nemohl se trefit přesně do místa, kde to bylo. Rozvázal mně tedy ruce a já jsem přitom zjistil, že na těle pod košilí mám jakési řemení, postroje, jako bych měl být zapřažen do vozíku nebo do saní. – Projížděli jsme ulicemi města mezi špalíry zvědavých občanů. Lid obecný vybíhal z domu a provolával mi slávu: – Ať žije Egonek! – Sláva Egonkovi! apod.

Zástupy se přidávaly k našemu průvodu. Těsně za károu šla má konkubína Karolína s Karolínkou v klokaní kapse a kolem poskakovali oba synci.

– To je náš tatínek! volal Alois.

– Náš táta! volal Emil.

– Tatatata, broukala si Karolínka a mávala papírovou státní vlaječkou. – Ostatní děti mým dětem záviděly, neboť jejich tatínkové se nevezli na káře v rezné košuli na popravu.

Projeli jsme městem, sjeli ze silnice směřující k Hradci a po polňačce zamířili k Šibeňáku. Kodrcali jsme se po louce, opentlení

státní volci občas zastavili, aby se vydýchali, aby hlavu sklonili a něco malého slupli. Opilí katovi pacholci toho využili a lokli si z čutory, neboť poprava je bez chlastu nemyslitelná. Netrpělivé publikum házelo po volcích kameny a hroudami, aby se hnuli a nezdržovali, máme zpoždění. Konečně jsme se dokodrcali až na vršek, poblíž višně tam stálo klepadlo na koberce ze železných trubek a pod ním stolička. Ale zmýlil jsem se, nebylo to klepadlo na koberce, byla to hrazda svařená z lešenářských trubek. Čekal jsem klasický tvar šibenice: sloup a v pravém uhlu k němu břevno podepřené vzpěrou, ze solidního dřeva. Jsem romantik a tohle donebevolající lajdáctví mě rozladilo. Čekal jsem solidní tesařskou práci, čepované trámy, a dočkal jsem se tří halabala k sobě posvářovaných rezavých trubek zabetonovaných do země; ani suříkem je nenatřeli. Byl jsem opravdu zklamán. Když někoho posílají na smrt z moci úřední, mělo by to být důstojné. Před tím zmršeným klepadlem na koberce byl stůl pokrytý červenou látkou po komunistech a za stolem seděla Mgr. Zdenička Trefená, samosoudkyně. Občané usměrňovaní uniformovanými strážníky utvořili půlkruh. Klepadlo bylo skvěle umístěno, nikdo si nemohl stěžovat, že nevidí. Karolína s dětmi měly čestné místo v první řadě, pár kroků ode mne, kousek od Zdeničky, protože jsou mými nejbližšími příbuznými, je-li ovšem konkubína příbuznou, když jsem se s ní neoženil. Jak se zdá, zřejmě už to nestihneme.

– Prr! zaveleli pacholci volkům, ale ti už byli rozešlí a šli by pořád dál, jenže to bychom se vzdalovali a lidé natěšení na popravu by se zlobili. Pacholkům, ač vrávoravým, se podařilo zvířata zarazit a já jsem mohl sestoupit na matičku zem, do zdupané trávy pod modrou oblohou. Bylo po poledni – jíst mi od včerejška nedali, prý už je to zbytečné. Tolik jsem se těšil na poslední večeři, tolik jsem toho o ní přečetl! Přál bych si – kdyby se mě zeptali – vídeňský řízek s bramborovým salátem a láhev červeného vína. Domníval jsem se – bláhový snílek –, že to bude za úsvitu, když paprsky vycházejícího slunce ozla-

tí odsouzenecovu, mou tvář... Tyhle představy získané četbou pokleslé literatury vzaly ve střetu s realitou zaslé. Žádná večere, žádný úsvit, ani oběd mi nedali! Určitě ho sežral profous. S rukama svázanýma za zády mě kat dostřkal až ke stoličce, ačkoli se mi tam hrubě nechtělo. Znovu jsem pocítil potřebu podrbat se na páteři, ale tentokrát mě kat odbyl, za chvíli to samo přejde. Kapucín se na mne pořád lepil a dechem po zubní pastě dul do mne jazykem latinským cosi velice nesrozumitelného v dobré vůli pomoci mi tím do nebe. Musel jsem si stoupnout na stoličku a kat mi navlékl oprátku. Byla to úžasně krásná oprátka, přesně taková smyčka, jakou měli v tom filmu, kde se vcelku čestný člověk vydává za kata, aby pomohl svému ničemnému bratru a jeho partě z popraviště. Aspoň nějaká útěcha po tolikém zklamání. – Konečně sáhla Mgr. Zdenička Trefená po mikrofonu:

– Jedna, jedna, jedna; jeden dva tři čtyři... Zkouška mikrofonu, zkouška, zkouška, zkouška! řekla odhodlaně. Její rázný hlas se nesl krajinou, padal lidem na hlavy. Také na moji hlavu a rázem mně bylo jasné, že jsem dospěl ke konci. Odtud mi už nikdo nepomůže. V tu chvíli jsem zanechal všech nadějí. – Celou dobu jsem hledal v davu Uriho, ale nenašel ho tam. Na nejspodnější a nejsilnější větvi višně pár metrů od popraviště seděli tři supi s holými krky. Byli proti slunci, viděl jsem jen jejich temné siluety. Zdálo se mi, že jeden z nich by mohl mít kolem krku červenou... ale to se mi opravdu jenom zdálo. Číhají tu na mne, až budu klidný a tichý, až mi nebude stát za to bránit se jejich klovanům, troufnou si přiletět.

– Než přistoupíme k exekuci, má odsouzený ještě poslední možnost se zachránit, danou právem zvykovým. Pokud se mezi přítomnými najde neprovdaná plnoletá žena, která by popravovaného Egonka na tomto místě pojala za manžela, od popravy bude upuštěno a delikvent jako by nebyl odsouzen. Proto se ptám, já, Mgr. Zdenička Trefená, samosoudkyně: Je mezi vámi taková žena, která by vyhovovala stanoveným požadavkům a chtěla s Egonkem vstoupit ve svazek manželský?

Hrklo ve mně novou nadějí. Stál jsem na stoličce s krkem v oprátce a díval se na svou Karolínu s malou Karolínkou na klíně; naši synci Alois a Emil po stranách. Vždyť nejsme sezdáni, vždyť přece moje Karolína plně vyhovuje požadovaným požadavkům.

– Karolíno! promluvil jsem sevřeným hrdélkem. – Copak neslyšíš?

– Neslyším! řekla Karolína rozhodně. – Ani teď neslyším! Tohle neuslyším nikdy! Vzala Karolínčiny ručky do svých a začala dělat: – Paci, paci, pacičky...

– Karolíno, vezmi si mě za muže, nebudeš litovat!

– ... a maminka pásek, za myší ocásek, řekla Karolína a podívala se na mne. Ale nebylo to na mne, bylo to skrze mne, jako bych nebyl.

– Táži se ještě jednou: Je mezi přítomnými žena, která by si chtěla vzít zde přítomného popravovaného Egonka za manžela?

Ještě jsem doufal, že třeba ona – Mgr. Zdenička Trefená – by mohla. Nebo se v davu najde některá z mých četných lásek, tajná ctitelka, kolegyně učitelka nebo bývalá žákyně, nyní už dospělá žena, jíž jsem poskytoval záchranu na bradlech o nestejně výši žerdí. Starou babu bych bral, v nouzi čert i mouchy lapá...

– Zeptám se potřetí, abych učinila zadost obyčejí, naposledy: Je mezi přítomnými a tak dále?

Na louce bylo několik desítek tisíc obyvatel našeho města a příchozích z okolních obcí. Nejméně polovina z nich ženského pohlaví. Ani jedna z nich se neodhodlala zachránit mne před smrtí a pak se mnou vést klidný, spořádaný, harmonický život.

– Kate, řekla samosoudkyně slavnostně, ale v dalším ji zadržel výkřik:

– Zadržte!

Loukou se na motocyklu Kawasaki hnál jezdec v černé kůži se žlutým pruhem. Zarazil těsně před stolem samosoudkyně a sňal přílbu. Byl to Prokop Voskovec z Paříže, messenger na motorce. Zahlaholil pěkně po česku:

– Fax od pana prezidenta, řekl Prokop Voskovec a podal soudkyni Mgr. Zdeničce Trefené obálku s prezidentským faxem. Dav začal mručet zklamáním. Co to davu děláte? Dav přišel na popravu. Jestliže P. P. udělil Egonkovi milost, připravil tisíce spořádaných občanů o zaslouženou podívanou. To jim přece nemůže udělat!

– Milost? zeptal se kat dychtivě. Byl to starý ulevák, a než by pracoval, raděj si zašel do kavárny na partičku dámy.

– Pan prezident, řekla Mgr. Zdenička Trefená způsobem triumfálním, – pan prezident, zopakovala, – můj rozsudek potvrdil.

Tohle bych od našeho P. P. nečekal. Plná ústa demokracie a humanismu – pravda a láska zvítězí nad lží a nenávistí – řečičky, řečičky, a s klidným svědomím nechá pověsit nevinného chudáka. Kdyby si našli nějakého jiného nevinného chudáka, prosím. Ale vždyť pověsí mne! To já budu popraven, já, Egonek, otec tří dětí a učitel tělocviku a zeměpisu budu viset na rezaté trubce... – Stál jsem na stoličce a na krku měl oprátku. Ta hra už zašla příliš daleko. Ted' bych se měl odpikat: – Tři korunky na hlavu, na popravu nehraju! Ted' bych si měl sundat smyčku z krku, seskočit ze stoličky... a hajdy domů na oběd. Není dnes neděle? Budou řízky! Jenže ruce jsem měl doopravdy svázány za zády, po levici stál chlap v černé kukle, neviděl jsem, jak se tváří; po pravici duchovní v sutaně jak agent s teplou vodou bez ustání cosi vykládal, byla to rozbředlá břecha slov, vybledlá útěcha a sliby chyby, jako by věděl, o čem mluví, jako by věděl, jaké to tam bude... Co to je – dojit milosti? Co to je – věčný pokoj? Co to je – věčná blaženost? Co to je – království nebeské? Opět mě začalo svědit na páteři, ale už mi to nevadilo, naopak, byl jsem tomu docela rád, v té chvíli mi svědění páteře připadlo znamenité, byla to jistota, že žiju. Člověk, jehož svědění záda, nemůže přece odejít z tohoto světa jen tak; vždyť funguju, nic mi nechybí, žádná nemoc mě nesužuje, tak proč bych měl umírat, vždyť mám zuby bez jediné plomby. Nebyla by to škoda zabíjet pětatřicetiletého zdravého chlapa z moci úřední? Sundejte mě už konečně z toho směšného klepadla na koberce, rozvaž-

te mi ruce, podrhu se na zádech a půjdu... – Ačkoli byla louka plná lidí – zvědavců, policistů v uniformě i v civilu, městských zřízenců i půjčovatelů židlí, prodavačů periskopů pro zvědavce drobnější postavy a také všelijakých obchodníků s limonádami, pivem, párky a zmrzlinou, ještě před chvílí mi k uším dolehlo jejich vyvolávání, také útržky hovoru od nejbližších přihlížejících –, najednou mne zavalilo ticho. Jako by celou krajinu přikryl sněh tichošlápek; i ptáci umkli, větřík všudypřítomný sklapl křidýlka a znaven padl do trávy. Také cvrčci přestali housti a krtci v podzemí odložili rýče, umkl skřípot zemské osy, Zem se přestala točit – čas přestal tikat a chlap v černé kápi ke mně přistoupil... Podrbal mne přesně v tom místě, kde bylo zapotřebí. V tu chvíli jsem věděl, co končí. Ale nevěděl jsem, co začíná. Silně jsem však doufal, že nekončí všechno a já se sám sobě neztratím. Těm, kteří se na louce shromáždili, všem lidem, které jsem kdy potkal, se ztratit mohu, ale sám sobě? Sám sobě se přece nikdo ztratit nemůže! Bubny tlumeně zavířily, kat kopl do stoličky pod mýma nohama...

Houpy houpy
kočka snědla kroupy
kocour hrách
na kamnách
utři prach
na marách

Bylo to jako na houpačce, jako na popruzích padáku, ale nepadal jsem, palce nohou visely nějakých deset čísel nad zemí. Na krku jsem měl oprátku, jako by to byla kravata, nevisel jsem na ní, houpal jsem se v popruzích. Za hlavou muselo být ještě cosi vedle oprátky – ta byla jen efektní atrapou.

– Máš kliku, řekl kat. – Ta kráva Trefená zapomněla napsat do rozsudku, že máš být pověšený za krk. Je tam doslova: Bude po-

věšen a zůstane viset tak dlouho, dokud ho někdo nesundá. Tak jsem zaběhl na Barrandov půjčit kšandy, jaké tam používají, když filmuje popravu. Mám u tebe piviště, sdělil mi útlocitný kat. Nebyl jsem v stavu ani poděkovat.

– Poprava je u konce! zvolal silným hlasem a lidé se začali kvapem rozcházet, jako by potřebovali stihnout poslední autobus. Mgr. Zdenička Trefená si vyskočila na popravčí káru, taky kat si k ní přisedl, vzal ji důvěrně kolem ramen a cosi jí šeptal do ucha. Asi to byla povedená taškařice, neboť samosoudkyně vykvikla, rozperlila se oplzlým smíchem a žertovně katovi pohrozila ukazovákem: – I vy jeden šibale! – Katovi pacholci si přihnuli z příručních lahví, obrátili volky s opentlenými rohy a přes zdupanou louku zamířili k městu. Moje Karolína se za mnou ani neotočila. Jenom kluci – Alois a Emil – zamávali; jenže dost ledabyle, jakoby z povinnosti, přes rameno. A malá Karolínka se snažila velké Karolíně vymanit z náručí.

– Já šama! Já šama! křičela zlostně, ale Karolína ji na zem nepustila, protože spěchala kamsi a neměla trpělivost čekat na malou, která řápala dosud neobratně; zakopávala by o krtince a stébła pošlapané trávy, Karolína by zmeškala, co zmeškat nechtěla. Ani mi nezavrtalo v hlavě, kamže to tak chvátá. – Visel jsem na kšandách vypůjčených z barrandovských filmových ateliérů a díval se za odcházejícími, pozoroval jsem obchodníčky, jak balí krámky; zdá se, že den byl úspěšný. Mou zásluhou se jim obchody vydařily.

– Hej! houkl jsem na nejbližšího zmrzlináře. Leknutím sebou škubl. – Mohl bych dostat zmrzlinu? Vanilku, jogurt, kivi a čokoládu bych prosil.

Dělal, že mě neslyší, duše nevděčná, zapráhl se do dvojkoláku s krámkem a vyrazil napříč loukou za ostatními. Plán posetá prázdnými plechovkami, použitými tácky se zbytky kečupu a hořčice, vypitými lahvemi a všelijakým sajrajtem, který po sobě zanechaly davy, se vylidnila. Visel jsem na barrandovských kšandách, klátil nohama a nemohl se z nepříjemné polohy vymanit, ač jsem se vrtěl

a vzpínal, seč to šlo, snažil jsem se vyprostit ruce z konopných pout. Zařezávala se mi do nateklé tkáně. Bez cizí pomoci se odtud nedostanu. Nebylo by bývalo bylo lepší, kdyby mě uvázali za krk? Bezesporu by to bylo při menším trápení a rychlejší. Takto mám aspoň naději, že se třeba něco přihodí, než umřu žízní, hladem a vysílením. Od palců přes chodidla mi začaly trnout nohy. Zvolna jsem se kýval zavěšen na rezavé trubce, houpání provázal kovový skřípot. Jinak byl vůkol klid, ticho padalo z nebe zvolna v zamlklých chuchvalcích. Bylo teplo, člověk by očekával skřivaní jásot nebo aspoň krákor havrana, auto na silnici, tryskáč v oblacích... Všechno jako by umřelo, bylo popraveno, jenom já jsem tu omylem zůstal. Pak jsem uslyšel svist letek velkého ptáka. Tři byli. Přilétli z nedaleké višně a začali kolem mne kroužit ve velkých obloucích. Kruhy se zmenšovaly, s každým obletem se supi přiblížili – žádný z nich neměl červenou kravatu ani mašli, ani šáteček. Měli dlouhé holé krky, aby jim shnilé maso ze zdechlin, jímž se živí, neulpívalo v peří, když se hlavou zavrtají hluboko do útrob mršiny. Pozorovali mne malýma supíma očima jakoby nezúčastněně, sálal z nich jenom chlad, hlad a snad i trpělivost. Ještě ne? Dobrá, počkáme... Když si mě prohlédli zblízka a pozorně, začali stoupat po spirále vzhůru; oprátka i tušený závěs za krkem mi dovolily zvednout hlavu jenom trochu, brzy zmizeli ze zorného pole, ale to neznamená, že jsem já zmizel ze sféry jejich zájmu. – Dali mi to jasně najevo: Dostal jsem pěknou šlupku do hlavy, na temeno, z čistého nebe jasný blesk. Zatmělo se mi před očima. Nechápal jsem zprvu, co by to mohlo být a kde se to tu vzalo. Až mi došlo – supi neměli nic v pařátech ani v zobanech – to, co mi spadlo na hlavu, vynesli vzhůru ve střevích. A podruhé! A potřetí!

Supi vzduchem supí
letky jenom svistí
Ptáci sebejistí
i když trochu tupí

Nevadí
jejich šarm to nahradí
Po hostině
na zdechlině
zdvořilostí oplývají
když koňáček nalévají
do sklenek
hejnu supích děvenek

Kolébán mírným vánkem upadl jsem do stavu tupé lhostejnosti, bylo to cosi mezi bděním a spánkem, nemohl jsem to svinstvo setřít z hlavy, ale nevadí, připadlo mi to zcela nepodstatné, okrajový problém. Na louku se začal vracet život. Větrík si pohrával s mastnými papíry a prázdnými plechovkami, cvrčci se pustili do skřípotu, ptáci začali cvrlikat ve višni, odkudsi z dálky se ozval motor, pak druhý, třesk plechu, varovné houkání – hasiči, záchranka, nebo policie? Mé tělo začalo tuhnout, nepocíťoval jsem hlad ani žízeň, všechny ty slibné zvuky mi byly lhostejné. V dálce jsem zahlédl pohyb. Drobná postavička se zvolna přibližovala. Člověk s břemenem nijak nespěchal. Lezl jak polámaný mraveneček s kusem klacku v kusadlech; občas se zastavil, ale pak zas vykročil, nerozmyslel si to, neudělal čelem vzad, nýbrž se blížil ke mně jak neúprosný osud, až se z něj – z anonymní siluety – vyklubal Uri, průvodce cizinců s červenou kravatou a se žebříkem dvojákem přes levé rameno, paži provlečenou mezi šprušlemi. Následovala dojemná scéna snímání z kříže. Nejdřív mi sundal oprátku a pak mě odhákl z potupné šibenice a v náručí snesl do trávy. Teprve na zemi přepízlal kapesním nožíkem konopná pouta. Z kapsy vylovil flachmana a dal mi napít becherovky. Vzpružilo mě to přímo zázračně, postavilo na nohy. Konečně jsem se vrátil na pevnou zem. A když jsem stál vcelku jistě pod tím zmršeným klepadlem na koberce v rezné košuli s rukama rozvázanýma, sklapl Uri dvoják a řekl mi:

– Egonku, Egonku, tys tomu dal!

– Čemu jsem co dal?

Tvářil se totiž vyčítavě, jako bych to všechno, co se událo, tu obrovskou křivdu na mně páchanou zavinil já sám. Jako bych já, Egonek, učitel tělocviku a zeměpisu, byl viníkem odpovědným za veškerou mizérii světa a on, průvodce cizinců Uri, se teď nade mnou slitoval. Jako bych já byl křivditelem a všichni ostatní trpěli mou křivdou.

– Egonku, Egonku, tys to pěkně posral! říkal mi a pokyvoval káravě hlavou jako přisprostlá paní učitelka ve školce.

– Co jsem pěkně?

– On neví... podivil se Uri a s dvojákem přes rameno odcházel ode mne a od klepadla na koberce zasviněnou loukou pryč, za sluncem zrovna zapadajícím; nechal mě tam samotného v režné košuli a potmě, s otázkou nezodpovězenou.

Ohmatal jsem si tělo a shledal, že je mám a že to není nejhorší; supí trus už zaschl a dal se docela snadno vydrolit. Ti tři hoši mrchožraví ostrouhali kolečka! Zbavil jsem se řemení barrandovských kšand, opásal se provazem oběšencovým a zamířil k jihu.

Už mám dost švestek a malin
kdekdo mě tady namích
vydám se do teplých krajín
zamířím raději na jih

Zamířím rovnou k moři
a někde nad rovníkem
ulevím svému hoři
stanu se námořníkem

V režné košili jsem vypadal tak trochu jako mnich neznámého řádu – ale kdo se v tom vyzná –, nápadný sice, ale pochopitelný;

hodný když ne úcty, alespoň shovívavosti a třeba i respektu. Lidé si potřebují každou podivnost nějak vysvětlit, nejraději sáhnou po povrchu, po tom, co se na první pohled nabízí. A když potkají chlapa v dlouhé režné košuli převázané konopným provazem, řeknou si: – Aha, mnich! A je to. A je pokoj. – Byla noc, moře černé, vlnky šplouchaly na pláž a měly znatelně světlejší hřebínky, oblázky a mušle zachrastily při každém šplouchu jak opálená dívka náramkem, jak chřestýš před útokem, jak přesýpací věžní hodiny. V dále jsem tušil Elbu a na ní koupací vanu toho zamindrákovaného skrčka – dodneška ji tam vystavují – o kus dál musí být Monte Cristo, ostrůvek pokladů, třeba tam něco... Vstoupil jsem do vody a brodil se proti vlnám, s každou příchozí nadskočil, aby mi nezalila neopatrná ústa solí. A když se mi nedostávalo dna, položil jsem se prsy na zvlněnou plochu a plaval proti tušenému horizontu poháněn touhou po pokladu, co když tam Edmond nějakou truhličku zapomněl. Nořil jsem obličej pod hladinu s výdechy a s vdechy jej vynořoval jako kyvadlo – tik tak, tik tak... zabíral pažemi a nemyslel na nic, i na poklad jsem zapomněl, voda byla příjemná, hladká, hladila mi tělo tolik zkoušené a konejšila duši vyždímanou dosucha. Ze tmy jsem plaval do tmy nevěda, kde končí voda, kde začíná vzduch, nevěda, dýchám-li plícemi, anebo už mi narostla žábra. Nejsem snad rybičkou v čisté vodě? – Co když jsem se už proměnil v jedno jediné, žluté, nepozorné, toulavé, ztracené káče? Ztratit se mohu, jiným. Ale sám sobě? Sám sobě se přece neztratím! – A když vyšlo červené slunce nad vodami, našel jsem se uprostřed horizontů, v jejich kruhu, horizonty obklíčen, uprostřed nekonečna. Jenže co si tu počít sám se sebou? Přidal jsem se tedy k mechanické kačeně – jak živá vypadala, ale mne, znalce, nepřelstí – zrovna tudy plula a měla jasno, naprosto jasno. Dával jsem si pozor, abych se nedostal do lopatek šroubu, kterým bývají mechanické kachny poháněny, a nechal se vést až ke břehu rybníka plného labutí, lysek, čírek, živých kačen, divokých husí, psů a lidí.

– Děkuju ti, mechanická kačeno, za průvodcovskou službu, bez tebe bych sotva, kdepak!

– Rádo se stalo, rádose, rá-á-á-á... odpověděla kachna a určitě by si se mnou ráda spikla o životě, kdyby jí nedošly baterky. Bylo to hezkých pár metrů od břehu a pošetilý stařík, co mu patřila, aby o ni nepřišel, musel – ač nerad – sundat kalhoty a pro ni. Ty kalhoty se mi líbily, i by mi při troše dobré vůle byly, ale odolal jsem pokušení a zůstal u své košuleny. Přece se nenechám nahánat jako nějaký zbůjník, jako nějaký zloděj kalhot! – A tak jsem procházel mezi nudisty na břehu rybníka přepásaný konopným provazem, a kdo chtěl, tomu jsem dal požehnání, ačkoli mi oprávnění k takovému počínání chybělo. Nevím, co na tom mají, možná se s požehnáním líp žije, mně dosud nikdo nepožehnal. Proplétal jsem se mezi dekami, lehátky a slunečníky, bylo to tu cítit opalovacími krémy a úpornou snahou být snědý, snědší než ostatní, neboť snědost získaná opékáním na slunci je tím, co nás činí kvalitnějšími, a tedy hodnotnějšími. Zhlédl jsem tu dokonce komisaře Jappa prostého svršků, hned mi padl do oka; k němu se to nehodí, bělostný mezi snědými připadal mi jako uprchlý kanárek v hejnu vrabců. A tu mi došlo, že i takto neustrojen vykonává službu a že bych se měl mít na pozoru, Japp dokáže zasadit úder dokonce i hlavou. Jenže co by mi po popravě ještě mohl komisař Japp? Co by ještě mohlo být přitažlivého pro policejního úředníka na Egonkovi v režné košuli? Také jemu jsem požehnal, aniž by o to sebemenším náznakem požádal, požehnáním se nic nepokazí. Vůbec si mě nevšiml, těkal policajtskýma očima všude jinde, jako bych byl vzduch. Proplétal jsem se mezi malebnými rekvizitami plovárny, klestil si cestu pošetilým davem a pohlížel jsem na tu skrumáž shovívavě; mne se to přece netýká. – Hustota naháčů na trávníku řídla, pod platany bylo už jenom pár staříků a stařenek, grilovali si buřtíky, pili pivo a rozprávěli o bajpasech, nelegálních přistěhovalcích, drogách a nevyčválanosti nejmladší generace. Také jim jsem požehnal. – Přidal se ke mně pes křepelák bez obojku, smál se na mne hubou i uším

a jako na starého známého, jako bychom spolu prožili hon na tapíry v Paraguayi, australskou šoulačku či bůhví jaké dobrodružství.

– Tak jak? zeptal se.

– Tož tak, odpověděl jsem tomu dobračisku.

– Jde to?

– Co by ne.

– A jináč?

– Jináč kartáč.

– To je dobrý, zasmál se křepelák ještě víc: hubou, ušima a také ocasem. – Jináč kartáč, jináčkartáč, s tebou je ale sranda, Egonku.

– Legrace, opravil jsem ho.

– To taky, připustil. Tenhle pes byl v poslední době jediná bytost, s níž jsem si aspoň trochu lidsky poklábosil. A když jsme došli k bu-
kům, ozvalo se z výšky:

– A krruci, kamarrádi, Egonek krráčí krrajem.

Přikrčil jsem se v obavách, aby mě zas nezačali krákat za vlasy. Těmhle havranům se nedá věřit, jsou to šprýmaři.

Krrákal havrran havrranici:

Ukrradl jsem jitrnici

prro tebe

krrásko moje havrraní

ke žrrádlu i na hrraní

vylítnem s ní do nebe

do krrákání zabrraní

Neplet' si ji s průšnicí

ani s cizí rukavicí

jitrnice nezebe

Také těmto ptákům nebeským jsem požehnal. Je to zadarmo a jim to udělalo rradost. – Na jednom z buků visel ještě zrezivělými připínáčky připevněný pozůstatek zatykače:

WANTED
EGONEK na útěku
odměna:
1 000 000

A moje oduševnělá, pečlivě oholená tvář ve třech pohledech. Papír notně zežloutlý, tisk vybledlý, vítr si pohrával s natrženými okraji. Pes křepelák byl neposeda nesoustředěný, zakrátko syt konverzace, vyčmuchal cosi v trávě u cesty a rozběhl se s čumákem u země, ani se nerozloučil. Taky cesta se vytratila, zmizela mezi smrky, zarostla maliním. Kudy se dát? Kam vlastně jdu? Šel jsem z vnitřního puzení, snad to byla neuróza, co mne pohánělo. Vždyť jsem mohl klidně zůstat na místě a čekat, třeba by se mě ujali; nebo jsem se mohl vloudit mezi bezdomovce a pít s nimi dunihlav, vymetat popelnice, spávat pod mostem a radovat se ze života. Taky jsem mohl navštívit sociální úřad a vylíčit vstřícné úředníci svoji svízelnou situaci. Mohl jsem navštívit farní úřad kterékoli církve nebo zabašit na fortnu nejbližšího kláštera. Taky jsem mohl na vyptaný hřeben a toaletní papír čmajznutý ve veřejném záchodku hrát s nataženou dlaní tklivé melodie... To všechno by mělo smysl. Zůstal bych s lidmi, deklaroval se jako potřebný: Zde jsem, tady mě máte, Egonka v bryndě, Egonka v rejži, Egonka v troubě! Starejte se, bližní, milujte mne jako sebe samy! Kde je vaše svědomí? Můj problém je také vaším problémem... Místo toho jsem se prodíral houštinami, nechal se oškubávat trním a hložím, dral jsem se kupředu, cíl žádný, v lepším případě neznámý... Vždyť už se nemusím ukrývat, vždyť už nejsem psancem, zatykač neplatí, peníze shrábla Karolína; nikdo už na mne nebude pořádat hony, situace se změnila. Vnitřní puzení mne štvalo kupředu, jako by místo, na kterém teď zrovna jsem, bylo nejšpatnějším, nejméně vhodným, zatraceným, prokletým místem – pryč odtud! Kam? No přece jinam. Jenom nebýt tam, kde zrovna jsem. Z psance jsem se proměnil ve štvance štvá-

ného vnitřním neklidem, štvancem sebe sama. – Nemohu zůstat v místě, kde mi bylo způsobeno příkoří, nemohu potkávat lidi, kteří mi příkoří způsobili. Musím pryč, pryč odtud, lhostejno kam, co nejdál. Prodral jsem se bodavým, žahavým a drásavým lesním podrostem na louku. Byl to anglický park se skupinkami vzrostlých listnáčů. I tady dosud visely cáry po zatykači na Egonka. Byla to louka plná hravých lidí a zvířat, můj přítel křepelák už tu skotačil, pletl se do hry dvěma chlapcům, kteří si házeli neonově fialovým diskem, pokoušel se lapit tu divnou věc v přízemním letu, vyfouknout jim to, odnést někam do ústraní a zahrabat, schovat na horší časy. Jenže se mu nedařilo, pokaždé cvakl čelistmi naprázdno a chlapci se mu vysmáli. Znovu se přidal ke mně, věděl, že ode mne se mu potupy nedostane. – Sedl jsem si pod lípu stařenku, pod svůj rozmáčený trojportrét, a pozoroval hemžení lidiček vůkol: procházeli se, seděli v trávě a povídali si, seděli jen tak, beze slov, každý zvlášť, četli knížky, pinkali do míče, stavěli se na hlavu, házeli bumerangy, pouštěli motorová letadélka, skákali přes švihadlo, kupovali si zmrzlinu, jedli párky, běhali za obručí, hráli jojo, líbali se, házeli psům klacíky, zadumaně hleděli před sebe etc. Pozoroval jsem je bedlivě jako badatel mraveniště, ale k žádným závěrům nedospěl, na syntézu jsem byl krátký. Pes mi položil hubu na zkřížené nohy a usnul. Viděl jsem lidi kolem sebe, ale k ničemu to nebylo, nebyl jsem jedním z nich, netýkali se mne, stejně jako já – nebo právě proto, že já – jsem se jich netýkal. Co je jim po Egonkovi, štvanci. Co je Egonkovi do nich! – Po obloze létali havrani, ale nebyly to zábavné vyhlídkové lety, létali si za svými cíli, měli k tomu své havraní důvody, s nimiž se nikomu nesvěřovali, nevěstili zlo ani dobro. – Poblíž se usadili mladí manželé se dvěma děvčátky dvojčátky, Klárou a Lakrou; tatínek rozevřel noviny, maminka prostřela ubrus a z hranaté tašky vytáhla čtyři plastické talíře, naložila na ně jídlo, aby nezemřeli hladem. Holčičky otevřely košík s víkem a vypustily z něj králíčka trpaslíčka s rolníčkami na uších, s růžovým nosíkem, jmenoval se

Mireček a byl TAK sladký! Hupky hupky a hromádka bobků – TAK malinkých! Doma vězí většina času v kleci za mřížemi, i zželelo se Kláře a Lakře Mirečka, uprosily tatínka a vzaly ho na letní louku, aby si užil přírody a volnosti, aby si užil života.

Králíček Mireček
má doma svůj domeček
králičí
Nikdo na něj nekřičí
když po stole bobky trousí
když po bytě drápky brousí
holčičky ho potají
hýčkají
Jen se trochu vyčastí
Mireček jde na výlet
zjistit jak je velký svět
do pěkného počasí

Vypustí ho do trávy
králíčkoví vytráví
snad se z trávy
neotráví
Doma chroustá salátek
mrkvičku a špenátek
tady má už v bříšku
první pampelišku
už nepustí ze zřetele
ani lístky jitrocele
zdá se že pak ještě zkusí
chutná-li mu mochna husí
po ní zchroustá bez nadsázky
čtyři mladé sedmikrásky

Jestli trochu nepřehání
takovéhle papání
děvčátkům strach nahání:
Nechej toho Mirečku
vždyť dostaneš horečku
s napapaným bříškem věru
neuděláš kariéru
závodníka
na sto metrů přeborníka
s plným bříškem ve finále
máš namále
věz
doběhne tě pes

Křepelák zvedl hlavu z mého klína, zpozorněl, zavěťřil a hupky hupky, baf, raf, křup! Bylo po Mirečkovi s rolničkama. Křepelák odběhl s Mirečkem v tlamě daleko, předaleko, až tam, kde je měkká hlína, kde se dobře hrabe, aby měl na horší časy. Takové neštěstí! Požehnal jsem Kláře s Lakrou, abych ulevil jejich hoři – toho pláče –, požehnal také jejich rodičům a šel dál, pryč odtud, z místa katastrofy. Ani hrobeček mu nemohly vyhrabat, důstojný pohřebek vystrojit.

– Pá-né, póč-kěj-té! uslyšel jsem za zády volání mnoha hrdělek. – Póč-kěj-té ná nás!

Ale mne se přece takovéto výkřiky netýkají, vždyť já přece nejsem z jejich světa! Proč mne obtěžují, na koho bych měl čekat? Kdyby to byl můj pes, prosím, ale jen se ke mně přidal, prohodili jsme spolu jen tak na půl huby pár nezávazných slov, vyspal se mi s hlavou v klíně, to je všechno, puntík, tečka. Neponesu přece odpovědnost za cizího toulavého psa, vraha nevinátek. Zaujal jsem postoj náhodného chodce a pokračoval v pouti z tohoto místa někam jinam. Bude dobře, když si pořídím pevnou, praktickou a slušivou hůl na odhánění narušitelů klidu nebo jen k podpírání; vyjímal by se k rezné košili a provazu

kol beder. Ale jak se teď, bez hole, zbavím pronásledovatelů? Problém se naštěstí vyřešil sám. Volání totiž nebylo určeno mně a nemělo spojitost s tragicky zesnulým králíkem. Kolem se přehnal pionýrský oddíl; pronásledovali stařečka s mechanickou kachnou pod paží. Ignoroval totiž odpadkový koš a vyplivl žvýkačku do trávy. To se přece nedělá! Musel se vrátit, ožvýkanou žvýkačku zvednout a uklidit. – Mně dali pionýři pokoj. Žádný pronásledovatel mi nedýchal za krk, nikdo mi nekroutil ruce do železek. Lidem v anglickém parku jsem byl fuk. Nestalo se něco se mnou? – Pokračoval jsem v pouti vzhůru po pěšině; po chvíli jsem zjistil, že listí opadalo a na trávníku leží sněhový poprašek. Mělo mi být zima, ale žádný chlad jsem necítil, ačkoli bos a jenom v košuli. Snad mě hřála oprátka... Skrz bezlisté haluze jsem viděl na město. Leželo mi u nohou a bylo krásné, plné věží a paláců, starobylé město, jehož ulicemi se proháněly dějiny jak smečka pomatených chrtů. Co by mnozí za to dali, kdyby zde mohli žít. A já jsem to město opouštěl. S lehkým srdcem. Mou cestu vroubily sochy národních velikánů, míjel jsem je a při tom míjení tu a tam přečetl nápis: jméno, citát z díla, datum narození a úmrtí. Už to měli za sebou. – Město pode mnou je jinačí. Celý život jsem v něm prožil a teď zjišťuji, že se proměnilo. Jako by to byl jeho odraz, ale ne ve vodě, tam je rozechvělý, prchavý, neuchopitelný. Město pode mnou mi připadalo obrácené, docela naruby. Ta groteskní poprava mi zcela určitě zpřeházela optiku a celé vnímání. Dokonce se mi zdálo, že se velikán, k němuž jsem se blížil, pobaveně pousmál. Byl z bronzu, velice zelený, na záda mu kdosi nastříkal červeným sprejem konopný lupen. Jmenoval se Kamil Křikava, narozen 12. 12. 1812 a zemřel v roce 1848 – den a měsíc neuvedeno.

– Tobě se to směje, řekl jsem neuctivě, když jsem si přečetl ony kusé údaje.

– Ted' už se tomu JENOM směju, řekl národní buditel Křikava, protáhl si bronzové údy a usedl na svůj vlastní sokl. – Nabídl bych ti kafe, ale bronzové.

– Jako by se stalo, poděkoval jsem a jeho počínání mě nepřekvapilo. Někdy si dva kápnou do noty hned při prvním setkání. Proč bychom si nemohli být sympatičtí my dva? Zvlášť když jsme vrs-
tevníci. Být v šestatřiceti velikánem, to je výkon. Mně už nepomůže
ani knír.

– Tož tak, a kampak? zeptal se Křikava a mně bylo jasné, že je
z Moravy. Ale budit musel přijet sem, do hlavního města, na Moravě
by si toho nevšimli.

– Aááale, mávl jsem rukou, – to kdybych věděl.

– Kdo už to dneska ví, kdo to kdy věděl? Leda Kristus Pán, ale
temu to řekli jeho tata... A jináč?

– Kartáč! řekl jsem, protože to říkám vždycky, když se mě někdo
zeptá. Připadá mi to trefné a mám už ověřeno, že pár lidí a jeden
pes se tomu zasmějí.

– To je dobrý, zasmál se národní buditel Kamil Křikava. – Jináč
kartáč, jináčkartáč, to si zapamatuju a budu to mezi buditelama
šířit. Jestli na to nemáš copyright?

– Jen to šířte, mezi buditeli to aspoň nezapadne. Stejně jsem to
nevymyslel, mám to od Milana Ráčka z Vídně. Ale když si tak poví-
dáme, můžu se zeptat, jak se budí národ?

– Nechme toho, hlavně zdraví, vykroutil se. – No a jináč?

– Kartáč.

U toho jsme zůstali. Buditel se vrátil na sokl a nevěděl, co mu
namalovali vzadu na kabátě. A já jsem pokračoval vzhůru.

Národní buditelé
s Křikavou ve svém čele
vydali se mezi lid
národ probudit

Nepomohlo zašeptání
ani hlasité volání

tahat národ za palec –
marná věc
ani kroutit ušima
Budíkem ho budili
pak ho vodou polili
národ si jich nevšímá

Národní buditelé
s Křikavou ve svém čele
ukryli se v dějinách
padá na ně prach

Ted' by se tu mělo objevit děvče s batůžkem a s lákavou nabídkou laciného sexu. Ani jsem se jí – než mi zmizela v zrcadlech – nezeptal, jak se jmenuje. A zeptat jsem se měl. Abych dokázal pojmenovat vzpomínku. Otáčel jsem se na všechny strany, ale děvčica nikde. Co se dá dělat, situace se změnila, budu muset do bludiště sám. Moc se mi tam nechtělo, už jsem si mezi zrcadly užil své, nikomu to nepřeju. Neúprosné jsou však zákonitosti zakroucených příběhů; ač nerad, musím. Do bludiště se vstupuje dveřmi, na nichž je napsáno: VSTUP DO BLUDIŠTĚ, a uvnitř se bloudí. Cestu nalezneme snadno i bez červeného klubka, vždyť je to zábavní bludiště, atrakce pro děti, hra na *co kdyby*? Co kdybychom zabloudili opravdu a nemohli ven? Co kdybychom se ztratili příbuzným a přátelům, také úřadům bychom se mohli ztratit. Co pak? Ale sami sobě? Kdepak, sami sobě se ztratit nemůžeme. Ani v opravdovém labyrintu na Krétě se lidé sami sobě neztratili, sežral je tam Mínótauros. Ale to už je dávno, Mínótauros zabítý, labyrint časem zavátý, jen povídačky zůstaly. – Vylezl jsem nahoru, minul nevšímavé dělníky, kteří se i v tomhle počasí, kdy nebylo jasno, spadne-li sníh nebo studená břečka, opírali o své nářadí a přemýšleli o svých věcech. Marně jsem však pod rozhlednou hledal poutovou atrakci, zrcadlové bludiště. Nic nenasmělovalo

tomu, že tu kdy cosi takového stálo. Všechno se mění, žádná jistota. Chtěl jsem se z rozhledny po bludišti poohlédnout, měli zavřeno. Kdo by se rozhlížel v takovém počasí! Sněhové mraky visely z nebe až na zem. Vydal jsem se tmou tmoucí, jež padla na město, přímo za nose; začalo chumelit. Studivé vločky mokrého sněhu mi padaly do vlasů a na ramena, šimraly na obličej, nutily ke kýchání, a kdybych zůstal stát s rukama vztaženýma, usadily by se na rukávech mé režné košuleny a ráno by tu stál žehnajících sněhulák. Šel jsem stále kupředu, celou noc jsem tápal ve sněhu kyprém a lepivém. Ráno přestalo sněžit a nad žlebem vyšlo slunce: oranžové zprvu, počárané černými větvemi s bílým sněhem – byla to šleha krásou mezi oči místo snídaně. Rozhodl jsem se, že půjdu se sluncem. Krajina tu byla zvlněná, bílá pole a temné lesíky, modrá obloha a zářivé zimní slunce nevysoko nad obzorem. Řada ocelových konstrukcí, vzpěr pro velmi vysoké napětí vedla napříč krajinou. Když mi směr mé pouti jednu z nich postavil do cesty, visely z ní dráty, jichž neradno se dotýkati ani na zem spadlých. Teprve teď jsem si všiml, že jsou vodiče zpřetrhány a mezi sloupy nic nevede. Ticho bylo neskutečné. Sníh nepadal, odnikud sem nedolehl štěkot psa, kohoutí kokrhání, cirkulárka nezazněla, automobil o sobě nedal vědět. Necítil jsem puls vlastní krve. Vpravo vykoukla červená střecha kostelíka s věží nízkou, pod ní venkovská stavení. Narazil jsem na zasněženou silničku – bílé patníky s černým pruhem. Moje bosé šlápoty porušily bílou panenskost vozovky. Vesnice byla opuštěná, svěcená voda z kropenky v kostelíku vyschla, po liliích černé stvoły ve vázách na oltáři. Hřbitov plný hrobů s mrtvými. – Silnice mne vedla dál směrem západním, šel jsem tedy po ní. Sníh s přibývajícím sluncem měkl, byl to poslední sníh této zimy, nemohlo to mít dlouhého trvání. K polednímu jsem už tápal po mokrému asfaltu. – K polednímu jsem také zahlédl temný výčnělek na horizontu: Ruina středověkého hradu? Vyhořelá rozhledna? Nedostavěná observatoř? Pobídnut zvědavostí přidal jsem do kroku.

Ani zrno nazmar
republice na zdar!
Více píce pro dojnice
zajistí nám kukuřice
S traktory Zetory
vyjíždíme do polí
ořem brázdy za obzor
Sovětský svaz je náš vzor
V kolektivu síla tkví
to už dneska kdekdo ví
Ani zrno nazmar
republice na zdar!

Bylo to šest obrovských válců stejné velikosti, zřejmě kovových, pospojovaných nahoře spletitou konstrukcí s lávkami a zábradlím, rourami a výčnělkami. Potrubí vedlo také šikmo dolů. Pod těmito kobaltově modrými věžemi se do notné šíře rozprostíral komplex nízkých budov – zděných i dřevěných. Tak si představujeme koncentrační tábor. – Silnice ústila do plechové brány, kdysi natřené šedou barvou; jedno její křídlo bylo rozevřené. Nad branou na dvou železných trubkách viselo drátěné pletivo, podklad nápisu z plechových písmen:

J D UDY RI N

Areál byl obehnán plotem z vlnitého plechu. Také byl kdysi patrně šedivý, dnes však ohlodán: rzí a pilnými potřebnými, kteří si odnosili celé pláty, aby jimi vyspravili chatrné střechy svých stavení. Hned za branou stál tímtež zubem ohlodaný traktor s jednou pneumatikou, ostatní kola chyběla, k němu zapřažena vlečka naložená čímsi černým a plesnivým, patrně předloňským senem. Začalo pršet – jemně a hustě. Prodral jsem se zaschlým pcháčím, loňskými

lopuchy a lebedou, také zbytky bolševníku, mezi náletovými břízkami a bezinkovým houštím ke vchodu do nejbližší budovy. Nápis nad vraty byl ještě čitelný:

KRAVÍN
nepovolaným vstup zakázán

Co bych tam hledal, v kravíně! Pršelo stále víc. Přece mě nevyženou z kravína při takovém počasí. A co když zrovna já jsem povolán? Slota jako by zcela a napořád opanovala tuto končinu. Vklouzl jsem pootevřenými vraty do šera. Byla to rozlehlá místnost, kdysi vybílená vápnem, podlaha betonová, na ní kolejničky zcela rezavé vedou dalšími vraty do vedlejší prostory kravína. Všechno tu bylo zahnojeno, ale hnojem prastarým a vyčpělým, původní zápach dávno vyvanul a jeho místo zaujal jiný – pach opuštěnosti, zmaru, rzi a nepotřeby. V rozlehlém prostoru postávala složitá a zbytečná zařízení ze zakravěncovaného kovu, o jejich původním účelu jsem nehloubil; připadal jsem si jako při likvidaci výstavy moderních výtvarníků, kteří své kinetismy, mobily, hříčky a op-arty vypnuli a opili se dřív, než to stihli rozebrat a nacpat do transportních beden. Starý hnůj lpěl všude: na podlahách, předmětech, na zdech i na stropě. Násypníky, vyhazovače, dopravníky, míchače krmných směsí, dávkovače, přidavače, řetězy, ubírače, krmidla, dojačky, hnojnice, židle, potrubí, síta, oplodňovače, telitelky, dížice a stloukadla, napajedla, hrabice, košatiny a spásadla, vemenice a rohýnky všech druhů a velikostí se tu válely jedno přes druhé, divže jsem se o ně nepřerazil. Mám to zapotřebí, pobývat v tak nehostinném koutu? Jenže venku pršelo. Vstoupil jsem tedy do druhé místnosti, zřejmě to byl vlastní kravín, ubytovací část pro dojnice. Snad se tomu odborně říká ustájení. Pozůstatky po jednom kusu hovězího ležely pár kroků za vraty. Kravský kadaver – zbytky vyschlé usně na vyčnělých kostech – měl na krku zrezivělý řetěz. Ve zbytku ucha byla žlutá

plastiková visačka s číslicí 9 438 524. Zápach už se nešířil. Tento sál byl osvětlen shora úzkými podélnými okénky zasklenými dráteným sklem. Středem vedly kolejnice, vlevo a vpravo stání. Opět vše zahnojeno, železné trubky, řetězy, zbytky slámy, beton a teskno. Konec v nedohlednu. Ale přece se nebudu vracet kolem té zdechliny, na opačném konci jsou jistě další vrata, jimiž se vyvážel hnůj, a pak – za hnojištěm – štávnaté pastviny, volná krajina: go west! – Po dvou dnech jsem konečně zahlédl u stropu vlaštovčí hnízdo, bylo opuštěné. Mé kroky duněly, jako by se bály tak samy, těch krav, co tu muselo postávat, prostávat kraví životy; živé mechanismy na výrobu mléka, vypotřebované a opotřebované nahrazovány novými, výkonnějšími, aby naše dětičky měly červené tvářičky... Kam se poděly? Třetího dne jsem potkal družstevníka Krtonošku s vidlemi přes rameno. Na pozdrav neodpověděl, a když jsem se ho zeptal na cestu, vysmrkal se do ruky a otřel to do montérek, do pravé hýždě, celé blýskavé od častého používání.

– Za komunistů bylo lepší, zopakoval stále opakovaný fragment stereotypní samomluvy. – Byly aspoň krávy a všecko a včil je hovno. Jak z toho?

Sedmého dne jsem zaslechl rachot valícího se předmětu: po kolejkách se proti mně valil vozík, zahnojená drezína a na ní dvě děti – Jeníček s Mařenkou si to drandili kravínem.

– Z cesty! křičely už z dálky. – Neuhýbací stroj! Jedeme za světlem!

– Jedete opačným směrem! volal jsem na ně, když mě mýjely. – Tam žádné světlo není!

Nedbaly, uháněly po kolejničkách, jinudy nemohly. Byl jsem rozhodnut uhnout při první příležitosti. Už je toho dost. Týden na nohou a nic než kravín, stání a stání, konec v nedohlednu. Tušil jsem, že pode mnou je kanál, do nějž splachovali hnůj a vyřazené, vydojené krávy. Po každých devíti stech sedmi krocích jsem narazil na železné víko v podlaze a slyšel pod ním šumět vodu. Co když

východisko najdu tam? Jak se zdá, světu jsem se už ztratil. Ale sobě? Přece se sám sobě neztratím! – Zvedl jsem nejbližší poklop, pode mnou světélkovala voda; kanál, po stranách betonové ochozy. Po železných stupadlech se dalo slézt docela pohodlně, žádný krkolomný výkon. Po několika krocích jsem narazil na dveře ve zdi. Obyčejné dveře z nenatřeného borovicového dřeva s mosaznou klikou, opatřené smaltovanou tabulkou s nápisem:

BUĎTE POZORNÍ A VSTRÍCNÍ
ke svým slabším spoluobčanům
také vás může potkat neštěstí
ZAVÍREJTE DVEŘE

Je to varování, nebo jen dobře míněná rada? Bylo odemčeno, vstoupil jsem tedy. Vstoupil jsem do tmy a zavřel za sebou. Přikrčil jsem se, ale rána nepadla. V dálce blýskla vodorovná čára, světlo unikající mezi prahem a netěsnícími dveřmi. Nejdřív jsem nahmatal kliku a potom zaklepal.

Račte dále pojd'te k nám
i pro pánakrále
copak já vám
probůh dám
Posad'te se v kuchyni
při jídle se nasviní
Vzácný pane krásná paní
jen nám nevyneste spaní
Zde jsou buchty s povídky
jezte aby nevystydly
tady husa pečená
po ní kýta z jelena

pro mlsné jazýčky
slavičí jazýčky
pro mlsné jazyky
dva mořské jazyky
dejte si do rtů
Sachrovic dortu
dejte si do nosu
bochánky z kokosu
několik langust
dejte si do úst
k duchovnímu rozletu
je tu krapet šouletu
čerstvé ragú z krokodýlů
dobré je na mužnou sílu
zaleželí utopenci
ti jsou taky na potenci
na svaly
křížaly
mák
bystří zrak
smažený hřib
podpoří vtip
vepřový žaludek
posílí úsudek
Račte dále pojd'te k nám
co já vám probůh dám
vzácný pane krásná paní
jen nám nevyneste spaní

Stiskl jsem kliku a vstoupil. Okrajové vidění mi řeklo, že jsem v dětském pokojíku. Snad tam byli růžoví sloni, Ferda Mravenec a myšák Mickey, šášulda na provázku, беруšky a plyšoví medvídci, květinko-

vané závěsy... plno atributů dětských pokojíků. Pozornost pohltit pořízek v krátkých kalhotách a pruho vaném tričku, sedící ke mně zády, s divnou maškarádou na hlavě. Jako by ho z mramoru vytesal helénský sochař. Hleděl do obrazovky computeru, hrál vylízanou hru na sestřelování pajduláků. Když zasáhl, prsklo to a udělalo žbluňk. Atlet podivně zabučel. Nemohl jsem oči spustit z té jeho maškarády.

– Dobrý den, pozdravil jsem, abych dal najevo svou přítomnost. Chlap se otočil a mně se rozsvítilo. Pochopil jsem, že to bludiště, které hledám, jsem už našel. Kéž bych měl zbraň – nejlépe krátký meč –, ale holýma rukama? Neměl jsem šanci. Egonku, takhle vypadá konec. Vrhel se na mne s hlasitým bučením, povalil mě na podlahu, na bleděmodrý huňatý koberec, a začal mi drsným hově-
zím jazykem lízat obličej.

– Míño, nech toho! Neolizuj pána, Míño. Tohle hodní chlapci nedělají, zaslechl jsem ode dveří příjemný a povědomý dívčí hlas. Ještě jeden mokrý lízanec přes celou hubu jsem však schytl. Pak mě chasník pustil a vrátil se ke své hračce.

– Nezlobte se na něj, nechtěl vám ublížit. On totiž Mínotauros má rád lidi. A takhle jim to dává najevo.

Samozřejmě, byla to dívka s batůžkem, návštěvnice a patrně i milovnice bludišť všeho druhu, milosrdná sestra, sytitelka a ob-
lékatelka, oblažovatelka potřebných.

– Já jsem vlastně... Ono totiž... Takže co mi jiného zbylo, když tak dlouho nic, nerad lezu někomu do soukromí, ale v téhle situaci, tak jsem...

– Už toho nechej, Egonku na útěku! vyvedla mne z rozpaků.

– Odešlas tehdy příliš rychle, bez rozloučení, řekl jsem s jemnou výčitkou. – Ani nevím, jak se jmenuješ.

– Thésea přece. Nechtěla jsem tě budit... Však jsem se o tebe postarala, dostals buchty, bundu i tenisky; a červené klubíčko od Karolíny jsi měl v kapse. Musela jsem za Mínotaurem s ovesnýma vločkama. Míño, ukaž pánovi, jak jsi veliký!

– Tááá! zabučel chlap s býčí hlavou, vztáhl ruce ke stropu a tlemil se přitom jako tele na nová vrata.

– On je Míňa trochu zpožděný, po tatínkovi.

– Tááá! řekl ještě jednou.

– Ano, šikovní chlapec, pochválila. – A teď si hezky hrej s computerem, na to stačíš, to je hračka pro tebe.

– Bůůů, řekl Mínoťtauros radostně, Thésea mu nasypala do misky ovesných vloček, aby měl co chroustat u obrazovky.

– Při posledním setkání jsme se pomilovali, připomněl jsem, ale spíš sám sobě. – Bylo to pěkné. Teď nemám ani pomyšlení. Není ti to líto?

– Teď tu jde přece o něco jiného, máme spolu tajemství. Jde o Mínoťtaura. Kdyby ho objevili, zabili by ho. Pásifaé, jeho matku, zavřeli do blázince a mně se podařilo to nešťastné stvoření zachránit.

– Ale jak...

– Jak k tomu došlo, chceš vědět? Příběh nešťastné lásky důvěřivého děvčete. Pásifaé se tu starala o družstevní jalovice a telátka. Zamilovala se do věčně opilého šprýmaře inseminátora. Jezdil po kraji na motorce se semenem a oplodňoval krávy. Asi mu to v hlavě přeskočilo. Pásifaé ho měla ráda a byla mu ve všem po vůli. Byla mu po vůli, i když se opil a přitom si zašprýmoval. Fatální šprým se povedl.

– Znamená to, že by se lidé neměli milovat? zeptal jsem se po hodně dlouhé chvíli celý zděšený.

– Pojď, vyvedu tě z toho labyrintu, sám by ses odtud nevymotal, řekla Thésea a vyvedla mne z toho labyrintu, sám bych odtud cestu nenašel.

– A jináč?

– Kartáč! Co jiného...

Kam se vrátit? Neměl bych se zas vydat k úběžníku? Už dlouho jsem to nezkoušel. Ale tentokrát opravdu, až k hořkému konci. A tam se nechat protnout rovnoběžkami, rozumně by to završilo

moji pochybnou existenci. Před čím prchám? Čeho se pořád bojím? Vždyť už mne nic neohrožuje, popraven jsem byl – může snad člověka potkat něco horšího? Nebo utíkám k něčemu? Nemohu se snad dočkat, aby už bylo zítra? Aby den byl už jiný, příští? Třeba bude lepší; zítřek má totiž šanci, která dnes je mizivá a včerejšek ji už včera ztratil. Není to přespříliš vytknout si za cíl dobytí úběžníku? Předpokládám totiž, že je to bod, kde se protínají rovnoběžky, a k tomu dochází v nekonečnu. A nekonečno – není snad formou věčnosti? Neznamená to, že jsem odhodlán dotknout se věčnosti? Egonku, Egonku, nejsi moc troufalý?

Protla tečna tečnu
kdesi v nekonečnu
nespolehly na náhodu
proťaly se v jednom bodu

Pomohl bod bodu
s nákupem do schodů
i když byli tuze malí
přesto oba bodovali

Řekla koule kouli
to se nám to koulí
když jsme obě koule
bez jediné boule

Převálcoval válec válec
poranil si přitom palec
přerazil si sanici
měl válcovat silnici

Svěřila se přímka přímce
vezmu si za muže prince
bude ze mne královna
která všechno narovná

Úsečky rovině
usnuly na klíně
byly krapet nastuzené
oboustranně omezené

Vždycky jsem se bál nelítostného zobecnění, neúprosné abstrakce, jaká se odehrává v matematice, drtivého absolutna, jež ignoruje člověka, jeho fantazii, tužby, slabosti, radosti a strasti, naši bezbřehou nedokonalost. Bojím se, zda ideál není tak dokonalý, že se dech zúží k nedýchatelnosti a já duši vypustím; bojím se, že může dojít k takovému oproštění ode všeho balastu, že zbude jenom přímka – ostřejší než nejostřejší čepel, vždyť složená z nezměřitelných bodů – a přeřízne svět, celý vesmír vejprůl. Už ve škole jsem odmítl tuto představu a kreslil přímku nezastrouhanou tužkou č. 2 podle pravítka, které o přestávkách sloužilo statečnému rekovi za meč v četných soubojích. Od těch časů jsou mé přímky klikaté a tlusté. – Najdeme-li dostatek odvahy a vydáme se po přímce, není návratu. Táhl se nad vzpěrami velmi vysokého napětí, byla určena dvěma body, ale nezačínala v nich ani nekončila, nezávislá na tvaru zemského povrchu, na kulatosti zeměkoule, ignorovala gravitaci a ostatní zákonitosti všech věd přírodních, od ničeho vedla k ničemu, nebo snad ode všeho ke všemu, pokud nic je všechno a všechno nic... Vydrápal jsem se na ocelovou konstrukci – jde to docela snadno, vybavili ji stupadly pro montéry, a s obavami, jak dopadnou má vcelku vytrénovaná bosá chodidla, nepřekrojí-li je přímka jak struna E vejce natvrdo, vstoupil jsem na množinu bodů srovnaných pěkně v řádce za sebou. Nic zlého se nestalo, body byly měkké, jako by trochu pé-

rovaly. Po několika krocích jsem v sobě našel talent provazochodce. Vždyť jsem fyzicky zdatný učitel tělocviku, trénovaný, praktikující sportovec. Ani tyč, jakou používají artisté, aby si zajistili rovnováhu, jsem nepotřeboval, ani balancovací paraple. Po prvním kilometru jsem si už vykračoval jak Honza, který se s botami přes rameno vydal do světa. Přesto jsem byl překvapen lehkostí a faktem, že mi ostrá přímka nezranila chodidla. Ale po chvíli mi došlo, že kráčím po SVĚ přímce narýsované tupou tužkou č. 2 za použití otlučeného lineálu, tu jsem nakreslil sobě na míru, jako bych tušil. Ovšem kdoví čeho se od takové přímky ještě dočkám... Šel jsem hrdě, s hlavou vztyčenou, a pohled upíral k poslednímu bodu (není to nesmysl?), ke svému cíli. A když mě slunce předběhlo, když mi do tváře napřelo veškerý arzenál paprsků, můj cíl byl tou září zastřen a já jsem musel sklonit hlavu. Tu jsem pod sebou spatřil zázrak – uviděl jsem zemi, nádhernou, živoucí planetu. Došlo mi, že se jí každým krůčkem vzdaluji. Najednou jsem začal vnímat krajinu mírných kopců – zvlněné moře hnědých polí, předjarních luk a temných lesů, zemi protkanou silničkami a polními cestami, v některých místech jako by hrou nabažené děcko vysypalo kostky a nehodlalo je už nikdy uklidit, potoky a řeky se pode mnou blýskaly, rybníky a jezera svítily v nízkém březnovém slunci, stíny se dloužily a mně se srdce sevřelo dojetím: zem byla intimně blízká a úžasně krásná. Teplo mne zalilo, velebný pocit štěstí a lásky k těm hnědým, šedým a všelijak zeleným vlnám zemského povrchu, taky bílé cáry odcházejícího sněhu ležely na stinných svazích a na úpatích kopců. Až jsem se zalykal dojetím z té krásy... Zvolil jsem si však cíl, vyšší, než si troufl zvolit kterýkoli z lidí – nekonečno! A tak jsem zvedl oči od krásy a kráčel, ač oslněn, kupředu. Pak přiletěli havrani, měli křídla černá do modra, mávali jimi zvolna, vznešeně a začali mě přemlouvat:

– Vrrat' se, vole, vrrat'! Co z toho, krruci, máš?

– Co vy, havrani, víte o nekonečnu? Co víte o věčnosti... A šel jsem dál po přímce, která neoběhne zeměkouli, nevrátí se zpět a neuza-

vře kruh, nýbrž míří dál, protne sféry a celý vesmír, pronikne do sousední galaxie a z té si to namíří do další, pak do následující a tak dále. To všechno jsem projektoval otlučeným pravítkem a tužkou č. 2 už dávno, už v 6. A v hodinách geometrie u soudruha učitele Čulíka, matematikáře, který nesnášel u žáků plnicí pera, natož právě se šířící propisovací tužky – v jeho hodinách jsme museli psát ocelovými pery na dřevěných násadkách, museli jsme namáčet v kalamářích se státním, fasovaným inkoustem, který dělal sám, bez našeho přičinění, ohavné kaňoury, definitivní, zabydlené v sešitech – nedalo se s nimi hnout; vězely tam jako svědectví našeho babralství a nešikovnosti, jako znamení hanby – navěky. A právě takováto kaňka byla příčinou mého návratu. Oslněn sluncem zakopl jsem o ni a padal dolů, lehce jako na havraních perutích, snad mi kluci trochu pomohli, snášel jsem se na zem. Bylo to úžasné ulehčení, jako by mi ze zad sundali veškerou tíhu světa. – Dopadl jsem měkce do zapomenuté závěje dosud neroztáleného sněhu, a když jsem se podíval vzhůru, žádná přímka tam nebyla. Zalilo mě štěstí. Touha po nekonečnu mne opustila, radoval jsem se, že se mohu přikřčit k zemi. Chvilí jsem si toho blaha užíval, choulil se jako zajíček v své jamce, ale vnitřní puzení mne vypudilo ze závěje, znovu postavilo na nohy a uvedlo do pohybu. Jako by pohyb byl jedinou možností existence. Šel jsem rovnou za nosem, celou noc. – Časně zrána se na horizontu přede mnou, na západním horizontu objevila hlava ušlechtilého muže s kníry. Jako by si mne sama vybrala, jako by mi nezbývalo nic jiného nežli se k ní dostavit. Sama se mi postavila do cesty, to ona se mi tu nabízí, nevolal jsem ji, vůbec po ní netoužím, ale přece si nebudu zacházet, neobejdu ji velkým obloukem, není důvodu. Vyhnu se jí, až na ni narazím, minu ji jako skálu, propast nebo strom. – Je to velice velká hlava, určitě významná, když je vidět z takové dálky, a porovná-li ji s výškou stromu v sousedství, hlava monumentální a zasloužilá, neobyčejná a jedinečná. Už jednou jsem jí byl nablízku, už tehdy jsem obdivoval její velikost

a krásu; dnes mi však připadala ještě důležitější, jako by nabyla na významu. Jak jsem se blížil, rostla hlava a krásněla, nabývala na velikosti i na důležitosti – předčila kopec, na němž stála, také les, který jí byl nablízku, zdálo se mi, že předčila i slunce, které za ní právě zapadalo a ozářilo ji jak svatozáří. Když nastala noc, věncily její stále se zvětšující siluetu myriády jásavých hvězd. Ráno jsem dorazil na úpatí vršku, na němž se socha tyčila. V loňské trávě se válely zpřevrácené stoly a lavice, vypité sudy od piva a zpřerážené pípy, vyvrácené polní kuchyně, pokácené přenosné záchodky od firmy Dixie; zmačkané a dávno vypité poháry z voskovaného papíru poházel vítr po celém kraji, nikde človíčka holečka, jen lišky toulavé na mne poštěkávaly:

– Dobrou noc, dobrou noc!

A také šprýmaři havrani, mí něžní průvodci a přátelé, na mne krákorali z výšky:

– Dobré ráno, dobré ráno!

Truchlivo vůkol, bez lidí. Tribuna pod piedestalem, na níž tu kdysi sedm významných lidí drželo sedmihlasou řeč, byla prázdná a oškubaná větrem, rezavé trubky vyhrězly jak ohnilé kosti na zdechlině. MYSLÍME JINAK – podivné heslo, které zdobilo už tenkrát ušlechtilou hlavu, zůstalo neporušeno, stále stejně záhadné a nevysvětlené. Překračoval jsem povalené lavice, obcházel stoly a vyvrácené záchody, uhýbal polním kuchyním, blížil jsem se k piedestalu z kamenných kvádrů. Byl to rozlehlý podstavec a vešlo by se na něj několik obrovitých hlav, snad tucet, ne-li více vedle sebe; zřejmě byl postaven k jinému účelu a hlava jen využila příležitosti a zaujala místo, které jí původně nepatřilo. Myslela hospodárně – proč nevyužít pevný fundament! – Byla to poslední fáze mé cesty k hlavě, finále. Jak jsem se blížil k cíli, hlava se zmenšovala, jako by to, co mě tak lákalo, byla jen projekce, virtuální realita; a skutek utek. Když jsem se vyškrábal na vršek, seděl na kamenném podstavci hlavonožec s kravatou, ručičky a nožičky jako by mu vyrůstaly

z krku – hlava tím pádem neúměrná, ale kníry a také ušlechtilý výraz myslitele si podržela.

– Dobrý den, pozdravil jsem hlavu.

Pokynul pravou ručičkou gestem hlavy státu na balkónu bývalého královského paláce, nyní paláce republiky, gestem hlavy obecné církve v papamobilu:

– Měl jste říci dobré ráno, člověče, když je ráno! opravil můj pozdrav.

– Myslíte jinak než kdo? nenechal jsem se odradit nerudností a položil otázku, která mi vrtala hlavou.

– My myslíme jinak než ostatní. Hotovo dvacet! Když jsem byl na vojně svobodníkem, musely deky zařezávat jak podle pravítka, chápete. A když ne, znovu a tak dlouho, až. Kdyby nebylo rosniček, musel by rosit někdo jiný, to se nedá nic dělat, na tom jsme se shodli už dávno. Chápete. O tom není sporu.

– Není vám smutno? Tyčit se v krajině tak sám... zeptal jsem se, protože jiná otázka mě nenapadla.

– Sama jedla, sama pila, sama sobě radu dej. Hotovo dvacet. Neplnění povinností, není odměny. Soudruh kapitán Švec – voják jako řemen – mně pak zařídil odměnu: byl jsem vyfotografován před rozvinutou bojovou zástavou. Ještě mi ani kníry nerostly, a už. Chápete. A hned desátníkem, hotovo dvacet. Plnění povinností přináší odměny. Neplnění naopak. Kde máte kravatu?

– Nemám, nenosím...

– Noste, člověče, teprve s kravatou je člověk člověk, o tom není sporu. Všichni nosili, a běda tomu, kdo nenosil. Se zlou se potázal. Bez kravaty, kde bych byl? Ted' tady čním. Už jsem všechny přečnil a není nikoho, kdo by dočněl mého čnění. Hotovo dvacet!

– A jináč? zeptal jsem se hlavy znechucen. Z dálky činil mnohem lepší dojem.

– Jináč co? nechápal hlava.

– Jináč kartáč! řekl jsem a bez pozdravu a bez kravaty, v režné košuli přepásán konopnou oprátkou odcházel jsem směrem západním, nemaje už v cestě žádného velikána.

– Počkejte, jaký kartáč? Jak jste to myslel? volal za mnou.

– Jinak, utrousil jsem přes rameno a nechal ho čnět.

Bloumal jsem krajem jak škuner s oškubanými plachtami zmítaný vlnami, ztracený v oceánu. Ztracený v liduprázdné krajině potkával jsem stádečka srn a kličkující zajíce, dravé ptáky na kůlech plotů. Kdybych nevěděl s určitostí, že to není možné, snad bych si myslel, že jsem se ztratil. Sám sobě že jsem zmizel. Ale stačilo sáhnout si na nos – byl na svém místě, podívat se do dlaní – byly moje, rozryté čárami, z nichž jedna se jmenuje Života, jenže nevím která a vědět bych to měl. S takovou neusoudím, kolik mi toho zbývá – Života sama nepromluví jasnou řečí, prozradí pouze zasvěceným. Kdybych byl býval nelelkoval, kdybych se byl býval pořádně učil a dbal moudrých rad moudrých, věděl bych, ale takhle – bzum! Jen jedno vím docela jistě: sám sobě že jsem se neztratil, protože sám sobě se ztratit nemůžu, ani kdybych chtěl. Kdybych tuze rychlým nadzvukovým letadlem uletěl do Austrálie a šel se na letišti v Sydney nebo v Melbourne vyčurat, při mytí rukou by se na mne ze zrcadla tlemil ten stejný starý známý Egoněk, to je pravda, s tím se nehne, hotovo dvacet! – Ale přece nebudu bloumat krajem věčně. Kdybych měl kouzelnou píšťalku, zapískal bych na ni, nebo kdybych měl tři Uriho zlaté vlasy a pohladil je... V tu ránu tu Uri byl a ani se neptal, čeho že si žádám, plešatý a usměvavý, s červenou kravatou, průvodce turistů. Uri dobře ví, kde jsou zajímavé pamětihodnosti, a dokáže o nich vyprávět, zná všechny cesty a zkratky všech cest, vždyť je to jeho řemeslo. Umí vyprávět strhující příběhy ať pravdivé či smyšlené, a dobrodružství dokáže také nastrojit. Vždyť co jiného si turista přinese domů než oči plné krásy a pár kuriózních příběhů, na hony vzdálených skutečnosti.

– Tys tomu, Egonku, dal! řekl na uvítanou.

– Já vím, souhlasil jsem, abych si ho nepopudil hned zkraje.
– Egonku, Egonku, tys to posral!
– Já vím, já vím, řekl jsem raději, ačkoli nevím, jenom tuším, ale kloudně se v tom nevyznám. Kdo se už sám v sobě vyzná? – A tak mě Uri zavedl do hospody. Teď nevím přesně, zda to bylo do restaurace Sport, anebo do hostince U Slunka?

– Ale vždyť já musím, ty bláho, domů, řekl jsem Urimu v hospodě celý natěšený. – Vždyť mám doma ženu Karolínu a tři děti: Aloise, Emila a Karolínku. Nejdřív musím musím musím za nimi!

– Když musíš, musíš, řekl Uri a napil se piva pojmenovaného po dávném pohanském božstvu Radegast.

Na dveřích mého starého bytu byla nová cedule, bílá a dosti dlouhá, připnutá čtyřmi připínáčky v rozích, jako kdysi můj zatykač:

Havíř Slivka	zvoňte 1×
Karolína Slivková	zvoňte 2×
Alois Slivka	zvoňte 3×
Emil Slivka	zvoňte 4×
Karolínka Slivková	zvoňte 5×
Křepelák Slivka	zvoňte 6×

Přesto jsem zazvonil: šestkrát. Otevřel mi křepelák, usměvavý pes, starý známý z minula.

– Pojd' dál, řekl mi. – Dáš si kafe?

– Děkuju, ani ne, řekl jsem neurčitě, ale věděl jsem zcela jistě, že si kafe nedám, protože na ně nemám chuť. Stejně se jen tak vytahoval, kafe udělat neumí. – Moje rodina seděla v kuchyni kolem stolu; v čele, na mém místě, trůnil havíř Slivka s přílbou smeknutou, čisťounce umytý, jenom oči mu rámoval ledabyly odstraněný uhelný prach; to dělají schválně, aby každý viděl, jací jsou frajeři – rovnou z rubání. A mají recht!

– Kurevsky dobra držkovka! pochválil polévku vonící zázvorem a majoránkou po celém bytě. Karolína se potěšeně zapýřila. – Do přeruna, ta – kurva – piše! dodal. – Dětem taky chutnala.

– Kurevsky dobra, že, tato! řekl můj nejstarší synek Alois a obdivně pohlédl na havíře Slivku.

– Kurva, ne?

– Kurevsky! řekl také Emil, jen aby nezůstal pozadu.

– Mňam! řekla malá Karolínka a prstíky dvěma vylovila z polévky dlouhou nudli z hovězího žaludku, jako by to byla housenka, vyzvedla ji vzhůru, až kam drobnou pažičkou dosáhla, zvrátila hlavu a zvolna si tu chlupatici spouštěla do úst. Teď ji měla schytat! Ale Karolína se Slivkou na ni láskyplně hleděli, a když byla držka v ní, všichni zatleskali jak po zdařilé produkci. – Usadil jsem se na kbelíku s odpadky v rohu kuchyně a pozoroval idylu. Nikdo mi nevěnoval špetku pozornosti, jako bych nebyl. Křepelák loudil u stolu, a když vyloudil, vděčně vrtěl chvostem. Po jídle přišel konečně za mnou a zeptal se:

– A co ty tu?

– Co by...

– A jinak?

– Kartáč! řekl jsem tomu dobráckému psisku.

– Kartáč... Jináč kartáč... to je dobrý! pochválil a smál se celou hubou i ušima, jako by to ode mne slyšel poprvé. – Dal jsem mu pac a vyplížil se z bytu. Ani teď si mě nikdo nevšiml. Vrátil jsem se do hospody, ale Uri už tam nebyl, jenom štamgasti: hlemýžď! Pižla se choulil v koutě a čtyřmi tykadly obhlížel prostor; každé oko se dívalo do jiného rohu. Seděl tam i Silný Ctibor a lil do sebe jedno pivo za druhým, jako by měl velký smutek. Byl sám u stolu a chřestil medailemi na šerpě přes prsa jak chřestýš před útokem, slzy mu kanuly do piva. Zdá se, že ho Červená karkulka navždy opustila. U dlouhého stolu zasedala Klapzubova jedenáctka i se starým tátou Klapzubou. Objednali si sedm lahví sektu, všechno to nalili do stříbrného hrnce,

který si dnes vykopali, a nechali kolovat po celé hospodě. I tomu fízlovi čtyřrokému s domečkem na zádech dali napít, jenom mne jaksi přehlédli, jako bych tam ani nebyl. Vůbec jsem netoužil po sektu, zdvořile bych odmítl nebo si jen tak symbolicky přihnul, přišlo mi to však líto, pocit křivdy uvízl v hrdle. Pak přišla Mgr. Zdenička Trefená s katem – hučel do ní cosi veselého a Zdenička se perlivě smála, knírek se jí zvedal pod nosem výš a výš, ani trochu ji nehyzdil, naopak, docela jí slušel, dodával její tváři jakéhosi starobyle oficírského šarmu. Ale v lokále nezůstali, usadili se v extrovně mezi lepšími lidmi a Jarek za nimi vzápětí klusal se sedmičkou Tří grácií a praženými mandlemi. – Také se tu mihla Thésea s batůžkem na zádech, jenom však u pultu chvatně nakoupila dvě červené limonády, tatrunku a hrst žvýkaček pro Mínótaura; zaplatila a zmizela. Případlo mi, jako by na mne kývla, abych ji následoval. Vyskočil jsem ochotně ze svého koutku – stejně jsem tam celou dobu dřepěl nepovšimnut – a vyběhl do ulice. Ve dveřích jsem málem vrazil do komisaře Jappa a těch jeho pochopů, dvou tlustých inspektorů. Vůbec si mě nevšimli, jako bych byl vzduch. Pátrají snad po někom, nebo si zašli jen tak na skleničku? Podle ksichtu se to u policajtů nepozná. Vždycky se tváří odhodlaně. Venku jsem se rozhlížel na všechny strany, ale po Thései jako by se země slehla. Volal jsem:

– Théseo! Théseo!, ale neozvala se. Volal jsem: – Uri! Uri!, ale ani Uri se tu neobjevil. Přistihl jsem se, že stojím před výkladní skříní obchodu s drobnými domácími zvířátky, že se dívám na trpasličí králíčky, jak osvětlení žárovkou hopkají v ohrádce, trousí bobky a legračně, bez ustání, nepřetržitě, furt a furt mykají těmi svými králíčími nosánky. Bylo to nesnesitelné. Měl jsem nutkání dát o sobě vědět, třeba celému městu, třeba Jappovi a inspektorům. Křičel jsem tedy:

– Tady jsem! Pojd'te všichni sem!

Policisté vyběhli z hospody, zbraně zasouvali do podpažních pouzder a pak už volným krokem kráčeli k autu, kousek ode mne.

Přešli kolem výkladu s králíčky a vůbec si mne nevšimli. Jako bych nebyl.

– Pomoc! zařval jsem Jappovi do ucha. A ještě jednou: – Pomóóó! a pak jsem zkusil: – Vraždááá!, ale s policisty to nehnulo, ani nikdo jiný za mnou nepřispěchal. Japp a jeho muži nasedli a odjeli.

– Dobrou noc, řekl jsem králíčkům, zvedl poklop nejbližšího kanálu a po stupadlech sestoupil na dno, ke smrduté stružce, která vede přímo; jako přímka, jenže není tak děsivě abstraktní. Capal jsem tedy stružkou v režné košili, opásaný konopnou oprátkou, tápal jsem v těch sračkách kupředu, stále vpřed a říkal jsem si do kroku:

– Člověk se přece nemůže ztratit. Pokud se ztratí, pak jiným lidem. Sejde jim z očí, sejde z mysli. Ale sám sobě? Sám sobě se přece ztratit nemůže! A vidíte, já jsem se sám sobě...

Dopsáno v Praze 4. března 2000

10.5 2000

M-MIREK V PASTI

Mravkolev je obludné slovo; vyvolá představu příšery dříve, než se dozvíme, co vůbec označuje. Takto je nazýván hmyz s průsvitnými blanitými křídly podobný malé vážce. Jeho larva žije v trychtýřovité jamce a živí se mravenci. Jamku vytváří krácejíc pozpátku v kruzích menších a menších, přičemž zarývá zadeček do země, písek vyhazuje hlavou z jamky ven... Dokud není past hotova.

1

Byla to past; podlý způsob vítězství. Jinudy ani jít nemohl, a proč by to dělal? Mohl být pozornější, to je pravda, ale vždyť nepředpokládal, že by jej cosi takového mohlo potkat. Šel si svou každodenní cestou, léta tudy kráčival do úřadu; nic nenasvědčovalo tomu, že by po něm šli, že je o něj zájem. Nemohl tušit, že je pod kontrolou, že se ho kdosi hodlá zmocnit, že je kořistí. – O život mu zřejmě neusilovali; kdyby ho chtěli zabít, dávno by to udělali, měli k tomu spoustu příležitostí. Taký na něj mohli políčit past, která usmrcuje: přerazí páteř, probodne hrud' a břicho bambusovými hroty jak ve Vietnamu, mohli předstírat nešťastnou náhodu a zavalit jej zdivem, také minu nastražit, jak divokého králíka mohli ho uškrtit v drátěném oku...

Jako by se otevřela zem, jako by se mu půda pod nohama propadla. Šel po každodenním chodníku v Kubelíkově ulici a na proces chůze nemyslel. Kde by ho napadlo, že šlápne do tenat. Nehloubal nad žádným problémem, nepřemýšlel o ničem podstatném, v hlavě se mu převalovala změt' nakousnutých a nespolknutých myšlenek, úvah a reflexí, vjemů a vzpomínek, beztvarý chuchvalec bez počátku a konce, nesystematická cupanina rozmanitých, nesourodých látek převalující se líně z jedné hemisféry do druhé, aniž by to přineslo užitek – objevnou, nebo alespoň ucelenou myšlenku. – Svému okolí se mohl jevit jako duchem nepřítomný chodec pohroužený v úvahách. Každý jich máme dost. – Chodil tudy už léta letoucí a nikdy se necítil ohrožen. Potkával stále stejné tváře; ačkoli nikoho z chodců neznal blíže a s žádným se nezdravil, byli mu důvěrně blízcí a zdáli se neměnní. Jen děti s léty neúprosně dorůstaly, výrazy jejich obličejíčků ztrácely původní bezelstnost, jako by nabývaly na lstivosti, a bezstarostnost, pel dětské nevinnosti z nich zvolna opadával.

Ovšem tento trvalý proces nesignalizoval nebezpečí ani nenabádal k opatrnějšímu postupu. – Jediné, před čím by se měl mít na pozoru, byla psí nečistota, nic neobvyklého v ulicích města s nepořádnými obyvateli a nedbalou správou na radnici.

Levá noha střídala pravou, podpatky klapaly na žulovém dláždění, levá pravá... siločáry těla protínaly siločáry planety Země, ráz dva, bylo ráno, před chvílí dojedl chléb s máslem a meruňkovou marmeládou, dopil hrnek čaje s mlékem, vykouřil ranní cigaretu. Dnes první a zřejmě jedinou vykouřenou vědomě, s požitkem kaleným špatným svědomím, že páše cosi v neprospěch organismu. Každé ráno při první cigaretě zvažoval, zda by s tím neměl přestat, ale pak to pustil z hlavy a všechny ostatní vykouřil bezmyšlenkovitě, aniž by vnímal rozkoš, aniž by mu to rozkoš působilo. Zrovna tak bezmyšlenkovitě krácel po chodníku: levá pravá, levá pravá, ráz dva...

Další krok nebyl kupředu, byl to krok do prázdna, jakoby nikam. Jenže nikam neexistuje. Vždycky cosi je! Třeba cosi jiného než předtím. Byl to krok do čehosi jiného.

Už se řítit, už si to svištěl se zlověstným sykotem. Ne, pád to nebyl, ačkoli se to pádu blížilo; jel po zadku z prudkého srázu v oblaku jemného, tekutého písku, jakoby stržen uvolněnou lavinou, taška s akty, s cigaretami a zapalovačem, diářem, s mobilním telefonem, brýlemi na čtení, kapesním nožem se dvěma želízky – dědictví po tatínkovi –, a se skládacím deštníkem mu vylítla z ruky, byla by to katastrofa, kdyby o ni přišel, ale teď měl jinou starost: nabýt rovnováhu, zarazit sešup, najít pevný bod a vyškrábat se vzhůru, zpátky na chodník. – Jak si vysvětlit, že pádu nepředcházelo varování? Vždyť nebyl na ulici sám, potkával a míjel spoustu chodců, nic nápadného nepostřehl, také auta jezdila oběma směry jako obvykle a několik cyklistů se kolem něj mihlo, i tramvaje rachotily po kolejkách jako vždycky, nic mimořádného, žádná zábrana, oplocení nebo aspoň značka oznamující výkop či jiná nebezpečí... Šmátral

při letu po něčem, oč by se mohl zarazit, čeho by se chytil, ruce však svištěly syčícím pískem spolu s tělem a výhled zakryl oblak bílého prachu. Muselo se to odehrát v jediném okamžiku, jenže čas jako by se rozložil na prvočinitele a roztáhl do nekonečně dlouhé chvíle; čímž se potvrdilo, jak je relativní.

V tom bezčasí pocítil úzkost přímo fyzickou; jako by ho protahovali trubicí užší než objem jeho těla a ještě se zužující, a on se jim uprostřed zasekl. Najednou však... Jako když se prudkým trhnutím podaří vyrvat zátku vrostlou do hrdla láhve, jenže opačným směrem, dolů, nohama napřed.

Bílý písečný prach usedavě padal na krajinu. Opodál pod borovicí stál ve štráfkovaných kalhotách rozpačitý Sloun. Přešlapoval z nohy na nohu a ušima jako vějíři čechal teplý vzduch. Nabral dech a chystal se říci něco přívětivého na uvítanou, několik povzbudivých slov, vyjádřit potěšení, že je nás tu o jednoho víc, a zároveň snad účast projevit spolu s útěchou, že jsme všichni na jedné lodi. Jenže to ze sebe nedokázal vysoukat. Už zvedal chobout do výšky, už se chystal zatroubit slavnostní uvítáníčko, ale jako by si to v něm cosi rozmyslelo, spustil chobout dolů a nechal ho viset jak fangličku za bezvětrí.

Ocitl se na hromádce písku a hleděl před sebe. Rozpačitého Slouna nebral v potaz, díval se skrz něj, jako by to byl vzduch, pche, otevřené okno. Oči měl upřené do dálky, ale nic nevnímal, nic nechápal. V tuto chvíli už měl být v kanceláři, akta z aktovky na stole pana vládního rady a on u svého uspořádaného stolu měl očekávat zaslouženou pochvalu a další úkoly, eventuálně pročítat e-mailovou poštu a plevel házet do koše. Na aktech pracoval ještě včera doma do noci, aby je mohl den před termínem předložit panu vládnímu radovi, aby se na něj pan vládní rada usmál vlahým úsměvem. – Ale kam se ta aktovka s akty poděla? Vylétla mu z ruky a zpátky se nevrátila. Musí ji najít, teď hned, okamžitě! Předtím by si měl chvíli odpočinout; třeba se mu podaří dojít k rozumnému vysvětlení

a pak bude hledat východisko. Ovšem teď ne, až za chvíli, až si odpočine, až se mu rozum v hlavě srovná do řádků. Pak vyhrabe aktovku z hromádky písku pod sebou. Kde jinde by mohla být?

„Vítám vás u nás,“ uslyšel. „Nechybí vám něco, dušinko?“

Teprve teď začal vnímat rozpačitého Slouna ve štráfkovaných kalhotách před sebou, až teď vzal na vědomí bezradného tvora s choboutem splihle svěřeným. Sloun však mlčel, tiše se pohupoval z jedné nohy na druhou.

„Kuk, tady jsem!“ ozvalo se mu za zády. Musel se obrátit. U letního sklápěcího stolku pod slunečníkem seděl na sklápěcí židli Leon Myrme a zubil se kusadly od ucha k uchu. Před ním vedle prázdné láhve a vypité sklenice ležela černá aktovka s akty pro pana vládního radu, zamčená kódovacím zámkem.

„Dobrý den,“ řekl mechanicky, aniž by se chtěl podbízet autoritě, vypadlo to z něj jako žvýkačka z automatu. Zvedl se a bezděčně si začal oklepávat prach z oděvu. – Leon Myrme se mu hrubě nelíbil, ale co s tím? Leon Myrme se nelíbí snad nikomu, což ovšem není dostatečný důvod k tomu, aby byl odstraněn. Zřejmě – ač nevzhledný – našel si přece jen významné místo na slunci. Sedět si za stolem a klást lidem otázky, to není jen tak, to nemůže dělat kterýkoli hejhula se sotva doklepaným povinným vzděláním. Takový musí mít nejmíň maturitu. – Zdá se, že půjde o nějaký pohovor.

„Je to jen formalita,“ řekl Leon Myrme a vycenil tři významné zuby. „Jde o pouhou přijímací evidenci.“

„P-přijímací?“

„Ano, přijímací. Co je na tom divného? Jste přijat a já vám gratuluji. My si nepotrpíme na zbytečné formality, vyplňování formulářů, louskání testů, zodpovídání matoucích otázek, my nelíčíme nástrahy a pasti, nechystáme horké chvíle a nevystavujeme nikoho nekonečně dlouhému čekání na výsledek. Žádná komise – jak vidíte – tu nezasedá, aby se její členové nejdříve kochali pohledem na vyviklaného adepta a pak si jeden každý z nich léčil svůj komplex

méněcennosti kladením zapeklitých otázek z vlastního, specifického a zřídkavého oboru, o němž adept nemá a nemůže mít ani ponětí. Zde nevedeme žádný numerus clausus, žádné zbytečné formality, protekcionismus, korupci, nepotismus, jánabráchismus, ponižování, diferenciaci, udílení privilegií... Každý je přijat! – Evidence? Samozřejmě! Evidence, to je jiná, je to nezbytnost v každém spořádaném společenství. Svoboda totiž – ten báječný ideál – neznamená přece anarchii, bezbřehý liberalismus, chaos a rozvrat. Humánní svoboda je řízený proces motivovaný potřebou zajistit blaho většině, se snahou zajistit blaho všem. Evidence je základním předpokladem řádu a srovnanosti; řád a srovnanost je pak základním předpokladem blaha, a bez blaha nelze dosáti konečného, tedy základního cíle našeho usilování – štěstí. Nemůže být šťastný, kdo není evidován. Jméno!“ vybafl Leon Myrme překvapivě nahlas.

„M-mirek,“ vypadlo z M-mirka automaticky.

„No, vidíte,“ řekl Leon Myrme a usmál se třemi zuby. „Hotovo! Ani to nebolelo.“ Jednou z šesti končetin popadl aktovku, která mu nepatřila, a pozpátku odkráčel do neznáma.

„Ale to přece... m-moment... ale no to... vždyť pře-ece... vždyť je to m-moje aktovka s a-akty, pan vládní rada si je... a co já teď... k-kam já, komu co až zas... To přece n-nejde!“ namítal M-mirek udiven, zaskočený nepředvídaným chováním Leona Myrmeho (nebo snad Myrma?), po němž zbyl jen oblak prachu na jižním horizontu. Jako by tu nikdy nebyl, jako by před chvílí nezařadil M-mirka do evidence. Nic nenasvědčovalo tomu, že by se tu před chvílí odehrálo jakési řízení. Sklápěcí stolek, sklápěcí židle i láhev od minerálky a prázdná sklenice jako by se do země propadly.

Mezitím se k hromádce písku přišoural nesmělý Sloun ve štráfkových kalhotách. Byl rozpačitý a neustále ve střehu; věděl, že si M-mirek všimne jeho nepřehlédnutelné tloušťky, a obával se, že mu svůj postřeh nešetrně sdělí. Už to pomýšlení bylo pro Slouna nesnesitelné natolik, že se odhodlal jednat.

„Ano, jsem tlustý... No a?“ vyhrkl dotčeně, aniž dal M-mirek najevo, že ho Slounův zjev zaujal. „Každý jsme nějaký, jiní jsou příliš hubení, a to taky není nic moc. Hubení by nám tlustým měli být vděční. Jak by se bez nás tlustých poznalo, jací jsou! Poměřuje se přece srovnáváním... A mně to vůbec nevadí, protože kdybych se rozhodl, přestanu jíst a zhubnu natotata. Třeba teď hned. Takovou možnost mi nikdo nevezme. Jenže pak byste vy hubení nepoznali, jací jste.“

„M-myslíte, že ji nevrátí?“ zeptal se znepokojeny M-mirek. „Pod záminkou e-evidence sebral mi aktovku s akty pro pana vládního radu. Co si teď bez akt p-počne? Jak uzavře roční b-bilanci bez podkladů? To přece nejde zmocnit se pod záminkou e-evidence cizího majetku a zmizet v prachu...“

„Dovolte, abych se představil,“ řekl Sloun. Teprve teď si uvědomil, že zanedbal základní společenskou povinnost. „Sloun, jméno mé. Prostě Sloun. Dost si na tom jménu zakládám, není nás mnoho takových. Moji dobří přátelé mi říkají Sloune a mně to dělá radost. Lidé si mají dělat radost, s radostí se žije lépe, lépe nežli se zlostí. Je to lepší než si házet klacky před nohy. Křížit stébla přes cestu... Nikdy si nejsem ničím zcela jist, protože nic není jisté, všeho do času, všechno trvá jenom chvilku, okamžik, a hned je to jinak. Jako ta vaše aktovka. Teď tu byla, už tu není... Proč jste ji nedržel pevněji?“

„Neměl jsem k tomu přece d-důvod?“

„Aby vám ji neukradli, přece, pane, pane, pane...“

„M-mirek.“

„Mám obavy, pane M-mirku, že i kdybyste ji měl k ruce přikovánu, nebylo by vám to nic platné. Co se má stát, stane se. Pan Leon Myrme není v jádru špatný člověk – ostatně, o kom lze něco takového s jistotou tvrdit? – a zloděj už vůbec není. Jedná, jak mu káže úřad a svědomí. Kvůli evidenci by vám i řetěz – kdybyste jím měl aktovku k ruce přikovánu – přeřízl pilkou na železo, upálil autogenem, případně ruku usekl. Povinnost je povinnost. A nelze

mu podsouvat zlou vůli, misantropii ani zvrácenost. Také předměty totiž podléhají povinnosti evidence a pan Leon Myrme je úředník, od nějž se očekává, že bude konat. Koná tedy. Nemusíte se, pane M-mirku, obávat, že by z vašeho majetku měl kdo jakýkoli užitek. Po zaevidování bude aktovka uložena v centrálním úložišti předmětů pod vaším jménem a zůstává vaším nezcizitelným majetkem. Takový je předpis a léty prověřená praxe.“

„D-dobrá, ale co pan vládní rada? Jemu jsou přece akta v mé a-aktovce určena. Proč je postižen člověk zcela nezúčastněný? Bezpochyb už netrpělivě očekává vý-ýsledek mé práce, aby sám mohl přičinit svůj p-podíl a přivést naše společné úsilí k u-užitku. Jak ten k tomu přijde?“

„Stejně jako oběti zemětřesení – copak ony zemí trásly? A co oběti vrahů, válek, dopravních nehod, oběti finančních úřadů, úředních přehmatů, justičních omylů, oběti nezkrocených vášní? Oběti antikoncepce, předčasných porodů, nemocí, hladu, obžerství, pošetilsti, špatné výchovy, rodinného zatížení, drog, infekcí, pokleslé literatury... Každý máme důvod k nespokojenosti, o tom není pochyb. Já kupříkladu mám problém s nadváhou. A stěžuju si? – Samozřejmě si stěžuju, komukoli si stěžuju, každému, koho potkám, si postěžuju. A co je mi to platné? Člověče, trochu se mi uleví! Sdělená starost, poloviční starost...” uzavřel Sloun.

Problém aktovky zůstává otevřen. M-mirek by odtud nejraději okamžitě odešel. Podal by Slounovi ruku na rozloučenou a vrátil se do Prahy, na chodník, jenž se mu propadl pod nohama, pokračoval by po Kubelíkově ulici v cestě do úřadu. Ale copak by mohl bez akt panu vládnímu radovi na oči? S nevěrohodnou omluvou, jež by samozřejmě byla pokládána za výmluvu? Pan vládní rada není dnešní, aby M-mirkovi uvěřil historku o propadení trychtýřem na hromádku písku, povídání o jakémsi Leonu Myrmovi nebo Myrmem či jak se to podivné jméno skloňuje, který M-mirka nejdříve evidoval a pak zmizel v prachu s aktovkou plnou akt! Copak by mohl

strohému a korektnímu nadřícenému vyprávět o rozpačitém Slounovi ve štráfkovaných kalhotách strádajícím otylostí? – Nalezení aktovky je prvořadým úkolem, teprve pak lze pomýšlet na návrat. Jako by slyšel imperativ pana vládního rady: – Bez akt se, M-mirek, nevracejte!

Celá záležitost je nejasná, dosud je všechno otevřeno. Víme jen, že se M-mirek dostal do nezvyklé situace, je evidován a zbaven jediného zavazadla. Leon Myrme zmizel v neznámu, zůstal tu Sloun, postava, s níž si nevíme rady.

„Říkáte, pane S-slone, že aktovka nebyla u-ukradena. Nemohl byste mi tedy, vážený pane Slone, poradit, jak se k ní d-dostanu?“

„Vy si snad ani nedokážete představit, jak jste mne zranil,“ řekl Sloun a zahleděl se na M-mirka vlahým pohledem komíhaje přitom bezradně svěšeným choboutem. „Zrovna od vás jsem to neočekával, vždyť jsem vám před chvílí dal zcela jasně najevo, jak mne oslovují dobří přátelé, zcela srozumitelně jsem vám sdělil, že mi říkají Sloun, a vy teď na mne zoologickým označením odpudivého zvířete! Obávám se, že máte pravdu, tak otlý člověk jako já si nezaslouží přívětivějšího oslovení, člověk s takovým břichem patrně nedokáže překonávat překážky a odolávat nástrahám, otlý člověk je zřejmě méněhodnotný, ne-li rovnou zavrženíhodný... Už v dětství jsem býval terčem posměchu, šikany a ponižování, neboť jsem byl jiný, nešikovný, nedokázal jsem se trefit kamenem do vrat a představa, že bych se účastnil hry v kopanou, mne děsila; vyhýbal jsem se společnosti vrstevníků a v koutku zalezlý pořádal jsem tlusté krajíce tlustě namazané máslem, vylizoval jsem plechovky od konzerv a sklenice s marmeládou, plnil zahrádky s kedlubnami, mrkví a ředkvičkami, kradl spolužákům svačiny, škemral od náhodných chodců drobné na rohlík, cpal jsem se čímkoli jenom trošku jedlým, abych v sobě přehlušil hlad, rozpaky, bezradnost a strach. – Čeho jsem se obával a čeho se dosud bojím? – Je to nesdílitelné, vždyť příčina mého strachu není uchopitelná, nemá konkrétní podobu, což samozřejmě

neznamená, že neexistuje. Pouze ji nedokáží popsat ani pojmenovat. Vězí tady v žaludku a jediný způsob, jak svůj strach utiším, je jídlo. Jsem nenasytný tvor, jsem obluda,“ zaštkal Sloun a ze zvlhlých očí se vyřinuly kalné slzy, jako když se zvednou stavidla.

„Snad není tak zle, a-aby nemohlo být lépe!“ pokusil se ho M-mirek uchlácholit floskulí, jak mu ji na jazyk slina přinesla, ačkoli by v této situaci sám potřeboval nějakého chlácholiče. „Vždyť dětstvím jste se už přece dávno p-prokousal.“

„Prokousal, ba i propolykal, jenže poznamenan, vysoce vážený pane M-mirku, se zraněnou duší a narušenou osobností. Dovedete si vůbec představit, jak nedozírné následky má, když v rozvinuté pubertě, dlouho před dosažením plnoletosti ztratíte své nejbližší? Když vtom citlivém věku přijdete o roztomilou sestřičku, milující shovívavou maminku a milujícího spravedlivého tatínka... Myslíte, že z toho lze vyklouznout bez následků?“

„Obávám se, že sotva... Nechci jítřit vaše city, ani být d-dotěrný, ale když jste už na-naznačil... zřejmě t-tragicky, že ano?“

„Samozřejmě, zahynuli náhle, postupně jeden za druhým – tatínek, maminka, Elefanyňka naposled. Smrtí nepřírozenou. Naštěstí jsem tenkrát nebyl...“ Rozrušený Sloun učinil pauzu dostatečně dlouhou, aby se v ní celá tragédie mohla znovu odehrát. Kdoví po-kolikáté už. „... trestně odpovědný. Ale nechme toho!“

„Chápu,“ řekl M-mirek, ačkoli nechápal. Byl přesvědčen o tom, že vzpomínka na rodinnou tragédii Slounovi náladu nezlepší, pokusil se tedy změnit téma. „A jakpak se vám, pane S-sloune, žije teď a tady?“

„Mohli by dávat víc jídla, přiděl nestačí. Co si člověk neurve navíc, to nemá.“

Rozprava neradostná, M-mirka se zmocnila tíseň. Uvědomil si, že se stává podílníkem na cizím osudu, že je vlastně zneužíván. Co je mu po nějakém nešťastníkovy zrovna teď, když jde o jeho osud. On je přece potrefený! Neomalený Sloun se chová, jako by M-mirek tu

byl doma, spokojeně zabydlený s celou rodinou: s manželkou Mirkou a dcerkou Mirkou Mirečkou, jako by pár kroků odtud byl jejich byt ve třetím patře starého domu v Domažlické ulici, s vyhlídkou do korun rozkvetlých akátů plnících vzduch omamnou předletní vůní. Jako by seděli na Žižkově v hospodě U České chalupy a Sloun neměl na pivo a guláš s knedlíkem. Takový problém by mohl M-mirek snadno vyřešit a nemuseli by zůstat bez nášupu knedlíků a jen u jednoho piva. Ale co tady, v prostředí M-mirkovi naprosto cizím? Zde by měl starousedlík Sloun jemu, M-mirkovi, podat pomocnou ruku, zdržet se osobních výlevů, a pokud nemůže víc, poskytnout mu aspoň pár nezbytných, praktických rad pro začátek. Dobře, vyslechl vyprávění o jeho traumatu se zdvořilou trpělivostí, snad i dostatek empatie projevil, ale čeho je moc, toho je příliš. Teď by měly přijít na řadu jeho, M-mirkovy neodkladné záležitosti. Zdá se, že ze Slouna potřebné informace nevyrazí a sotva v něm získá spolehlivého spojence. Prostě ho zanechá s tím jeho rancem mindráků a snad i dědičného zatížení tady pod borovicí, zdvořile se s ním rozloučí a vydá se na vlastní pěst ve stopách Leona Myrmeho za ukradenou aktovkou.

„Určitě zas bude všechno d-dobré, pane S-sloune,“ řekl roztržitě.

„Myslíte?“

„Těšilo mne, že jsem vás po-oznal, a doufám, že se ještě někdy p-potkáme.“

„Snad nechcete...“

„Mám své p-povinnosti a těm musím učinit zadost. Na shledanou, pane Sloune,“ řekl M-mirek pamětliv toho, aby nezapomněl přecitlivělého Slouna oslovit podle jeho představ.

„To je mi ale překvapení,“ řekl Sloun jaksi pobaveně a nechal M-mirkovu podávanou pravici viset ve vzduchu. „Jak myslíte,“ dodal a učinil čelem vzad, gesto notně nezdvořilé. K sobě ohledy vyžadoval!

Nízke nebe bylo jasně modré a lesklo se jak strop z hoblovaných prken natřených olejovým lakem, bez mráčku, vůkol dokonalý klid.

Jako by se všichni ptáci domluvili a odletěli kamsi na dovolenou; jako by nablízku nebyla dálnice, ba ani okresní silnička či pole obdělávané traktorem, ani dřevaři nevrčeli motorovou pilou, nikdo nestříhal trávník ani si nepouštěl heavy metall z přehrávače, jako by včely zůstaly v úlech a čmeláci vyhlásili generální stávkou. Také vítr se ulíval, listy nezaševerlil, ani se nezvedl. Jen písek zaskřípal pod nohama. M-mirek odhodlaně vykročil: vydal se směrem, kterým odcouval Leon Myrme – na jih. Dokonce si začal hvízdát čardáš do kroku. Ale ne dlouho. Jen se přiblížil k borovici, jak bola jihoamerických indiánů se mu cosi pružného omotalo kolem těla a strhlo jej do písku, jak boa, hroznýš královský, ho to začalo svírat, jako když rdesno rdousí javor na dvoře. Než ztratil vědomí, uvědomil si, že je to Slounův chobout.

V kuchyni na otomanu ležel strýc Franta v teplákách, přikrytý jen lehkou šedou dekou, a spal. Kostkované papuče s patama sešlapány – aby do nich mohl vklouznout bez námahy – ležely pod otomanem. Textilie lesní barvy s jelenem dvanáctérákem, dvěma laněmi a kolouchem visela tak, že se nos strýce Franty dotýkal zvědavého čumáčku kolouchova. Vševědoucí a na nic nezapomínající matka Příroda obdařila čiperné jelení mládě skvrnami, aby se starostlivé matce neztratilo z očí, a tvůrce textilie toho s potěšením použil při výrobě předmětu pochybné umělecké úrovně. Jako by se strýc Franta a kolouch vzájemně očichávali. Probudí se ten chlap někdy? – Občas promluví ze spaní. Třeba teď:

„Jdeš-li po ulici, dívej se pod nohy! Aktovku drž pevně, aby ti ji nějaký hajzl neotočil! Nejdřív prověřuj, a pak důvěřuj...” – Jakmile domluvil, odloučil se strýc Franta od koloušícího čumáčku, z boku se obrátil na záda, mlsně zamlaskal a dal se do chrápání. Jediné slovo už z něj nevypadlo.

2

Byl obklopen zlatým světlem, ale neoslňovalo jej, ani když otevřel oči dokořán, jako by byl uprostřed jeho zdroje, jako by tím zdrojem byl on sám. Hladilo jej po duhovkách, tvář mu polilo přívětivým teplem. Prostor, do nějž procitl, byl mnohadimenzionální, do tří rozměrů by se nevešel. Nad ním se skláněl zlatý anděl a z jeho zlatých vlasů vyskakovali zlatí králíci, hebcí jak vločky zlatého sněhu ve zlatém bezvětrí: tiší a nehmotní, s nosíky mykavými. A té vůně vůkol – jak z babiččina šuplete: větrové patáky, projímadlo, kafrová mast, hřeben s vyčesanými šedinami a vlásenky, modlitební knížka Voláme z hlubokosti... Dávná vůně jej zvolna vracela zpátky do reálného světa. Prostor se umoudřil a opět zvolil tři rozměry, zlato vsáklo do písku a místo anděla se nad ním skláněla Kvóča s teploměrem v ruce. Zahlédl také její kuřátka popelit se v písku pěkně na očích.

„Už je dobře, pane M-mirku, z nejhoršího jste zaplat' pánbůh venku. Pár dnů si ještě poležíte, to se nedá nic dělat, všecko chce svůj čas. Vždyť vás nic nehoní, jenom ten klid kdybyste dokázal najít, ono se to urovná a zas jaksi, nic není zadarmo, nic se nedá uspěchat. I ta hruška na stromě musí nejdřív dozrát, a když dozraje, pak teprve plesk! a je na zemi, a už jsou tu vosy ze všech stran, s žihadlama, bzzz, a už olizujou tu dozrálou hrušku, jako by to byl jejich majetek, bzzz a pich ho, žihadlo je v jazyku nebo ještě hůř – v krku, ale zevnitř! Lepší počkat, až odletí, nebo ji odehnat a pak teprve. To je taky nápad kousat do spadlé hrušky s vosama! No nic, však příště si dáte lepší pozor. Některý člověk je jako děcko, dokud ho ten ohýnek neožehne... Kdybyste něco, pane M-mirek, potřeboval, stačí zazvonit nebo povědět kuřátkům, ta už pro mne doběhnou...“

Uvědomoval si jen, že leží v posteli přikrytý bílým prostěradlem a ze žíly na zápěstí levé ruky mu trčí tenká trubička; vede k láhvi,

kteřá obrácená dnem vzhůru visí na řetízku, jehož druhý konec se ztrácí v obloze, jako by k ní byl přišroubovaný vrutem nebo přibitý hřebíkem. Z láhve mu do žíly kapal nažloutlý roztok. Ale to nebylo všechno, také z nosu mu čouhaly jakési trubice a po celém těle – i na hlavě – měl leukoplastí nalepené kontakty, v těle zavrtané sondy, dráty a hadice z něj vedoucí se spojily do tlustého svazku a pak zas rozdělily, jak vedly k jednotlivým měřicím a zjišťovacím přístrojům. Vyjmenujme jen některé: tlakoměr, vlhkoměr, siloměr, teploměr, nepoměr, tepometr, objemometr, mozkomíšní analyzátor, hormonální syntetizátor, krvotoční usměrňovač, močovodní čistička, neuropila, detoxikační centrifuga, antibakteriální odvaděč a ještě spousta dalších přístrojů, tvářících se resuscitačně, ale kdoví k jakým účelům je na M-mirka namontovali!

Jeho postel jako by byla sama na světě. Stála v písku místy porostlém trsy ohnivého vřesu, pichlavými křovisky a borovicemi, osamělá postel v písčité krajině. V takovéto situaci se ocitl poprvé. Kupodivu mu to vůbec nepřipadlo podivné. Každá věc musí být přece poprvé. Třeba se mu něco podobného ještě někdy zopakuje, i když není oč stát. Ze všeho nejvíc si však uvědomoval únavu. Takovou, která zbavuje schopnosti přemýšlet i o těch nejzákladnějších věcech, o vlastní existenci. Únava mu bránila ve střízlivém posouzení situace. Únava mu bolestně prostoupila údy, hlavou a celým záplatovaným tělem. Slovní tok plynoucí z Kvóci ho míjel, jako by se odehrával ve vedlejší místnosti za zavřenými dveřmi. Přesto však měl nekonečný řetízek slov bez významu konejšivý účinek a M-mirek v tom jasném dni uprostřed písčité krajiny pod nízkou oblohou usnul. Ovšem pokud to byl spánek, co jej navštívilo v poloze naznak pod bílým prostěradlem. Rozhodně to nebyl spánek úplný, byl to mráкотný stav těla i ducha, jako by visel mezi nebem a zemí a nedosáhl rukou na oblohu ani nohou na zem. V takovém stavu je možné všechno, jenom ne řídit či kontrolovat sled událostí – představ a bezděčných, neorganizovaných a neovládaných myšlenek. Jako

by se stal obětí svého nezvládnutého niterna, neschopný zmobilizovat účinnou obranu. Jako delikvent vydaný napospas katovi a jeho pacholkům.

Nejdřív mu vědomí opanovala prostoduchá melodie dávno propadlé písničky a její neuvěřitelný text:

My máme svoje ptáky z ocele,
létáme nad oblaky vesele.
My máme svoje ptáky,
létáme nad oblaky,
střílíme do nepřítele...

A znovu! Točilo se to v kruhu, neodbytně; člověk, jenž tu pito-most spáchal, měl být lámán kolem, ale i kdyby byl popraven, jeho duchovní bohatství vypuštěné do světa v polovině minulého století nezahynulo, stále ještě tu bylo a tlouklo bezbranného M-mirka zevnitř do hlavy.

– Vašek – šašek, ozvalo se z dálky. – Vašek – šašek! Vašek – šašek! skandovaly klukovské hlásky sborově, až vytlačily ocelové ptáky. – Vašek – šašek! hřímalo M-mirkovou hlavou a není pravděpodobné, že by si polepšil.

Viděl ho do všech podrobností, malého chlapce s rukama a nohama svázanýma provazem – prádelní šňůrou uříznutou pár kroků odtud, v zahradě. Ještě před chvílí zbůhdarma visela mezi hruškou a ořechem ověčená jen dřevěnými kolíčky. Na dvoře uhelných skladů, v šeru garáže s nákladními auty po pracovní době, dva vzrostlejší chlapci ho teď přivazovali ke sloupu podpírajícímu krovu, k mučednickému kůlu. Pracovali na něm zvolna a důkladně, inspirováni četbou Karla Maye a obdobných literárních vzorů. Museli ho ztrestat za to, že prozradil nepřátelům tajemství bunkru ve srovnaných rázech bukového dříví. Za zradu bude mučen a pak upálen. Zrada nesmí zůstat nepotrestána. Malý chlapec se chvěl

hrůzou a usedavě plakal, slzy se mísily se soplem nikým neutírány, koulely se mu z očí po tváři, kapaly z roztřesené brady na umouněnou kostkovanou košili a vsakovaly do ní. – Je třeba dát té s-sketě do huby roubík. Až ho začneme m-mučit, bude ječet ještě víc, rozhodl první z mstitelů. Druhý, s nižší hodností, vykonavatel, namotal na kus klacku cupaninu používanou řidiči na otírání špíny a namočil roubík do vaničky s vyjetým motorovým olejem, černým jako dehet. S tímto hnusným předmětem se pomalu, odhodlaně blížil k vyděšenému zajatci. Chlapec hrůzou oněměl; z levé nohavice jeho krátkých kalhot se spustil nažloutlý čůrek. Stékal mu po holé noze a na betonové podlaze garáže vytvořil malou loužičku.

– Vašek – šašek, Vašek – šašek! Vašek – šašek – pochcánek! S tímto skandováním oba trapiči vyběhli z garáže a nechali tam Vašíka uvázaného k mučednickému kůlu až do setmění. M-mirek byl tím, kdo udílel rozkazy.

A teď to má! – Ale kde se to vzalo zrovna v tuto chvíli? S tímhle dětským strašákem by měl být srovnaný už dávno, koneckonců k žádné tragédii nedošlo, Vaška nakonec odvázáli a on na ně neza-nevřel, vždyť to byla jenom hra...

„Mně se chce čurat,“ tíknul M-mirek zpod prostěradla slabounce. Přesto jej kuřátka uslyšela, zvedla se z prachu a horlivě mávající křídýlky letěla pro maminku.

Vzápětí se dostavila Kvóča s bažantem. Láska a dobrota z ní šplí-chaly na všechny strany; láska k bližnímu a dobrota celé její bytosti. Kuřátka si stoupla do půlkruhu za ni a přihlížela. Byla to příprava na život. Jednoho dne i ona dospějí a co se v mládí naučíš... Třeba budou kráčet ve šlépějích své starostlivé matky a péče o potřebné se stane smyslem také jejich existence. Škola života začíná prvním vjemem, hned po zrození či vyklubání. V dnešní lekci se probíralo podávání bažanta pacientovi upoutanému na lůžko. Docela je to bavilo, byla to svědomitá kuřátka, ochotná, bažící po vzdělání. Ostatně,

nepostrádalo to ani prvky komična, tahle procedura – ovšem pro pozorovatele zvenčí, rozumí se. M-mirkovi přitom vystoupily na čele krůpěje. – Nebyl to snad opožděný trest za trápení způsobená Vaškovi? – Nuže dobrá, ale kdo jej trestá? A proč až teď? Že by to boží mlýny?

Úporně se snažil vycedit ze sebe alespoň pár kapek. Nutkání bylo nesnesitelné, skutek utek. Připadalo mu, že má v močové trubici žhavé dráty. Všechno se zúžilo na touhu po uvolnění. Moci si stoupnout k mušli nebo k plotu nebo ke zdi nebo jen tak volně do prostoru a dát vytrysknout úlevnému proudu... A když se mu konečně podařilo ukápnout, zřejmě se mu na tváři rozhostil úlevný výraz, neboť přihlížející kuřátka mu zatleskala. – Poté upadl M-mi-
rek do hlubokého spánku.

Probudil se opilý na reprezentativním stole reprezentačního sálu radnice v Uherském Hradišti, boty srovnané na podlaze, sako pod hlavou. Dámy a pánové ve svátečních oděvech postávali se sklenkami v rukou, ulizovali vína a rozprávěli o ušlechtilých tématech, o karmě a čakrách a reiki, o podílu vlků na stavu ovcí v Beskydech a přeletech ultralehkých letadel nad jadernými elektrárnami, o jakémsi tune-
lování a kampeličkách. Přišel také slavný cestovatel inženýr Miroslav Zikmund ze Zlína – hned se kolem něj vytvořil dychtivý kroužek visící mu na rtech. Vyprávěl jim o své poslední cestě do Laputy, Balnibarbi, Luggnaggu, Glubbdbudribu a Japonska po stopách ranhojiče Lemuela, občas usrkl ze sklenice minerálky, byl snad jediný z celé společnosti, kdo nepil víno, a také slivovici odmítal, neboť cestovatelům nesvědčí otupovat smysly, mohlo by jim uniknout cosi podstatného a pak by o tom nemohli podat svědectví. – Lidé v sále hovořili tlumeně, rovněž jejich smích, když reagovali na bonmoty a vtípky, byl ukázněný, na uzdě držený, neboť se jednalo o společenskou událost formátu nadokresního. Proto také pohledy na osobu nekonvenčně uloženou na starostově stole byly kradmé, se snahou po nenápadnosti; žádný z přítomných totiž nevěděl, co to znamená, co by se z toho mohlo

vyklubat, není-li muž na stole součástí programu. Nemohou přece dávat najevo zvědavost či netrpělivost, určitě dojde v průběhu večera k rozuzlení. Ačkoli si to zakazovali, jejich pohledy sjížděly ke starostovu stolu stále častěji.

M-mirek se zděsil. Rychle zavřel oči, jako by se mohl celý skrýt za zaklapnutými víčky. Nechápal, jak se v podivné situaci ocitl. V ústech za slepenými rty cítil zkyslé včerejší víno, žaludek mu vibroval, v hlavě duněl rychlík na železničním mostě, celé tělo se tráslο zimou. – Po chvíli mu došlo, že situace je neudržitelná. Přece nemůže na starostově stole předstíraje spánek přechkat celou slavnost! Zdá se, že teprve začala. S mozkiem otupělým včerejším chlastem nedokázal přijít na způsob, jak se vysmeknout. Kdyby byl býval ještě opilý, jistě by se rozhodoval snadněji. Třeba by pronesl skandální projev o nevhodnosti tvrdého stolu k odpočinku, sestoupil by a zmocnil se nejbližší plné sklenice – roznášeli je číšníci ve smokincích, vnucovali dopivším červené i bílé, ba i slivovici v nepřeborném množství –, jistě by ani M-mirkovi neodepřeli; se sklenkou v ruce jal by se žvanit opilecké bláboly, hádat se s pány a obtěžovat dámy tak dlouho, než by ho vyvedli do vlahé noci provoněné růžemi a karafiáty. Kdyby byl střízlivý zcela, snad by byl vymyslel nějaký vhodnější způsob, jak se zvednout a odejít, když ne důstojně, pak alespoň nenápadně. Jenže M-mirek procitl do zdrcující kocoviny, zděšen a naprosto bezradný. Jediným východiskem, jež by mohlo napravit hanebnost, které se dopustil a stále ještě dopouští, jedinou dostatečnou omluvou a pochopitelným vysvětlením byla by smrt. V tuto chvíli by ji přijal jako vysvobození. Záhada mrtvého muže na starostově stole by se jej už netýkala. Živý muž na starostově stole – opilý M-mirek – to je problém, s jakým se dosud nesetkal. Ale chťme po něm zrovna teď rozumné řešení! – Možná, kdyby tu byl starosta, muž rozvážný, zvolený přesvědčivou většinou, oprávněný uživatel znesvěceného stolu, možná by poklepal M-mirkovi po rameni, popřípadě by jím pořádně zatřásl a položil mu otázku:

– Pane, co pohledáváte na mém stole?
– N-nevím, odpověděl by M-mirek popravdě.
– Chápu, řekl by starosta, – naše víno je dobré. – Pomohl by mu do saka, a poněvadž by si nevšiml, že je výstřední host bos, ani M-mirek ve stavu opilecké tuposti by to nepostřehl, strávil by zbytek večera v ponožkách. Nebylo by to sice slavné vyklouznutí z trapné situace, ale přijatelné by to bylo. Jenže starosta nebyl přítomen, služební povinnosti spojené s pěstováním oskoruší jej odvolaly do Bílých Karpat, a jiné pomocné ruky se M-mirek nedočkal.

Mezi přítomnými se nenašel člověk, jenž by projevil snahu situaci vyřešit. Nebyl to jejich problém. Byl to snad jejich stůl? Netýkalo se to ani číšníků, ti přece byli najati k roznášení nápojů a pokrmů. Co jim bylo do ožraly, vždyť všichni hosté kromě znamenitého cestovatele ing. Miroslava Zikmunda, všichni do sebe lejou alkoholické nápoje jak nezavření, protože jsou dobré a zadarmo, kdoví jak oni dopadnou, až slavnost dosáhne zenitu, až bude všechno vypito a snědeno a kohout třikrát zakokrhá... – Snad by takováto úvaha M-mirka povzbudila, kdyby jí byl schopen; kdyby dokázal použít zdravého rozumu, jistě by seskočil ze stolu, obul si boty a promluvil ke shromážděným:

– Božemůj, to jsem se opil! Taková ostuda! Když vy ale, občané uherskohradišští, máte tak dobré víno, bílé i červené, copak lze odolat? Tož mi podajte sklenku na spravení! – Určitě by mu ji podali a ještě zatleskali a měli by ho rádi. Přestali by rozprávět důstojně a začali by zpívat.

M-mirek však byl na dně. Jako by ho zlovolný pavouk opředl pouty, zasukoval suky, které nelze rozuzlovat, a zakousl do něj kusadla, zároveň s krví zvolna z něj vysával také schopnost zachovat se. Zavřel vší silou víčka, odhodlán už nikdy neotevřít oči, zatáté pěsti složil na prsa, kolena k bradě přitiskl a tak silně si přál nebýt, že se začal starostovým stolem propadat; jeho molekuly se prolínaly s molekulami dřeva, až se zcela proluly a M-mirek zmizel. Jeho

zmizení kupodivu nikdo nepostřehl; ani zcela střízlivý cestovatel ing. Miroslav Zikmund si toho nevšiml.

Bylo to protivné už od pohledu. Vyvedlo ho z míry, když otevřel oči a Kvóčina kuřátka na něj hleděla jako jeden muž – všechna ta očička, všechny ty zobáčky byly zaměřeny na jeho zmučený obličej. Když procitl, kuřátka zatleskala!

Z čeho je tak poničený? Vždyť přece včera jediné pivo nevypil a v Uherském Hradišti byl naposledy před nějakými sedmi roky... Kuřátka dotleskala a zízala na něj s pootevřenými zobáčky, jako by očekávala akci a nechtěla ji propást. Kdyby aspoň jedno z nich lelkovalo a dívalo se po ptáčkách, nebo se alespoň vrtělo, kdyby se dloubalo v nose, zatahalo sestřičku za cop a udělalo tralalá, já nic, já muzikant... Kuřátka stála jak vídeňští Sängerknaben v napětí očekávajícím sbormistrův pokyn. Takto na něj z jednoho poučného filmu o Korálovém moři hledělo očima bez víček hejno ryb; strnule, studeně a nelítostně. Najednou lup! a všechny oči naráz zmizely. Ryby se obrátily čelem vzad, ocasní ploutve zavlnily, hejno se skrylo v útesech. Zmnožená stejnost věští nebezpečí.

„Pomóóoc!“ vykřikl M-mirek zděšeně. Jako na povel se kuřátka otočila a odběhla pro maminku. Pro pomoc. – Spánek, i když se neobešel bez nepříjemných prožitků, ho zbavil únavy a pomohl mu nabrat nových sil. M-mirek si začal jasněji uvědomovat svůj stav; leží v posteli a nemůže se pohnout, protože z něj trčí dráty a hadice připojené k rozmanitým přístrojům. Bolest necítil, byl přesvědčen o tom, že kdyby se těch krámů zbavil, mohl by klidně vstát a jít se někam najíst. Pocítil totiž hlad a žízeň. Ovšem předtím by si s chutí zakouřil. Dále si uvědomil, že když ho kdosi uvedl do takového stavu, má odpovědnost a musí o něj pečovat. Přinejmenším by měli vyměnit prázdnou láhev od tekutiny, která mu nakapala do žíly, za plnou; pokud obsahovala výživu, a ne nějaký psychedelický dryják. Ovšem guláš s knedlíky a k tomu pivko bylo by mnohem uspokojujivějším nasycením. Ani chlebem se sádlem a cibulí by nepohrdl.

Dostalo se mu humrového koktejlu, jakýchsi křupavých sucharů a mísy salátu. Musel se však obejít bez cigarety. Jídlo mu přinesla Kvóča doprovázená kuřátky na rozlehlém podnosu se džbánem vychlazené grenadiny; láska a dobrota z ní šplíchaly na všechny strany. Přisedla si k němu na postel a krmila ho jako malé děcko: za maminku, za tatínka, za Kvóču, za první kuřátko, za druhé kuřátko, za třetí... až bylo všechno snědono a na řadu přišel nápoj.

„Ach, to jsem ráda, že vám tak chutná, to znamená, že jste už téměř zdrav, pane M-mirku, děti pro mne příběhly, když jste volal o pomoc, hned mě napadlo, že asi budete mít hlad, takový fešný kus chlapa musí mít pořád hlad, a což teprve když tak dlouho neměl nic v ústech, a žízeň, říkala jsem si, co já mu k těm humrům vezmu na pití, pivo se přece nehodí, ani k salátu moc nejde, a víno, ve vínu je dost alkoholu, to rekonvalescent nesmí, tak jsem si řekla, vymačkám pár granátových jablek, aspoň neshnijou, mám na to takovou mašinku, říkáme jí pres, to se jenom tak zmáčkne a je to, už to teče, už to prýští, už je toho plný džbán. Taková grenadina přijde panu M-mirkovi k duhu, řekla jsem si, vitamínů je v tom plno, to je správný nápoj pro maroda...“ Kuřátka opět stála v půlkruhu s očima upřenýma na M-mirka, pozorovala každý jeho pohyb a vrývala si ho do paměti. „To mám radost, že vám tak chutná, ani nevíte jakou,“ pokračovala Kvóča v toku hovoru, podnos s použitým nádobím svařila dvěma zdatnějším kuřátkům a nepřestávajíc mluvit urovnávala postel láskyplnými rozmachy. – M-mirkovi se podařilo využít jedné z krátkých pauz, které potřebovala k nadechnutí, a položil jí otázku, kterou pokládal za podstatnou.

„K čemu je to d-dobré?“ zeptal se a ukázal kolem sebe na všechny ty přístroje, šňůry, dráty a hadičky, na zízající kuřátka i na písčitou krajinu vůkol, neboť měl na mysli všechno, celou svoji neobvyklou situaci. Také se mohl zeptat: – Proč tady jsem? Nebo: – Kdo to způsobil? Nebo: – Jak se odtud dostanu? – Jenže teď mu vytanula otázka po smyslu; je-li patřičná, je-li to vhodná otázka správné oso-

bě, o tom neuvažoval. Snad ani žádnou odpověď neočekával, vždyť jen vytáčky se mohl dočkat. Přesto se zeptal se vším důrazem ještě jednou: „Jaký to má s-smysl?“

„Máte pravdu,“ řekla Kvóča po chvilce přemítání a vyloudila na tváři lehký, nesrozumitelný úsměv. „Žádný!“ – Srozumitelným gestem a slovem kšá! odehnala kuřátka, strhla z M-mirka prostěradlo a vrhla se na všechny elektrody, sondy a kontakty zavrtané mu do těla i přisáté na pokožku, vsunuté do tělních otvorů i přilepené náplastí, osvobodila jej od veškeré přítěže a vhupla za ním do postele. – „Už dlouho se mi nevylíhlo žádné nové kuřátko,“ zavrnila. Byla to nabídka i prosba, ne-li dokonce žádost.

Takového obratu se nenadál. Zřejmě byla Kvóča notně vyprahlá, zřejmě tu nebyl k mání nikdo vhodnější, vždyť M-mirek v této chvíli vhodný nebyl. Na nějaké hrátky s cizí ženskou neměl pomyšlení. I když byla Kvóča dáma pohledná a přitažlivá, netrefila se do nejpříznivějšího okamžiku. – M-mirek nevěděl, jak se zachovat. Nechtěl hrubě odbýt osobu, která jej právě nakrmila a napojila, zbavila obtížné přítěže, chovala se k němu mile a láskyplně... Ale proč by se s ní měl milovat? Copak to jde, bez hlubšího vztahu? Nehledě k tomu, že má doma zákonnou manželku Mirku, která mu povila dceru Mirku Mirečku – teď už jsou jistě obě znepokojené na nejvyšší míru. Copak může využít první příležitosti k manželské nevěře? Jak by jí mohl přijít na oči, co by jí – až se vrátí – odpověděl na případnou otázku? Měl by jí lhát nebo se trapně vymlouvat, on že nic, to ona, Kvóča?

Ležel ztuhlý jak leklá ryba neschopen plácnout tu říčnou ženskou přes prsty, shodit ji z postele, nedokázal jí vysvětlit, že takovéto něco se nedělá, ať má rozum, že ho bolí hlava, třeba jindy, ale teď rozhodně ne... Nějaké důstojné zdůvodnění si měl vymyslet, aby ji neponížil a sám se zachoval. Ale copak přišel na něco kloudného?

Na otomanu obrácený nosem k jelení rodince ležel strýc Franta v teplákách s vyboulenými koleny a v tričku s nápisem U-2, což prý

se čte jú-tú, pod postelí kostkované papuče s přišlápnutýma patama, aby se do nich snadno vlezlo, spal, jako by bylo v neděli odpoledne po řízku s bramborovým salátem. Bylo to sladké nicnedělání strýce Franty, nelétaly kolem něj mouchy, nebzučely do uší, nelezly po obličejích a nehrabaly předníma nožičkama, ani mu neolizovaly pot z čela. Tomu se říká život! – Strýc Franta nebyl somnambul, ani za úplňku neopouštěl svůj otoman. Občas však mluvil ze spaní – nahlas a zřetelně. Jako třeba teď:

„Když člověk dělá pod sebe, zákonitě se v tom musí vyvádět,“ řekl strýc Franta. Kdoví o čem se mu zdálo, že z něj vytrysklo takovéto moudro. Po chvíli ještě dodal: „Boží mlýny melou pomalu, to je jisté. Jestli melou jistě, to už jisté není.“

3

„Copak tu s-slunce nikdy nezapadá?“ zeptal se M-mirek Kvóči, když se probudil a na osvětlení krajiny se vůbec nic nezměnilo.

„Co to kolíš, tulo! Jaké slunce?“ odpověděla otázkou.

Skutečně. Na nízké obloze natřené modrým lakem žádné slunce nebylo; ani jiný zdroj světla M-mirek neobjevil. Předměty nevrhají stíny. Světlo je všudypřítomné, neměnné, je vlastností celého prostředí. Tma neexistuje. Snad jenom za zavřenými víčky, jako vlastnost jeho osobnosti. Soukromá tma, nezczitelný majetek. – Není-li přítomno slunce, nestřídá-li se den s nocí, jak je tomu s časem? Podíval se na hodinky a zjistil, že ukazují za pět minut dvanáct. Když se na ně podíval za chvíli, nic se nezměnilo; stále za pět minut dvanáct. Usoudil tedy, že se ocitl v bezčasu... Nebo snad v hodinách došla baterie?

Jaký to má smysl? – M-mirek si nemyslel, že to smysl nemá, ať si Kvóča tvrdí, co chce. Všechno má nějaký smysl, nic není jen tak. M-mirek byl přesvědčen o tom, že je součástí celku, funkční součástí, také jeho existence je významná, i když neví čím. Plní stanovené poslání, aniž by věděl jaké. Musí to být k něčemu dobré, jinak by to nebylo. Zřejmě to má i pravidla, s nimiž jej dosud neseznámili. Nikdo mu ještě nestrčil do ruky žádné pokyny, příkazy a zákazy. K iniciaci zřejmě teprve dojde. Byl zvyklý plnit příkazy, zákazy úzkostlivě respektoval: nenaskakoval za jízdy, nemluvil s řidičem, nedotýkal se ani na zem spadlých, nekrmil, nekoupal se, nevstupoval... K čemu je to dobré? Pro koho? Je to dobré pro M-mirka? Asi není, to by jej nelapili do pastí jak mravence.

Jenže: seznámí-li ho s pravidly, bude-li zasvěcen do zdejších způsobů, s největší pravděpodobností by to mohlo znamenat, že ho tu budou držet a kdoví jak dlouho, ne-li napořád. S tím se přece

nemůže smířit. Zde platí zcela jiná pravidla, než na jaká je zvyklý a která mu vyhovují. Cestou práva se práva zřejmě nedovolá. Jakého práva? – Chce, aby mu byl vrácen majetek; chce volný návrat domů, na Žižkov, k ženě a k dítěti, k panu vládnímu radovi, ke svému stolu, do své postele. Na to by měl mít právo! Ale vždyť on ani neví, kdo mu je upírá...

Jenže: už jednou se vydal za svou aktovkou a Sloun mu dal najevo, že věci se mají jinak, než by se M-mirek nadál. Když se nelze dopustit činu, pak tedy nezbyvá než vyčkávat. Čin by mohl být opět nějakým brutálním zásahem zmařen; obrní-li se trpělivostí, snad by mu to nějakou růžičku přinést mohlo. Pokud se opravdu ocitl v bezčasí, je to přece jedno, jak se zachová. Času dost! – Skrčil se v písku pod borovicí, ačkoli neskýtala stín, schoulil se pod strom poslušen čehosi v hlubinách svého nitra, poslušen pudu, který mu přikazoval krýt si záda. Choulil se pod borovicí v očekávání věcí příštích a přitom se bál, co, kdy a odkud přiletí; schoulen do klubka byl by nejraději, kdyby nedošlo k ničemu. Ačkoli byla jeho situace zoufalá, setrval v ní obáváje se změny. A přitom si nedokázal představit, co by jej mohlo vysvobodit z této skrčenosti těla i ducha. Zmocnilo se ho zoufalství bránící činu; a když dosáhlo vrcholu, začal se propadat do snesitelné lhostejnosti.

Kuřátka vytvořila kolem kataleptického M-mirka půlkruh a pozorovala, jak se na něm zvolna usazuje prach; bývá ho dost i v nejčistším, deštěm vykoupaném vzduchu. Kvóča nemohla pochopit, co se to s M-mirkem stalo. Vždyť se o něj starala jak o vlastního, jídlo mu přinášela, hýčkala ho, modré z nebe by pro něj odloupla, kdyby jen kývnutím naznačil, dokonce i kuřátka zanedbat by neváhala. A on jak hromádka neštěstí ztrácí se před očima, pohrdá její péčí, ohlasu na své naléhání se nedočká. Vybrané lahůdky s ním nepohnuly, vůně vonných masť nezpůsobily chřípí zachvění, andělský zpěv k jeho uchu nedolehl, vyzývavý tanec neoslovil jeho chtíč. Jako by z něj život vyprchal. Co s takovým M-mirkem? – Kvóča si zahalila

tvář, přikázala kuřatům, aby ji následovala, a vykročila k jihu. Ani to s M-mirkem nepohnulo. Není vůbec jisté, zda jeho doširoka otevřené oči vnímaly, jak se skupinka s přibývajícím vzdáleností zmenšuje, stává se nerozeznatelnou a mizí.

Nebýt oné podivné strnulosti, snad by zrovna teď nastala nejpříhodnější chvíle k činu. Kdyby se byl M-mirek býval rozhlédl, zjistil by, že vůkol nikdo není, kuřátka ani Sloun, strýc Franta tu není, Vašek – šašek, ba ani dvojice světoznámých cestovatelů. – Ted' by měl vstát, oprášit z šatů prach a vyrazit za Leonem Myrmem, vymyslet způsob, jak z něj vyrazit aktovku. Vždyť kromě akt pro pana vládního radu má tam i svůj znamenitý pohyblivý telefon, spojení se světem. Pak může zavolat panu vládnímu radovi a omluvit se za nepříjemnosti, které mu způsobil svým zmizením; také manželce Mirce může zavolat a zbavit ji obav, říci jí, že se těší vcelku dobrému zdraví, pár povzbudivých slov mohl věnovat i dceři Mirečce, ať je hodná a ve všem poslouchá maminku i babičku. Také se mohl nechat spojit s policejní stanicí na Žižkově a oznámit panu komisaři, že na chodníku Kubelíkovy ulice kousek od Akropole je neoznačený výkop trychtýřovitého tvaru, jaký by se dal bez vší nadsázky nazvat pastí. To by přece nebyla denunciace, nýbrž splnění občanské povinnosti.

Jenže M-mirek se rozhodl jinak. Nebo lépe: nerozhodl se nijak. Nevyužil příležitosti, pokrytý bílým písečným prachem setrval v bezčasí, a kdyby nepřišel Vilém s koulí, mohli bychom zaklapnout knihu a sáhnout po nějaké obsažnější.

Původně neměl Vilém nic. Kde by taky něco vzal, když ničím nebyl? Přišli za ním a řekli mu:

„Vždyť ty nic nemáš, Viléme. A ničím nejsi!“

„To není pravda“ ohradil se Vilém. „Vždyť mám košulenu s dlouhými rukávy a kalhoty s kapsama, kapesník v jedné a takhle dlouhý provázek v druhé kapse. Jsem přece Vilémem, sami jste to řekli.“

„To, co máš, je nic,“ poučili ho. „Ale nic se neboj, máme tu pro tebe kouli, budeš zločincem.“ – Přikuli Vilémovi k noze velikou zlatou kouli na řetěze a Vilém se stal zločincem. Snad je lepší být zločincem než ničím. Snad je lepší mít kouli na noze než nic.

Zločinec pomohl M-mirkovi na nohy. Bez Viléma s koulí by snad M-mirek zasypaný prachem dřepěl skrčený pod borovicí dodnes. Ačkoli byl ponořen do sebe a vnitřním zrakem si nahlížel do útrob, v nichž se nic nedělo, jakýsi pohyb vně přece jen zaznamenal. Così se k němu vleklo z veliké dálky, così nepředstavitelného. Záhada jej vyburcovala ze strnulosti. Neznámé je nebezpečné. Co když se blíží požírač letargických M-mirků?

Objekt postupoval zvolna od východu k západu, občas zastavil, spočinul na místě... Jak dlouho, nedalo se v bezčasi odhadnout. Je to zapeklité orientovat se v čemsi, co není. Jak určovat čas, když den nezačíná ani nekončí? Apatický M-mirek, ačkoli se neznámého objektu obával, opět se rozhodl pro nekonání. Co má přijít, přijde. Jenže když se Vilém s koulí stal rozeznatelným, pochopil M-mirek podle koule, kterou si nesl v náručí, že jde o zločince, a bez rozmýšlení vyskočil. Od zločince se nedá čekat nic dobrého, proto M-mirek vyšplhal na borovici nedbaje nechuti k takovýmto kouskům. A přitom zjistil, že obloha není oblohou, nýbrž stropem z prken natřených modrým lakem, místy oprýskaným.

Lajdácké mázy štětkou, šmouhy, odfláknutý podklad, mizerná práce. Komunisti jim nakukali, že jsou vládnoucí třída, že nad ně není, nad dělníky, oni jediní že jsou tvůrci hodnot. A ti pošetilci tomu uvěřili. Vládnoucí třída se přece nezedře při natírání nebe! K vládnutí je sice nepustili, ale flákárnu a mizernou práci jim trpěli. To v nich dodneška zůstalo. Ta tam je radost z řádně provedeného díla, stavovskou hrdost neznají. Ve středověku dělníci na stavbách gotických katedrál odváděli dokonalou práci také na rubu, kam nikdo neviděl, i ve výšinách, kam lidské oko nedohlédne, kam dolétne jen pták. Protože Bůh vidí všechno! Dnešní ulejšáci netuší, že jim ta

jejich flákárna bude nakonec připočtena k ostatním prohřeškům, ne-li rovnou hříchům, kterých se dopustili.

M-mirek z koruny borovice sledoval namáhavou cestu Viléma s koulí v náruči. Koule se leskla jako malé sluníčko. Až sem doléhalo řinčení řetězu, jímž byla přikována k Vilémovu kotníku, patrná byla také brázda rytá v písku šouravými kroky obtěžkaného zločince. Už bylo zřetelné, jak jsou rysy v jeho tváři zkřiveny námahou, pot se mu lil v čůrcích z čela přes obličej. – Vilém se dobelhal k borovici, kouli opatrně odložil do vřesu.

M-mirek ve větvích, příkrčený ke kmeni, ani nedutal, aby se neprozradil. – Ale vždyť přece nebylo nutné ukrývat se před takto vyčerpaným člověkem, byť se dalo předpokládat, že jde o zločince. Copak by v tak zuboženém stavu mohl někomu ublížit? Jenže M-mirek usoudil, že opatrnosti není nazbyt, co když má střelnou zbraň nebo jedové žahadlo ukryté pod oděvem? Ovšem co když zbraň ani žahadlo nemá a je znalcem místních poměrů? Mohl by mu poskytnout základní informaci: kam zmizel Leon Myrme a kde je centrální úložiště předmětů s jeho aktovkou? Ovšem pokud může věřit dubióznímu Slounovi; vypadal tak přátelsky, bezbranně a nešikovně... a pak se projevil jako Myrmeho poskok, jeho zdánlivě bezradný chobout se proměnil v ďábelsky hbité chapadlo, jehož účinky si M-mirek těžce odstonal. – Kdoví, jakou léčku má pro něj uchystánu ten upachtěný s koulí dole pod stromem. Lépe zůstat v úkrytu. Podivný brach: dalo by se očekávat, že se svalí do vřesu a dá spočinout unaveným údům. M-mirek se obával, pokud ulehne naznak, že ho zahlédne v koruně borovice a bude jej lákat na zem; na strom se s takovou zátěží nevyškrábe, o tom není sporu. A tu byl M-mirek rozhodnut, že na své pozici setrvá, i kdyby ho vábil jazyky andělskými. Známe ty škorpióny: nejdřív jako když máslo ukrájuje, a potom... pích! – Je mi líto, pane, ale já vás neznám a k cizím lidem chovám nedůvěru. Neslezu! To je mé nekompromisní, jednoznačné, definitivní, konečné rozhodnutí. – Pak tu ovšem hrozilo obléhání.

Co když má ten člověk úkol? Muži s posláním bývají neústupní. Má-li tento muž s koulí M-mirka vypátrat a zničit, vypátrá ho a zničí. Naštěstí neulehl nznak, dřep si na kouli a třel otlučený kotník levé nohy, k němuž měl řetěz s koulí přikut obroučkou. Pak sáhl do kapsy, vylovil odtud flanelový hadřík a lahvičku s bílou emulzí. Usedl na zem, kouli položil do klína, nakapal na ni tekutinu a hadříkem začal leštit. – M-mirek nedokázal určit, z jakého kovu byla koule vyrobena, bezpochyb nebyla ze zlata, takový kus drahého kovu zločinci nikdo nesvěří; patrně to byla mosaz, leskla se však jak báně pravoslavného chrámu. Jakou poskvrnku hodlal ten podivín odstranit? Dýchal na kouli, mazlil se s ní jako vášnivý sběratel antikvit, jemuž se podařilo ve sklepení ruiny objevit meč krále Artuše. Přetáhl si rukáv košulinky přes dlaň, aby nenadělal upoceně šmouhy, a pokračoval v leštění, ne a ne skončit. Bylo to nechutné...

Když se Vilém ukojil, zvedl se z vřesu, popadl mučicí instrument do náruče a za hřmotu řinčivého řetězu vykročil k západu. Dlouho trvalo, než se vytratil ze zorného pole. V písku po něm zůstala brázda.

Jelen měl napjatou šíji a hlavu s bohatým parožíím vztyčenou. Z tlamy a nozder mu vystupoval obláček páry. Jeho postoj svědčil o jakési přezíravosti vůči rodině a okolí, jako by se ho nic netýkalo – dvě manželky a dítě, vzrostlé jehličnany, ba ani štávnatá tráva, pamlsek. Byl to samolibý náfuca a myslel si, že nad něj není. Kdyby věděl, kolik lovců má zálsusk na jeho parohy, nejenom zámecký pán Hubertus von Schuckmann a jeho šlechtičtí kamarádi, ale i pytlák Říha přikrčený v houští! Jeho paní ladné laně byly skromnější; i když také trochu pózovaly, nezapomínaly, že jejich posláním je mateřství, a skotačivého koloucha z oka nespustily.

Strýc Franta byl tentokrát obrácen k výjevu zády. Ovšem tepláky s vyboulenými koleny měl na sobě jako vždycky – přece se nebude po

nedělním řízku povalovat v kalhotách od obleku, a na pyžamo bylo ještě brzy. Po obličeji mu lezla odpolední moucha, drzá a neodbytná. Ačkoli dělal strýc Franta při spánku prapodivné grimasy, aby se protivného šimrání šesti nožek zbavil, moucha pokoj nedala. Na takovou platí jedno: plácačka.

Strýc Franta nebyl mlčenlivý patron; v hospodě toho navykládal habaděj, ale nic objevného to nebývalo. Perly z něj padaly, jenom když mluvil ze spaní. Taky ne pokaždé. Například teď:

„Není všechno zlato, co se třpytí!“ – Copak tohle je nějaká perla?

Dlouho poté, co se Vilém s koulí ztratil v nedohlednu, rozhodl se M-mirek, že by mohl zvolna pomýšlet na sestup. Copak je veverka, copak větroví borovice je mu přirozeným prostředím? Jenže obláček prachu, který se objevil v místě setkání oblohy se zemí, jeho rozhodování přibrzdil. – Naráz se toho děje přespříliš.

Tentokrát to bylo rychlejší než upachtěný přesun Viléma s koulí. Z prachu se zakrátko vyloupila stříbřitá poválečná tatrovka. M-mirek zůstal raději na stromě. Auto zastavilo u hromádky písku, na níž M-mirek přistál na počátku, při tom nešťastném pádu do pasti, po protažení lstivé nastraženým trychtýřem. Vystoupili dva sebevědomí mužové ve světlých plátěných oblecích, na hlavách tropické přílby, jeden měl dalekohled, druhý ručnici. Ten s dalekohledem vystoupil na hromádku a pozorně se rozhlížel, ten s puškou mu kryl záda. Sehraná dvojice! M-mirkova duše se proměnila v docela malou dušičku a uhnízdila se mu v krku. Kdyby zakašlal, vykašlal by ji, kdyby jen polkl naprázdno, spolkl by s prázdňem i svou duši. Tiskl se ke kmeni, až byl placatý jak platýz, ani nezadutal. – Dva cestovatelé s puškou a s dalekohledem, z toho kouká nepříjemnost. Nebo rovnou neštěstí? – Ten jeden, inženýr Miroslav Zikmund, by v něm mohl poznat opilce, který v Uherském Hradišti spal na starostově stole. Taková hanba!

Netrvalo dlouho, a už ho měli, nepomohlo nedutání ani přilnavost. Hanzelka ho spatřil dalekohledem a Zikmund na něj namířil ručnici. To je argument! Měl ji nabitou koulí na sibiřského tygra, cestovatelé jinými koulemi nenabíjejí, vždyť jsou neustále vystaveni neznámému, nepředvídatelnému nebezpečí, s nímž jim nikdo nepomůže. Je lépe zmýlit se v něčí nežli ve svůj neprospěch. S flintou se nediskutuje, M-mirek slezl na zem a zvedl ruce nad hlavu.

„Ty nebát, on Hanzelka, já Zikmund, my přátelé, друзja, Freunde, friends, amigos, Kameraden, kámoši. Kdo ty?“

„M-mirek,“ odpověděl M-mirek poslušně a ruce stále držel nad hlavou. Řečičky o přátelství se dobře poslouchají, ale kde je záruka? Ostatně hlavě na něj pořád mířila. V takové situaci byl poprvé a nevěděl, jak se zachovat. Zdá se, že si ho cestovatel Zikmund nedal do souvislosti s trapným opilcem v Uherském Hradišti, a to je dobře. Nebýt pušky, vypadali cestovatelé jako dva uhlazení gentlemani, oholení a vonící pitralonem. Také límečky jejich košil byly úzkostlivě čisté a šněrovací boty do půli lýtek vyblýskané. Nic se jim nedalo vytknout. Snad by s nimi mohla být kloudná řeč, třeba by mohli M-mirkovi v jeho nesrozumitelné situaci pomoci. Jenže jak si o pomoc říci? M-mirek míval problémy ve styku s neznámými lidmi; obtížně se seznamoval, nenapadala ho patřičná, ba ani nepatřičná slova, na čele ve vráskách se mu vyronily hojné krůpěje potu. Zrovna teď se mu pot řinul po tváři, jako by v parném létě vyvážel čerstvě vypálené cihly z pece. K tomu ještě mu vylezly oči z důlků, na flintu civěl s výrazem výpadku zdravého rozumu.

„Ty nebát, hůl ne bum, ne oheň, když ty bravo,“ promluvil na něj Zikmund massabobsky. Měl zkušenosti ze všech světadílů, jak hovořit s domorodci. „Ale zkus se jenom divně usmát a našiju to do tebe, chlape mizerná, že budeš mít v hlavě Letenský tunel,“ dodal rozverně, aby pobavil svého druha.

„Haha,“ udělal pobavený Hanzelka. „Je to krotký jedinec, nebezpečný není, ale má nahnáno. Myslím, že bychom mohli začít s bádáním. – Kde tvůj kmen?“ obrátil se na M-mirka.

„Kde tvůj náčelník?“ vybafl z druhé strany Zikmund. „Kde tvůj šéf? Hauptling? Caporione? Chief? Vožd'? Nadřízený?“

„M-myslíte pana vládního radu?“ vyhrkl M-mirek. Tuze rád by oběma znamenitým cestovatelům vyhověl, vždyť se o nich učil ve škole, ve snu by ho nenapadlo, že se s nimi někdy setká, vždyť jsou to legendy. Dokonce se domníval, že zůstali ve dvacátém století.

„Ale no ne, to je úžasné!“ řekl Hanzelka Zikmundovi. „To je celá věta rozvitá, co ze sebe vysoukal. Ten abordžin dokáže souvisle mluvit!“

Zikmund byl rovněž vyveden z míry M-mirkovou větou, zapomněl na obezřetnost a odložil pušku. Rozběhl se k autu, obratem byl zpátky s digitální nahrávkou. Nastavil M-mirkovi mikrofon před obličej: „Ty mluvit, já to pak pustit a bude tvůj hlas zpátky to samé. Legrace. Ty nasměješ!“

„V-vzácní pánové, zřejmě tu došlo k omylu, určitě si mne s někým p-pletete!“ M-mirek se konečně začal vyklubávat ze své zaraženosti. Překonal zábrany, neboť mu svitla naděje. Vždyť by ho ti dva ušlechtilí mužové mohli ve svém stříbřitém automobilu odvézt k Leonu Myrmemu, k aktovce s akty pro pana vládního radu. Bez nich se totiž nemůže vrátit. Jiří Hanzelka – zdá se, že uvážlivější půle cestovatelské dvojice – zvedl pušku a obrátil se na Miroslava Zikmunda:

„A co obrázky, na ty jsi zapomněl?“ Volným krokem odkráčel k autu pro kameru. Pušku odložil na zadní sedadlo. Usoudil, že od tohoto domorodce nehrozí žádné nebezpečí: vždyť nemá kopí, nůž, luk ani foukačku s otrávenými šípy.

„Ty vyprávět, my snímat obrázky, co hýbou a mluví. On velký šaman, já velký šaman. My pak ukázat,“ vysvětlil M-mirkovi chystanou akci Zikmund. – Posadili jej na hromádku písku a pustili se do práce.

„V-vzácní pánové, zřejmě tu došlo k omylu, určitě si mne s někým p-pletete!“ zopakoval M-mirek jak podle scénáře. „Vždyť já n-nejsu zdejší, vždyť já su z Moravy, od Zlína, z Fryštáku, jestli to tam znáte...“ M-mirek se odmlčel, očekával reakci, souhlasné pokývání hlavou – alespoň jedno –, nebo nesouhlasnou mimiku: – Kdepak bychom znali Fryšták! – Ale nic takového, cestovatelé na něj hleděli – jeden přes hledáček kamery a druhý jen tak, zvědavýma očima.

„Ty pokračovat. Bude odměna!“

„No ne, už dlouho tam n-nejsu, oženil jsem se d-do Prahy, na Žižkově v Domažlické ulici mám rodinu, ženu Mirku a m-malou dcerku Mirku Mirečku, moje děvčata, jak jim často říkám, taky mám v P-pra-

ze pana vládního radu, to je můj p-představený nebo n-nadřízený, obojí je možné, a tak se nemůžete di-ivit, že mě tu nic nedrží, že mi tu na ničem nezáleží, jenom na té a-aktovce, která mi patří, ale ne tak úplně, protože akta do ní vložená jsou ú-úřední, tajná a náleží do rukou pana vládního rady, pracoval jsem na nich několik týdnů, i domů si je nosil a po n-nocích nad nimi seděl a teď ten malér. Copak jsem mohl něco takového předpokládat? Léta už chodím stejnou cestou, kolikrát jsem zmokl, kolikrát skrápěl dlažbu po-potem v letním vedru, kolikrát uklouzl na náledí, jednou jsem si dokonce roztrhl no-no-nohavici, ale abych byl polapen a přemístěn, to se mi p-přihodilo jen jednou, zrovna teď, v Kubelíkově ulici, kousek od domu, kde bydlí Dušánek Šimánek, ten f-fotograf. To přece nebyla m-moje nedbalost, copak je občan povinen při prosté chůzi po chodníku předpokládat takovéto pasti? Výkal, prosím! Ale písečný trychtýř v Kubelíkově ulici na chodníku, uznáte jistě, to je a-absurdní! Něco takového nebylo ani za k-komunistů... Samozřejmě, přiznávám také svůj podíl, kdybych se byl býval lé-lépe díval pod nohy, byl bych býval mohl předejít nejhoršímu. Proto také nesu svůj osud sr-srdnatě, někdy bývá trest nepřiměřený provinění, spravedlnost... Co to je? Té se můžeme nanejvýš dovolávat, můžu si jít postěžovat do l-lampárny! – Však si nestěžuju, jde mi jen o akta v mé a-aktovce, o akta, která pan vládní rada bezpodmínečně musí mít, vždyť jsou určena samotnému n-náměstkovi náměstka, a ten strašný L-leon Myrme mně ji vzal, aniž by mi příjem st-stvrdil st-stvrzenkou. Nic nemám v ruce! Jak teď vy-vypadám? Vypadám jako nespolehlivý úředník, jako někdo, kdo nedokáže uhájit úřední d-dokumenty! Jako nějaký de-de-defraudant aktů! Připouštím, že se pan Myrme mohl řídit místními předpisy, určitě by si nedovolil jednat o své újmě, ale řekněte mi, jaké to asi budou předpisy, když dovolí pověřenému úředníkovi zmocnit se cizí věci a uložit ji do d-depozitu, aniž by byl postižený vybaven potvrzením, aniž by byl i-informován, co se se zadrženým předmětem stane, kdy a za jakých podmínek mu b-bu-

de – bude-li vůbec – vrácen. Jistě chápete, vzácní pánové, z-z-znepokojení, jehož se po celou dobu, co jsem tady, nemohu z-z-zbavit. Už jsem upadl do trudnomyslnosti, z-z-zmocnila se mne záдумčivost, prožívám stavy úzkosti a malomyslné me-melancholie, až teprve setkání s vámi, významnými a populárními osobnostmi naší národní kultury, do mne vlilo notnou dávku naděje. Vždyť vy přece nepocházíte z tohoto tísnivého pro-prostředí, vždyť vy přicházíte z mého světa, odkud jsem byl z ne-neznámých důvodů vytržen. Ve vás teď vkládám veškeré své n-naděje. Nerad vás obtěžuji svým problémem, ale jste mou j-jedinou šancí, jak získat a-aktovku zpátky a poté se v-vrátit – předpokládám, že také vy se budete vracet – s v-vámi. Ještě je, doufám, čas napravit, co se napravit d-dá...“ – M-mirek se odmlčel, domníval se, že jasněji už svou prosbu nemůže vyjádřit. Přece nebude padat na kolena a prosebně vztahovat ruce k nebi, k těm dvěma cestovatelům! Měl o nich jasnou představu, předpokládal v nich čestné, férové, chápavé a vstřícné muže činu, jimž není nutné vysvětlovat zřejmé a škemrat o pomoc. Takto pečlivé oholení muži vonící pitralonem přece pochopí hned, oč tu běží.

„Ty dál nemluvit?“ zeptal se po chvíli mlčení inženýr Miroslav Zikmund.

„C-copak jsem nemluvil dost s-srozumitelně?“ nechápal M-mirek.

„Ted' mu to pustíme a budeme zkoumat, co to s ním udělá, až se uvidí a uslyší,“ řekl inženýr Jiří Hanzelka svému druhovi. M-mirka vůbec nebrali na vědomí, jako by byl neživý předmět, který se projevuje docela zajímavým způsobem; neobvyklý předmět, jež je nutné prozkoumat, jak to velí cestovatelská, tedy zároveň i badatelská profese obou mužů. – Strčili M-mirkovi před oči obdélníček obrazovky a přehráli mu jeho úpěnlivý monolog. Přitom M-mirka pozorovali a do kroužkových bloků si psali poznámky.

„Tváří se poněkud tupě, neraduje se ani není vyděšený. Jako by se ho vůbec nic netýkalo.“

„Moc bystrý jedinec to věru není.“

„Ty nedivit?“ obrátil se na M-mirka Zikmund.

„N-nevím, vzácní páni, jak bych vám to řekl j-jasněji, abyste mi porozuměli. Mluvíme přece stejným jazykem, pocházíme ze s-stejně kulturní oblasti, jsme přece kře-křesťané. Pro lásku Boží, ve jménu Ježíše Krista vás prosím, pomozte mi ze s-svízelné situace, mám nějaké úspory, rád vám za vaši s-službu zaplatím. Odvezte mě domů, do P-prahy, na Žižkov už dojdou sám. Jenom mě tu nenechávejte. I tu a-aktovku bych oželel, snad bude mít pan vládní rada pochopení, až mu vše vylíčím. A kdyby na-nakrásně neměl, kdyby mě nechal suspendovat pro nespolehlivost, bylo by to lepší než vězet v téhle d-díře, nějak bych se už protloukl, jen abych byl zpátky u své r-rodiny! Vždyť pro vás, vá-vážení páni cestovatelé, je to maličkost.“

„Ještě zvážit a změřit!“ zavelel inženýr Zikmund a inženýr Hanzelka běžel do automobilu pro přístroje: mincíř a krejčovský metr a půl. Vrátil se také s rolí pevného papíru. Zvážili M-mirka mincířem, změřili krejčovskou mírou, obkreslili jeho obrys na papír, sňali mu otisky prstů i dlaní, udělali sádrový odlitek levé nohy, odebrali mu krev a moč, ustříhli kadeř vlasu a nehet palce levé ruky, vzorky uložili do krabičky s označením P-24x-pst. Prohledali M-mirkovi kapsy a pořídili seznam všech předmětů, které v nich našli. Obzvlášť je zaujal přívěsek ke klíčům koupený na tržišti u Vietnamců – světélkující Martánek zelené barvy s tykadélky a temnýma očima. Sundali jej z kroužku, prohlíželi a fotografovali Martánka, čichali k němu a rýpali do něj kapesním nožem. A tu se v M-mirkovi pozvedla vlna zlosti. Na pitomém přívěsku mu nezáleželo, roztomilá prodavačka mu jej jako přívazek vnutila k teniskám se zfalšovanou značkou, byl to nevkusný krám hodný popelnice, o čemž M-mirek uvažoval pokaždé, když odemykal, ale nikdy se k radikálnímu činu neodhodlal. Počínání cestovatelů však přesáhlo únosnou mez – nešlo o M-mirkův vztah k Martánkovi, šlo tu o M-mirkovu lidskou důstojnost. Míra se navršila, to přece nejde, aby s ním takto jednali, nenechá přece ty dva, aby kapesním nožem píchali jeho Martánka!

„Do oka ho píchat nedám!“ vykřikl a vrhl se – neozbrojen – na oba cestovatele. Vzápětí byl přemožen a spoután do kozelce pevným cestovatelským provazem. Bylo to v sebeobraně, přece se nenechají inzultovat při výkonu svého povolání!

„Zřejmě to bude jejich pánbíček,“ napadlo Jiřího Hanzelku, „a my jsme se neomaleně dotkli jeho náboženského cítění...“

„To bychom měli napravit, nejsme tu od toho, abychom ubližovali a rozsávali nesvár. Nemohli jsme přece tušit, že tolik lpí na takovém dreku. Dáme mu zrcátka a korálky na odškodněnou. Snad se uklidní...“ navrhl Miroslav Zikmund.

„D-drazí páni cestovatelé“ zakňoural zkroušený M-mirek, „nenechávejte mě tu, všechno, co mám, je vaše, vezměte mne s sebou!“ Dokonce ho napadlo zcela knižní a naprosto zoufalé: „Zapřísahám vás!“ Slzy se mu řinuly po tvářích a kapaly do písku zanechávající v něm drobné krátery.

„Ale notak, ale notak,“ snažil se ho uchlácholit Jiří Hanzelka a přestal používat massabobštiny, jež mu na cestách ulehčovala do-rozumění. „Přestaňte plakat a pokuste se pochopit nás, cestovatele. Naším posláním není zachraňovat zbloudilé pocestné a vytahovat je z bryndy, do níž se dostali bez našeho přičinění: svou neopatrností, lehkomyšlností, nepochopením situace nebo prostě měli smůlu; ani tu nelze vyloučit. Nemůžeme vás odtud odvézt, přestože vás chápeme a rádi bychom, ze zásadních důvodů nemůžeme – cestovatelé totiž nejsou zachraňovateli, jsou pouhými pozorovateli. Naším úkolem není zasahovat, aktivně se účastnit, nýbrž nezúčastněně pozorovat, zaznamenávat, popisovat, dokumentovat, popřípadě hodnotit a podat zprávu. Za žádných okolností však nemůžeme ovlivňovat dění.“

„Jedno však slíbit můžeme,“ přidal se Miroslav Zikmund, „získali jsme od vás a o vás spoustu materiálu, ten po návratu zpracujeme a zveřejníme. Třeba vám z toho něco kápne,“ dodal cestovatel a spiklenecky na M-mirka zamrkal oběma očima. – Chvatně nastou-

pili do stříbřité tatrovky, nastartovali a odjeli. Zeleného Martánka s vykulenýma očima si vzali s sebou, místo něj tu zanechali kapesní zrcátko s Karlštejnem na zadní straně a plátný pytlík pestrobarevných skleněných korálků rozmanitých tvarů a velikostí. V tom chvatu zapomněli spoutaného M-mirka rozvázat.

Na výjevu chyběl potůček poskakující přes kameny, s temnými tůněmi a dobřela zpeřenými vlnkami, žbluňkavý a neposedný. Není divu, vždyť vytkat proměnlivý přírodní úkaz do textilie sloužící k odekorování stěny prostého příbytku by vyžadovalo mnoho umu a talentu, tady pouhá píle, zručnost a dobrá vůle nestačí. Proto se tvůrce výjevu s jelenem, laněmi a puntíkováným kolouchem obtížné komplikaci vyhnul a zůstal u prostých, snadno zvládnutelných atributů lesní mýtiny – u skupinky vzrostlých jehličnanů.

Strýc Franta o nástěnné textilií, která ho provází životem již od útlého dětství, takto neuvažoval. Každodenním stykem se výjev už dávno okoukal a stal se nevnímanou součástí strýcova prostředí. Snad kdyby náhle zmizel, všiml by si, že cosi není v pořádku, ale musel by dlouho uvažovat, než by přišel na to, co je příčinou jeho znepokojení, než by dospěl ke zjištění, že tu chybí jelen dvanáctérák s obláčkem páry u huby, dvě laně a neposedný koloušek.

V průběhu času se věci významné stanou bezvýznamnými, aby ztraceny nabyly na významu ještě větším, než jaký měly původně. Naštěstí však strýci Frantovi ztráta jeleního bigamisty s kompletní rodinkou nehrozila. Který z bytových zlodějů by sáhl po tak ničemné veteši? Ledaže by voda vzala... – Strýc Franta v tepláčkách s vyboulenými koleny ležel jako obvykle na otomanu pod jeleny a spal. Jakápak chytrost z něj dnes vypadne?

„V nouzi dá ti radu každý dobrý přítel, ale málokterý dá ti mouky pytel“ zarecitoval strýc Franta ze spaní, jako by stál na stupínku v sedmé třídě Třetí osmileté střední školy v Ochránově ulici.

Na koloběžce v tomhle písku? Co je to za zpozdilce? A přece mu to šlo vcelku svižně. Odrážel se pravou nohou, ovšem oblak prachu, který ho doprovázel, i když notný, nebyl tak impozantní jak mračno za stříbřitou tatrovkou dávno zmizevších cestovatelů. – Osud bere na sebe různé podoby, málokdy však jezdí na koloběžce. Snad už se blíží chvíle, kdy M-mirka někdo rozváže, kdy si bude moci narovnat ztuhlé tělo, prokrvit přiškrcené údy, a po tolika hodinách (lze-li v bezčasně vůbec uvažovat – jak jsme navyklí – v časových jednotkách) samoty promluvit s lidskou bytostí. Jezdec se blížil vcelku svižně. Zdá se, že je to dítě, chlapec v krátkých kalhotách, v kostkované košili a na hlavě má hnědou rádiovku se srolovaným okrajem, jak se to nosovalo v padesátých letech minulého, božemůj už minulého, století. Cosi za sebou vleče, lať anebo klacek, vyrývá to rýhu a víří písek víc než kola koloběžky. V nervózních kruzích ho obletuje docela malý pták.

„Tady jsem, hola, hola!“ dal se do křiku M-mirek. Naštěstí mu ti dva cestovatelé nevrazili do úst roubík; ovšem vzpřímit se a mávat mu pouta nedovolila. Dostal hrozný strach, že ho chlapec mine, že prosvíští na své kolobajdě kolem, aniž by si všiml rance dokonale omotaného pravým cestovatelským lanem. Nebyla to soudobá koloběžka, jaká se dostala do módy na přelomu tisíciletí, nýbrž koloběžka poválečná, svařená z ocelových částí, s většími koly na kuličkových ložiscích, pro zdatné chlapce. Jezdec byl přepásán pionýrským opaskem, na přezce heslo: K BUDOVÁNÍ A OBRANĚ VLASTI BUĎ PŘIPRAVEN! – VŽDY PŘIPRAVEN! Ke karabince po levém boku měl nešikovně přidrátován meč dvojručák ze Slezského muzea v Opavě, nahý a čerstvě nabroušený, meč popravčí. Tedy žádná lať ani klacek, nýbrž zlověstný nástroj přesně určeného užití s neblahou minulostí. Zvířený písek halil jezdce oblakem.

„Pomóóóc!“ zařval M-mirek, když ho chlapec s očima upřenýma do dálky míjel v těsné blízkosti. Zastavil; praštil koloběžkou do vřesu, přistoupil ke svázanému M-mirkovi a dětskýma očima mu pohlédl do obličeje. Sáhl po meči a s nevysvětlitelnou lehkostí zamával tím těžkým středověkým krámem nad hlavou, jako by to byla napodobenina samurajského meče z hračkářství. – M-mirek se vyděsil. Uvědomil si totiž, koho má před sebou: vždyť je to Vašek, Vašek – šašek z jejich domu! Opět se mu zjevil přivázaný prádelní šňůrou k mučednickému kůlu v šeru garáže s nákladními auty, slzy se mísily se soplem, koulely se mu po tváři, kapaly z roztřesené brady na umouněnou kostkovanou košili a vsakovaly do ní. Teď byl Vaškův pohled pátravý. Meč zabodl před sebe, drobné dětské ruce složil na kříži jak při modlitbě, ale nemodlil se, zkoumavě si prohlížel M-mirkovu tvář. Kolem hlavy mu s radostným čířikáním poletoval vrabčák.

Jako by se pod M-mirkem znovu propadla zem a písek se mu roztekl pod nohama, jako by byl opět protahován zužujícím se výtokem trychtýře do hlubin temné minulosti. Myslel, že je to už dávno promlčeno, vždyť byli malí kluci. Copak nevykonali i dobré skutky?

„Vrabčák mě sem přivedl,“ řekl Vašek, nastavil ruku a učiřikaný ptáček se mu uvelebil v dlani.

Vrabčák... – Ano, ano, už si vzpomíná, už to ví: na ploché střeše kryté plechem lovili ptáky. Tenkrát bylo vrabců habaděj, těšili se pověsti rošťáků a zlodějíčků, nikomu nepatřili, byli pokládáni za škodnou, podobně jako chrousti v květnu, jako všechno, čeho je hodné. Kluci po vrabcích toužili, chtěli si na ně sáhnout a držet je v ruce, prozkoumat čiperné tvory zblízka. Políčili na vrabce pšeničné zrní pod řešeto podepřené vzpříčeným kolíkem; zatáhli za špagát, kolík se uvolnil a klap!, hrstka vrabců se zmítala pod sítem, chycena v pasti. Stačilo vsunout ruku pod řešeto, zašmátrat... Už ho svíral v hrsti, vrabečka čiperného, vyděšeného, srdéčko mu bušilo, divže se pěst nerozevřela tou silou nebo spíš překvapením, jaké tepot

vyvolal; také nečekané teplo udivilo chlapcovu chtivou ruku, živé ptačí teplo jako při horečce; a škrábot spárků usilujících vyhrabat se ze sevření obrovské tlapy, ze sevření dětské pěstičky.

„Ale vždyť já jsem ho nechtěl z-zabít, nikdo z nás přece nechtěl zabíjet ptáky, vždyť to víš, vždyťs tam byl s námi. Z-zase bych ho pustil, co bych s ním dělal, vrabec se do klece nehodí, sám by se utloukl při pokusech u-uniknout. Jenom jsem se bál, že mi vylítne z hrsti dřív, než si ho p-pořádně prohlídnu... Jenom tak zlehka jsem ho chytil za hlavičku, taky jsem se bál, aby mě neklovnul, trochu ukazovákem a palcem a jenom nepatrně za-zakroutil, k-křuplo to, jako když kousneš do třešně.“

A nastal klid ve dlani, také tepot srdce utichl, napětí ve spárcích povolilo. Hlavička bezvládně visela, zobáček směřoval do středu země, ochable a truchlivě. Zkoušel vrátit hlavičku zpátky, ale nešlo to, ačkoli žádná součástka nechyběla, všechno bylo jako předtím, jenom taková nepatrná drobnůstka, lehké pootočení a celé se to pokazilo.

„Nejdřív mě popadl vztek; chtěl jsem toho ch-chcíplého ptáka vyhodit, ale pak jsem mu nasypal drobečků. Dostal š-šanci, vždyť se zas tolik nestalo, jenom špičkama dvou prstíků jsem ho vzal za hlavičku, jenom tak trošku, a k-křup! Šance nevyužil...“

M-mirek mluvil překotně, tok mluvy se z něj řinul, jako by slovy bylo možné odvrátit břitké nebezpečí. Snad si myslel, že člověka, dokud mluví, nemůže nic zlého potkat.

„Tak dobře, přiznávám, věděl jsem, spíš předpokládal, co se stane, když ten pohyb vykonám, jenom ta le-lehkost mě překvapila, jak je to snadné p-pokazit...“

„Tak to bychom měli“ přerušil jej Vašek. „Myslím, že všechno tu probírat nebudeme.“

„Ale vždyť přece k-každý nějak... Všichni jsme se na něčem podíleli a neměli tušení na čem, jak, a že se vůbec podílíme. Kdo je bez v-viny?“

„Jenže teď jsi na řadě, M-mirku, ty.“ Vašek se mírně usmíval: Pobaveně? Shovívavě? S určitostí to nebyl úsměv lhostejný.

M-mirek nevěděl, co si s tím počít. Situaci, v níž tu vězel, si v celém jejím rozsahu a dosahu nedokázal vysvětlit: je snad hříčkou něčí zvůle? Jenže komu stojí za to si s ním takto pohrávat? Kdo byl schopen, kdo měl takové prostředky, že na něj mohl v Kubelíkově ulici políčit tak důmyslnou past? Byl do ní M-mirek lapen záměrně, nebo se tu ocitl jen shodou nepříznivých okolností? Kdyby se byl býval zpozdil nebo kdyby byl býval vyrazil z domova o slabou půlhodinku dřív, ocitl by se místo něj v pasti někdo jiný? – Ale pokud to náhoda nebyla, pokud byla past určena jemu, M-mirkovi adresně, proč? Čím se provinil, že je takto trestán? Z každé situace by se mělo najít východisko, neřešitelné problémy se nakonec vyřeší samy. M-mirek byl odhodlán nehloubat příliš o příčinách svého stavu, rozhodl se – obrněn trpělivostí – přečkat. Snad tu nezestárne... A zestárne-li, zemře a problém se vyřeší sám od sebe. Není však jisté, lze-li v bezčasí zestárnout a umřít.

Vašek sem přijel na koloběžce a vytvořil tak novou situaci. Zpočátku to vypadalo nadějně, co nesplnili oba cestovatelé, to si M-mirek sliboval od kamaráda z dětství. Přinejmenším, že bude zbaven pout. Navíc se domníval, že na základě letité známosti – i přes onu dětskou nepříjemnost s mučednickým kůlem v garážích uhelných skladů – se v tomto svíravém prostředí dočkal spojence, který mu třeba radou, nejspíš ale skutkem dopomůže k vyřešení neúnosné situace. Byl ochoten podstoupit jakékoli martyrium omluv a zpytování svědomí, byl připraven sáhnout si do hlubin duše, až ke dnu, naruby obrátit všechny temné kouty, zveřejnit každé tajemství. Jenže tohle nebyl výslech ani zpověď, Vašek po něm nic nechtěl, nikam ho netlačil, po ničem se nepídil, s rukama na kříži popravčího meče se jen mírně usmíval. A vrabčák mu usedl na rameno...

Není to tu snad zřízeno celé jenom kvůli němu, M-mirkovi? Neangažovali snad Leona Myrmeho, Slouna, Kvóču i s kuřátky, Viléma

s koulí, Hanzelku se Zikmundem, a dokonce i strýce Frantu v teplákách s vyboulenými koleny, aby s ním sehráli trapné divadýlko? Co když těmito groteskními rolemi pověřili podprůměrné herce bez angažmá jen proto, aby mu vytřeli zrak? Má snad celá tahle nákladná a přitom ubohá inscenace sloužit jenom k tomu, aby ho vyděsili? – Takto přece uvažoval, když byl malý chlapeček; domníval se, že všechno a všichni jsou tu jen kvůli němu: Slunce i Měsíc, domy a stromy, obloha i zem, zvířata a lidé... On je uprostřed všeho, v centru světa, a všechno všecičko se kolem něj točí, všechno všecičko mu patří. Byla to velice pozitivní představa, vždyť vyrůstal ve spořádané, fungující rodině, obklopen souzněním, právem se mohl cítit středem světa, vždyť všechno tu bylo jen kvůli němu... A teď zas! Připadalo mu, že se ocitl v podobné situaci, jenže s opačným znamením. Točí se tu vše kolem něj za účelem trestu: aby byl trápen, aby si na něm kdosi ukájel svou perverzní pomstychtivost. Zvrhlý demiurg zbudoval tuto past, zbavil ji času, oživil zrůdami a monstry, povolal trapiče a lapil do ní M-mirka. Nechal jej svázat do kozelce, v útrobách jeho duchovna probudil metastázované představy, a teď se kdesi vskrytu kochá zoufalstvím své ubohé oběti.

Přitom se vůbec nic nedělo. Dřepěl tu bez pohybu svázaný pravým cestovatelským lanem – situace nepříjemná, ale vcelku snesitelná, provazy se mu nezařezávaly do masa, ani zvlášť netlačily, neobletoval ho dotěrný hmyz –, proti němu kamarád z dětství opřený o středověkou relikvii, muzejní exponát, na rtech mírný úsměv, obletován vrabčákem. V tu chvíli jej navštívily věty, jaké přicházejí obvykle v posteli nad ránem. Nedávají smysl a nejsou správné ani stylisticky; každé slovo si nese svůj vcelku vyhraněný, srozumitelný význam, jenže celek postrádá hlavu patu, jako hrst písku vržená do výšky: tolik dětí mám, tolik mně jich umřelo, tolik zůstalo... Zrnka písku propadají mezi prsty, nejdřív obě hrsti plné, a nakonec ve dlaních nic. Znovu nabírá a vyhazuje, chytá nezachytitelné. Ačkoli je písek čistý, ničím neušpiněný, ačkoli pouštní lidé

se takovýmto pískem umývají, tento špiní; zůstávají po něm vyschlé dlaně a nepříjemno na pokožce, voda je mnohem lepší, jenže není, co se dá dělat v poušti? Věty, které přicházejí obvykle nad ránem a vyvolávají nebo ztělesňují zběsilé představy, dostavily se teď: Když mečíky se vmečí patero do rokroku úplně, komu by se v pátek z takové hálky zavřevy v uzoufání pryč. Na přehlídku v kopretině za býlím k soustu, ještě a stále a furt konec klabane konců... Nemohl to ovládnout. Věta si bujela svým rakovinovým životem. Přestal být pánem vlastních myšlenek. Propadl panice. Zmocnil se ho děs.

„To nemá cenu, M-mirku,“ řekl Vašek, „nebudeme to natahovat. Sám dobře víš, že největší problémy se zpravidla vyřeší samy.“ Chopil se meče dvojručáku oběma rukama – vrabčák vystřelil vzhůru –, meče popravčího, kdoví kolik toho má za ta staletí na vrubu, a vší silou se rozmáchl...

Dá se s ním vůbec něco počít? Lze s tím chlapem pohnout? K čemu je na tomto světě! A přitom to není vůbec žádná výjimka, takových se rodí spousta... Rodí se už takoví, nebo vznikají až potom? Co když se v průběhu své existence k takovému mizernému stavu teprve vyvinou? Vždyť dítka bývají vesměs čiperná, vesměs dychtí po objevech – některá s knížkou v ruce, jiná určená při honbě za míčem, do všeho strkají zvědavý nosík, neustále se ptají proč, jsou pohyblivá, prošmejdí každý kout. To až pak teprve, s přibývajícím věkem... Je to logický vývoj, postupná degenerace, nebo musí dojít ke zlomu, k podstatné příhodě, k šoku, který z čiperného, otevřeného člověka oláme veškerý esprit, oblékne ho do tepláků s vyboulenými koleny a učiní z něj strýce Frantu? – Komu je vůbec strýcem? Toho synovce, tu neteř bychom rádi poznali! – Zřejmě to bude jenom takové formální, nezávazné oslovení.

Nedokážeme si totiž představit, že by strýc Franta mohl být s někým v příbuzenském stavu, že se někomu narodil, že po sobě někoho zanechává, že by mohl mít vůči někomu závazky, že by po něm třeba

*někdo – až natáhne bačkory – dědil. Co by tak mohl? Tepláky s vy-
boulenými koleny? Nástěnnou textilií s jelenem, laněmi a kolouchem?
Ten upatlaný otoman, na kterém se neustále válí? Kostkované papuče
se sešlapanýma patama, aby do nich mohl vklouznout bez námahy,
když si potřebuje odskočit? Nebo tu tenkou šedou deku, pod kterou se
choulí? Moc vděku by nesklidil, vždyť ani jako podložka pro žehlení
se nehodí, letitá špína by prosákla a zapatlala každou košili.*

*Jaké má na světě místo takovýto strýc Franta, k čemu ho tu máme
my? Jenom proto, aby občas něco řekl ze spaní? Copak bychom se
bez toho neobešli? Tak velká moudra to rozhodně nejsou, občas něco
dokonce poplete. Zrovna teď:*

„Dvakrát řež a jednou měř!“ řekl strýc Franta ze spaní s důrazem.

Vrabčák seděl na nejnižší větvi borovice s hlavou mírně na stranu. Může se takovýhle pták dívat zpříma, rovně před sebe, když má oči na protějších stranách hlavy? Takto může zabírat celých tři sta šedesát stupňů a vidět dopředu i vzad, kolem dokola a třeba i nahoru a dolů, protože ohrožen je odkudkoli, takový vrabec má spoustu přirozených nepřátel a ti na něj číhají na zemi i ve vzduchu, vynořit se mohou z kteréhokoli místa, je o něj velký zájem, vždyť pro mnohé je potravou, a to není zrovna záviděníhodné postavení. Může takovýto pták alespoň na chvilku upustit od globálního sledování veškerého dění vůkol? Může se zahledět na jedno místo, soustředěně pozorovat a vnímat něco krásného, v klidu ukájet vrabčí estetické potřeby? Nebo je neustále roztěkaný, při každém šustnutí a podezřelém pohybu připraven vzít do zaječích?

Tento vrabec pozoroval M-mirka soustředěně, o tom není pochyb. Jako by od něj cosi očekával. Mají takovýhle ptáci nějaké, třeba docela malinké ptačí myšlení? Dokážou si vůbec něco zapamatovat? A dokážou-li, jak asi dlouho si nějaký zážitek – třeba hodně silný – pamatují? Po celý život? Vyprávějí si navzájem, svěřují se jeden druhému se svými objevy? Předávají si informace z pokolení na pokolení? – Jsou vrabci pomstychtiví?

Vlastně by se měl M-mirek radovat, vždyť Vašek mu jediným máchnutím popravčího meče přetál pouta, pravé cestovatelské lano se rozpadlo na bezcenné kousky, aniž ostrý hrot dvojručáku způsobil sebemenší škrábnutí, pak popadl koloběžku a rázem byl v prachu. Nevysvobodil ho sice z pasti, zrovna tak jako oba cestovatelé před ním, na to nebyl zřejmě dostatečně vybaven pravomocemi nebo mu chyběla dobrá vůle (třeba mu ještě vězela v duši hořkost dávno prožité křivdy, kterou mu M-mirek způsobil), ale vždyť mu

mohl jediným šmiknutím hlavu srazit, šikovní na to byl dostatečně. Pak by neměl M-mirek čím uvažovat o zástupném problému, jak mají vrabci uzpůsoben zrak a zdali si pamatují křivdu na nich spáchanou. Měl by si uvědomit, že je lepší vězet v pasti rozvázaný než svázaný jako balík připravený k odeslání.

Ale proč sem Vašek přivlekl toho vrabce, proč si ho nevzal s sebou zpátky? A jako přívažek plátek pilky na železo, co s tím? Pro vězně za mřížemi nástroj k nezaplacení, ale tady? Nemá ho ten divný pták hlídat, nespustit z něj oka a pak o jeho chování podávat hlášení? Už ten pátravý pohled jedním okem dovede pořádně zneklidnit.

Ale vždyť M-mirkovi teď už nic nebrání v tom, aby začal jednat, aby se vydal na cestu. Vždyť čekat pod borovicí, až zahřmí nebo až začnou hrát hymny, nemá žádný smysl. Tady nezahřmí a hymny hrát určitě nezačnou. Pochyby o správnosti směru, kterým by se měl vydat, tu samozřejmě jsou na místě, jenže o žádném rozhodnutí, k němuž dospěje, nemá člověk jistotu, že je správné. Jisté je, že v tomto případě nemohou být rozhodnutí dvě. Nemůže se přece vydat několika směry najednou. Ale vždyť se může kdykoli vrátit! Co jej tu vlastně drží už takovou dobu? Zřejmě to budou okolnosti. Jistě, také okolnosti mohou být důvodem k otálení, ale nemohou být přece tak závažné, aby pevně rozhodnutému muži zabránily v činu. M-mirek totiž nebyl rozhodnut pevně, a to bylo příčinou jeho setrvávání. Všechno ostatní – jen pusté výmluvy! Dokonce i teď byl odhodlán sáhnout po vrabci jako okolnosti, která mu brání vykročit. – Neměl by tu s ním zůstat, aby mu nebylo smutno, neměl by se mu omluvit za zločin, který kdysi spáchal na jednom příslušníkovi jeho druhu, neměl by ho pak hýčkat na rukou a zahrnovat láskyplnou přízní, věnovat mu zbytek života? Jenže jak se vrabec na větvi zahrnuje láskyplnou přízní...

Pak tu byl ještě plátek pilky na železo, s nímž se musí M-mirek vyrovnat. Není právě existence tohoto plochého předmětu pokynem, aby se vydal na cestu, aby našel mříž, kterou je třeba přepilovat, aby mohl vykročit do svobody?

M-mirek se rozhodl. Ano, ještě dnes vyrazí! Ještě dnes? Není to ukvapené rozhodnutí? Nestačí až zítra, až se důkladně připraví, až si utřídí myšlenky, zváží případné eventuality, vytkne jasný cíl. Čeho vlastně hodlá svým odchodem dosáhnout? – Svobody přece! Nuže dobrá, svobody, ale proč? – Aby mohl učinit zadost svým povinnostem. Aby mohl odevzdat svému nadřízenému hotovou práci; aby se mohl vrátit ke své rodině v Domažlické ulici – k manželce Mirce a dcerce Mirce Mireče, aby o ně mohl pečovat a radovat se z jejich přítomnosti; aby mohl denně po Kubelíkově ulici chodit do práce a z práce, potkávat známé tváře, vyhýbat se překážkám, občas si zajít na fotbal a do hospody U České chalupy na pivo, do brdských lesů v sezóně vyrazit na houby, dovolenou trávit v horách, nebo někdy dokonce u moře; aby se mohl dívat na krimi v televizi, volit do parlamentu, do senátu a do městské správy, snídat, obědovat a večeret, usínat a probouzet se ve své posteli, proflákat luštěním křížovek celou neděli...

Ano, zítra určitě vyrazí, vždyť je proč znovu nabýt svobody. Jenže kdy bude zítra v tomhle bezčasní? Jak se má orientovat v něčem, co není? – Takže dnes, teď, co nejdřív. Jenže kterým směrem? Vždyť jsou tu čtyři základní světové strany, to snad platí i v bezčasní, a mezi nimi spousta dalších možností. Přece má ještě v živé paměti, kterým směrem odcouval Leon Myrme s jeho aktovkou – na jih. To je ten směr, kterým se dát musí! Ačkoliv už M-mirek přestal podmiňovat svůj odchod z pasti nezbytností získat aktovku zpátky, přece jen by se patřilo, aby odtud odkráčel hrdě se svým majetkem. Bude mnohem lepší předstoupit před tvář pana vládního rady se splněným úkolem než se zpochybnitou omluvou za zpoždění a zmarněnou práci. Ačkoli nevíme, k jak velkému zpoždění dojde, dojde-li vůbec ke zpoždění, když nevíme, jak to s časem po návratu vlastně bude. – Je tedy zapotřebí setkat se s Leonem Myrmem a přimět ho k vydání zabavené, nebo lépe řečeno ukradené aktovky. V tom případě ovšem je směr jasný, nic nebrání v cestě, jaképak přípravy, stačí vykročit.

Jenže co s vrabcem na nejnižší větvi borovice? Stále na M-mirka úkosem pohlíží, jako by mu chtěl něco sdělit, ale neví, jak začít. Má ho tam nechat, nelámat si s ním hlavu, nebo má toho ptáka vyzvat, aby ho následoval na cestě za svobodou? Vždyť ani vrabec se tu přece nemůže cítit nejlíp. Zřejmě by bylo vhodné vzít ho s sebou. Tím, že ho tu nechal, jako by mu ho Vašek svěřil do opatrování. Patrně mu tak poskytl šanci, aby péčí o ptáka odčinil svou dětskou vinu. Ale co když ho nebude chtít následovat a na borovici přes několikrát opakované výzvy setrvá? – Zproští takovýmto postojem M-mirka povinnosti pečovat o něj, nebo bude muset obětovat plánovaný odchod a cestu ke svobodě vyměnit za nápravu svého provinění? – Kdyby tu tak byl někdo kompetentní rozhodnout za něj, nejlépe pan vládní rada, nebo alespoň jeho manželka Mirka; kdyby tu byl alespoň někdo důvěryhodný a poradil mu, jak se zachovat. Třeba i ten brutální Sloun kdyby svým jasným stanoviskem a obrátným choboutem určil M-mirkovi jako na počátku: – Tady budeš! Nemáš nejmenší šanci se odtud hnout. Velice by se mu ulevilo. Když se nedá nic dělat, nedá se nic dělat. Nebo kdyby Kvóča všechna ustaraná obstarala hory jídla a určila, kde se mu bude nejlíp odpočívat, dal by na ni. Někoho kohokoli by teď potřeboval, aby ho zbavil těžkého břemene rozhodování. A tu ho napadlo oslovit vrabce:

„Půjdeš se mnou, chlapče vrabče, hledat východisko?“

„Pokud nebudu muset pěšky, co bych nešel,“ odpověděl poněkud lehkomyšlně pták. „Poletím před tebou, za tebou, nad tebou a vedle tebe.“ Zamával křídly a vyrazil směrem, kterým na počátku odcouval Leon Myrme s aktovkou.

Bylo rozhodnuto.

Jenže v tu ránu se dostavil Vilém s koulí a všechno pokazil. Ačkoli jeho příchodu muselo předcházet řinčení řetězu, M-mirek, zaujatý vlastním problémem a soustředěný na rozhovor s vrabcem, nepostřehl hřmot ani oblak zvířeného prachu a tentokrát se nestačil před zločincem uchýlit do koruny borovice.

Původně neměl Vilém nic a ničím nebyl. Aby měl aspoň něco, přikuli mu k noze mosaznou kouli na řetěze a z Viléma se stal Vilém s koulí, zločinec. Neboť koule k noze přikuté nosí zločinci. Aby mohl Vilém s koulí obstojně chodit po pevně stanovené dráze – dopadení zločinci si totiž nemohou běhat, kam se jim zamane –, musel si kouli nosit v náruči. Zdá se, že na tom byl hůř než M-mirek. Koule byla pěkná, blýskavá, Vilém s koulí o ni pečoval s dojemnou starostlivostí. Byl to muž kultivovaný, s vyhraněným vkusem. Koule mu zobrazovala tvarovou dokonalost nebeského tělesa, stavební prvek Všemohíra, základní kosmický princip. Proto se jako oběžnice s pravidelností – lze-li o pravidelnosti po sobě jdoucích jevů uvažovat v bezčase – pohyboval po předem stanovené dráze: od východu k západu. Možná by se jeho pravidelné návraty mohly stát jednotkou jakési veličiny, která by – alespoň pro potřeby tohoto příběhu, vždyť v prostoru bez času se nedokážeme pohybovat ani přemýšlet – mohla nahradit čas. Právě dochází k druhému Vilémovu zjevení, a to nelze jen tak pominout. Vrabčák mezitím zmizel v nedohlednu a zároveň v zapomnění.

Stejně jako při svém prvním zjevení neulehl Vilém naznak do vřesu, aby si odpočinul od strašlivé námahy, kterou představovalo vláčení břemene pískem, aby na chvíli zapomněl, jaký úděl na něj osud vložil, dřepl si na kouli a třel otlučený kotník levé nohy, k němuž měl řetěz s koulí přikut obroučkou. Pak sáhl do kapsy, vylovil odtud flanelový hadřík a lahvičku s bílou emulzí. Usedl na zem, kouli položil do klína, nakapal na ni tekutinu a hadříkem začal leštit. Vůbec nepostřehl, že pár kroků od něj sedí na zkřížených nohou u hromádky kusů zničeného lana člověk v občanském oděvu s kravatou a v ruce drží plátek pilky na železo.

M-mirka se zmocnil pocit lítosti nad tímto člověkem v košulence s dlouhými rukávy, vlna soucitu ho zaplavila, snad i náklonnost pocítil k těžce zkoušenému ubožákovi. Tento člověk má být zločincem?

Jako při prvním setkání s Vilémem s koulí také teď se M-mirek zprvu polekal. Pro řádného občana, který neměl za celý život sebe-

menší konflikt se zákonem – ani revizor ve veřejném dopravním prostředku ho nikdy nenachytil při jízdě načerno, nemohl, když M-mirek zřídka kdy zapomněl svoji síťovou jízdenku, aby se vyhnul konfliktu, šel raději pěšky, byť by to bylo ze Žižkova do Černého Vola –, bylo setkání se zločincem traumatickým zážitkem. Tvář tohoto člověka však nesplňovala obecné představy o zločineckých rysech; ačkoli měl na sobě tak očividný atribut zločinctví, jakým koule k noze přikutá bezpochyby je, výraz obličeje byl mírný, s vnímáním jakoby zastřeným závojem nebetyčné naivity. Pokud něco spáchal, určitě to nebyl zločin úmyslný, skutek zlovolný; to zřejmě jemu se přihodilo cosi zlého, nebo jej cizí zákeřná vůle zneužila k vykonání neblahého skutku. – Tento člověk je nevinný, usoudil M-mirek, tohoto člověka není třeba se bát, tomuto člověku je třeba pomoci.

„P-promiňte, pane, mé jméno je M-mirek, mohl bych vám být v něčem nápomocen?“ osmělil se po chvíli.

„Proč myslíte?“ odpověděl Vilém s koulí otázkou. Na chvíli zanechal pulírování blýskavé koule, zvedl hlavu k M-mirkovi a zřejmě si uvědomil drobný společenský poklesek, takže ho ihned napravil.

„Promiňte, mé jméno je Vilém. Vilém s koulí.“

„T-třeba bych vám mohl pomoci s vaším trá-trápením?“

„S jakým trápením?“

„Tu kouli myslím...“

„Taky se vám líbí? Je moje! Dali mi ji, abych ji měl.“

„Nepřekáží vám k-krapet v pohybu?“

„Člověk si zvykne...“

J-jak dlouho už ji takto. M-mirek se zarazil; uvědomil si, jak nesmyslná v prostředí bez času je takováto otázka.

„Dlouho,“ odpověděl Vilém s koulí jediným možným způsobem. „Jako by se stala mou součástí. Už si dost dobře nevybavím, jaké to bývalo bez koule. Každopádně jsem chodil vzpřímen a nehleděl pod nohy. Viděl jsem sice oblaka a díval se po ptákách, jenže co teď z toho...“

„Myslíte, že je to d-definitivní?“

„Co už je napořád!“

„Udělaloby vám r-radost, kdybyste se toho předmětu zb-zbavil?“

„Na nic jiného nemyslím,“ řekl Vilém s koulí rezignovaně.

M-mirek se mocně zaradoval. Najednou pochopil, k jakému účelu mu Vašek zanechal ten banální proužek zakalené, zubaté oceli. Dal mu šanci, aby odčinil své viny, kterých se dopustil, ať nevědomky, ať posedlý špatnou myšlenkou. Pochopil, že plátek pilky na železo je klíček, jímž odemkne zámek na dveřích z této pasti. Jednoduchým aktem milosrdenství a lásky k bližnímu napraví, co kdy zavinil, a vrátí se do svého světa. Nebude přitom sám, také Vilém zbaven břemene, zbaven své viny, o níž jsme se nic nedozvěděli a nedozvíme, ale vždyť přece každý nějakou máme, vykročí M-mirkovi po boku do prosluněné Kubelíkovy ulice. Nejen sebe, také bližního vysvobodí z potupného otroctví.

„V-vaší s-svobodě, pane, nic nestojí v ce-estě. Vyžaduje to jen trochu trp-trpělivosti,“ řekl M-mirek slavnostně, obalil jeden z konců plátku kapesníkem, aby si neporanil dlaň, a pustil se do pilování řetězu u pouta na Vilémově noze. Šlo to ztuha, oba muži se střídali, a nakonec se jim dřlo zdařilo.

V nezměrné radosti se Vilém dopustil nerozvážného, ale pochopitelného kousku: nakopl blýskavou kouli bosou nohou. Pochroumal si palec tak dokonale, že mu zmodral jak švestka a celá noha natekla. Chvilí křepčil po zdravé nedbaje bolesti, vykřikoval neartikulovanou radost, jásal a plesal, objímal M-mirka, svého osvoboditele, líbal ho a chvalořečil, nabízel mu provázek, dokonce i košulenko svlékl a snažil se mu ji vnutit, protože nic neměl a rád by se svému zachránci odvděčil... Poskakoval ve vřesu pod borovicí velice dlouho nedbaje oteklé nohy a modrého palce, neboť radost jeho byla nesmírná a pohyby i přes zranění snadné, vysněně lehoučké, koulí nezatížené. Až ho síly opustily a Vilém s blaženým úsměvem skácel se k zemi. Zcela vysílen v tu ránu usnul, ale úsměv ho neopustil ani ve spánku.

M-mirek by nejraději vyrazil už teď. Každá minuta – lze-li to tak říci – mu připadala zbytečná. Ale copak mohl nechat přešťastného Viléma bez koule v pasti a zachránit jen svou kůži? Když ho už břemeno zbavil a učinil lehkým, když jej osvobodil, vzal tím na sebe za něj odpovědnost. Alespoň při prvních krocích se musí Vilémovi věnovat. Rád mu ty první chvíle na svobodě obětuje, vždyť ve dvou budou lépe vzdorovat příkořím, která na ně ještě bezpochyby čekají. Vždyť už vlastně učinili společně první krok. Zřejmě se v Kubelíkově ulici rozloučí. Třeba si vymění telefonní čísla, adresy, případně domluví schůzku a rozejdou se po svých. Možná se už pak nikdy nepotkají... Ale v tuto chvíli uzavřeli spojenectví, které je vyvede z pasti.

Hlava se mu zatočila, byl opojen představou svobody, zdála se mu na dosah ruky – jen vykročit. Lehl si do vřesu mezi Viléma a odpizlanou trestaneckou kouli, skrz borovicové haluze pohlížel na ledabyly natřenou modrou oblohu, oddal se snění.

Necítil už zoufalství z prázdna, jež ho tu neustále sužovalo, úzkost z nicoty, z nepohnutelnosti setrvalého stavu bezmoci, z bezvýhodné definitivy polapence v pasti. Celou dobu mu to leželo na duši s větším či menším důrazem. Teď v něm rozkvetla naděje vonící chvilkami jistotou. Původní vleklé otupení, které mu pomáhalo přežívat, se proměnilo v touhu. Ve sladkobolnou touhu... po ženě. Jako by už byla nablízku, jako by jen stačilo vztáhnout ruku. Touha po ženě vytěsnila všechno ostatní, neméně důležité, veškerou kapacitu M-mirkova niterna si přisvojila.

Až se odtud vymaní – a nebude to dlouho trvat –, až se rozloučí na Kubelíkově ulici s Vilémem, nebude pokračovat v započaté cestě do úřadu, snad poprvé v životě zanedbá svou povinnost, obrátí se jako na obrtlíku a rychlým krokem, místy poklusem bude chvátat k domovu: přes ošklivé Olšanské náměstí a vršek Na Křížku, aniž by věnoval jediný pohled panoramatu Hradčan nebo jízdní soše Jana Žižky na Vítkově, kolem nově postavené kapslovný, zabočí do ulice s akáty, vyběhne po schodech, zachrastí klíči a pan vládní rada

budiž mu ukraden. Zatelefonoje šéfově sekretářce, že má třídní chřipajznu a zůstává doma v posteli, aby nenakazil úřad i s panem vládním radou.

Do postele si vleze se svou ženou Mirkou – dcera Mirečka je ve škole –, a bude se s ní milovat jako zamlada, divže nerozlámou postel. I kdyby rozlámali, tak co! Pořídí si novou. Mezitím se mohou milovat v kuchyni na otomanu nebo třeba v obýváku na podlaze. – Takto radostné a odvázané myšlenky se rojily v M-mirkově hlavě pod borovicí, rodila se v něm vzpoura proti zavedeným pořádkům.

Touha po ženě a představa vzpoury, k jaké se dosud nikdy neodhodlal – ještě nikdy se nepostavil na zadní, vždycky se jenom podřizoval přáním a příkazům jiných a tyto postoje si zdůvodňoval vzácnou vstřícností, tím, že dokáže pochopit situaci druhého, že se srovná s každým příkořím, že si dokáže najít své místo kdekoli, že umí přežít bez vzdoru (nebo snad je dokonce tato vlastnost specifickou formou vzdoru, jeho pokornou rebelií?) –, mu dodaly dosud nepoznaného sebevědomí. Ve vřesu pod borovicí, vleže a za zavřenými víčky začal růst a nabývat na významu, jako by se právě pomiloval s ženou, jako by se zrovna vzepřel nadřízenému, jako by se osvobodil od nesvobody. Jako by představa se stala skutečností. Stačí zvednout se z vřesu, oprášit kalhoty od písku, houknout na Viléma bez koule a vykročit. Vždyť právě vykonaný čin milosrdenství – odpilovaná trestanecká koule – mu dodal nebývalého sebevědomí. Najednou se v jeho blízkosti ocitl člověk, který je mu zavázán, jenž by mu měl být vděčný až do konce svých dnů, vždyť ho zachránil! – Samozřejmě je M-mirek velkorysý a nevyžaduje důkůvzdání ani jiné projevy závaznosti. Ale dosud nepoznaný pocit, že kohosi převyšuje na pomyslném žebříčku významnosti nebo snad kvality, mu nadmul hrudník pýchou.

„Pospěš si, blázne, snad tu nechceš uvíznout?“ Vaškův vrabčák se vrátil s výčitkou. Posadil se na nejnižší větev borovice a pohlížel na M-mirka vyčítavým okem.

„Č-čekám jenom, až Vilém... Přece ho tu ne-nenechám,“ pokusil se M-mirek odůvodnit svoje váhání. Ale proč se omlouvat, proč by se měl odpovídat za svůj postoj nepatrnému vrabčákovi? Jelikož nabyl sebevědomí, rozhodl se k činu. Vstal, oprášil si kalhoty od písku a gestem zkušeného odhaněče zahnal se oběma rukama po vrabčákovi:

„Kšc, p-ptáku, leť si, kam chceš!“

Takto se M-mirek poprvé vzepřel, aby si vyzkoušel, zda je vzpoury schopen. Proč se však vzepřel znamenitému nápadu, proč odmítá svou šanci? – Snad ne proto, že vzpoura vůči vrabčákovi je tak snadná?

„Jak myslíš, velikáne,“ řekl vrabec, „cesta vede na sever. Víc už ti neřeknu!“ a odletěl směrem severním.

M-mirek zatřásl spícím Vilémem, aby ho probudil:

„Vstávejte, Viléme, je č-čas.“

Probuzený Vilém se posadil, sáhl po vyblýskané, téměř zlaté kouli, položil si ji do klína a rukávem košuleny setřel z ní pomyslné smítko. Pak se zarazil, uvědomil si, že řetěz přikutý ke kouli už nevede k obroučce na jeho levé noze, konec chřestivého červa se válí ve vřesu, Vilém je přece volný.

„Hurá! Svoboděnka, svoboda!“ zvolal radostně a opatrně položil kouli pod borovici. Řetěz ani nezařinčel.

„Je čas vy-vyrazit,“ pravil M-mirek způsobem vůdce, který se rozhodl, že pohne dějinami.

„Vzhůru na západ!“ zahalekal Vilém bez koule.

„Proč na západ?“ podivil se M-mirek.

„Jinak to přece nejde. Vždycky chodím z východu na západ, je to přirozené, jako Slunce. Tak je určeno, dáno, stanoveno, tak mi přikázali. Není důvod měnit osvědčené zvyklosti.“

„Ale vždyť jste bez k-koule, jste svobodný občan a můžete se s-svobodně rozhodovat.“

„Je to báječný pocit,“ řekl Vilém bez koule. „Už si pomalu zvykám a tuze se mi to líbí. Už bych nedokázal žít v otroctví. Co to bylo za

existenci s koulí na noze! Kdyby mi ji znovu přikuli, bylo by mé trápení větší než dosud. Byl jsem rezignovaný, smířený s koulí jako s daností, se kterou se nedá nic dělat. Ale teď! Jsem vám, M-mirku, nesmírně zavázán a udělám všechno, co budete chtít.“

„Ovšem to by pak byla jiná f-forma otroctví, kdybyste se řídil mými pokyny. Dopomohl jsem vám ke s-svobodě ze zcela nezištných důvodů. Snad jenom proto, že to bylo m-možné, že mi tu Vašek – šasek, můj dětský p-přítel, zanechal kus pilky na že-železo. – Jaký by to mělo smysl, kdybyste vyměnil trestaneckou kouli za podřízenost vůli jiného č-člověka?“

„To, co říkáte, zní neskutečně krásně,“ zaradoval se Vilém bez koule. „Budu se muset svobodě teprve učit, není to jen tak opustit staré – byť vnucené – zvyklosti a rozhodovat volně o každém činu, kterého se hodlám dopustit. Kde vezmu jistotu, že jednám správně?“

„Právě, právě...“ povzdechl si M-mirek, „že bych sám věděl zcela j-jistě, co mám udělat, to tedy nevím...“

„Mohu se tedy svobodně rozhodnout?“ zeptal se Vilém s očima úpěnlivě nasměrovanýma k M-mirkovým ústům.

„Nic jiného od v-vás neočekávám.“

„Pak tedy na západ.“

„Na z-západ? Ale vždyť před chvílí jste řekl, že je to směr, který vám určili, k němuž vás donutili, jiný vám nedovolili. N-nezajímají vás jiné směry? Pročpak nechcete využít své s-svobody?“

„Kam vy máte namířeno?“ zeptal se Vilém.

„N-na jih,“ řekl M-mirek bez váhání.

„Proč zrovna tam?“

„Na jih odcouval Leon M-myrme a odnesl tam moji a-aktovku s akty pro pana vládního radu. Rád bych si – než odejdu z této pa-pasti – vyzvedl svůj majetek. Je to má povinnost vůči nadřízenému, vůči úřadu, vůči vlasti. Je to má svobodná v-vůle.“

„Vždyť míříte nepříteli rovnou do chřtánu,“ namítl Vilém.

„Jenže p-p-povinnost...“ M-mirek se zarazil. Je povinnost tím nejdůležitějším v lidském životě? Není snad svoboda nad ní? Co se stane, když předstoupí před pana vládního radu a sdělí mu, že selhal, že nastaly okolnosti, které mu zabránily dokončit už hotový úkol, předat mu vykonanou práci? Pokárá ho, přeloží do nižšího postavení, nebo dokonce vyhodí z úřadu? Co by se stalo, kdyby se ocitl na dlažbě? Dá se to přežít? Vždyť musí živit manželku a dítě... Proč by se to nedalo přežít, taková katastrofa to snad není? Jenže kde má jistotu, pokud aktovku oželí, že se z pasti dostane? Půjde-li s Vilémem na západ, najdou cestu, která je odtud vyvede?

„Kdybychom šli na z-západ, najdeme v-východisko?“ zeptal se zviklán Viléma.

„Ano, ano, půjdeme-li stále a vytrvale na západ, východ nás nemine, z východu se vrátíme sem, na toto místo, jak Slunce, když oběhne planetu...“

„Slunce oběhne pla-planetu? Není to n-naopak?“ zeptal se M-mirek nejistě.

„Co vás napadá!“ zvolal Vilém dotčeně. „Mám to ověřeno empiricky. Vždycky se vracím z východu.“

– Je to blázen, napadlo M-mirka. – Nesu snad já odpovědnost za blázna? Zbavil jsem ho koule, zhostil se úkolu, ať si jde, kam ho srdce táhne. Ať si táhne na ten svůj západ, ať si obíhá svoji planetu, jako Slunce obíhá Zemi!

„Bylo by to pěkné, kdybychom šli spolu,“ řekl Vilém téměř zasněně, „bok po boku po slunečné dráze, vy, můj osvoboditel se mnou. Ještě nikdy jsem nekráčel s někým.“

„Po slunečné dráze? Vždyť s-slunce jsem tu ani koutkem oka n-nezablédli.“

„Obrazně řečeno, pane M-mirku.“

„K čemu by to bylo d-dobré vrátit se zpátky, sem, do těchto m-míst?“

„Cesta sama o sobě není k zahoezení,“ řekl Vilém dychtivě. „Cesta jen tak nalehko, bez přítěže, to je požitek!“

„Jenže k-kam?“

„Kupředu, vpřed, do zítřka...“

„Bez cíle?“

„Vlastně ano, bez cíle,“ připustil Vilém. „Vy snad víte kam?“

„Ano,“ prohlásil M-mirek, „vím. – D-domů.“ V tu chvíli ho zaplavila vlna lítosti. Neměl by toho chudáka přemluvit, aby šel s ním do Prahy, do toho nádherného, členitého města? Jenže co by mu mohl nabídnout? Má ho snad dovléci domů na Žižkov, do Domažlické ulice, aby se přihřál na jeho, M-mirkově rodinném štěstí? Aby mu Mirka uvařila kafe a Mirečka se na něj usmívala? Měl by ho snad představit panu vládnímu radovi? – Vážený pane rado, tohle je Vilém bez koule, s ním jsem prožil neuvěřitelné dobrodružství. – Viléme, to je pan vládní rada... – Co by si počal s Vilémem v košulence s dlouhými rukávy, s kapesníkem a kusem provázku v kapsách, s obroučkou se zbytkem upilovaného řetězu na kotníku ve svém obyčejném úřednickém životě? Člověk přece není chovný tvor, papoušek, morče nebo rybička v akváriu. Nemůže si přece chovat Viléma v třípokojevém bytě bez balkónu, nemá právo zasahovat mu do života, ovlivňovat jeho rozhodnutí.

„Tak to bychom...“ soukal ze sebe Vilém, „zdá se mi... ale když vy... Ostatně jsem vám...“

„S-sbohem a šťastnou ce-estu,“ řekl M-mirek a potřásl Vilémovi rukou.

„Ano,“ řekl Vilém a vyrazil k západu. Trochu sice pokulhával, nakopnutý palec chůzi neprospívá, ale každopádně se mu šlo lépe než s řinčivým řetězem a těžkou koulí v náručí.

Ideální lidské společenství neexistuje. Vždycky a všude se najde nějaký otrapa – tváří se bohorovně a přitom smrdí vlastními prdy, močí, chlastem a zatuchlinou. Ve snu by ho nenapadlo otevřít okna dokořán a pořádně vyvětrat. Ve snu by ho nenapadlo přemýšlet o tom, proč se od něj lidé odvracejí, proč ho obcházejí obloukem, ve snu by ho nena-

padlo hledat příčinu v sobě. Co s ním? Prášek proti takovým tchořům nikde neprodávají, a kdyby už byl vynalezen a vyroben, nesměl by se prodávat a používat; upjatí falešní humanisté by určitě prosadili jeho zákaz. Jenže pobývat s takovým obejdou v jedné hospodě, u jednoho stolu, k tomu by ani toho nejdivočejšího lidumila nikdo nedonutil.

Všechno je tu vcelku čisté a upravené, i ten písečný prach si vzápětí sedne a v žádném případě ho nelze nazvat špínou – jenom ten strýc Franta jaksi vybočuje z řady; v teplákách s vyboulenými koleny, na hrbolatém otomanu, přikrytý šedou upatlanou dekou jako by sem nepatřil, jako by se sem vetřel odjinud, z nějakého Ščučí nebo Brloha nebo rovnou ze stepi. Nikdo ho sem nezval, nikoho nezajímají ti jeho zelení jeleni, do nichž ryje ve spánku frňákem. Děj příběhu nikam neposouvá, ani se do ničeho neplete, jen mouchy láká jeho smradlavá tělesná schránka. Nač ho tu vlastně máme? Bez těch jeho úžasných komentářů ze spaní bychom se přece snadno obešli...

Měli bychom ho nechat ležet na otomanu bez povšimnutí, vyhnout se mu obloukem. Ale copak nám to dá? Když už ho tu máme, dejme mu šanci a nevytahujme se nad něj. Také on je přece boží tvor. Oč jsme my lepší než strýc Franta! – Že tak nesmrdíme? Že naše tepláky nemají vyboulená kolena? Že z našeho otomanu nelezou pera, že místo jelena, koloucha a laní visí nám v obýváku lodičky od Zrzavého? – Jsme opravdu skálopevně přesvědčeni, že pravdu máme my, a strýc Franta se mýlí?

„Ať děláš co děláš, psu ocas nenarovnáš,“ řekl strýc Franta na otomanu ze spaní. Na chvíli se odmlčel, jen zhluboka a pravidelně oddechoval jako každý průměrný spáček, pak zamlaskal a málo srozumitelně ocitoval zcela korektně Slavíka: „Ať děláš co děláš, nech toho!“ Zřejmě se potkali v nějaké holešovické hospodě. Ze své hlavy to rozhodně neměl. Z čí hlavy měl toto: „Nic není tak horké, jako když se to upeče,“ se nedá dost dobře vypátrat.

Něco přece už konečně musí podniknout. Kolik že to ušel kroků od hromádky písku k borovici? Dvacet? Třicet? Kdyby padesát... Jak daleko je odtud na Žižkov? To kdyby věděl! Možná jenom kousínek... – Jako by tu pobýval už odedávna, jako by tato situace nebyla nic mimořádného, jako by bylo zcela běžné dřepět v písku bezčasně a oddávat se bezradnosti. Sladké, nenáročné bezradnosti. Jak snadné je utápět se v ní. Jak jednoduché je nevědět, co dál. Vilém už zmizel za obzorem a M-mirek dostal chuť na cigaretu. Aspoň tu kdyby měl... Také si vzpomněl, že tu byl jakýsi prostořeký, přemoudřelý ptáček. Co mu to vlastně radil? – Pod borovicí leží veliká mosazná koule s kusem řetězu. Leskne se, jako by byla zlatá, ale není, je to trestanecká koule a zločinci by přece nesvěřili takový kus drahého kovu! Ale co když je ze zlata a jen předstírá, že není? Kdyby byla, kdyby si ji M-mirek směl vzít a vlastnit ji, bylo by mu to k něčemu?

„Ne, k ničemu by mi to nebylo, obzvlášť tady!“ řekl M-mirek hlasitě a uvědomil si, že nastal okamžik rozhodnutí, že *musí* vyrazit a že je *lhostejné*, kterým směrem, a pokud tak neučiní, skončí špatně; přinejlepším v blázinci. Jenže do blázince by ho musel někdo strčit. M-mirek si zapnul horní knoflíček u košile, dotáhl uzel kravaty, otočil se k jihu a vykročil. Levou.

Po pěti váhavých krocích se zastavil. V dálce spatřil temnou postavu, jako by se k němu blížila. Vilém to být nemůže, vydal se na západ a silueta se blíží z jihu, tam měl namířeno on. Byla to ženská postava a kráčela krokem manekýny na molu, pravou nohu kladla před levou, levou před pravou, nesla se jako lipicán – španělská škola. Byla to Kvóča v kurvích šatech, v kurvích botách a na hlavě měla plavou kurví paruku. Jakoby nic, jako načesaného růžového pudla táhla za sebou širokou bílou kurví postel. Tak vysoké a špi-

čaté podpatky a ony se ani trochu nebořily do písku, jako by krá-
čela centimetr nad zemí; tak široká a bytelná postel a žádný oblak
prachu, žádná námaha, jako by se ten těžký kus nábytku za Kvóčou
vznášel na vzduchovém polštáři.

„Tak jsem si řekla, pane M-mirek, že jsme se už dlouho neviděli
a jestli vám tady pod borovicí není samotnému smutno...“

„Z-zrovna jsem se chystal na ce-estu.“

„Ale kampak byste chodil zrovna teď, když se chystá slavnostní
večeře. Na té přece nemůžete chybět, všichni tady budou, vždyť je
to kvůli vám, pan Leon Myrme už se těší a pan Sloun se nemůže
dočkat, znáte ho, ten by pro kousek žvance vlastní sestru, celou
rodinu...“ Kvóča se zarazila, plácla se lehce přes ústa, jako by to, co
řekla, tím gestem mohla vrátit zpátky. „Tak slavná večeře se dává
jen při výjimečných příležitostech, jenom když uzraje čas, a čas už
pomalu nazrává.“

– Je to podivné hovořit o nazrávání času zrovna tady, napadlo
M-mirka, – v bezčasní. Ale kdoví jak to vůbec je, vždyť přitažlivost
funguje, atmosféra je dýchatelná, srdce mu bije a tep tepe pravi-
delně – tím by se přece dalo měřit plynutí... Času? Ano, času, čeho
jiného! Nesmí si přece nechat vnutit něčí, cizí, nesmyslná pravidla.
Musí přece trvat na svém! – Ostatně, ta osoba mluví o večeři. Bude-li
večeře, musí být večer a po večeru zákonitě následuje noc a po noci
ráno, den příští. Není to nadějně? Nový den přinese nové události,
třeba se pohneme kus dopředu.

„Ta večeře je na vaši počest, pane M-mirku, kdybyste tu nebyl,
nebyla by večeře,“ řekla Kvóča a usmála se na M-mirka kurvím
úsměvem. Měla na sobě velice nepatrné šatičky barvy zralých višní
s velice hlubokým dekolté, aby to, co skrývaly, činily přitažlivým.
M-mirek si to teď uvědomil a na reakci svého těla zjistil, jak je vy-
prahlý, jak rafinované ty šatky jsou; došlo mu, že teď kdyby se Kvóča
nabídla, zapomněl by na svůj stav manželský a sice s rozpaky, ale
bez váhání by podlehl, aniž by pomyslel na své zásady. Svědomí by

pak musel uchlácholit... nějak. Vždyť by to byla jenom záležitost těla, pochopitelné podlehnutí přirozenosti, nic víc.

„Předkrm je jenom pro vás, pane M-mirku, a servíruje se tady,“ řekla a ukázala na bílou kurví postel, kterou sem tak lehce přivlekla. Sundala nepohyblivému M-mirkovi sako, rozvázala kravatu, svlékla ho donaha a uložila nznak na postel. Ani trošku se nebránil, její aktivita ho zbavovala odpovědnosti za veškeré dění, poskytovala mu alibi na to, co se chystá. Já nic, to ona! – Poskládala mu kalhoty puk k puku, položila je opatrně do vřesu, jako by to byla malovaná vejce, přes ně košili a kravatu, sako vyprášila hřbetem ruky a pověsila je na borovici nad Vilémovu kouli. – M-mirek ji pozoroval žádostivým zrakem z postele, trochu se obával, aby neselhal jako muž, aby se to z něj nevyřinulo předčasně a pak už nic, aby to nezapackal.

Kvóča si zvolna stahovala z těla přilnavou textilií vydávající se za šaty, shora dolů; nejdřív odhalila temné dvorce a bradavky ňader, žádná podprsenka je nevzpřimovala, sama čněla kupředu jak běžci v cílové rovince. Zálibně si je pohladila dlouhými prsty s rudými spáry a sama si pochválila:

„Ty jsou, pane M-mirek, co? Žádný silikon, žádná operace, echt, příroda. A po tolika kuřátkách!“

Pak rolovala višňovou látku přes břicho – v pupíku odhalila drobný zlatý kroužek, o kus níž předvedla ohanbí, Venušin pahrbek s ochlupením vyholeným do úzkého hřebínku. Ačkoli nebyla M-mirkova žena Mirka žádná škaredka, k podobnému představení se nikdy neodhodlala. M-mirek nemohl od zvolna se rolujících šatů po přitažlivém těle oči odtrhnout. Bylo to jak v ožvlém pornofilmu v sobotu po půlnoci na soukromé televizní stanici. Jenže v takovýchto filmech se mezi rozkročenými stehny pornohvězdičky obvykle neobjeví žádný Vilém v košulence s dlouhými rukávy.

„Promiňte, prosím, že vyrušuji,“ řekl Vilém od borovice, „hned jsem zas pryč. Vrátil jsem se jenom pro kouli,“ pokračoval. „Já to bez ní nedokážu. Vždyť je taková krásná! Vždyť je tím jediným, co mám.“

„A co p-p-provázek, a c-co kapesník, a co ko-košulenká s dlouhými rukávy!“ zvolal M-mirek z kurví postele skrz rozkročené Kvóčiny nohy.

„To přece nic není,“ řekl Vilém, dychtivě popadl kouli do náruče, láskyplně ji přetřel rukávem své košuleny. Leskla se jako malé soukromé sluníčko, a jako slunce vykročil Vilém s koulí směrem západním.

„Mějte se tu dobře,“ řekl ještě slabým, rozpačitým hlasem přes rameno.

„Chuj s tebou, čuráku!“ vykřikl za ním M-mirek slova, která jinak zásadně odmítal. Ani přitom nezakoktal.

Kvóča musela pak použít obě ruce a ústa, veškerý kurví um, aby uvedla na pravou míru to, co Vilémovým zaviněním pokleslo. – Byla dobrá tahle Kvóča, ačkoli profesionálka, neupadla do lhostejné rutiny a svou práci odvedla znamenitě, jako by to i pro ni byla radost. Ani M-mirek neselhal, vyšel z toho jako kus chlapa.

„Předkrm byl skvělý,“ pochválil.

„Uvidíme, jaká bude večere,“ mlsně se olízla Kvóča a šikovným pohybem převrátila postel vzhůru nohama. Jako mávnutím kouzelného proutku byla z ní slavnostní tabule pokrytá damaškovým ubrusem.

Nikdo ho sem nezval a ten otrapa je tu zas. Otoman, pod ním kostkované papuče se sešlapanýma patama, šedá upatlaná deka, jelen, dvě laně, skvrnitý koloušek mezi jehličnany, hejno odpoledních much kolem odulého ksichtu strýce Franty:

„Nechval dne před večerí!“ zařval ze spaní, jako by chtěl někoho varovat. – Hlupák, zase to popletl...

Ze všech stran se přiřítla kuřátka s talíři a mísami, s příbory, vázami a květinami, s ubrousky, porcelánem a stříbrem, s židlemi, láhvemi a sklenicemi, s kyblíky na sekt, s akvárii, v nichž raci měli klepeta přelepená bílou izolační páskou, aby se navzájem nepostříhali, v jiných zase pstruzi nechápavě otvírali tlamičky v němé otázce: – Kde jsme se tu vzali? Langusty – zřejmě zasvěcené – jim rozšafně odpovídaly: – Těšte se na večeři! Těšte se na večeři...

M-mirek se sprchoval v polní lázni, Kvóča mu vydrhla kartáčem záda a odskotačila vykartáčovat úřednický oblek, odkudsi vykouzlila čerstvou bílou košili a rudé saténové spodky, aby byl M-mirek na večeři vyfiktur a nepáchl jak obecní kozel. – Když byl čistounký a šustil starodávně naškrobenou košilí, přineslo mu jedno z kuřátek, to nejčipernější, doutník tlustý jako noha snědého děťátka, umotaný na stehně samotné Carmen, a stříbrné klíšťky na ucvakávání doutníkových špiček, druhé kuřátko si to přihasil se sirkami, ty jsou k zapalování doutníků vhodnější než zapalovač.

M-mirek seděl v čele stolu a báňal z doutníku, za který by v Praze musel zaplatit měsíční plat předsedy Výboru pro vědu, vzdělávání, kulturu, mládež a tělovýchovu Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky.

„Tož taková past, to si nechám líbit,“ pochvaloval si, a když spočinul okem na Kvóči – převlékla se do dlouhých večerních šatů barvy oranžové a voněla povadlými růžemi –, měl pocit, že je toho všeho pánem, že tato past s pískem a borovicemi, s modrým, špatně natřeným nebem, s Kvóčou a kuřátky, se vším všudy je jeho, on že je hostitelem, pánem velkomožným, který dnes dává večeři. Všichni jsou vítáni, nikdo neodejde hladový ani rozladěný.

A když tak spokojeně pokuřoval a doutník byl přibližně v půli – popel dosud neodklepl, držel pohromadě, jak to u kvalitního zboží musí být, doutníku vlastně nebylo, jen metamorfoval –, přilétl ze severu vrabčák a sedl si mu na rameno.

„Pojď, vole, než bude pozdě,“ špitl mu naléhavě do ucha, aby to nikdo neslyšel. „Vyvedu tě odtud, ještě je čas.“

„Kšc, b-blbý ptáku,“ odpověděl mu M-mirek hlasitě, aby to všichni slyšeli. „Víš vůbec, s kým mluvíš!“

„Vím,“ řekl vrabec, „s volem,“ dodal, zavířil křídly a pokazil ten krásný doutníkový popel. Prach jsi a v prach se obrátíš. Odletěl na sever, víc už pro M-mirka udělat nemohl.

Jako by ho ten doutník omámil, M-mirek se tvářil bohorovně, s dychtivostí očekával další dění. Minulost přestala mít jakýkoli význam, tato chvíle, tento okamžik je blažený, čert vzal budoucnost, v bezčasí přece minulost nemá žádný význam, splyne s přítomností a bude také blažená, v bezčasí není bylo a bude, je jenom teď, vždyť i Kristus to kdesi říká, že nemáme myslet na zítřek, ten že má svých starostí dost. Tak tedy – jak ptáci nebeští žijme si...

A už se přihnal Sloun ve štráfkovaných kalhotách. Dneska si uvázel v místech, kde mívají lidé krk, mašli. Kdyby si uvázel obyčejného motýlka, efekt by byl mizivý, chobout by ho úplně překryl, marná námaha. Mašle však vypadala efektně, byla bílá s černými puntíky, podtrhovala dobrosrdečný výraz Slounovy napapávané tváře a ladila se štráfkovanými kalhotami. – Objal obřadně M-mirka jako svobodný zednář bratra, jako by mezi nimi neležel stín jakéhosi dřívějšího nedorozumění. M-mirka to potěšilo, nechoval v sobě ke Slounovi zášť, nerad s někým setrval v konfliktu; uvědomoval si, že Slounův nešetrný „zákrok“ nebyl motivován zlou vůlí, vždyť plnil jen svou povinnost, jak mu ji prikazovalo jeho postavení, funkce, to přece M-mirek, dobrý úředník, snadno pochopil, nikdo mu nemusel vysvětlovat, že povinnost v první řadě, všechno ostatní stranou, příkaz nadřízeného je svatý, ve službě neznám bratra. Jinak by nemohl

žádný systém fungovat, vždyť by mohly přestat platit zákony – lepší špatný zákon než žádný –, nastala by anarchie, bezuzdnost, rozklad, konec, šlus, amen.

„Jsem rád, pane S-sloune, že vás za-zase vidím,“ řekl M-mirek s nepředstíranou radostí a dával si dobrý pozor, aby Slounovi nepřekroutil jméno a neřekl mu Slone jako na počátku, aby ho zas nerozlítostnil.

„Také já se s vámi, pane M-mirku, rád shledávám. Vždyť jsme přece spolu zažili pěknou taškařici.“

„Ano, t-taškařici, to je přiléhavé označení,“ zasmál se M-mirek, jako by zapomněl na Slounův tvrdý zákrok, na všechny ty přístroje, jimiž byl obklopen, na zlaté králíky vyskakující ze zlatých vlasů zlatého anděla, na skleněného bažanta...

„Ach, to jsem ráda, že si tak báječně rozumíte,“ zašvitořila dáma v oranžové róbě, Kvóča. Její úsměv už nebyl kurví, opět z ní na všechny strany šplíchala láska a dobrota. Kuřátka vůkol radostně zatleskala.

„Idyla je cílem veškerého našeho snažení,“ ozvalo se z druhé strany stolu. Nikdo si nevšiml, že se dostavil skutečný hostitel, původce a iniciátor této večere – Leon Myrme. Byl celý v bílém a složité oči se mu podivně leskly. „Prahne me po idyle, hledáme idylu všude, kde se jen ocitneme. Toužíme po kráse ve svém vlastním pojetí, po přívětivosti, příjemnosti a souznění. Toužíme lehce, bez námahy proplouvat teploučkými vodami, pohupovat se v přívětivých vlnách blaha, být obklopeni úsměvy a chválou, bavit se, užívat si plnými doušky. – I když se někdy poškorpíme, i když na sebe někdy vyceníme zuby, nečiníme tak proto, abychom si neprospěli, nýbrž proto, abychom ulevili svému vnitřnímu pnutí a poté opět spočinuli v idyle,“ řekl Leon Myrme a vycenil své tři chtivé hmyzí tesáky. „Dovolte mi, abych vás přivítal na dnešní večeri uspořádané na počest našeho drahého svěřence M-mirka. Pozvedněme číše a připijme na idylu, která tu panuje, v jejímž středu je nám dáno spočívát. Ne-

chejme se unášet sladkým okamžikem, nemysleme na zítřek, vždyť kde je řečeno, že se ho všichni z nás dočkají..." ukončil záhadně, aniž padl hlasem. Pozvedl sklenku s aperitivem, byla to Lubošova slivovice, to se pozná, o tom není třeba uspořádat konferenci, lepší než Jelínkova z Vizovic.

Před Leonem Myrmem ležela M-mirkova aktovka s akty pro pana vládního radu. Jsou v ní také cigarety, ale těch už po skvělém doutníku nebylo zapotřebí, je v ní rovněž mobilní telefon, spojení se světem, a ještě pár nadmíru užitečných věcí. M-mirka však objev aktovky zanechal zcela lhostejným. Jako by ty krámy ztratily svou hodnotu, svůj význam. Vždyť jenom komplikují nynější jasnou, přehlednou situaci. Co by mu v této chvíli mohla přinést akta pro pana vládního radu, k čemu by teď měl telefon? Co by asi řekl své ženě Mirce – že si před chvílí báječně zasouložil s ukázkovou ženskou?

„Vážený pane Leone M-myrme, pane Sloune, milá Kvóčo, drahá ku-kuřátka! Dovolte, abych vám vyjádřil neskonale radost a poděkování. Radost nad tím, že jste mne přijali mezi sebe, že jste pro mne připravili tuto ve-večeři, a poděkování za to, že jste a že ve vaší společnosti mohu prožívat tuto idylu, plnými d-doušky se opájet touto chvílí, kéž by nikdy neodplynula.“

Znovu se napili. Některá kuřátka – ta ve smokinku a s černým motýlkem – znovu dolila. Činila se jako prvotřídní číšníci: ochotně, obratně a nevtíravě.

„Teď bych měl i já povědět několik vřelých slov, že ano,“ přihlásil se ke slovu rozpačitý Sloun. „Snad neřeknu nějakou tu... zkrátka, něco nevhodného. Je zde totiž všude kolem plno porcelánu a já se v něm nedokážu dost dobře pohybovat.“

„To se p-povedlo!“ M-mirek se srdečně rozesmál, dokonce Slounovi za tu bravurní sebeironii zatleskal. Domníval se, že nebude sám, ostatní že se k němu přidají. – Byl sám, všichni ostatní kolem stolu na něj tázavě upřeli zrak, Sloun rozpačitě přešlápl z nohy na nohu, zakýval bezradně choboutem a z očí se mu vyřinuly slzy jako

kulečnickové koule, kutálely se mu po baculatých tvářích. Rozmazal si je po celém obličejí a odběhl vyplakat se k borovici.

„Tohles, M-mirku, neměl...“ řekla Kvóča notně vyčítavým tónem. „Vždyť on je tak citlivý!“

„Tak tímto jste mne, pane M-mirku, velice překvapil. Když jsem vás evidoval, nepřípadal jste mi tak cynický. Kdeže by mě napadlo, že takovýmto neomaleným způsobem ublížíte bezbrannému člověku, dušinko. Copak si neuvědomujete, že slovo dokáže zranit víc než třeba zbraň? Je mi to trapné takhle vás před nevinnými kuřátky a jejich dobrotivou matičkou peskovat. Dospělého člověka, otce rodiny! Z jak hrubého, zkaženého světa mezi nás přicházíte?!“

„J-je mi tu-tuze l-líto, myslel jsem... Ne-netušil jsem, že způsobím t-takovou... Domníval jsem se, že se panu S-s-slounovi podařil povedený šp-šprým a že můj upřímný smích spolu s potleskem bude mu v-vítanou odměnou.“

„Mlčte už, prosím, netápejte v té trapnosti, vždyť pocákáte všechny kolem. O této večeři jsem měl poněkud jiné představy, radoval jsem se, že proběhne ve vzájemné harmonii, že vás sblíží s námi, že překlene propast, kterou jsem mezi námi pociťoval už při vašem příchodu mezi nás. Že se pokusíte ji prohloubit, že se přičiníte o zbudování propasti nepřekonatelné, to jsem věru nepředpokládal. Domníval jsem se, dušinko, že také vám půjde o idylu, o krásné mezilidské vztahy, vzájemnou vstřícnost a laskavost...“

„Věřte, vzácný pane Leone My-myrme, že jsem se dopustil tohoto faux pas neúmyslně, přiznávám, že to byla ode mne hloupost, ale opravdu, nebyla to z-zlá vůle, vždyť si pana S-slouna nesmírně vážím a udělal bych všechno pro to, abych odčinil, co jsem ne-e-úmyslně způsobil...“

„Přestaňte lhát, pane M-mirku, vždyť už od počátku na věrného přítele Slouna nasazujete, hned při prvním setkání jste mu zkomolil jméno do nedůstojné zvířecí podoby a teď v tom pokračujete mnohem rafinovaněji, jako byste po celou dobu, co vás tady mezi

sebou trpíme, neuvažoval o ničem jiném než jak ubohému Slounovi ublížit.“

„P-povězte mi, prosím, vzácný pane M-myrmе, jak bych svůj poklesek odčinil? Udělám všechno, co mi jen napovíte, vždyť já opravdu, přísahám, a-ani ve snu jsem... C-copak bych mohl? Nesmírně si vážím té pocty, kterou jste pro mne připravil, této ve-ečeře se vším všudy, a teď si připadám jako nezbedné, r-rozmařilé děcko nesvéprávné. Hlavu bych si nejraději utrhl a za-ahodil, hubu nevy-máchanou š-ševcovskou dratví a rybářským háčkem z-zašil...“

„Tak už toho nechte, dušinko, přece si nebudeme kazit večeři!“ Takovýto kotrmelec udělal ve svém postoji Leon Myrmе. „Sloune, utřít hubu a zpátky ke stolu. Nařizuji vzájemnou idylu!“

Sloun se vrátil a usmíval se radostně, jako by se vůbec nic nestalo. Postavil se před svou židli k prázdným talířům a k plné sklence, jako by se nechumelilo, a pokračoval ve svém přípitku:

„O porcelánu už tedy ani slovo, je přece důležitější, co je na talíři, než z čeho je talíř udělaný. Na tom se můžeme shodnout. Pochybují, že bychom v této vybrané společnosti našli jedince, který by význam jídla pro kteréhokoli tvora podceňoval. Vždyť většina živočichů vyvíjí veškeré úsilí, veškerý čas k opatrování potravy. S výjimkou říje, samozřejmě, v jistých chvílích – a není jich věru mnoho – pohlavní pud překryje lačnost; ale také tady jde přece o zachování života, o reprodukci. Ledva je však sexuální potřebě učiněno zadost, už je tu znovu každodenní, všudypřítomný hlad anebo obava z hladu, lačná chtivost potravy. Přirozená potřeba. Není zač se stydět. Vždyť asketové, všelijací odříkáči jsou vlastně pokrytci; nemají v hlavě nic jiného než předmět odříkání, žrádlo. Tím svým odříkáním náramně trpí, potlačovaná chtivost je zaplazuje, vytlačuje z nich rozum, hlavy jim naplňují představy plných hrnců a srdce pochybný pocit vítězství nad vlastní přirozeností, zpupnost a nadřazenost. Teprve sytý jedinec se může zabývat ušlechtilými myšlenkami: filozofií kupříkladu nebo poezií a este-

tikou vůbec, filantropií, teologií – hladový přece Boha zatracuje, vyčítá mu nedostatek přízně, rouhá se, nebo dokonce zpochybňuje boží existenci. Teprve nasycený je tu k užitku, může se soustředit na něco jiného než na svůj nácek; zpívá písně, vyrábí zboží, projektuje města, točí filmy, píše verše, buduje šťastnou budoucnost svým dětem. Vždyť s prázdným žaludkem není pokroku,” pravil Sloun – při svém proslovu horlivě gestikuloval obratným choboutem – a pokračoval:

„Až dosud jsem hovořil o prostém, nezbytném sycení, o píci navršené v jeslích pro hovádko, o plném korytku praseti, o kusu syrového masa pro lví tlamu. Jenže my jsme se tu dnes neshromáždili kvůli tomu, abychom ukojili dravé zvíře ve svých útrobách. Přijímání pokrmu má přece také duchovní rozměr, ten mějme na paměti, ten je v tuto chvíli pro nás významnější než prosté sycení. Obřad jídla, rituál přijímání pokrmu, přeměna materie v duchovno, *eucharistie* – snad mi přítomní praktikující křesťané prominou a nebudou pokládat mé přirovnání za blasfemii, neboť je trefné, vždyť každým jídlem je i duch udržován při životě. Nepodceňujme význam společného jídla pro vytváření a upevňování vzájemnosti; muži zvou ženy na večeri, nejen aby je nasýtili, ale též aby jim zaimponovali, získali jejich náklonnost, vždyť – jak praví lidové rčení – láska prochází žaludkem. Měli se tak rádi, divže se samou láskou nesnědli!“

V tom okamžiku se Sloun odmlčel, zdálo se, že ztratil nit, nebo že svůj už tak dost dlouhý přípitek ukončil. Že by to byla pointa? Zpražený M-mirek se rozhlédl po ostatních, ostražitě, aby zas něco nevyvedl. Podle spolustolovníků srovná své reakce, pak nemůže narazit. Ostatní u stolu spočívali zrakem na Slounovi, zdá se, že bude pokračovat. V nastalém klidu bylo slyšet zvuk kovu o kámen: jedno z kuřátek brousilo pod borovicí sadu řeznických nožů. Zřejmě se bude porcovat... Sloun pokračoval:

„Ano, láska prochází žaludkem. Ani nevíte, jak jsem miloval svého milujícího spravedlivého tatínka, milující shovívavou maminku, jak

jsem měl rád svou roztomilou sestřičku Elefanynku... Ale nechme toho! Dneska se radujeme. Tato tabule je přichystána M-mirkovi na počest, k uctění našeho vzácného hosta. Přece ho samou láskou nesníme!“

V tu chvíli se Leon Myrme srdečně zasmál, a dokonce Slounovi za jeho šprým zatleskal. Také Kvóča a s ní všechna kuřátka, která byla v doslechu, se smíchem zatleskaly. Tyto veskrze pozitivní reakce dodaly odvahy i zaraženému M-mirkovi; zapomněl na trapnost, které se před chvílí dopustil, a také se potleskem přidal k ostatním.

„Povedená taškařice, Sloune,“ pravil s pobaveným úsměvem Leon Myrme. „V případě těch, kteří se samou láskou snědli, ovšem nemůžeme hovořit o vzájemnosti, vždyť kam by se to snědené podělo? Jeden prostě musel zvítězit, není-liž pravda, a ten druhý měl smůlu. Jeden – ten silnější nebo chytřejší, zkrátka schopnější – snědl samou láskou toho druhého. Jedna strana se musela podrobit. Jaká to odevzdanost! Tot’ vrcholná míra náklonnosti, nejvyšší forma lásky...“ Leon Myrme hovořil potichu, jeho hlas nabyl na hebké sametovosti, složité oči uhrančivě spočívaly na M-mirkovi, jako by hovořil jenom k němu, jako by mu předával závažné sdělení, jenom jemu, M-mirkovi. Nebylo úniku před tím vtíravým, hmyzím pohledem.

Přesto se M-mirkovi podařilo uhnout očima, zabloudit jimi po okolí. Opodál ve vřesu čiperná kuřátka připravovala gril, jakému v Americe říkají barbecue a vejde se na něj celé prase, rozpalovali kusy lávy nad plynovým hořákem, zkoušeli mechanismus roštu, zda se otáčí pravidelně a bez skřípotu, kuřátka se dohadovala, kdo bude otáčet první a kdo po něm, kostkami losovala o pořadí, jako by prvenství bylo bůhvíjakou poctou.

Na severním horizontu zahlédl M-mirek blížící se obláček prachu, za několik okamžiků zastavila opodál stříbřitá poválečná tatrovka a z ní vystoupili světoznámí cestovatelé, oba inženýři – Hanzelka a Miroslav Zikmund. Opět pečlivě vyžehlení, v tropických přílbách,

opět čerstvé oholení voněli pitralonem, svěží a usměvaví. Leon Myrme je pozval ke stolu, místa bylo u tabule habaděj, kuřátka měla stůl zvlášť, aby nerušila dospělé stolovníky svým pubertálním pípotem. Cestovatelé však zdvořile a rozhodně pozvání odmítli.

„Jsme přece cestovatelé“ řekl Jiří Hanzelka hrdě.

„Naším úkolem není účastnit se dějů, zasahovat do nich, ovlivňovat je, naším úkolem je přece zaznamenat, zdokumentovat a podat zprávu“ doplnil Miroslav Zikmund na vysvětlenou. M-mirka jejich stanovisko nepřekvapilo, už jednou byl v tomto smyslu poučen. Cestovatelé vybalili z auta kameru, doprostřed stolu umístili mikrofon, který zabírá zvuk ze všech stran, rozestavili reflektory. Škoda že se opozdili a nestihli zaznamenat celý Slounův přípitek a Myrmeho (nebo Myrmovo? – zatracená gramatika!) šprýmování. Podařilo se jim zachytit jen Slounova závěrečná slova:

„Připíjím na lásku, která prochází žaludkem! Připíjím našemu hostu M-mirkovi, připíjím na zdraví našemu drahému Leonu Myrmovi a na zdar jeho vbrzku očekávané proměny!“ Sloun pozvedl sklenku s Lubošovou slivovicí, po něm tak učinili ostatní – byla to svatbová slivovice, třiapadesátka, ani o grád víc, kroužkovala a voněla peckama. Cestovatelům by také nalili, jenže ti se tuze bránili, nejsou tu přece pro srandu králíkům, pracují a při práci se nedá chlastat, to musí uznat každý, i Leon Myrme to uznává.

Snad by už konečně mohli servírovat aspoň předkrmy, na hlavní chod si zřejmě budou muset počkat. Ačkoli gril už byl připraven, lávové kameny rozpáleny, pořadí obřadu vylosováno, prase nikde. Třeba to bude beránek...

Ještě že ten člověk žije sám! Že s ním společnou domácnost sdílí jenom jelení rodinka vetkaná do zelené textilie na stěně. Kdo by s ním taky vydržel v jedné kuchyni, leda svěťice, ale proč zrovna ta by se měla rozhodnout pro strýce Frantu! Ani trpělivý kocour Macek to s ním nevydržel. Šest roků tu žil, šest roků trpěl neláskou a ignorantstvím

odkázán jenom na vlastnoručně ulovené myši, vystaven ústrkům a nezájmu. Letos na jaře ztratil poslední špetku trpělivosti s tupým strýcem Frantou a zvolil svobodu. Sbalil si svých pět švestek a bez rozloučení odešel do nejistoty širého světa, plného krvelačných za-komplexovaných střelců, kteří si své lovecké neúspěchy kompenzují střelbou do kocourů na cestách. Kdoví kde je mu konec, Mackovi! Snad prokličkoval mezi výstřely a našel spřízněnou duši, člověka, který není opatřit a otevřít konzervu s důstojnou stravou pravidelně každý den, který neskrbí teplým slovem a má tu a tam něžné pohlázení pro báječného okrasného kocoura Macka. Snad se mu podařilo opatřit si užitečného člověka, který se – když zrovna nezasedá v hospodě – neválí celé dny v kuchyni na otomanu s čumákem zarytým do lesní idyly se sudokopytníky a nevykřikuje pomatené věty ze spaní.

Například dnes dokonce strýc Franta zanotoval pokleslou odrhovačku z ostravské periferie:

„Laska a vitriol to jsu dvě mocnošči, jedna trha srdco a druha vnitřnošči. Lasku a vitriol nemichejte dohromady, vubec, ani trošku, nikdy...“

Není divu, že takovýmto lidem kocouři utíkají, vždyť z takového chlapa by se museli zbláznit!

Mohli by už začít připravovat předkrm. Zdá se, že to budou raci a langusty, možná nějaký ten pstroužek. Přece je tu nepřivezli v akváriích jenom kvůli dekoraci? Pstruh na másle s kmínem, langusta na grilu nebo pár uvařených raků, to by nebyl špatný start. Salátů jsou tu plné mísy a nikdo si nenabírá... Přece nemůže být M-mirek první, vždyť je tu hostem a nezná místní zvyklosti. Ačkoli neměl pocit hladu, něco by už slupnul, Slounova řeč spolu se slivovicí připravily organismus na přijetí slavnostního pokrmu. Nikdo se však neměl k ničemu. Třeba se ještě na někoho čeká? Nebo na něco... To otálení by mohlo být záměrné, snad je předzvěstí něčeho překvapivého – zdá se, že Leon Myrme se svou suitou chystá cosi nevšedního. Však také oči stolovníků, reflektory a kamera cestovatelů byly na něj upřeny. Leon Myrme v bílém obleku povstal a vykroužil na tváři náramný úsměv, aniž by odhalil své charakteristické zuby; trochu záhadný, mírný, přesto oslnivý.

„Drazí přátelé,“ oslovil stolovníky, „uspořádal jsem tuto hostinu už téměř v hodině dvanácté, v čase nejzazším, chvíličku před okamžikem, který má pro mne – a také pro vás – osudovou důležitost. Očekávám převratnou událost, která dokonale zpěvračí všechny hodnoty; co bylo důležité, stane se bagatelním, co se jevílo bezvýznamným, nabude na významu. Svět se zachvěje v základech, začnou se psát nové dějiny. Co bylo, nebude, bude, co nebylo. Dnešní večere je poslední večeří před planetárním zvratem. Stává se z ní zkouška pro nás všechny, a kdo při ní obstojí, znovu se zrodí k novému životu, vstoupí do jiné dimenze, do nového světa, krásnějšího, vyššího...“

– A co ten, kdo propadne, co na toho čeká? napadlo M-mirka. Otázka se sama nabídlá, jenže M-mirek nenašel dost odvahy, aby ji položil, aby přerušil Myrmeho (nebo Myrmův?) významný mono-

log. Ani žádný z přítomných s podobnou otázkou nevyrukoval, jako by tu pro ni nebylo místa. Leon Myrme pokračoval:

„Než se pustíme do jídla, než dojde k očekávanému okamžiku, rád bych se vám, drazí přátelé, z něčeho vyznal. Možná se vám to bude zdát příliš intimní, ale před vámi, svými nejbližšími, nehodlám nic skrývat. Vždycky jsem se vám svěřoval i s tím nejniternějším hnutím mysli, vždyť jste mé alter ego, svěřuji se vám i teď: zahořel jsem láskou. Ano, slyšíte dobře. Není to banální citové vzplanutí, jež by jak přišlo, muselo také odejít. Je to vzepětí osudové, nesmírně závažné, trvalé, poslední v této mé životní etapě, a nemůže skončit jinak nežli smrtí. Před láskou – když se dostaví v takovéto podobě – nelze kličkovat, uprchnout před ní do bezpečí poklidného, bezkonfliktního přežívání: je to blesk z čistého nebe, když zasáhne, zničí. A mne takovýto blesk zasáhl v okamžiku, kdy jsem onu bytost spatřil poprvé...”

– A já jsem se bláhově domníval, že hostina byla uspořádána na moji počest! Ostatně, všechno tomu přece nasvědčovalo, napadlo M-mirkovi, Vlastně se mu teď velice ulevilo, nebyl zvyklý přijímat pocty. Když jej někdo chválil, připadal si jak nahý v trní a dělal všechno pro to, aby chvála skončila a on se mohl obléci do svých starých dobrých šatů. Oddechl si zhluboka, rázem byl jasný i důvod zdržování jídla, čeká se na lásku Leona Myrmeho. Jak bude vypadat žena, která dokázala okouzlit muže tak podivného?

„O lásce padlo už dneska několik slov, drahý přítel Sloun se jí nevyhnul při svém přípitku. Dá se usoudit, že tento cit má nespočetné množství podob. Nejsem – jak všichni víte – obyčejný, tuctový občanek, také má láska není citem všedním, tolikrát přežvýkaným literaturou, dramaty, odrhovačkami a uměním vůbec. Nemyslím si, že láska by měla být nutně opětována, i přesto může dosíci naplnění. Nejsem despota, který požaduje za lásku lásku. Mně docela stačí vědomí, že já jsem schopen tak hlubokého citu, mne láska naplňuje a dává mi křídla. – Slyšte mé vyznání:

Zamiloval jsem se do M-mirka!

Vášnivě a bezmezně, sžíravou láskou, před níž není úniku. Svůj cit jsem skrýval, ale čas se naplnil, déle nemohu, už je to venku. Ano, M-mirku, je to tak, nic se nedá dělat, musíte se s tím smířit, miluji vás láskou lačnou a v tuto chvíli, ještě před večerem, dojde k jejímu naplnění.“

M-mirek zíral na Leona Myrma jako na šílence a nenapadlo mu v tu chvíli, co by měl říct, co udělat, jak se zachovat. Věděl jen, že šílencům se nemá odporovat, má se jen přikyvovat, dát jim zapravdu, se vším souhlasit a velice opatrně odvést pozornost na nějaké banální téma.

„Ano, ano,“ přikyvoval, „Jen to slunce ne a ne vyjít...”

„Kdepak slunce,“ řekl Leon Myrme spokojeně, ústa se mu rozevřela v požívačném úsměvu. Odhalil přitom své tři podivné hmyzí zuby. „Tady přece žádné slunce není, co by dělalo slunce v pasti? Až teprve potom, jinde, po velké očekávané události je uvidím,“ dodal zasněně.

Vtom se v M-mirkovi probudil základní instinkt: utéct! Jsme-li v nebezpečí ohrožení života, je třeba vzít do zaječích. Prchnout! Vyskočil z židle, převrhl ji přitom a vystartoval. Neudělal však ani první kroky skoky a už se kolem něj omotal Slounův čiperný chobout, připažil mu paže a obtočil se mu kolem těla nerozpoutatelným poutem. Přitáhl si ho k sobě a funěl mu do zátylku:

„Odkdy se, hošánku, prchá před láskou? Taková pocta a ty se jí chceš zříci? Ty, ty, ty!”

Ze Slounova sevření nebylo úniku. M-mirek se vyděšenýma očima rozhlédl kolem dokola. Všichni přítomní, včetně všech kuřátek, stáli jakoby v pozoru, s pažemi spuštěnými podél těla, ruce v pěst, klouby zbělelé, žíly vystouplé, smrtelně vážné výrazy ve tvářích, oči zapíchnuté do ubrusu na stole. Leon Myrme sáhl po složeném ubrousku, uchopil ho za cíp a s prasknutím ve vzduchu rozprostřel bílý damaškový čtverec po stole. Pak si cíp zasunul za límec košile

pod bradu, upravil ubrousek přes kravatu a bílé klopky saka, aby se nezasvinil krví, odsunul židli a s očima upřenýma na M-mirka vydal se k M-mirkovi.

„Stop!“ ozvalo se velice kategoricky a velice nepatříčně, avšak zcela nesmlouvavě. A vzápětí další imperativ: „Znovu!“ Byl to cestovatel ing. Miroslav Zikmund, člověk cílevědomý.

„Promiňte, pane Myrme, ale vyklouzl jste nám ze záběru, to by nevypadalo pěkně... Kdybyste byl tak laskav a udělal nám to s tím ubrouskem ještě jednou,“ přeložil Zikmundovy příkazy do přijatelnější formy ing. Jiří Hanzelka.

„Myslíte, jak беру ten ubrousek?“ zeptal se Leon Myrme.

„Ano, přesně od toho místa.“

Leon Myrme ochotně poskládal rozprostřený ubrousek do původního tvaru, znovu provedl efektní prásknutí, zasunutí za límec. Který z mocných tohoto světa se dokáže oprostit od ješitnosti!

M-mirek tyto podivné hrátky vůbec nevnímal. Ve chvíli, kdy pochopil, že je ohrožena samotná jeho existence, a hbitý Sloun zmařil pokus o útek, jako by se pod ním zem propadla. Něco takového přece nemůže přežít. Nevnímal ani, co mu Sloun hučel rovnou do ucha, jako by ho chtěl uklidnit, a Sloun mu do ucha hučel toto:

„Neboj se, M-mirku, nemusíš se bát zneužití, Leon Myrme ti prdel nenatrhne, láska přece prochází žaludkem a na každého z nás se kousek dostane. Leon Myrme je štědrý člověk a ty jsi pořádný kus chlapa, žádné tintítko. My tě máme moc rádi: Kvóča, kuřátka a taky já tě mám moc rád, můj drahý příteli.“

Leon Myrme se důstojným krokem blížil podél stolu k M-mirkovi ve Slounově železném objetí:

„Na platonickou lásku nevěřím, vždyť to si vymysleli a pak o tom kňourají nedomrlí básničci, ve skutečnosti nic takového není. Opravdová láska musí být přece konzumována. A je-li jí dostatek, proč bychom se o ni nepodělili s přáteli svými věrnými?“ S těmito slovy přistoupil Leon Myrme k M-mirkovi a v širokém úsměvu mu

ukázal tři zuby. Objal jej přes Slounův svíraný chobout, až na Slounova ramena dosáhl; utvořili tak symbol vzájemnosti, sousoší tří rozmanitých figur, jakési následováníhodné sbratření.

„Stop!“ ozvalo se stejně kategoricky jako před chvílí. „Moment, omlouvám se, teď to byla moje chyba,“ řekl Miroslav Zikmund, nechal kameru na stativu a odběhl k zaparkovanému automobilu.

„Došla mu kazeta s materiálem,“ vysvětlil přerušení Jiří Hanzelka. „To je tak vždycky, když točíme něco důležitého. Když jste v nejlepším, dojde vám kazeta.“ Mezitím se vrátil Zikmund, uvedl kameru do provozu a řekl:

„Sorry, vzal bych to od toho: – Na platonickou lásku nevěřím, ještě jednou, jinak by to nemělo cenu.“

Leon Myrme ochotně zopakoval svoji repliku a ve chvíli, kdy se už už zabořil kusadly M-mirkovi do krku, ruce mu poklesly, zuby cvakly naprázdno. Leon Myrme vyskočil na stůl a začal křepčit jak pominutý po bílém damašku nedbaje porcelánu, stříbra a květin ve vázách.

„A je to tady, čas se naplnil, je to hotovo, tralala, tralala, už jsme se dočkali! Večeře se ruší, M-mirek ať táhne k čertu, kuklení nastává!“ Myrme poskakoval po stole, výmluvněji dát najevo radost by nedokázal ani chlapeček nad hasičským autem pod vánočním stromkem. „Sláva nazdar kuklení, to je mé potěšení!“ vykřikoval. A kdyby teď řekl cestovatel Zikmund u kamery znovu Stop!, nebylo by to nic platné. Leon Myrme byl v transu metamorfózy a v takovém případě i ješitnost jde stranou. – M-mirek pocítil, že sevření Slounova choboutu se uvolňuje, že už je volný docela; kdyby chtěl, mohl by odejít a nikdo by mu v tom nebránil. Jenže M-mirek zůstal. To, co se odehrávalo na stole, bylo tak strhující, že ani vidina svobody jej nepřiměla k odchodu. Musel tu zůstat a přihlížet.

Necudným pohybem si Leon Myrme sáhl do kalhot a vylovil odtud tlustý kus jakéhosi vlhkého, lepkavého tkalounu. Tahal za něj, tkaloun byl stále delší a delší, jako by rozmotával hadici z kotouče

ukrytého na neslušném místě. Začal si tu věc omotávat kolem sebe, nemělo to konce. Zřejmě tkaloun vylučoval nějakým nechutným orgánem na těle, zamotával se do něj zručně a systematicky, nohy přitiskl k bradě, aby co nejvíc zmenšil objem, zdálo se, že jeho ctižádostí je ovinout se do pravidelné koule nebo alespoň do tvaru kouli co nejpodobnějšího. Už nevykřikoval, jenom si spokojeně broukal jak napapané děťátko, kterému se už oči klíží, ještě chvilku kouká kolem sebe, než upadne do sladkého spánku...

Přítomní účastníci nevydařené hostiny stále s rukama svěšenýma stáli jakoby v pozoru: Kvóča v dlouhých večerních šatech oranžové barvy s hlubokým dekolté, kuřátka v číšnickém i ve společenském nepřírozeně ztichlá a bez pohybu, Sloun ve štráfkovaných kalhotách a s poněkud splihlou obrovskou mašlí nepřeshlapoval z nohy na nohu, ani nepohupoval rozpačitě choboutem, jak to mívával ve zvyku, nastalo ticho a M-mirkovi se zdálo, že všichni vůkol ztrácejí barvu i tvar, jako by zvolna bledli působením záhadného zmizíku. Čím víc se Leon Myrme podobal klubku béžové pletací příze, tím byly obrysy přítomných nejasnější. Také předměty se začaly ztrácet stejným způsobem. Jenom oba cestovatelé zůstávali zřetelní; pilně zaznamenávali obrazem i zvukem veškeré dění, a když se Leon Myrme zakuklil a všechno vůkol – kromě M-mirka – rozplynulo, cestovatelé chvatně sbalili všechny své saky paky, naskákali do automobilu, zamávali M-mirkovi a zmizeli v oblaku zvířeného prachu směrem severním.

V kuchyni se cosi podstatného změnilo. My bychom poznali hned, co tu chybí, kdyby nás tam někdo pustil, kdybychom zatoužili do takové zapatlané kuchyně nahlédnout nemytým oknem ze dvora. Protože my jsme nabyli o této místnosti informace, které charakterizují jak prostředí, tak protagonistu tohoto paralelního dění – strýce Frantu v tepláčkách s vyboulenými koleny na otomanu s vystoupílými pery, přikrytého tenkou šedou dekou. Kdyby pod otomanem chyběly kost-

kované papuče se sešlapanýma patama, určitě bychom si toho všimli. Také strýc Franta by si toho všiml hned po probuzení, protože právě po nich by šmátraly jeho nohy, papučím uvyklé. Také ztrátu deky by postřehl vzápětí po probuzení chladem. – Ovšem první věci, jejíž ztrátu bychom zaznamenali my, byla by textilie s jelenem, laněmi a kolouchem na lesní mýtině, artefakt vhodný pro naplnění estetických potřeb strýce Franty.

Tentokrát strýc Franta ze spaní nepromluvil. Tentokrát se kupodivu ze spaní probudil, shodil ze sebe deku, nazul si kostkované papuče, aniž by si je zapnul, odšoural se na záchod a zase se přišoural zpátky. Když se vrátil, když oči upřel na prázdný obdélník nad otomanem, stále mu nedocházelo, co se stalo, jaké neštěstí navštívilo jeho ubohý příbytek. Díval se a neviděl. Così tu bylo jinak. Nepatříčně. Měl pocit, že jakýsi vetřelec vnikl sem zvenčí, kořistník, nájezdník, zločinec vloupal se do jeho soukromí, do jeho drahocenností a così tu nenávratně pokazil, definitivně zničil.

Až za hodnou chvíli strýc Franta přišel na to, co jej tak znepokojilo. Vždyť tu chybějí jeleni! Znak domova, klidu, míru, štěstí a bezpečí. Kdosi se mu vloupal do doupěte, kus duše mu uloupil; podstatu jeho osobnosti, klíč k vznešenosti, jeho nejvyšší duchovní hodnotu. Teprve teď si strýc Franta uvědomil, jak na tom zeleném hadru lpěl. Jako by se mu svět rozpadl pod rukama.

„Která kurva!“ zařval po chvíli zoufale a my si ani nedokážeme představit, co by se stalo, kdyby se mu ta kurva dostala do pazourů. – Když se strýc Franta uklidnil a konečně zase usnul, jako by znovu našel vnitřní klid a nezbytnou rovnováhu, dočkali jsme se alespoň jedné věty:

„Nějak se u nás rozmohlo kradení,“ řekl strýc Franta ze spaní, a to bylo všechno.

Moc toho nezbylo; cestovatelé odjeli stříbrnou tatrovkou do neznáma, ostatní osoby i předměty vybledly do ztracena, také borovice, vřes a ostatní sporá flóra těchto neutěšených končin vzaly zasvé. Zůstal tu jen písek od horizontu k horizontu, na severu i jihu, na východě i na západě, samý písek, nic než písek, a v tom písku černá aktovka s kódovacím zámekem; a ještě M-mirek a běžové klubíčko pletací příze – Leon Myrme v prenatalní poloze zavnutý v kokonu. Aktovka byla M-mirkovi povědomá. Měla by mu být důvěrně známá, vždyť o ni tolik usiloval. Jenže vztahy lidí k předmětům se mění, změna se udála také ve vztahu M-mirka k černé aktovce; kdoví, co v ní je. Modrý, blíže neurčitelný plátek nepravidelného tvaru se zvolna, s klouzavým pohupováním snášel shora dolů. M-mirek pozvedl oči a všiml si, že nebe se loupe jako strop v kajutě prastaré, zanedbané šalupy. Na některých místech už prosvítala vybělená prkna. Jaképak nebe... M-mirek dřepěl na bobku v písku a díval se na zámotek před sebou. Nevěděl, co si počít. Kdyby byl krvelačným, nesmiřitelným mstitelem, mohl by zakuklenému Leonu Myrmovi něco provést: mohl by do běžové koule třeba kopat, skákat po ní, žonglovat, mohl ji zahrabat do písku pěkně hluboko, odkutálet ji bůhví kam. Také by mohl otevřít aktovku, třeba je tam kapesní nožík se dvěma želízky, v takovýchto úřednických aktovkách bývají. Určitě by byl dostatečný k proříznutí slupky kokonu a k podříznutí metamorfujícího živočicha. Co by se stalo, kdyby to M-mirek udělal? Kdo by mu to mohl mít za zlé? Po tom všem! – Ale čeho by tím dosáhl? Jaký by to mělo smysl? Komu by tím prospěl? Byla by to alespoň pro něj satisfakce? Zaplavil by jej hřejivý pocit štěstí, jaký se dostavuje po dobře vykonané práci? Vyneslo by ho to do vyšších duchovních sfér nebo aspoň na chodník v Kubelíkově ulici?

Co vůbec chce, co očekává od příštích okamžiků? Touží vůbec po návratu?

M-mirek se zasekl v bezčasí a nevěděl kudy kam. Snad si takovou otázku v nastalé situaci vůbec nepoložil; je vysátý jak moucha v pavoučí síti. A také tak omotaný neviditelnými provazy. Zdá se, že ho dostali. Nejdřív ho lstivě polapili do nastražené pasti a pak z něj vysáli touhu po životě. Ani se neptal, kdo a proč tak učinil.

Konečně ho napadlo podívat se do aktovky v písku mezi ním a zámočkem. Ano, vždyť je to jeho aktovka a svou aktovku smí přece otevřít a podívat se, co je uvnitř. Má na to přece právo! Také by měl vědět, co je uvnitř, když jde o jeho aktovku. Ve Ztrátách a nálezech by se ho – kdyby na aktovku uplatňoval nárok – úředník zdvořile a důrazně zeptal, co je uvnitř, aby měl alespoň pravděpodobnou záruku, že předmět vrací právoplatnému majiteli. Vlastník přece musí vědět, alespoň v hrubých rysech, co jeho majetek obnáší. Předpokládal s pravděpodobností blížící se jistotě, že je v aktovce kapesní nůž se dvěma želízky, menší ostří je ostřejší než ostří větší, podědil jej po svém otci, účetním. Po chvíli se M-mirkovi vybavilo, že by měl být v aktovce mobilní telefon: praktická věčička, je-li člověk v tísní, stačí zavolat policii, záchranku nebo hasiče, dát na vědomí svým blízkým, v jaké se ocitl situaci. M-mirka v tuto chvíli nenapadlo, komu by měl zavolat: hasičům, záchraně, nebo policii? Co by jim řekl, oč by je požádal? – Jak a kdo by mu zvnějšku mohl pomoci? Copak může potenciálním zachráncům poskytnout základní údaje, aby ho mohli najít? – Kdyby požádal hasiče, ať kopou v Kubelíkově ulici na Žižkově poblíž Akropole, co by si o něm pomysleli? – Že je blázen anebo nejapný vtipálek! A co by řekl své ženě Mirce? – Že je naživu a zdráv. Jak by ale odpověděl na její základní otázky: Kde? Kdy? Proč? – Nevím, musel by odpovědět na každou z nich. Nebude nejrozumnější telefonu se vůbec nedotýkat? Ovšem, kdoví v jakém je stavu, baterie jsou určitě vybité... V aktovce by mělo být rovněž cosi nadmíru důležitého, jenže M-mirek si nemohl

za nic na světě vzpomenout, co by to mělo být. S takovou by mu aktovku ve Ztrátách a nálezech nevydali. Kapesní nůž a telefon se dají předpokládat v kdejaké aktovce kdejakého průměrného úředníka.

Ale vždyť nemusí do Ztrát a nálezů, stačilo by zvednout se z písku, udělat pár kroků k aktovce, vybavit si kód, otevřít ji a přesvědčit se, co je uvnitř. Nikdo by mu v tom nebránil. Tak málo by stačilo... Jenže M-mirek se bez ní obešel až do této chvíle, obejde se bez ní teď i v budoucnu. Chabě se pousmál. Nachytal totiž sebe sama – ač v bezčasi – při uvažování v časových kategoriích. Začal přemýšlet o tom, zda je vůbec možné myslet pouze v přítomtu, pominout minulost, vyhnout se budoucnosti: nic nebylo, nic nebude, je pouhé teď? – Kulatá kukla, aktovka s kódovým zámekem, písek a oprýskané, loupavé nebe nad hlavou. I kdyby se rozhodl prozkoumat obsah aktovky, vzpomene si vůbec na kombinaci čísel, aby ji mohl otevřít, nebo bude muset aktovku rozpárat? Ale čím, když kapesní nůž je uvnitř a nic vhodného po ruce? Nechá aktovku v písku a bude vyčkávat, smířen se situací pobývat v čase přítomném, v bezčasi.

Pláty modrého se uvolňovaly z nebe a jako motýli zahynuvší v letu se zvolna snášely k zemi, ulpívaly na tichém písku a nedokázaly ho zvířit ani maličko. Celé plochy se odlupovaly a také docela malé flíčky, lehounké jako pápěří, vzduch i zem byly plné mrtvých modrásků. Také na M-mirkovi dřepícím v písku přistávaly jemné plátky modrého z nebe, ulpívaly na něm, velké plochy se drolily na menší, menší na ještě menší, až na prach se rozdrobily a smísily se s pískem. Když se oloupalo a opadalo celé nebe, kokon se zakukleným Leonem Myrmem se zachvěl vnitřním pnutím, objevila se prasklina, koule se rozpadla na několik kusů a z jejích útrob se vybatolila ještě celá mokrá nevzhledná larvička nedomrlých barev. Chvíli hleděla na M-mirka velkýma složenýma očima Leona Myrma, pak si protáhla tenké nožky a rozbalila průsvitná křídla. Najednou z ní byl udivený nedomrlý motýlek, nebo spíš vážka. Uvedla křídla do pohybu a vzlétla. Ve vzduchu postála jako helikoptéra nad

M-mirkem a pak se vydala směrem severním, popolétla a znovu se zastavila, ohlédla se a M-mirek pochopil, že je to pokyn. Jako uhranut setřásl ze sebe napadané modro, popadl aktovku a vydal se za tím křehkým tvorečkem. – Bylo to jeho svobodné rozhodnutí, nebo za něj rozhodl někdo jiný; ta průsvitná bytůstka s rozkmitanými křídly, Leon Myrme, lidožrout? O impulsu, který jej uvedl do pohybu, M-mirek v tu chvíli neuvažoval. Šel za vážkou, jako by si jej vedla na provázku, poslušně, trochu v obavách, aby mu neulítla, aby ho tu nenechala samotného, co by si počal v tak bezvýchodné situaci? Ale když se zpozdil, vážka se zastavila v letu a počkala.

Při té pouti s očima upřenýma na průvodkyni si M-mirek teprve po chvíli uvědomil, že krajina, poušť, kterou se ubírali, se zužuje, horizonty se přibližují, úží se ze všech stran rovnoměrně do kruhu a kruh se uzavírá, je menší a menší, najednou má před sebou příkrý písečný svah, najednou je uprostřed kruhu, u dna trychtýře, jako na počátku. – Když zvrátil hlavu až dozadu, uviděl nad sebou modrou oblohu s jedním bílým obláčkem, vysoko, strašně vysoko.

Vážka začala stoupat jak po spirále, zvolna a neúprosně se vzdalovala, pro ni to bylo snadné, písek jí nepřekážel a vzduch byl přívětivý, hmyzím křídům příznivě nakloněn. M-mirek propadl panice. Co když mu uletí a nechá ho tady, na dně písčitého trychtýře, v pasti? Začal se škrábat do svahu, ale písek mu ujížděl pod nohama. Pomáhal si levou rukou, v pravici svíral aktovku, tentokrát ji držel pevně, tentokrát mu ji nikdo nevezme. Když se mu podařilo vylézt asi metr, znovu sjel ke dnu a dno se rozevřelo, jel stále rychleji, šmátral v tom letu po pevném bodu levou rukou, aktovku nepustí, tu chybu neudělá, lpěl na ní, jako by skrývala spásu. Má v ní akta pro pana vládního radu, výsledky celoročního úsilí několika badatelských týmů, týdny své práce při zpracovávání výsledků, bezesné noci, bezmála dvě stovky stránek údajů, výpočtů a grafů, vysvětlivek a odkazů, padesát stran aparátu... Písek mu protékal mezi prsty, M-mirek se řítíl se zlověstným sykotem do propasti; opět pocítil

úzkost přímo fyzickou: jako by ho protahovali trubicí užší než objem těla a ještě se zužující a on se jim uprostřed zasekl. Najednou však... Jako když se prudkým trhnutím podán vyrvat zátku vrostlou do hrdla láhve, jenže opačným směrem, dolů, nohama napřed.

Ani se nezakymácel. Stál pevně na chodníku, v ruce držel aktovku s akty pro pana vládního radu, je to jeho aktovka; má v ní také diář, mobilní telefon, brýle na čtení, skládací deštník a kapesní nůž se dvěma želízky – zdědil ho po otci. Stál na chodníku Kubelíkovy ulice poblíž Akropole na Žižkově – kousek odtud bydlí Dušánek Šimánek, ten fotograf –, na své každodenní cestě do úřadu a udiveně se rozhlížel kolem sebe. – Okolí se mohl jevit jako duchem nepřítomný chodec pohroužený v úvahách. Každý jich máme dost a k mnoha nikoho vůbec nepustíme. – Chodil tudy už léta letoucí, ani si neuměl představit, že by tomu tak nebylo. Potkával stejné tváře; ačkoli nikoho z chodců neznal blíže a s žádným se nezdravil, byli mu důvěrně blízcí a zdáli se neměnní. Jen děti s léty neúprosně dospívaly, výrazy jejich obličejíčků ztrácely původní bezelstnost, jako by nabývaly na lstivosti, a bezstarostnost, pel dětské nevinnosti z nich zvolna opadával. – M-mirek si uvědomil, že stojí, zatímco v tuto ranní hodinu ostatní lidé někam spěchají. – Za svými cíli, kam jinam! Uvědomil si, že lelkuje, že hledá drobnou, nevýraznou vážku a že ji nemůže najít. M-mirkovi došlo, že kdyby ho teď někdo pozoroval, mohl by ho mít za pomatence, který neví kudy kam. V tu chvíli mu došlo, že je pomatenec a neví kudy kam. Vážka byla tak nepatrná, že i kdyby se potloukala někde nablízku, určitě by ji nenašel. To by si musela sednout M-mirkovi rovnou na nos. Ale žádná vážka mu na nos nesedla a M-mirek vedený pudem svědomitého úředníka vykročil ke svému úřadu.

Dopsáno v Praze 12. května 2003

28.3.2000

Ivan Binar
Egonek na útěku
a M-mirek v pasti

Ilustrace v knize a na obálce Ivan Binar
Redakce Markéta Teuchnerová

Vydala Městská knihovna v Praze
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání
Verze 1.0 z 10. 6. 2022

ISBN 978-80-274-2331-6 (epub)
ISBN 978-80-274-2332-3 (pdf)
ISBN 978-80-274-2333-0 (prc)